

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Administrativ gräns
- Administrativ och eigenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats +10 11 12 22

- GATA₁ Huvudgata
- GATA₂ Lokalgata
- GATA₃ Huvudgata
- VÄG Genomfartsväg
- NATUR Naturområde

Kvartermark +10 11 12 22

- B Bostäder
- C Centrum
- E Tekniska anläggningar
- G₁ Drivmedelsförsäljning, ej fordonsgas
- H Detaljhandel
- K Kontor
- P Parkering
- (P) Parkering
- R₁ Idrottshall
- S₁ Förskola
- Z₁ Verksamheter i form av bilverkstad, bilprovning, bilförsäljning eller lager. Elnätsstation får finnas. Ej drivmedelsförsäljning.
- Z₂ Verksamheter i form av bilverkstad, bilprovning, bilförsäljning. Elnätsstation får finnas.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS MED KOMMUNALT HUVUDMANNASKAP

Utformning av allmän plats

- gång, Gångväg ska anordnas inom ytan. Trappor ska anordnas där terrängen är svårframkomlig. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.
- bro, Bro för biltrafik får anläggas med en fri höjd av minst 4,7 meter. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.
- trappa, Trappa ska anordnas från lokalgatans nivå ned till skogsmarkens och parkmarkens nivå. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.
- stängsel, stängsel Skyddsstängsel eller staket ska finnas som skydd vid tunnelmynning. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.
- dagvattenstråk, dagvattenstråk i form av diken, magasin och andra typer av dagvattenanläggningar får anläggas inom högst 20% av ytan. Inom ytan ska avledningsväg för skyfall anordnas från lokalgatan ned till ytans lägpunkt i form av dike eller motsvarande. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.
- t, Marken ska vara tillgänglig för allmän gatutrafik (huvudgata) i tunnel. Inom eigenskapsområdet, som motsvarar tunnelns skyddszon, får schaktning, spöning, pålopp eller andra ingrepp i mark ske endast efter godkännande av tunnelägaren. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.

Mark och vegetation

- +0,0 Markens höjd över angivet nollplan. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Byggnadsens omfattning

- e₁ Utrymme för (GATA₃) är mellan + 37,0 och + 47,5 meter över nollplanet. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.
- e₂ Mindre byggnader och skärmtak får uppföras till en sammanlagd byggnadsarea om 45 m² till en högsta nockhöjd om 3,5 meter mätt från bostadsgårdens nivå. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.
- e₃ Största byggnadsarea är 100 m². 4 kap. 11 § 1 st 1 p.
- e₄ Endast skärmtak får uppföras. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.
- e₅ Parkering gäller mellan +43,8 och +52,3 meter över nollplanet. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Maximal ljus bruttoarea inom samtliga områden markerat BCS, och (P) är 40 000 m² exklusive komplementbyggnader. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Utöver angiven högsta nockhöjd får mindre byggnadsdelar som till exempel skorstenar, mindre ventilationsutrymmen och mindre delar av hisschakt och liknande uppföras. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Takvinkeln för takkupor får vara 0-35 grader. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Marken får inte förses med byggnad. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Endast komplementbyggnad får placeras. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Högsta nockhöjd i meter över angivet nollplan. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Högsta nockhöjd i meter. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Takvinkeln får vara mellan de angivna gradtalen. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

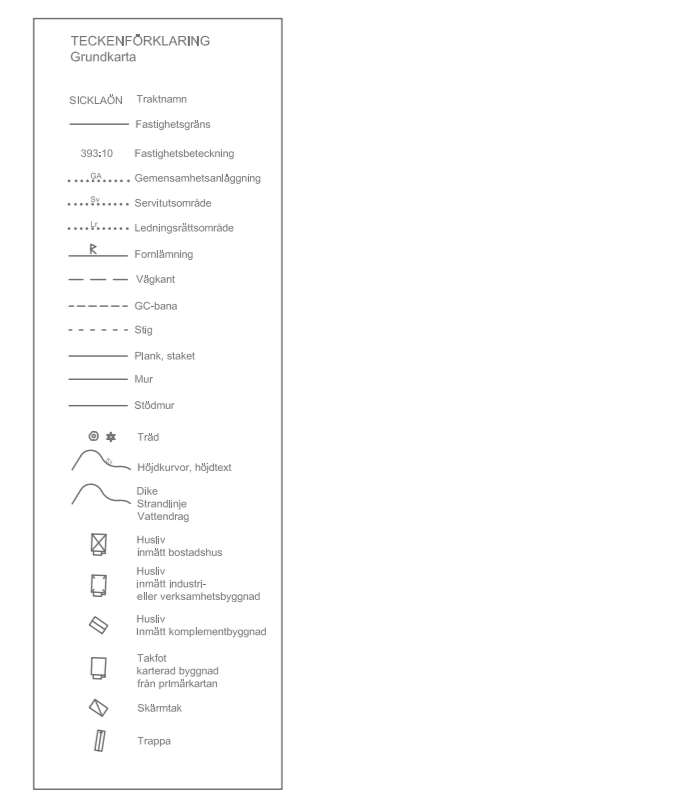
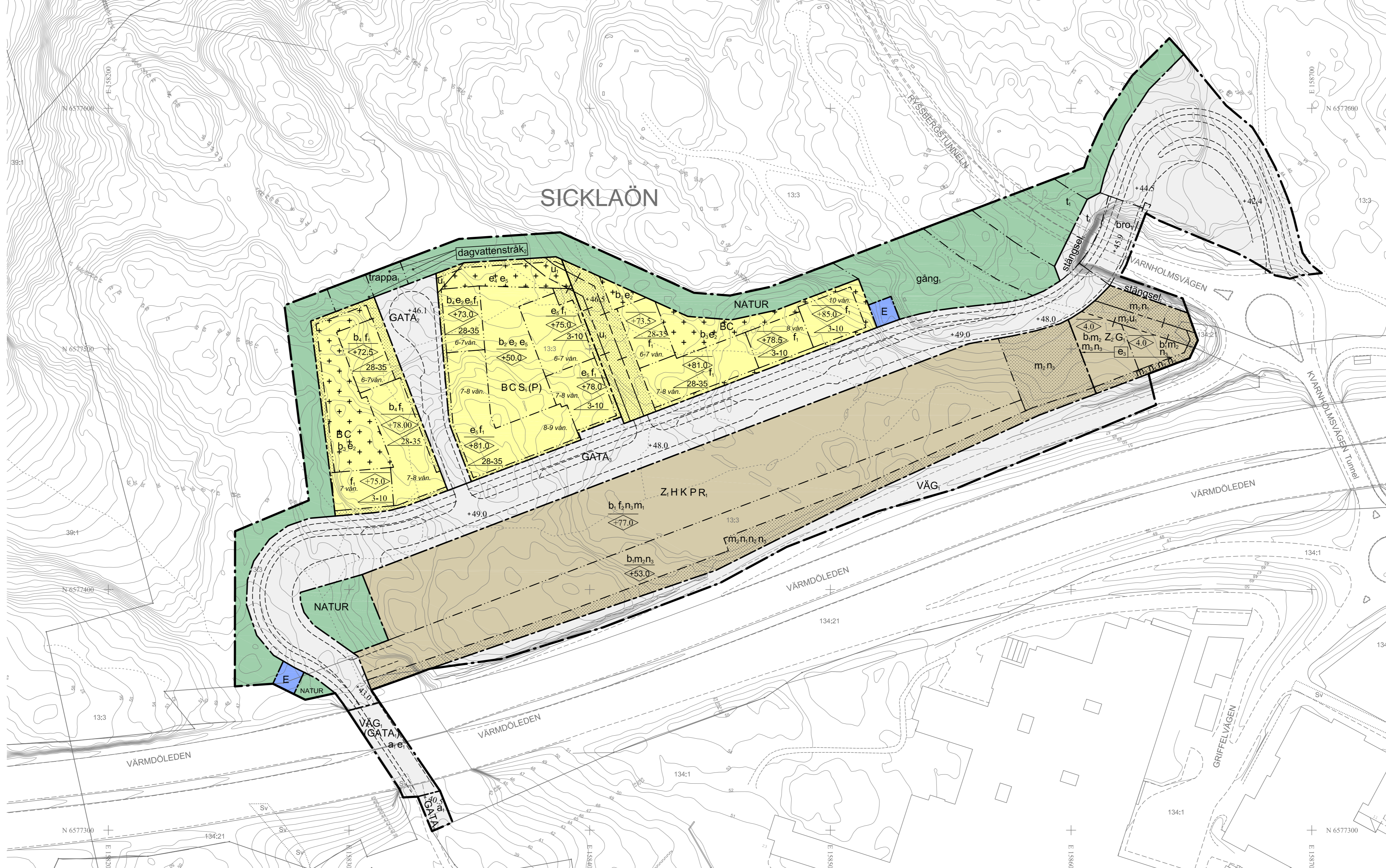
Utformning

f₁

- Sockelväning mot allmän plats ska utformas tydligt markerad med särskild omsorg beträffande gestaltning och arkitektoniska kvaliteter så att den bidrar till en varierad stadsmiljö.
- Bostäder ska utformas med dessa två teman inom varje kvarter:
 - 1 - Sadeltak och fasader i dova och naturnära färger.
 - 2 - Pulpettak eller sadeltak med fasader i tonad gråskala, ej vit, och yttre balkongstrukturer som del i det arkitektoniska uttrycket. Fasader ska färgsättas enligt färgpalett i planbeskrivningen sida 19
- Tak inom tema 1 ska utformas i mörk kulör. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

f₂

- Verksamheterna ska utformas med växttak till 70% av takytan.
- Fasader utöver gavlar ska indelas vertikalt i minst sex delar där varje del skiljer sig i kulör och fasadmateriell från intilliggande del.
- Fasadfärgen ska vara enligt färgpalett i planbeskrivningen sida 24.
- Entrépartier mot huvudgatan ska utformas till största del i trä.
- Sockel högre än 0,8 meter ska utformas i sten eller matrisgjuten betong med hög detaljrikedom och kvalitet. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

Grundkartan: Ryssbergen (9256) uppdatering augusti
 Koordinatsystem: SWEREF 99 1800
 Höjdsystem: RH2000
 Uppgjord: 2020-06-18
 Reviderad: 2021-09-01
 Grundkartan uppdaterad genom utdrag och komplettering av kommunens primärkartor.
 Fastighetsindelningen i kartan har inte rättverkan, jämför mot beakt i lantmäterihandlingar.

- b₁ Friskluftintag till byggnader ska inte vara vända mot Värmdöleden och ska placeras så långt från Värmdöleden som möjligt, men placering på tak kan också accepteras. Möjlighet till central nedöstängning av ventilationen ska finnas.
- b₂ Byggnadsens ska utformas så att det från samtliga ytor med stadigvarande vistelse finns möjlighet att utrymma mot lokalgatan.
- b₃ Fasaddelar inom 30 meter från påfartsrampen, som exponeras mot denna, ska utföras i obrännbart material eller med konstruktioner som uppfyller brandteknisk avskiljning avseende täthet och isolering, motsvarande klass EI 30. Glaspartier i dessa fasader ska utföras i brandteknisk klass EW 30. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
- b₄ Marken får överbyggas med planterbart bjälklag. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
- b₅ Marken får inte underbyggas. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
- b₆ Under delar av området finns underliggande spillvattenutlopp. Om exempelvis förankringsstag för husen planeras inom eller i direkt närhet av tunnelns skyddszon ska en utredning av åtgärdernas påverkan på tunnelns stabilitet utföras. Lägsta tillåtna schaktningsnivå är 20 meter över nollplanet. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
- Dagvattenåtgärder inom kvartersmark ska utformas så att regn med minst 10 mm regndjup kan fördröjas. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
- n₁ Marken får inte utformas med utfart mot trafikplats Kvarnholmen, mot väg 222 (Värmdöleden) eller mot påfartsrampen till väg 222 (Värmdöleden). Utfarter ska endast anordnas mot huvudgatan. 4 kap. 10 §
- n₂ Marken får inte användas för parkering. 4 kap. 13 § 1 st 3 p.
- n₃ Verksamhetsytan ska höjdsättas så att avrinning sker mot GATA₃. 4 kap. 10 §
- +0,0 Markens höjd över angivet nollplan. 4 kap. 10 §
- Skydd mot störningar
- m₁ Verksamhetsbyggnader utformas som en sammanhängande byggnad så att verksamhetsbullen och lågfrekvent buller inte ska verka störande för omkringsliggande bostäder. 4 kap. 12 § 1 st 1 p.

- Ej stadigvarande vistelse ovan mark. 4 kap. 12 § 1 st 1 p.
- m₂ Ej lossningsplats. 4 kap. 12 § 1 st 2 p.
- Bostäderna ska utformas avseende trafikbuller så att:
 - 60 dBA ekvivalent ljudnivå (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad ej överskrids. Då så inte är möjligt ska minst hälften av bostadsrummen vid varje bostad ha högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad samt högst 70 dBA maximal ljudnivå vid fasad nattetid (frifältsvärde).
 - bostäder upp till 35 kvm får högst 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad (frifältsvärde)
 - ljudnivå vid minst en uteplats i anslutning till bostäder inte överskrids 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå. Maximala ljudnivå får överskridas med högst 10 dBA fem gånger per timme kl 06.00-22.00.
- Verksamhetsbullen och buller från yttre installationer i bygglov och projektering ska buller från yttre installationer, ventilation, restauranger, butiker med mera beaktas. Exempelvis kan val av teknisk utrustning och dimensionering av byggnaders stomme och fasader göra att godtagbara ljudnivåer säkerställs.
- Bostäderna ska utformas avseende verksamhetsbullen så att:
 - samtliga bostadsrum i en bostad får högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid (06.00-18.00) (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad eller om så inte är möjligt kan 60 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid tillåtas om minst hälften av bostadsrummen i varje bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid.
 - samtliga bostadsrum i en bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå kväll (18.00-22.00) och helg (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad eller om så inte är möjligt kan 55 dBA ekvivalent ljudnivå tillåtas om minst hälften av bostadsrummen i varje bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå kväll och helg.
 - samtliga bostadsrum i en bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå natt (22.00-06.00) (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad eller om så inte är möjligt kan 50 dBA ekvivalent ljudnivå tillåtas om minst hälften av bostadsrummen i varje bostad får högst 40 dBA ekvivalent ljudnivå mellan 22 - 06.
 - om buller från yttre installationer överstiger 40 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsfasad kl. 22.00-06.00 ska minst hälften av bostadsrummen ha högst 40 dBA på ljuddämpad sida vid fasad.
 - på ljuddämpad sida får ljudnivån från trafikbuller inte överskrida 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad.
 - Skolan ska utformas så att:
 - ljudnivån på delar av skolgård avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet från trafik inte överstiger 50 dBA dagnsaktiv ljudnivå, eller där så inte är möjligt dagekvivalent ljudnivå inte överstiger 55 dBA kl 06.00-18.00.
 - ljudnivån på delar av skolgård avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet från installationer inte överstiger 45 dBA ekvivalent ljudnivå kl 06.00-18.00. 4 kap. 12 § 1 st 1 p.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

- Genomförandetid
- a, Genomförandetiden är 15 år från den dag planen vinner laga kraft. 4 kap. 21 §
- Genomförandetiden är 10 år från den dagen planen vinner laga kraft. Gäller ej område markerat med a. 4 kap. 21 §
- Villkor för lov
- Bygglov får inte ges för bostäder förrän startbesked har givits för verksamhetsbyggnad inom Z₁ till en höjd av +70,0 meter över nollplanet och längd av 220 meter. 4 kap. 14 § 1 st 4 p.
- Markreservat
- u₁ Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar. 4 kap. 6 §
- ILLUSTRATION
- 6-7 vån. Illustrationslinje
- Illustrationstext

UPPLYSNINGAR:
 Planen är upprättad enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) enligt dess lydelse efter den 1 januari 2015.

Koordinatsystem: SWEREF 99 18 00
 Höjdsystem: RH2000

Detaljplan för del av Ryssbergen, del av Sicklaön 13:3 och del av Nacka kommun Utökad förfarande Planenheten i november 2021

Susanne Werlinder Planchef
 Monika Stenberg Planarkitekt

Till planen hör: Planbeskrivning Miljökonsekvensbeskrivning Fastighetsförteckning Gestaltningsprogram för allmän plats Gestaltningsprogram för kvartersmark Illustrationsplan

KFS 2016/97-214 Projektnr. 9256

Tillstyrkt av MSN 2022-01-26 § 5
 Antagen av KF 2022-02-21 § 81
 Laga kraft 2023-03-29

DP 686

Planbeskrivning

DP 686

Upprättad november 2021

Utökat förfarande

Dnr: KFKS 2016/97-214

Projekt: 9256

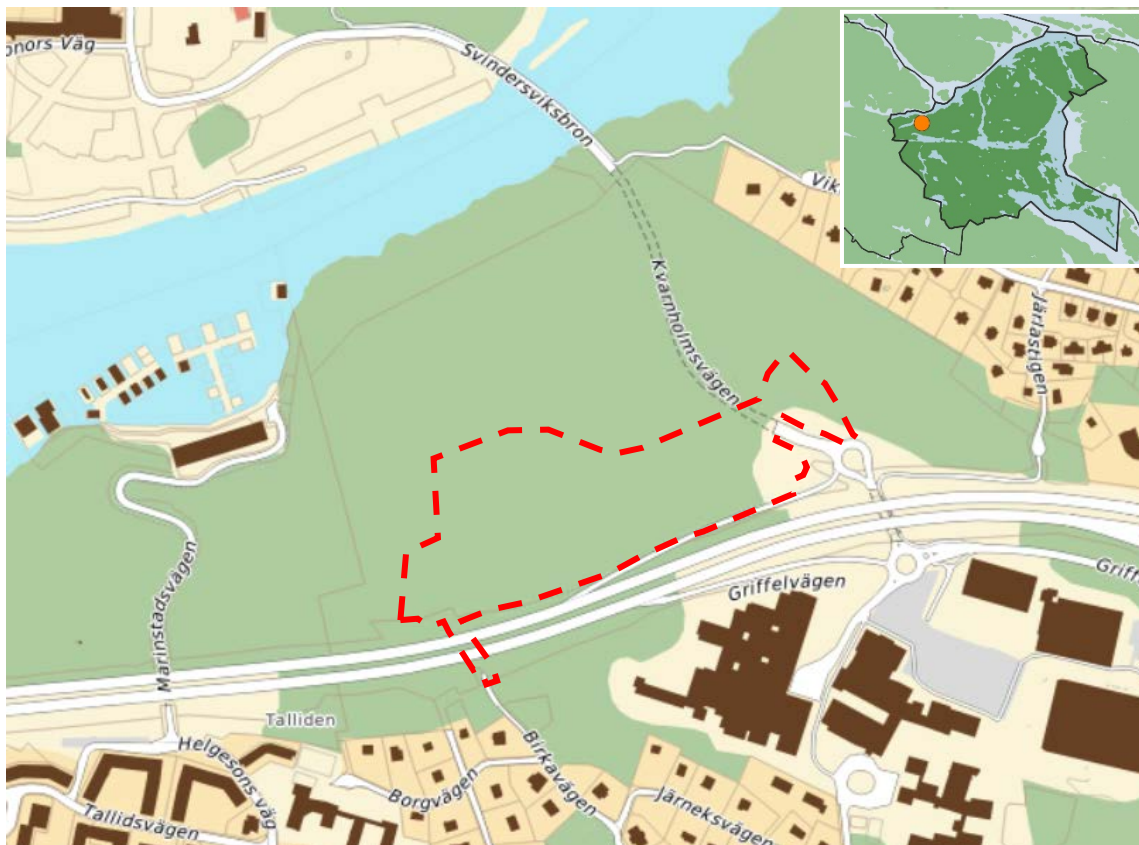
0182K-P2023/686

Nacka stad

Ingår i tunnelbaneavtalet

Del av Ryssbergen

Detaljplan för del av Ryssbergen, del av Sicklaön 13:3 och del av 134:21,
på västra Sicklaön, Nacka kommun

Kartan visar planområdets avgränsning. Den lilla kartan visar var i Nacka kommun området ligger.

Sammanfattning

Nacka stad kallas det nya, täta och blandade området som skapas på västra Sicklaön där projektet ingår.

Planområdet är beläget i västra delen av Centrala Nacka norr om Värmdöleden, väg 222. Planförslaget bygger på idén om att i första hand bebygga delar av Ryssbergen som idag har lägre rekreativvärden på grund av bullerstörningar. Närmast Värmdöleden placeras en verksamhetsbyggnad som kommer att fungera som bullerskärm för resten av planområdet. Längre in i området byggs bostadskvarter med direkt närhet till naturen som en stor kvalitet. Genom området kommer en ny huvudgata att anläggas, som ansluts till Kvarnholmens trafikplats i öster och möjlig anslutning till Birkavägen i väster. Detaljplanen syftar bland annat till att möjliggöra för allmänheten att ta sig ut i det planerade naturreservatet. Den nya bebyggelsen medför även att delar av det framtida naturreservatet norr om planområdet kommer att få lägre bullernivåer än idag.

Den volym bostäder som detaljplanen tillåter är 40 000 kvadratmeter bruttoarea inklusive lokal för förskola, vilket motsvarar cirka 400 till 600 bostäder beroende på vilka lägenhetsstorlekar som byggs. Förskolan avses rymma fyra avdelningar.

Verksamhetsbyggnadens volym omfattar cirka 13 000 -16 500 kvadratmeter verksamheter, 6 500 – 13 000 kvadratmeter verksamhetsparkering, delvis under mark, och cirka 10 600 kvadratmeter boendeparkering. Byggnaden blir cirka 29 meter hög mätt från huvudgatans nivå, vilket ger ett bra bullerskydd för resten av planområdet och naturmarken i norr. Det område som planläggs för verksamheter omfattar cirka 1,6 hektar.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning har därför upprättats. Planförslaget innebär att delar av naturområdet Ryssbergen, som är ett viktigt rekreativområde med höga naturvärden, tas i anspråk för bebyggelse.

Planförslaget bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen sammantaget innebära stora negativa konsekvenser för naturmiljön. Med de skyddsåtgärder som ska utföras bedöms att kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställs. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas. Planenheten bedömer att en rimlig avvägning mellan bostadsbebyggelse och naturvärden har gjorts, då en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat och förslaget utnyttjar marken effektivt och många bostäder och verksamheter inryms. Ingen påtaglig skada bedöms uppstå på riksintresset för Stockholms farled och inlopp samt på riksintresse för kommunikation. På inrådan av länsstyrelsen har

en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken lämnats in till länsstyrelsen, för besked kring artskyddet.

Exploatören ska bekosta planarbetet, utbyggnaden av allmänna anläggningar i planområdet, erlagga exploateringsersättning för utbyggnad av yttre allmänna anläggningar och medfinansiera utbyggnaden av tunnelbanan. Nacka kommun står för ökade framtida drift- och underhållskostnader för gata och naturmark samt kapitaltjänstkostnader för den allmänna platsen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Planens syfte och huvuddrag.....	4
Förutsättningar	13
Planförslaget	17
Så genomförs planen	46
Konsekvenser av detaljplanen och dess genomförande.....	53
Medverkande i planarbetet	74

Planens syfte och huvuddrag

Syfte

Detaljplanens syfte är att möjliggöra bostäder, verksamheter och förskola i enlighet med planprogrammet för Centrala Nacka. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra en ny gatustruktur. Planen skapar förutsättningar för en framtida möjlig sammankoppling av gatustrukturen i enlighet med planprogram för Centrala Nacka, men genomförandet kräver förändringar utanför planområdet. Bebyggelse föreslås främst på platser som idag påverkas av trafikbuller. Bebyggelsen ska utformas för att minimera störningar i form av buller, olycksrisker och luftföroreningar från Värmdöleden. Både på kvartersmark och på allmän plats ska dagvatten renas för att uppnå en god rening av planområdets dagvatten. Ny bebyggelse ska gestaltas med genomtänkt variation och omsorg om material och färgsättning för att ge en god entrébild till Nacka stad utmed Värmdöleden och minska påverkan på riksintresset för kulturmiljövård, Stockholms farled och inlopp.

Planhandlingar och underlag

Planchef och exploateringschef beslutade den 11 februari 2016 att anta startpromemorian för stadsbyggnadsprojektet på delegation, med stöd av kommunstyrelsens beslut den 13 april 2015, § 114. Planförslaget är därmed upprättat enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) enligt dess lydelse från den 1 januari 2015.

I start-PM anges följande projektmål:

- Läge för byggrätt för cirka 40 000 m² bruttoarea bostäder, inklusive en förskola, och för cirka 8 000-12 000 m² verksamheter. Området för verksamheter ska kunna möjliggöra en etablering av den bilverksamhet som idag finns söder om Jarlaberg.
- Anslutning av ny vägförbindelse mellan Centrala Nacka, Ryssbergen och Trafikplats Kvarnholmen innefattande utformning av trafikplatsen med dess anslutningar till väg 222 och Griffelvägen.
- Anslutning med ny lokalgata i befintlig vägport under Värmdöleden till Birkavägen.

Kommunens bedömning är att utökat förfarande enligt 5 kap 7 § plan- och bygglagen (2010:900) ska tillämpas eftersom planförslaget är av betydande intresse för allmänheten, kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och i övrigt är av stor betydelse.

Detaljplaneförslaget omfattar följande planhandlingar:

- Detaljplanekarta med planbestämmelser
- Denna planbeskrivning
- Fastighetsförteckning
- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)
- Gestaltningprogram för allmän plats
- Gestaltningprogram för kvartersmark
- Illustrationsplan

Detaljplaneförslaget grundas på följande underlag:

- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande
- Miljöredovisning, Nacka kommun, maj 2018, rev augusti 2021
- Beslut, Genomförandet av detaljplanens Ryssbergens förenlighet med artskyddsförordningen, Länsstyrelsen, 2021-11-05
- Dagvattenutredning Ryssbergen, Ramböll, maj 2018, rev 2021-08-23
- Markteknisk undersökningsrapport Ryssbergen, Ramböll, september 2017, rev 2020-10-16
- PM hydrogeologi, Ramboll 2021-07-08.
- Skyfallsutredning, Ramboll 2021-09-16
- Nya bostäder vid Ryssbergen, Nacka kommun, Östra Sveriges luftvårdsförbund, juni 2017, samt rapport 2 LVF 2018:19, maj 2018
- PM Luftkvalitetsutredning för Ryssberget, Nacka kommun, Östra Sveriges luftvårdsförbund, juli 2020
- Trafikbullenutredning Ryssbergen, ACAD 2020-06-21, rev 2020-11-13
- Riskanalys Ryssbergen, Brandskyddslaget, 20180202, rev 2021-07-07
- Trafikutredning, Ramboll, juni 2018, uppdaterad 2020-12-18.
- Arkeologisk utredning, ArkeoLogistik, rapport 2019:6
- Spår efter ett historiskt kvartsbrott. Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av lämning L2019:507, fastigheten Sicklaön 13:3, ArkeoLogistik, rapport 2019:12
- PM Påverkan på VA-tunnel, Ramböll 2018
- Naturvärdesinventeringar (NVI) och insektsinventering för Ryssbergen och Östra Vikdalen, Nacka kommun. Sammanställning av inventeringar i Ryssbergen 2016 med kompletterande fältbesök 2019, Östra Vikdalen 2018 samt Ryssbergens brandområde 2019, Calluna 2020-03-26
- Artskyddsutredning för fåglar i Centrala Nacka, Nacka kommun. Calluna 2020-05-18, rev 2021-10-04
- Fågelinventering 2019, Centrala Nacka och Nyckelviken. Bilaga 1 till Artskyddsutredningen. Calluna. 2019-09-11
- Artskyddsutredning för kräldjur i Centrala Nacka 2019. Calluna 2019-11-05.
- Inventering av insekter på ett brandfält i Ryssbergen, Nacka kommun 2018–2019. Calluna, 2019-11-25
- Inventering av fladdermöss i Ryssberget 2017. Calluna 2017-11-22.
- Förutsättningar för mindre hackspett i Ryssbergen och Östra Vikdalen. WSP 2020-05-29.
- Fladdermusinventering i Ryssbergen och Östra Vikdalen, Nacka kommun. Nattbakka 2020-07-03.
- Ryssbergens naturvärdesträd-detaljerad naturinventering 2008. ProNatura 2008.
- Grön infrastruktur i Nacka kommun och ekologiska samband för arter knutna till gammal ädellövskog och gammal barrskog. WSP. 2020-06-10.
- Naturinventering med fokus på värdefulla träd, tillhörande del av detaljplan på Ryssbergen, Nacka kommun. 2015-12-03. ÅF.

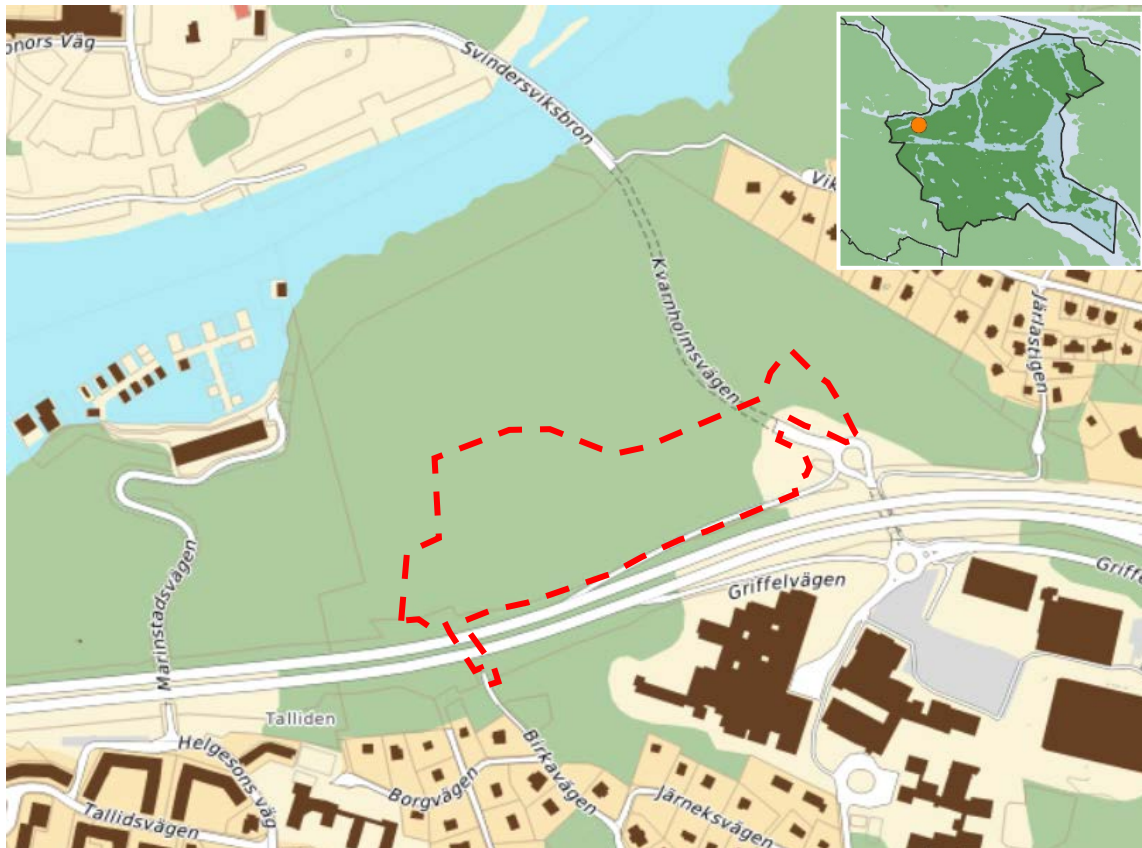
- PM inventering hålträäd Ryssbergen, WSP 2021-06-16
- PM Naturvårdsåtgärder, Ekologigruppen 2021-10-04.

Utöver ovanstående utredningar baseras förslaget på detaljplaneprogram för Centrala Nacka, som antogs av kommunstyrelsen den 13 april 2015.

Plandata och tidigare ställningstaganden

Nedan beskrivs områdets läge och tidigare ställningstaganden av betydelse för detaljplanen.

Läge, areal & markägförhållanden

Kartan visar planområdets avgränsning. Den lilla kartan visar var i Nacka kommun området ligger.

Planområdet omfattar cirka 5,6 hektar och är beläget i västra delen av Centrala Nacka. Planområdet utgörs av del av fastigheten Sicklaön 13:3 och del av fastigheten Sicklaön 134:21. Området gränsar västerut och norrut mot naturområden som planeras bli naturreservat, österut mot trafikplats Kvarnholmen och söderut mot Värmdöleden, väg 222. Sicklaön 13:3 är privatägd och ägs av Nackamark Exploatering KB, ett bolag som ägs av HSB och Skanska. Trafikverket äger fastigheten Sicklaön 134:21 där Värmdöleden är belägen.

Statliga och regionala intressen

Nedan beskrivs de statliga och regionala intressen som påverkar/påverkas av detaljplanen.

Riksintresse för kommunikationer

Området berörs av riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap miljöbalken (MB) i form av Värmdöleden, väg 222. Planförslaget bedöms inte utgöra påtaglig skada på riksintresset, se även Miljökonsekvensbeskrivning.

Östlig förbindelse är klassat som ett riksintresse för kommunikationsändamål i enlighet med 3 kap, 8§ MB. Planförslaget bedöms inte innebära att ett framtida genomförande av vägen omöjliggörs.

Bromma och Arlanda flygplatser är riksintresse för kommunikationsanläggningar. I riksintresset flygplats ingår influensområden vad gäller höjdrestriktioner. Det innebär att byggnader och anläggningar inte får genomtränga angivna hinderytor eller påverka LFV:s flygtekniska system. Se vidare under Konsekvenser. Planförslaget bedöms inte utgöra påtaglig skada på riksintresset.

Riksintresse för kulturmiljövården samt riksintresse för kust och skärgård

Stockholms farled och inlopp är riksintresse för Kulturmiljövård enligt 3 kap MB. Detaljplanens område ingår även i riksintresset Kustområde och skärgård är enligt 4 kap MB. Planförslaget bedöms inte utgöra påtaglig skada på dessa riksintressen, se även kapitel Konsekvenser.

Strandskydd

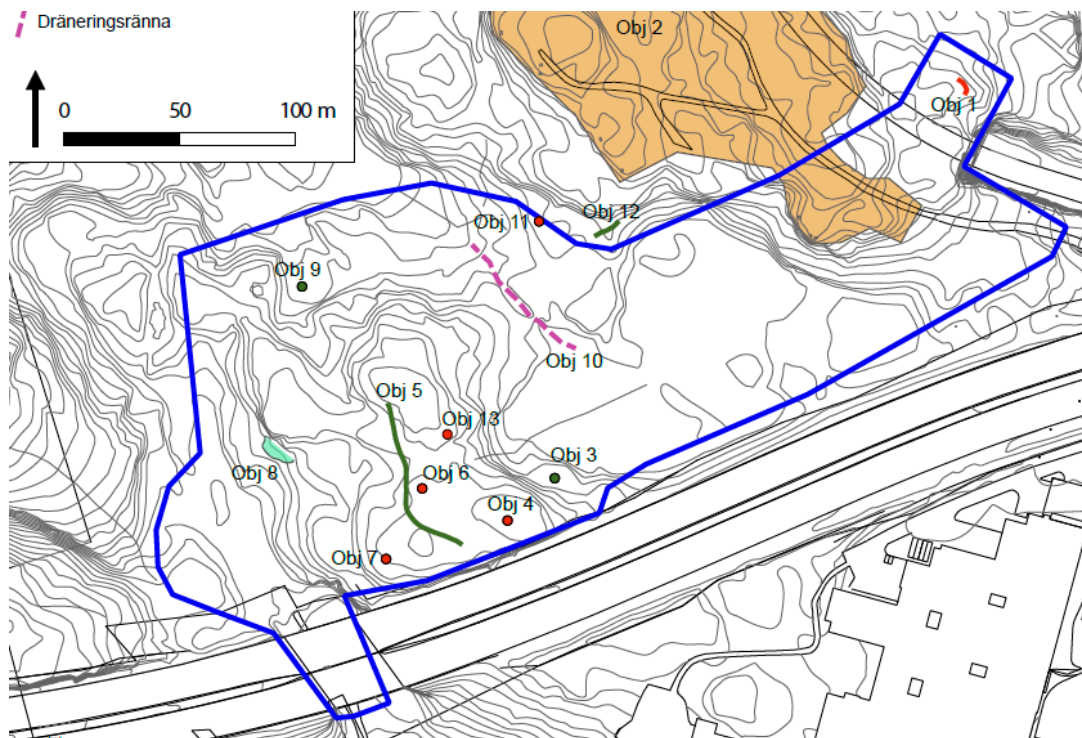
Planområdet ligger inte inom strandskyddat område.

Fornlämningar

Arkeologisk utredning för planområdet har utförts (ArkeoLogistik, rapport 2019:6). Vid utredningen framkom 13 objekt, inom det 5 hektar stora utredningsområdet, varav ett var beläget strax utanför utredningsområdet (objekt 12) och ett objekt som endast delvis var beläget inom detta (objekt 2). Objekten utgörs av sex jaktvärn (objekt 1, 4, 6, 7, 11 och 13), ett område med militära lämningar (objekt 2), två vägbankar (objekt 5 och 12), en boplat/aktivitetsyta från äldre stenålder (objekt 8) och en dräneringsränna (objekt 10). Där utöver påträffades även två boplatslägen (objekt 3 och 9) som dock kunde avskrivas som fornlämningar efter provundersökning. Av de framkomna lämningarna är det endast boplaten objekt 8 som bedöms utgöra fornlämning. Övriga objekt bedöms som övriga kulturhistoriska lämningar.

Därefter har förundersökning av objekt 8 utförts i avgränsande syfte (ArkeoLogistik, rapport 2019:12). Lämningen utgjordes av en registrerad stenåldersboplat intill en närmast lodrät bergvägg. Maskingrävda schakt samt handgrävda provrutor togs upp för att avgränsa lämningen. Under grävningens gång ändrade dock lämningen karaktär och kom istället att bedömas som ett kvartsbrott av industriell skala, med tillmakning

som metod att spräcka berget. Stora mängder krossad/spräckt kvarts och skrotsten kunde hittas invid berget. Samtlig kvarts på ytan saknade slagelement såsom slagträffar, slagbulator och kross vilket brukar uppstå vid sönderdelning med stenåldersteknologi. Tillmaktning var en vanlig metod fram till 1700-talet (även om yngre undantag finns) och bedömningen har därför gjorts att lämningen är från historisk tid och att den troligen kan knytas till ett eller ett par av de glasbruk som fanns i närområdet under 1600- och 1700-talen. Från botten av en provgrop intill berget, på samma nivå som spräckta kvartsstycken började påträffas, samlades kol in för en 14C-datering. Detta gav en medeltida datering (1316-1437) vilket inte motsäger bedömningen att brottet är från 1600-1700-tal eftersom det analyserade kolet hade en relativt hög egenålder. Kvarts har använts vid glasbruk för att göra en renare glasmassa. Således utifrån resonemanget ovan att kvartsen saknar spår av förhistorisk sönderdelning, att tillmaktning var vanlig in i 1700-talet och att kol med hög egenålder gav en medeltida datering görs tolkningen att brottets ålder är samtida med de glasbruk som funnits i närheten (1600-1700-tal) och att lämningen därför bedöms som fornlämning. Objekt 8 avses att tas bort för att kunna genomföra byggnation enligt detaljplanen.

Utdrag ur arkeologisk utredning, rapport 2019:6. Objekt 8 har utretts vidare.

Ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L2019:507, har lämnats till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har efter fortsatt analys av området gjort bedömningen att lämningen inte utgör en lagskyddad fornlämning och att det därmed inte krävs något tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen (Länsstyrelsen, 2021-09-07). Under arbetet med att ta fram en undersökningsplan och kostnadsberäkning gjorde tilldelad arkeologisk konsult i samråd med Länsstyrelsen en fördjupad studie kring fornlämningen. Denna visade att det sannolikt rör sig om en skärpning för fältspat, det vill säga en provyta för eventuell brytning. Flera sådana

skärpningar finns i området även utanför fornlämningen. Med all sannolikhet kan dessa härröras till senare delen av 1800-talet eller början av 1900-talet. Länsstyrelsen meddelar att därmed är lämningen inte att betrakta som fornlämning. Länsstyrelsen kommer att justera detta i fornminnesregistret (Fornsök).

Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap MB

Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap MB beskrivs nedan i avsnitt rörande dagvatten och luft.

Behovsbedömning

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljö påverkan. En miljö konsekvensbeskrivning (MKB) enligt miljö balken ska därför upprättas för detaljplanen. En miljö bedömning enligt miljö balken ska därför göras för detaljplanen.

Kommunen bedömde inför plansamråd att detaljplanens genomförande inte medförde en betydande miljö påverkan och någon miljö konsekvensbeskrivning togs därför inte fram. Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande över detaljplanen angivit att det inte går att utesluta att planen kan medföra betydande miljö påverkan, främst med hänsyn till de höga naturvärdena i området, och att en MKB därför behöver tas fram.

Under detaljplanens samråd och under avgränsningssamrådet för MKBn har ett antal miljö aspekter bedömts kunna bli betydande. Baserat på rekommendationerna i Länsstyrelsens samrådsyttrande och i skriftligt avgränsningssamråd som hölls med Länsstyrelsen oktober-november 2018 har följande miljö konsekvenser tagits med i Miljö konsekvensbeskrivningen: Landskapsbild och kulturmiljö, naturmiljö, riksintresse kommunikation, risk och arkeologi.

Kommunala intressen

Översiktlig planering

Projektet ingår i Nacka stad - det nya, täta och blandade området som skapas på västra Sicklaön. Nacka stad ska vara en nära och nyskapande del av Stockholmsregionen. Här är det attraktivt att leva, vistas och verka. 14 000 nya bostäder och 10 000 nya arbetsplatser gör det möjligt att bygga tunnelbanan till Nacka.

Under en stor del av 1900-talets senare hälft har Ryssbergen varit planlagt för bebyggelse i planer som tagits fram på kommunnivå enligt den tidens lagstiftning, exempelvis markanvändningsplaner och generalplaner. Området har varit privatägt under mycket lång tid. Av olika anledningar har någon bebyggelse på platsen aldrig påbörjats. Med tiden har områdets naturvärden fått allt större uppmärksamhet i kommunens översiktsplaner.

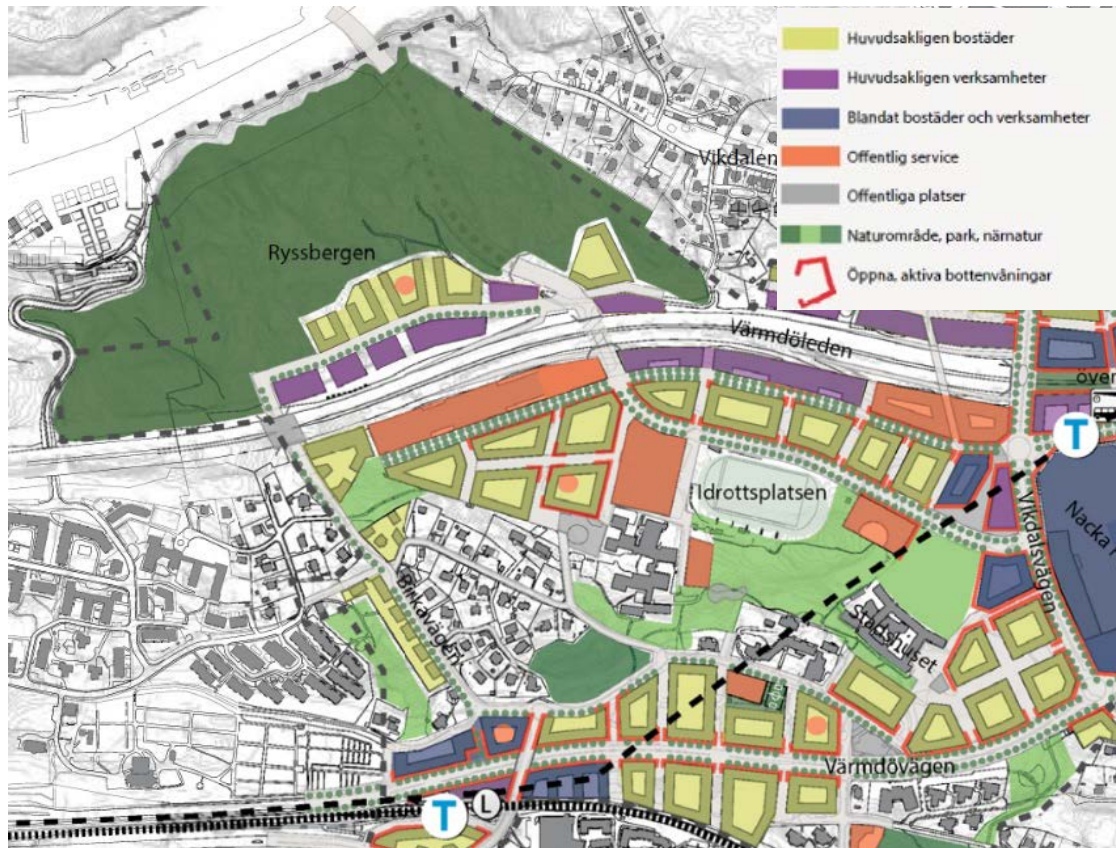
Nacka kommuns tidigare översiktsplan från år 2012 anger följande planeringsinriktning för Ryssbergen (område N1): ”större delen av området planeras bli naturreservat men exakt

avgränsning är inte klarlagd” samt ”Möjligheten till eventuell bebyggelse norr om Värmdöleden avgörs i utredningen om gränserna för Ryssbergens naturreservat.”

I aktuell översiktsplan för Nacka kommun, antagen i maj 2018, har en mindre del av område N1, som motsvarar planområdet, utpekats för tät stadsbebyggelse med beteckningen Bt5. För resterande del av område N1 (det skogsområde som omger planområdet) anges att ”större delen av området planeras bli naturreservat men exakt avgränsning är inte helt klarlagd”. För planområdet anger översiktsplanen beteckningen Bt5 vilket innebär att planområdet ingår i Centrala Nacka där 4 600 bostäder och 6 000 – 7 000 nya arbetsplatser avses tillkomma. Planförslaget bedöms vara förenligt med översiktsplanen.

Detaljplaneprogram

Delar av Ryssbergen pekas ut som lämpligt för ny bebyggelse i detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka, antaget den 13 april 2015. I programmet beskrivs Ryssbergens dramatiska sluttningar med vidsträckt utsikt och tallskogen med mossiga stenblock, som erbjuder unika rekreativa upplevelsevärden så nära stadskärnan. Enligt programmet planeras ett naturreservat bildas på Ryssbergen och enligt översiktsplanen ska eventuell ny bebyggelse utredas i samband med naturreservatsbildningen. Programmet för Centrala Nacka har samordnats med förarbetet inför bildandet av naturreservat och redovisar bebyggelse på de delar som är bullerstörda. Närmast Värmdöleden förslås verksamheter som bullerskydd och innanför en lokalgata placeras bostäder i ett bullerskyddat läge. Området kan angöras både från Kvarnholmsförbindelsen och från Birkavägens förlängning.

Markanvändningskarta från program för Centrala Nacka från år 2015. Bebyggelseplanen för Centrala Nacka utvecklas när projekten fortskrider och kartan med ny bebyggelse uppdateras kontinuerligt.

Efter att planprogrammet antogs har bebyggelsestrukturen reviderats i flera omgångar. Bland annat har gränsen mellan den planerade bebyggelsen i Ryssbergen och det framtida naturreservatet i Ryssbergen justerats, med utgångspunkt i bland annat landskapsbild, rekreativvärden och förutsättningar avseende trafikbuller. Trafiklösningen kring trafikplats Kvarnholmen har reviderats i samband med åtgärdsvalsstudien för samordnad trafikplanering i Centrala Nacka, se nedan.

Andra projekt/beslut som berör planen

Artskydd

Hur en verksamhet påverkar arter som är upptagna i artskyddsförordningen bedöms i separat prövning. I detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning bedöms, med de skyddsåtgärder som ska utföras, att kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställs. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas.

Länsstyrelsen beslutade 2021-11-05 om genomförandet av detaljplanen Ryssbergens förenlighet med artskyddsförordningen. Länsstyrelsen förelade Nacka kommun, med

stöd av 12 kap. 6 § miljöbalken (1998:808), att vidta ett antal försiktighetsmått i samband med genomförandet av detaljplanen. För att förbuden i artskyddsförordningen inte ska utlösas vid genomförandet av detaljplanen, krävs att den kontinuerliga ekologiska funktionen för varje skyddad art är säkerställd. Genom att, de av kommunen föreslagna skydds- och försiktighetsåtgärder, vidtas i enlighet med Länsstyrelsens beslut, bedömer Länsstyrelsen att exploateringsföretaget inte kommer utlösa förbuden i artskyddsförordningen. För att säkerställa att skyddade arter inte påverkas i strid med artskyddsförordningen, förelägger Länsstyrelsen kommunen om försiktighetsmått.

Dessa försiktighetsmått är desamma som de skyddsåtgärder som föreslås som följd av denna detaljplan. Se vidare kapitel Förutsättningar/Naturmiljö, Planförslaget/Mark och växtlighet samt Konsekvenser för naturmiljö. För fullständig redovisning hänvisas till detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning och dess underlag.

Se vidare kapitel Förutsättningar/Naturmiljö, Planförslaget/Mark och växtlighet samt Konsekvenser för naturmiljö. För fullständig redovisning hänvisas till detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning och dess underlag.

Vägplaner

Trafikverket har byggt ut första etappen av trafikplats Kvarnholmen under åren 2017-2019 i enlighet med Trafikverkets vägplan samt i enlighet med Nacka kommuns detaljplan för Kvarnholmsförbindelsen. Första etappen av trafikplats Kvarnholmen innebär att två ramper ansluts till Kvarnholmsförbindelsen med riktning till och från Stockholm. Planområdet för detaljplan del av Ryssbergen gränsar till den nya påfartsrampen i riktning mot Stockholm. I framtiden avses en andra etapp av trafikplats Kvarnholmen byggas, där trafikplatsen byggs om till en fullständig trafikplats, se följande stycke. Detaljplanen hindrar inte en framtida utbyggnad av en större trafikplats.

Vägplan finns för första etappen av trafikplats Kvarnholmen som Trafikverket bygger ut under åren 2017-2019. I aktuell detaljplan föreslås kvartersmark delvis på mark som i vägplanen avses för vägslänt, se vidare under Gator och trafik.

Åtgärdsvalsstudie för samordnad trafikplanering i Centrala Nacka

En åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för samordnad trafikplanering i Centrala Nacka färdigställdes under 2016 i samarbete mellan Nacka kommun, Trafikverket och SLL Trafikförvaltningen. Resultatet av ÅVS:en innebär att Kvarnholmens trafikplats och Skvaltans trafikplats byggs om till fullständiga trafikplatser, samt att Nacka trafikplats försvinner. Utöver detta föreslås ett utvecklat gång- och cykelvägnät och ett huvudgatunät.

Naturresevatbildning

Naturresevat avses bildas för naturmarken norr och väster om planområdet. Detta hanteras i separat process, men med en samordning mellan processerna.

§113-förordnande enligt byggnadslagen

För fastigheterna Sicklaön 13:3 och 134:21 finns i fastighetsregistret följande anmärkning ”fråga väckt gällande 113 § BL förordnande”. Förordnandet kan inte härledas till någon byggnadsplan och i ärendets akt finns inte heller något beslut om förordnande utan endast en anmälan om att frågan väckts. Kommunen har, i samråd med länsstyrelsen och lantmäterimyndigheten, tolkat detta som att det inte finns något beslut om ett § 113-förordnade och följaktligen krävs inget upphävande av förordnandet innan detaljplanen kan antas.

Gällande detaljplaner

Huvuddelen av planområdet saknar detaljplan idag. En mindre del av planområdets östra del är planlagd i detaljplanen för Ny förbindelse mellan Kvarnholmen och Nacka centrum, Dp 535, som vann laga kraft den 10 april 2013. Detaljplanens genomförandetid har gått ut. Detaljplanen anger att de aktuella ytorna ska användas för naturområde (NATUR), anlagt naturområde (PARK) samt trafik mellan områden (HUVUDGATA). Syftet med detaljplanen är att skapa en bättre trafikinfrastruktur för nordvästra Nacka genom en direkt förbindelse mellan Kvarnholmen och Nacka Centrum som förbinder nordvästra Sicklaön med övriga Nacka. Denna detaljplan ersätter underliggande Dp 535 inom aktuellt planområde.

Målområden för hållbart byggande

Nacka kommun har tagit fram riktlinjer för hållbart byggande som beslutades av miljö- och stadsbyggnadsnämnden i november 2012. Syftet med riktlinjerna är att öka hållbarheten i stadsbyggande och underlätta uppföljningen av prioriterade hållbarhetsområden. För stadsbyggnadsprojektet har följande målområden valts ut som prioriterade:

- Skapa rum för verksamheter; blandad bebyggelse och mötesplatser
- Dagvatten som renas och infiltreras
- Effektiv mark- och resursanvändning
- Nära till grön- och vattenområden av god kvalitet
- Energieffektivt och sunt byggande
- En god ljudmiljö

Förutsättningar

Terräng

Planområdet är ett kraftigt kuperat naturområde. De högsta partierna av planområdet når drygt 60 meter över havets nivå. Sprickdalstopografin är mycket påtaglig inom området. Områdets plangräns följer delvis en sprickdal i nordväst-sydostlig riktning som också utgör avrinning för större delen av planområdet. Planområdets västra del har något flackare lutningar medan den östra delen av planområdet präglas av väldigt dramatiska nivåskillnader.

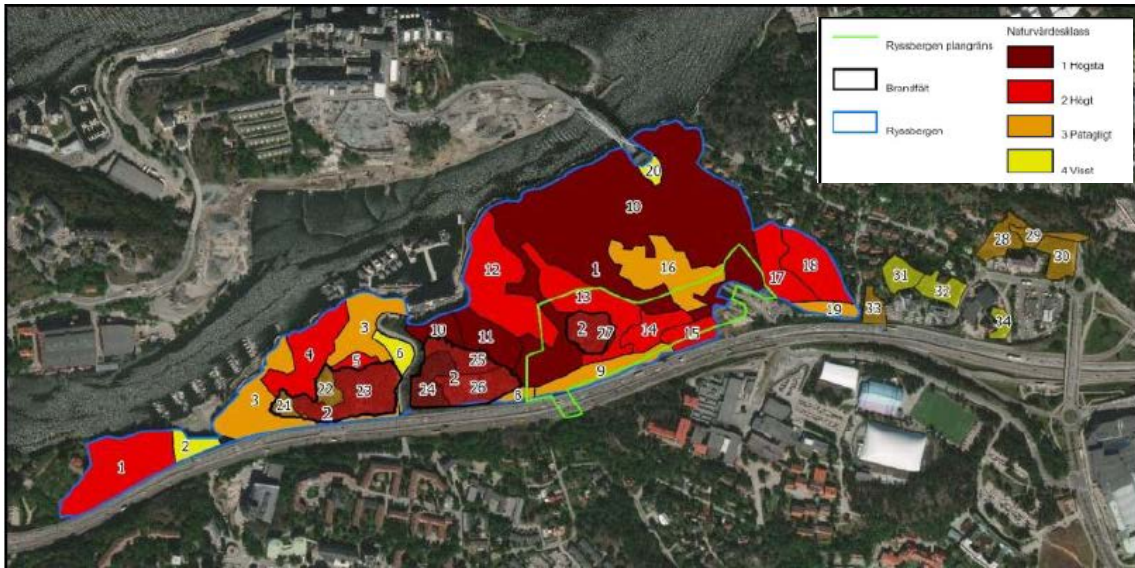
Markhöjderna i planområdet varierar mellan nivå +41 söder om Birkavägen till nivå +63 i anslutning till Ryssbergstunneln. Det finns en större platå i mitten av planområdet belägen på nivå +48. Utöver detta finns flera bergklackar med nivåer kring +56. Våtmarken nordväst om planområdet utgör en annan större platå belägen på nivå på cirka +43.

Det finns dock andra spår av mänsklig påverkan, främst i form av militära anläggningar från andra världskriget uppe på Hjässan, som revs år 2005. Områdena där de militära anläggningarna har funnits har fyllts igen med sprängsten och några ytterligare åtgärder för att återställa marken till naturmark har inte vidtagits. Högarna med sprängsten i hållmarkstallskogen utgör en markant kontrast till den naturliga topografin. Ett annat tydligt spår av mänsklig påverkan är det stensatta dike som anlagts i nordsydlig riktning i planområdets mest låglänta del, troligen för att dika ut skogen och ge träden bättre växtbetingelser. Iordninggjorda gångvägar saknas förutom den grusade väg som leder från trafikplats Kvarnholmen till de gamla militära anläggningarna uppe på Hjässan. En försämring av tillgängligheten till naturområdet har skett under 2018 genom att befintlig gångväg upp från Kvarnholmsförbindelsen till Hjässan försvunnit i och med att trafikplats Kvarnholmen etapp 1 anlagts. Det enklaste sättet för besökare att ta sig till området är att promenera genom vägporten i Birkavägens förlängning.

Naturmiljö

Planområdet ligger inom naturområdet Ryssbergen som är en värdekärna inom Nackas gröna infrastruktur. Ianspråktaget område består till största delen av gammal tallskog av högsta (klass 1) eller näst högsta naturvärdesklass (klass 2). Den del av skogen som klassats med högsta naturvärde bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura- 2000-naturtypen västlig taiga. Skogen inom planområdet har lämnats orörd länge och hyser många gamla träd, varav ett hundratal som är äldre än 200 år. Ett stort antal naturvårdsarter, varav flera rödlistade arter, som är beroende av en variation i landskapet, död ved och gammal skog har observerats i området.

Då naturen i området är komplex har ett stort antal inventeringar gjorts i området. För en mer utförlig redovisning av naturen och dess värden hänvisas till de utförda inventeringarna samt till miljökonsekvensbeskrivningen för detaljplanen.

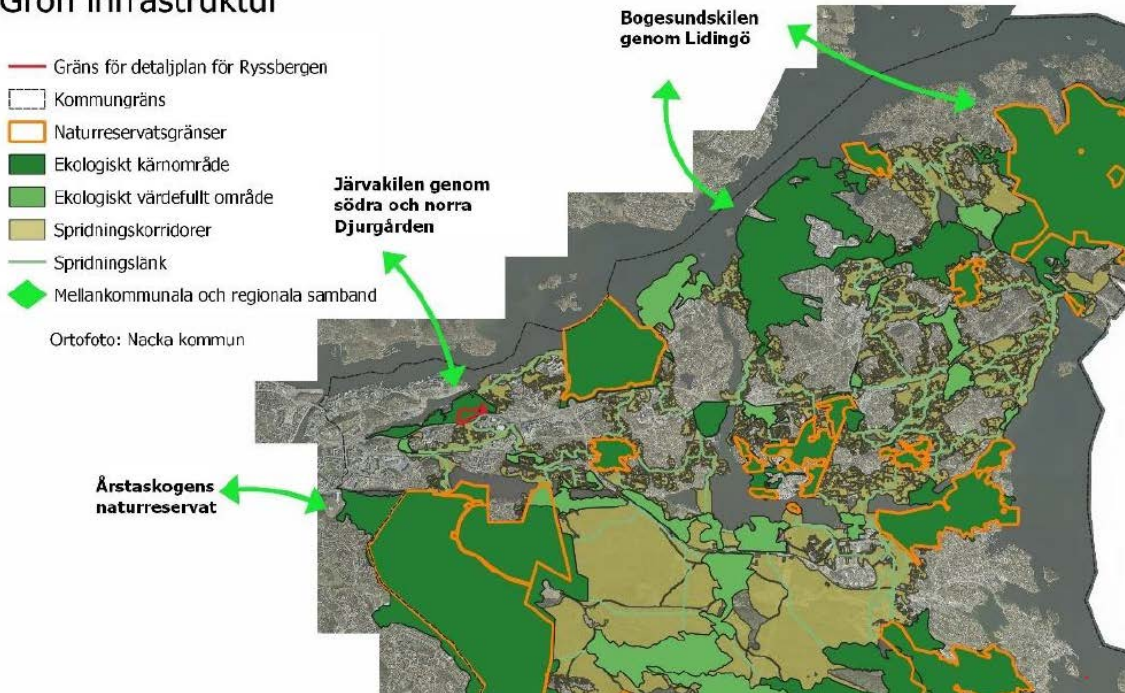
Karta över inventerade områden inom och nära detaljplaneområdet 2016-2019 samt klassning av naturvärdesobjekten. I föreslaget detaljplaneområde (grön linje) ingår hela eller delar av naturvärdesobjekten 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16 och 27. Tre områden med naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde (objekt 8, 9, 16), har identifierats i detaljplaneområdet. (Calluna 2020)

Grön infrastruktur – spridnings samband

Naturområdet Ryssbergen, där planområdet ligger, är beläget i utkanten av det gröna sambandet Nacka-Värmdö-kilen. Området inte bara fyller en mycket viktig funktion som livsmiljöområde i sig självt utan också är viktig i den regionala grönstrukturen på Sicklaön med omnejd genom att möjliggöra spridning av arter till andra liknande skogsområden.

I Länsstyrelsen i Stockholms läns arbete med att ta fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur identifierades att planområdet ligger strax öster om en regionalt utpekad primär spridningskorridor för arter kopplade till ekmiljöer och strax väster om en sekundär korridor av barrskogsområden identifierade som viktiga för spridning av biologisk mångfald.

Grön infrastruktur

Viktigaste områden och spridningssamband för arter knutna till tall och äldre barrskog. (WSP, 2020)

Service

Söder om Värmdöleden finns både förskolor, skolor och gymnasium. Vid Järsla station finns ett enklare serviceutbud. Övrig samhällsservice som livsmedelsbutik, vård och butiker finns i Nacka Forum. Ett stort område i Ryssbergens närhet, såväl söder om Värmdöleden som längre österut längs Värmdöleden, kommer att omvandlas till tät stadsmiljö när programmet för Centrala Nacka genomförs, vilket på sikt kommer att innebära ett ökat serviceutbud.

Friytor

Ryssbergen är ett värdefullt rekreationsområde som används av både privatpersoner för promenader, utflykter och löprundor/orientering och förskolor/skolor för naturpedagogiska utflykter, naturlek och gymnastiklektioner.

Gator och trafik

Idag saknas gator eller gång- och cykelvägar i planområdet. Söder om planområdet går Värmdöleden, väg 222. I öster finns Kvarnholmens trafikplats med en nyligen utbyggd påfartsramp samt Griffelvägen som leder under Värmdöleden mot Nacka Forum. I väster finns en vägport under Värmdöleden samt gångstig till Birkavägen, som i sin nordligaste del är en smal lokalgata.

I dagsläget finns ett stort antal busslinjer som trafikerar Värmdöleden, men ingen hållplats finns i närområdet. Kvarnholmsförbindelsen trafikerar av linje 402 som går mellan Slussen och Nacka Forum, via Kvarnholmen. Hållplatsen Nacka gymnasium ligger mellan omkring 300 meter och 600 meter från detaljplaneområdet. Linjen har idag 15 minuterstrafik under stora delar av dygnet, och delvis tätare trafik i samband med skoldagens början och slut. Nattetid motsvaras linjen av nattbuss 93, som går Slussen – Jarlaberg. Linje 469 trafikerar Birkavägen, Borgvägen och Blomstervägen, knappt 200 meter från detaljplaneområdets västra del. Linje 469 är en linje av lokal karaktär som trafikerar mellan Finnberget och Nacka sjukhus och har omkring 60-minuterstrafik under större delen av dygnet. Birkavägen, Borgvägen och Blomstervägen är vinkområde, det vill säga bussen har inga förutbestämda hållplatser.

Teknisk försörjning

Det finns en spillvattentunnel under planområdet, i övrigt finns inga ledningar inom planområdet idag, förutom de ledningar som följer Kvarnholmsvägen samt ledningar vid Värmdöledens vägport i Birkavägens förlängning.

Ras och skred

Planområdet bedöms inte omfatta delar inom mark som i övergripande underlag bedömts som ras- eller skredkänsliga (<https://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/#>).

Planförslaget

Planidé

Planförslaget bygger på idén om att i första hand bebygga delar av Ryssbergen som idag har lägre rekreativvärden på grund av bullerstörningar från Värmdöleden. Närmast Värmdöleden placeras arbetsplatser där verksamhetsbyggnaden kommer att fungera som bullerskärm för resten av planområdet. Längre in i området, i skydd av verksamheterna, byggs bostadskvarter med närheten till det planerade naturreservatet som en stor kvalitet för de boende. Bostadshusen placeras på ett sätt som ger vyer ut mot den unika skogsmiljön från samtliga bostadshus. Höjden på bostadshusen varierar mellan sex och tio våningar. Den nya bebyggelsen medför även att delar av det framtida naturreservatet norr om planområdet kommer att få lägre bullernivåer än idag.

Kring bostadshusen anläggs lokalgator och gångvägar som ger allmänheten möjlighet att ta sig ut i skogen på ett flera platser. Mellan bostadshusen och det framtida naturreservatet planläggs en zon med naturmark, som ska utgöra en buffert för det angränsande naturreservatet, som avses bildas. Genom området löper en ny huvudgata.

Situationsplan som redovisar föreslagen bebyggelse (ÅWL 2021)

Nya byggnader

Bostäder

Bostadshusen placeras i tre kvarter (på plankartan markerat B), som öppnar sig mot skogen i norr. Höjden på bostadshusen varierar från sex till tio våningar. Den volym bostäder som detaljplanen medger är cirka 40 000 kvadratmeter bruttoarea, vilket motsvarar 400-600 bostäder beroende på vilka lägenhetsstorlekar som byggs. I bostadskvarteren tillåts även centrumverksamhet (C) i bottenvåning, vilket skulle kunna vara kontor eller mindre försäljning, som inte innebär stora trafikmängder.

Förskola

I det mellersta bostadskvarteret kan en förskola (S₁) för ca 80 barn, som motsvarar 4 avdelningar, anläggas. Kvarterets gård kommer då delvis att utgöras av förskolegård. Förskolan är lokaliserad i bottenvåningen av kvarterets östra del och består delvis av en egen volym på en våning som skjuter ut mot gården. Förskolegården är cirka 800 kvadratmeter stor (exklusive förrådsbyggnader, cykelparkering med mera) och sträcker sig längs förskolebyggnaden och vidare norrut där den avslutas i gränsen mot den så kallade buffertzonen, se nedan. Mot norr finns möjlighet att skapa en direkt entré från förskolans gård ut till den omgivande skogen. Möjligheten att nyttja förskolegården för lek under kvällstid och helger beror på framtida anordnaren av förskoleverksamheten.

Gestaltning av bostadskvarteren

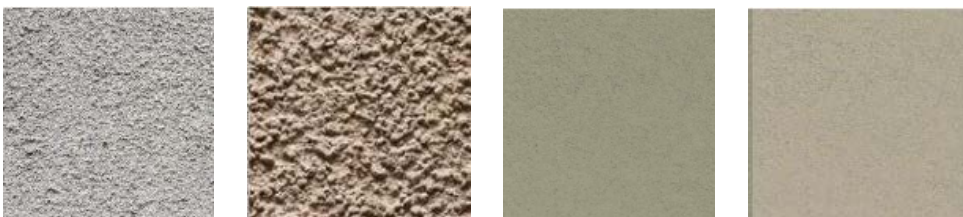
Platsen är känslig och ligger väl synlig från Värmdöleden, i randen av framtida naturreservat, inom påverkanszonen för riksintresse för kulturmiljö, samt del i det framtida sammanhanget i Centrala Nacka med mycket ny stadsbebyggelse. Detta ställer höga krav på gestaltningen. Ett gestaltungsprogram har tagits fram för de nya bostäderna. Inspirationen till materialpaletten är hämtad från Ryssbergens rika natur och omgivande skogsmarker, vilket förstärker de nya kvarterens koppling till sitt sammanhang. Från denna skapas två teman för huskaraktärer som upprepas på ett varierat sätt inom de tre kvarteren.

Tema 1 - ”mosse och myr” föreslås knyta an till skogssänkornas naturrum. Huskropparna inom temat ges enkla och tydliga husformer, med takkupsförsedda sadeltak. Formspråket föreslås vara enkelhet och rent, med få och noggrant gestaltade material. Färgskalan föreslås omfatta dova och naturnära färgtoner och för att fasader som anas mellan träden från farleden inte ska sticka ut. Husvolymerna med temat ”mosse och myr” föreslås i sänkan mot skogen för att få en mjuk övergång till denna, samt på vissa ställen mot huvudgatan, för att kontrastera till det andra gestaltningstemat.

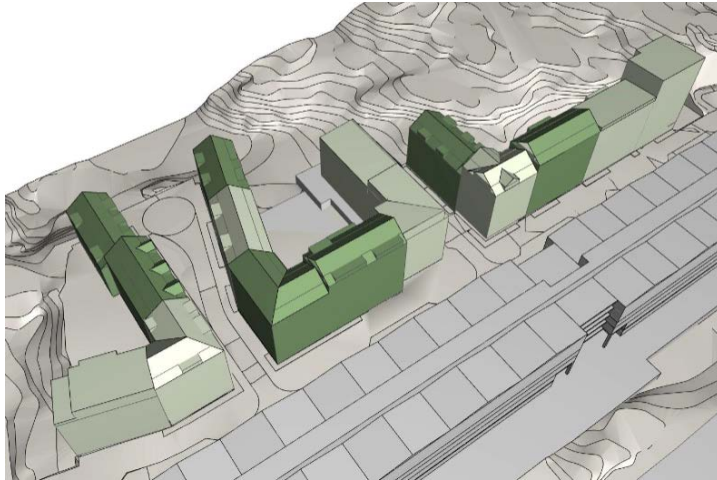

Färgpalett för Tema 1. Färgerna ska ses som exempelfärger, ej exakt nyans.

Tema 2 - ”kvistar/hällmark” ska knyta an till hällmarksskogens torra och karga uttryck och färgskala. Husen föreslås kunna ha pulpettak eller sadeltak. Temat förenas i det huvudsakliga greppet med ett yttre skal som tillför en lätthet. Adderade utanpåliggande strukturer har ambitionen att förstärka en känsla av luftighet, variation och ger möjlighet för grönska att kunna ta plats i fasaden för ett föränderligt uttryck över tid. I och med att yttre balkongstrukturer är en del av det arkitektoniska uttrycket läggs stor vikt i materialval och detaljering av dessa. Färgskalan omfattar ljusa, naturnära färgtoner som inte är för kulörstarka. Husvolymerna med temat Kvistar/Hällmark är i första hand placerade mot huvudgatan för ett ljusare möte med gaturummet och berget i öster. Det kontrasterar även mot kvarterens andra gestaltningstema.

Färgpalett för Tema 2. Färgerna ska ses som exempelfärger, ej exakt nyans.

Färgkodad fördelning av gestaltningsteman inom bostadskvarteren.

Vy från väster. (ÅWL 2020)

De delar i gestaltningskonceptet för bostadskvarteren som regleras med bestämmelser i detaljplanen är:

- att bostadskvarteren ska utformas med varierande gatufasader.
- att bostadskvarteren ska ha en viss högsta nockhöjd som varierar.
- att bostadskvarteren ska ha en viss färgskala på fasader.
- att sockelvåning mot allmän plats ska vara tydligt markerad samt utformas med särskild omsorg beträffande gestaltning och arkitektonisk kvalitet så att den bidrar till en varierad stadsmiljö.

- att utöver angiven högsta nockhöjd får mindre byggnadsdelar som till exempel skorstenar, mindre ventilationsutrymmen och mindre delar av hisschakt och liknande uppföras.

Takkupor får utföras med en annan takvinkel än övriga taket.

Bostadskvarteren sett från skogen i norr. (ÅWL, 2020)

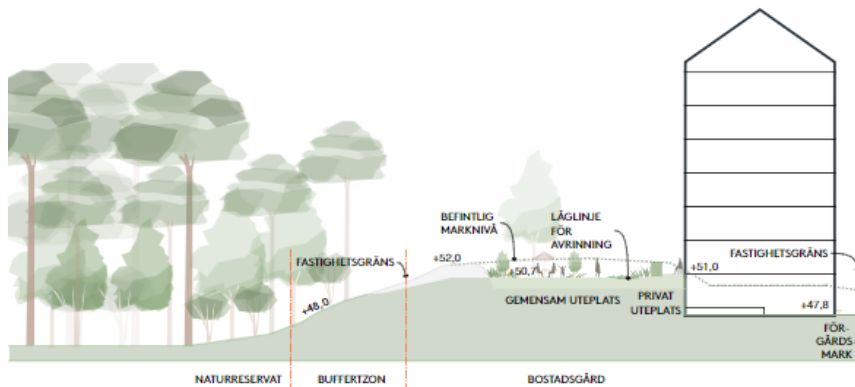
Fasadritning som redovisar föreslagen bebyggelse längs huvudgatan (kvarteret längst västerut samt det mellersta kvarteret) (ÅWL 2020)

Fasadritning som redovisar föreslagen bebyggelse längs huvudgatan (det östligaste kvarteret) (ÅWL 2020)

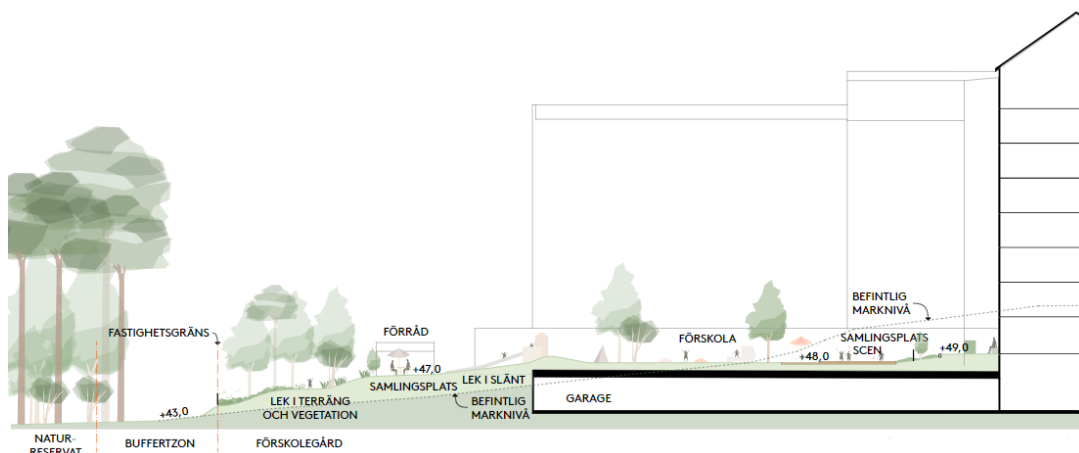
Även gårdarnas gestaltning har stark koppling till det skogsnära läget. Enligt gestaltningsprogrammet ska befintlig terräng och vegetation sparas där det är möjligt, vilket är svårt på grund av terrängen. Stor vikt läggs på mötet mellan anlagd och befintlig mark där sprängkanter och slänter gestaltas med stor omsorg. Gestaltningen av bostadskvarter finns djupare beskrivet i Gestaltningsprogram för kvartersmark, som redovisar hur den huvudsakliga utformningen av byggnader och mark föreslås, och kopplas till exploateringsavtal med byggaktören.

Gården i kvarteret längs västerut föreslås vara något nersänkt i förhållande till befintlig terräng så den döljs från den västligaste av de föreslagna entréerna till det planerade naturreservatet.

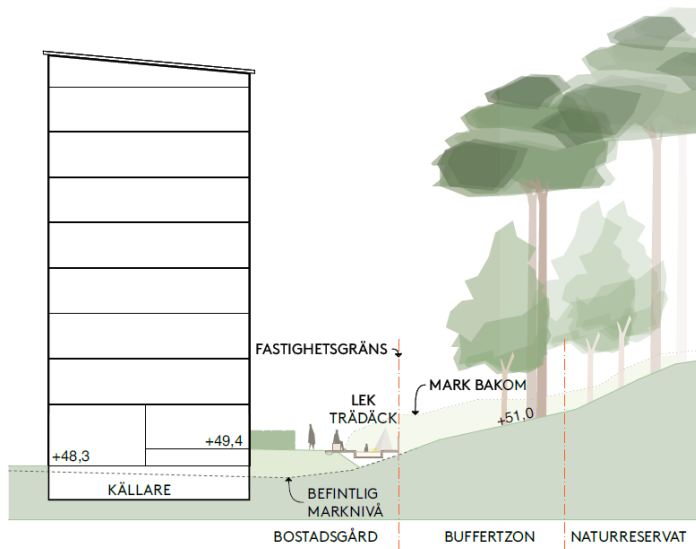
Sektion genom kvarteret längst västerut. (ÅWL, 2020)

Gestaltning och höjdsättning av gården i det mellersta kvarteret är anpassad till att gården delvis planeras bli underbyggd av ett garage. Om parkeringsbehovet kan tillgodoses på annat sätt kommer garaget att utgå och gårdens utformning att anpassas. Gården här blir visuellt avgränsad av en bergsslänt i norr. Här ligger förskolans gård.

Sektion genom det mellersta kvarteret sett från väster. Gården får delvis underbyggas med garage. (ÅWL, 2020)

I kvarteret längst österut är gården långsmal och möter befintlig terräng som sluttar brant ner mot gården och bebyggelsen. En del av den befintliga terrängen behålls om möjligt på gården. I övrigt höjds marken delvis för att skapa fall ut från fasad. Här avgränsas gården visuellt av bergsbranten i naturen.

Sektion genom kvarteret längst österut sett från öster. (ÅWL, 2021)

Verksamheter

Detaljplanen möjliggör för en etablering av en större verksamhetsbyggnad närmast Värmdöleden. Detaljplanen medger olika typer av verksamheter i byggnaden, såsom bilverkstad, bilprovning, bilförsäljning eller lager (Z₁), kontor (K), idrottshall (R₁) och detaljhandel (H). Ett parkeringsgarage planeras i byggnaden för de boende inom detaljplaneområdet. Huvudinriktningen är att marken ska kunna bebyggas för flytt av befintlig bilanläggning, som finns på annan plats i Nacka. Den generösa markanvändningen innebär dock alternativ med andra typer av icke störande verksamheter. I östra delen av verksamhetstomten möjliggörs drivmedelsförsäljning (Z₂). Här får endast mindre byggnader byggas och marken avses utgöra en till största del hårdgjord yta för större fordon.

Verksamhetsbyggnadens volym omfattar cirka 13 000 -16 500 kvadratmeter verksamheter, 6 500 – 13 000 kvadratmeter verksamhetsparkering, delvis under mark och cirka 10 600 kvadratmeter boendeparkering. Byggnaden blir cirka 29 meter hög mätt från huvudgatans nivå, vilket ger ett bra bullerskydd för resten av planområdet och naturmarken i norr. Det område som planläggs för verksamheter omfattar cirka 1,6 hektar.

Planområdets föreslagna bebyggelse sett från Värmdöleden. (Gatun arkitekter/ÅWL 2020)

Under byggnaden och markparkering utomhus för verksamhetens behov kan en underjordisk garagevåning anläggas. Utomhusytan för parkeringen planeras på en nivå +55,5 som kommer att ligga cirka 3-6 meter över nivån på Värmdöledens påfartsramp. Mot påfartsrampen avgränsas verksamhetstomten med stödmurar och räcke samt med befintliga bergskärningar.

Detaljplanen reglerar att en verksamhetsbyggnad av viss längd och höjd behövs för att säkra lämpliga buller- och risknivåer för bakomliggande bostäder.

Gestaltning av ny verksamhetsbyggnad

Ett gestaltungsprogram för verksamhetsbebyggelsen har tagits fram.

Verksamhetsbyggnaden reser sig som en fortsättning på berget norr om Värmdöleden och skapar ett visuellt blickfång men också en skyddande barriär för bostäderna och naturen norr om byggnaden. Byggnaden föreslås placerad på en platta, delvis nedsänkt i berget, delvis uppbyggd med sten, gabioner och betongmurar med klättrande växter i enlighet med gestaltungsprogrammet. Byggnaden kommer vara visuellt väldigt synlig och utgör en del i en framtida entré till Centrala Nacka.

Fasaderna föreslås bekläs med skivor och raster i kulörer som hämtar sin inspiration från Nackas berg. Material och kulörer varieras så att en vertikal rytm uppstår. Det veckade taket ger tillsammans med fasaden en illusion av sammanbyggda hus. Byggnaden ska förses med växttak, som fyller en funktion i att fördröja dagvatten, men gör också att byggnadens stora takytor bättre smälter ihop med bergsterrängen, vilket inte är oviktigt då man idag och ännu mer i framtiden kommer kunna se Ryssbergen från högre byggnader i Centrala Nacka.

Möjlig gestaltning av verksamhetsbyggnad sedd från huvudgatan, Gatun arkitekter 2020

Bottenvåningen i dubbel våningshöjd är glasad för att exponera verksamheten. Mot bostäderna är fasaden mer småskalig men med en liknande uppdelning med kulörer och material som på södersidan. Entréerna till bostädernas parkering planeras att utformas med omfattningar i trä. På den indragna takvåningen kan solceller placeras mot söder. Gestaltningen av verksamhetstomten finns djupare beskrivet i Gestaltningprogram för kvartersmark, som redovisar hur den huvudsakliga utformningen av byggnader och mark föreslås, och kopplas till exploateringsavtal med byggaktören.

Möjlig gestaltning av verksamhetsbyggnad sedd från söder, Värmdöleden. (Gatun arkitekter, 2020)

Färgpalett för verksamhetsbyggnaden.

De delar i gestaltningkonceptet för verksamhetsbyggnaden som regleras med bestämmelser i detaljplanen är:

- Byggnaden ska utformas med växttak till 70 % av takytan.
- Fasader utöver gavlar ska indelas vertikalt i minst sex delar där varje del skiljer sig i kulör och fasadmateriell från intilliggande del.
- Fasadfärgen ska vara enligt färgpalett ovan.
- Entrépartier mot huvudgatan ska utföras till största del i trä.
- Sockel högre än 0,8 meter ska utföras i sten eller matrisgjuten betong med hög detaljrikedom och kvalitet.

Mark och växtlighet

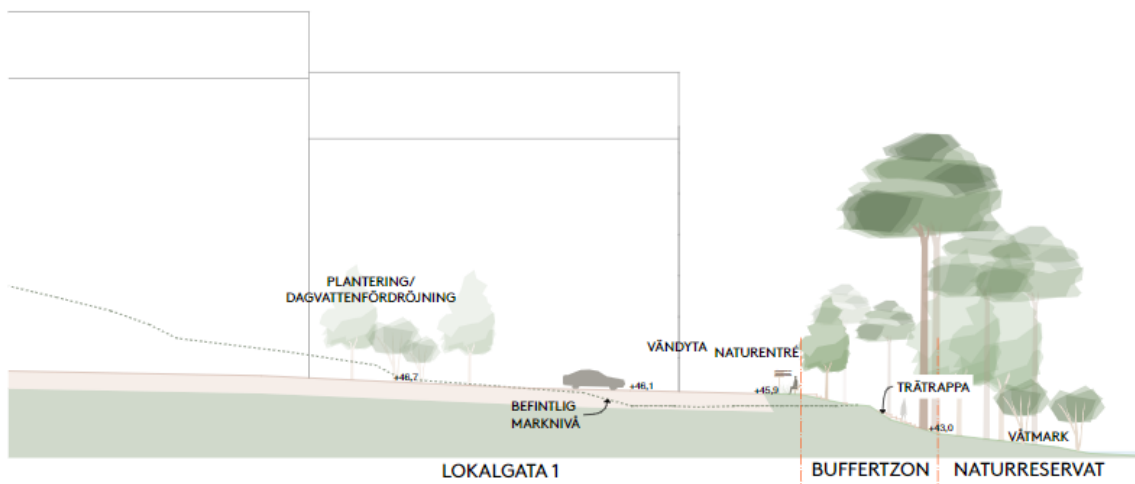
Inom de nya bebyggelsekvarteren och där gator anläggs kommer marknivåerna att ändras väsentligt från dagens nivåer och befintlig vegetation kommer därför till övervägande del att tas bort. Det beror dels på att den kuperade terrängen är svår att bygga i, vilket gör det svårt

att bibehålla befintlig mark, dels på att den nya huvudgatan behöver ges en flack lutning, vilket får följdverkningar på omgivande bebyggelse som ansluter till gatunivån.

Terränganpassning och hänsyn till vegetation i buffertzonen beskrivs utförligare i Gestaltungsprogram för allmän plats.

Buffertzonen

Mellan bostadskvarteren och det framtida naturreservatet planläggs en buffertzona med naturmark (NATUR). Syftet med zonen är att skydda terräng och vegetation så ingen påverkan sker inom naturreservatet. I zonen ska befintlig mark och vegetation bibehållas i största möjliga mån. Det kan komma att bli nödvändigt att göra vissa mindre intrång i direkt anslutning planerade byggnader, viss markbearbetning för att åstadkomma en marksänka för att leda dagvattnet från planområdets gårdar mot sankmark samt leda ut stigar och trappor i naturreservatet. Schaktarbeten kopplade till byggnationen av bostäderna ska minimeras i buffertzonen men kan bli nödvändiga på vissa platser, det är då väsentligt att schakterna hålls tills ett minimum. Träd som står nära sprängkanter kan behöva tas ner på grund av säkerhetsrisker. Hantering av träd och natur ska ske enligt beskrivning i Gestaltungsprogram för allmän plats samt enligt Nacka kommuns tekniska handbok vad gäller träd och natur.

Sektion genom lokalgatan och buffertzonen. (ÅWL, 2020)

Tillgänglighet till naturreservatet

Tre huvudsakliga kopplingar föreslås från planområdet till det föreslagna naturreservatet; i väster, vid lokalgatan samt gångväg till Hjässan.

Gång- och cykelnät samt entrépunkter till kommande naturreservat.

I planområdet västra del, i anslutning till gång- och cykelbanan planeras en naturentré. Gestaltningen och utformningen av denna sker inom naturreservatsprojektet. En tydlig, tillgänglig och estetiskt tilltalande koppling mellan gatans gångbana och den planerade naturentrén planeras att anläggas här.

Mellan kvarteren löper en lokalgata, som avslutas med gångväg norrut in i skogen och det framtida naturreservatet. Där lokalgatan avslutas planeras en liten entréplats till naturreservatet. Entréplatsen möbleras med bänkar, skyltning och eventuell belysning. En trätrappa med platta med sittplats i terrängen planeras att anläggas ner mellan befintliga och nya träd och anslutas till en befintlig stig. Entrén kommer troligtvis användas av förskolan vid utflykter och kan med fördel innehålla lekfulla inslag som vänder sig till de yngre besökarna.

För att överbrygga höjdskillnaden mellan huvudgatan och den högt belägna utsiktspunkten Hjässan planeras en gångväg från huvudgatan strax öster om det östligaste bostadskvarteret. Detaljplanen säkerställer att en gångväg ska anläggas från huvudgatan upp till framtida naturreservat. Fortsatt gångstråk inom naturreservat ligger utanför denna detaljplan. Uppe på Hjässan är terrängen flack och det är möjligt att ta sig fram till några av utsiktspplatserna med tillgänglig lutning. Gångstråket kan dock inte anläggas med god tillgänglighet utan väldigt stora ingrepp i terrängen. Istället föreslås en gångväg som delvis består av trappor.

Vy från vägporten i väster. Det västliga bostadskvarteret samt verksamhetsbyggnadens gavel till höger i bilden. (ÅWL 2020)

Naturmark utmed gatan i väster

I huvudgatans sväng i västra delen av planområdet mellan gatan och verksamhetsbyggnaden är marken mycket kuperad. Här finns en befintlig dunge av tallar som har identifierats som viktig för spridningssamband av tall. Här ska markpåverkan undvikas inom rotzonen för de sparade träden för att säkerställa deras överlevnad. Sprängkanter avses att döljas och slänter utformas så naturliga som möjligt med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga.

Lek och utevistelse

Någon kommunal lekplats föreslås inte i detaljplanen. Ryssbergens framtida naturreservat kommer att erbjuda goda möjligheter till lek i naturen inom kort gångavstånd från samtliga bostäder. Lekytor föreslås anordnas på bostadsgårdar. I buffertzonen kan viss naturlek iordningsställas.

Skydds- och kompensationsåtgärder

Buffertzonen mellan det tillkommande naturreservatet och bebyggelsen säkras igenom naturmark i detaljplanen. I buffertzonen ska terräng och vegetation behållas i så stor utsträckning som möjligt. Kanten mellan buffertzon och hus/gård ska ges en omsorgsfull gestaltning. I naturmarken i väster ska befintlig tallvegetation sparas i så stor utsträckning som möjligt. Därutöver genomförs förstärkningsåtgärder utanför planområdet för de värden som försvinner. PM Naturvårdsåtgärder har upprättats och syftar till att beskriva hur projektet kommer hantera påverkan på områdets naturvärden och skyddade arter och vilka

skydds- och kompensationsåtgärder som kommer att genomföras för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion för skyddade arter och för att påverka på övriga naturvärden ska minimeras. De åtgärder som föreslås i PM Naturvårdsåtgärder säkras i exploateringsavtal. Bland annat säkerställs att nya boplatser för fladdermöss anläggs och belysningsplan upprättas, markarbeten eller avverkning ska ej ske under fåglars häckningstid, holkar sätts upp och död ved flyttas. Likartade biotoper kommer att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal. Skyddsåtgärder genomförs för de potentiella livsmiljöerna för mindre hackspett både inom och utanför naturreservat Ryssbergen genom att bland annat förstärka befintliga sumpskogsmiljöer. Utanför Ryssbergens naturreservat sker åtgärden på cirka 1,5 hektar strax öster om Nyckelvikens naturreservat. Skydd och skötselplan ska även upprättas för naturvårdsinriktad skötsel för ett område på ca 4,5 hektar väster om Ryssbergens blivande naturreservat.

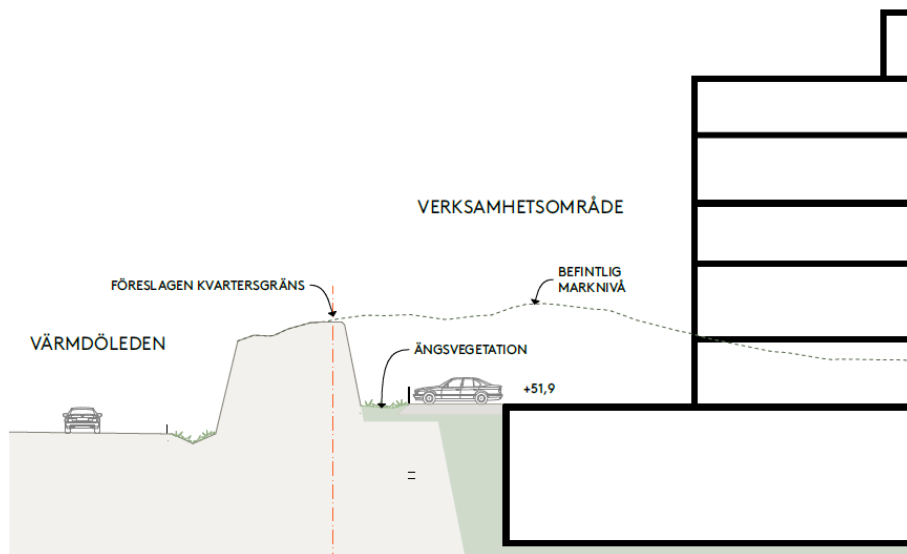
Gator och trafik

Värmdöleden

Gränsen för den mark som avsätts för verksamheter är anpassad efter Värmdöleden. Planförslaget medger att befintlig påfartsramp i framtiden kan breddas med ytterligare ett körfält i dess östligaste del för att minska risken för köbildning vid en framtida ökad trafik.

Vid en framtida förändring av Värmdöleden, till exempel som följd av byggnation av Östlig förbindelse, kan ledens körbana behöva breddas. En eventuell breddning har förutsatts ske söderut och inte mot planområdet. Detta utgör istället en planeringsförutsättning i framtida detaljplaner söder om Värmdöleden vid Nacka gymnasium.

En mindre del av Värmdöledens vägområde finns inom plangränsen som genomfart (VÄG₁). Det avser den mark som till största del omfattas av vägområde men där marken ligger inom fastigheten Sicklaön 13:3 och ägs av exploatören. En mindre del av Trafikverkets vägområde föreslås avsättas som kvartersmark för verksamheter. Det gäller en del där befintlig slänt är bred och bedöms kunna minskas när marknivåerna ändras.

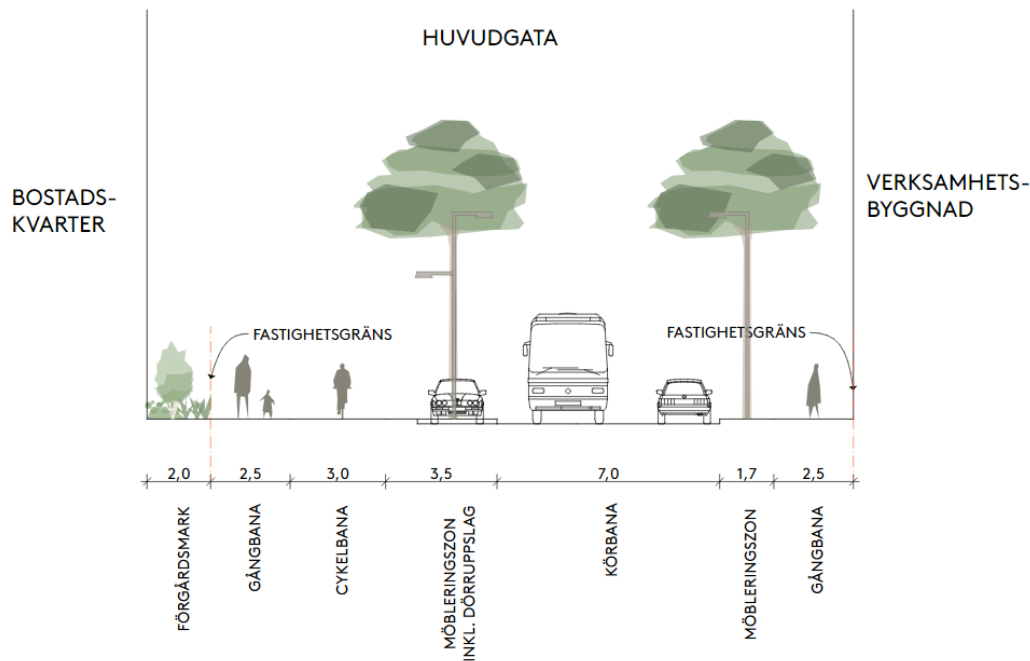
Sektion genom västra delen av verksamhetsytan. Värmdöleden till vänster. (ÅWL 2021)

Huvudgata

Genom området kommer en ny huvudgata ((GATA₁), GATA₃) att anläggas. Den nya huvudgatan förbereds för att på sikt kunna bli en del av en ny sammanhängande gata som kommer att leda hela vägen från Bergs gård till Järsla station i enlighet med program för Centrala Nacka. Huvudgatan kommer att knyta samman Centrala Nacka och skapa möjligheter för gående och cyklister att röra sig mellan stadsdelarna norr och söder om Värmdöleden. Genom planförslaget förbereds för en framtida sammankoppling även för bilister. Det säkerställs dock inte i detta planförslag utan kräver åtgärder utanför planområdet på Birkavägen. Möjlighet för kollektivtrafik avses att prövas utanför planområdet även innan en större ombyggnation av Birkavägen kommer till stånd, men kräver vissa åtgärder.

Där huvudgatan går genom den nya bebyggelsen i Ryssbergen har den karaktären av en stadsgata med byggnader på båda sidorna. Lutningen är brantare i öster och väster där kopplingen sker till befintliga gator. Genom bebyggelsen planar gatan ut för att öka tillgängligheten och skapa förutsättningar för exempelvis sophämtning och varuleveranser.

Huvudgatans centrala del är 20 meter bred och utgörs av en gångbana, en dubbelriktad cykelbana, en möbleringszon med träd och parkeringsfickor med plats för dörruppslag, en 7 meter bred körbana samt en möbleringszon med trädplantering och en gångbana mot verksamhetsbyggnaden. Angöring, parkering för personer med funktionsvariationer och sophämtning från soprummen sker från fickor i möbleringszonen. I anslutning till det mellersta kvarteret planeras en angöringsficka som också nyttjas för sophämtning och varuleveranser till förskolan. Övrig angöring till förskolan sker från gatan på kvartersmark öster om förskolan.

Huvudgatans föreslagna sektion.

Utmed huvudgatan i höjd med det mellersta kvarteret planeras en förskjutning i fasadlivet som skapar ett litet torg ut mot gatan med plats för olika typer av sittmöjligheter och trädplantering.

Där bebyggelsen slutar i öster ändrar huvudgatan karaktär. Här möter gatan i norr en brant bergskärning. På södra sidan planeras inom verksamhetsområdet en infart och en stor vändyta för större lastbilar. Över Kvarnholmsvägen, intill tunnelpåslaget för Ryssbergstunneln, behöver en bro anläggas för att knyta ihop huvudgatan genom planområdet med trafikplats Kvarnholmen och bildar därmed ett nytt entrémotiv till tunneln. Fri höjd under bron ska vara minst 4,7 meter. Bron föreslås utformas med 2,5 meter bred gångbana, 2,5 meter bred cykelbana samt 7,0 meter bred körbana. Detta möjliggör busstrafik och en god standard för gående och cyklister. Bron ska gestaltas som en helhet med det bakomliggande tunnelpåslaget både vad gäller material, form och belysning. Gestaltningen förankras under genomförandeskedet. Gestaltningen behöver ta hänsyn både hur den upplevs som entré till kvarnholmen, hur vyn upplevs från Värmdöleden, olika utsiktspunkter i närheten samt som en del av sitt närområde.

Huvudgatan svänger sedan av ner och ansluter till trafikplats Kvarnholmen. I huvudgatans innerkurva planeras en yta för dagvattenhantering och vegetation. Det befintliga berget behålls delvis. Längs väggkanten planeras ett dike för dagvattenhantering. Ytan avses att planteras med inhemska arter naturligt förekommande i naturtypen hållmarksskog. Stenblock från sprängning sparas och placeras ut i formationer. Påverkad mark i form av slänter och diken i kurvans ytterkant planteras med brynvegetation med arter som förekommer naturligt i området. Höjdsättningen för de två körbanorna mot trafikplatsen

stys av läge för bron över Ryssbergstunneln samt av krav på tillgänglighet, max 5% längslutning.

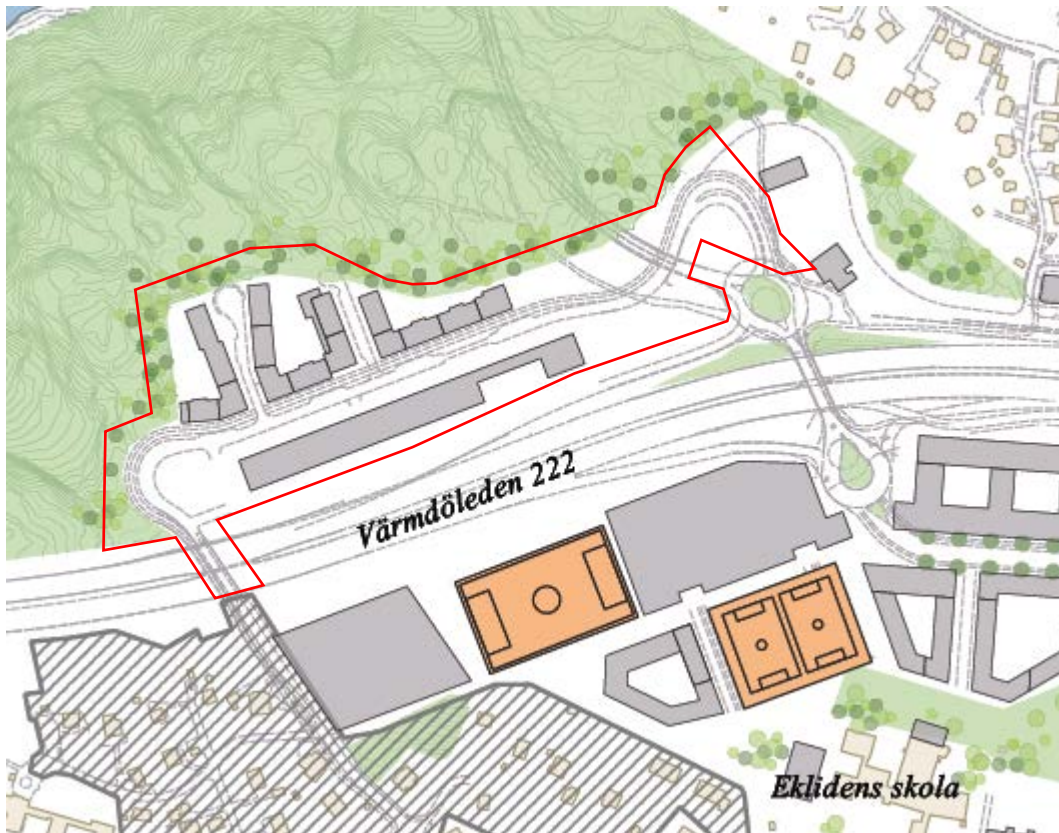
I västra delen av planområdet föreslås huvudgatan slutta nedåt för att efter en tvär kurva nå ner till befintlig marknivå i södra delen av befintlig vägport under Värmdöleden. Där gatan går in i vägporten smalnar gatusektionen av något. Vägporten är bred och består av två delar med en pelarrad emellan. I den västra halvan av vägporten föreslås en 2,0 meter bred gångbana och 2,5 meter bred cykelbana anläggas, samt möjlighet finns för en körbana med cirka 7,0 meters bredd.

Huvudgatan sedd från öster. (ÅWL 2021)

Utbyggnad av trafikplats Kvarnholmen

Vid en framtida utbyggnad av trafikplats Kvarnholmen planeras en cirkulationsplats med två körfält. Befintlig cirkulation består endast av ett körfält. En tidig förstudie har tagits fram med ett förslag på cirkulation med två körfält, avfartsramp från Värmdöleden och lokalgata österut mot Östra Vikdalen. Denna förstudie har varit ett underlag för denna detaljplans höjdsättning. I ett första skede, innan cirkulationen eventuellt byggs ut till två körfält, ansluter Ryssbergens huvudgata till befintlig situation. Höjdsättningen har studerats både för ett första skede men även till det utbyggda skedet för att inte försvåra ombyggnaden.

Utdrag ur strukturplan för Centrala Nacka med framtida förslag på nya gator och kvarter. Planområdet markerad med röd linje.

Anslutning mot Birkavägen

Huvudgatan genom planområdet planläggs för att i framtiden kunna förlängas som en allmän gata ner mot Järla station. Med befintlig utformning av Birkavägen är det dock inte möjligt att koppla på allmän körtrafik från detaljplanen utan det kräver förändringar utanför planområdet. I närtid avses huvudgatan nås från trafikplats Kvarnholmen och allmän biltrafik föreslås vända norr om vägporten medan gång- och cykelbanan genom planområdet förlängs och ansluts till Birkavägen.

Om busstrafik ska kunna trafikera planområdet i närtid kommer det att behövas en provisorisk lösning för busstrafik utmed Birkavägens norra del, utanför planområdet. Möjlighet att vända med bussar inom planområdet finns inte. En provisorisk bussanslutning skulle kunna prövas om Trafikförvaltningen beslutar att trafiksätta för buss under de år byggnation inom planområdet utförs. Förslaget är då att anlägga en gata för buss från vägporten till Borgvägen något längre söderut. För befintliga Birkavägen behövs i så fall åtgärder göras utmed sträckan.

Vägporten i Birkavägens förlängning sedd från Ryssbergen. Illustration, vändplan för allmän biltrafik.

Lokalgata

En lokalgata (GATA₂) är lokaliserad mellan det västligaste och det mellersta kvarteret. Den ansluter till huvudgatan i söder och leder norrut. För att möta naturmarken och dess befintliga höjder lutar gatan från huvudgatan ner mot det framtida naturreservatet. Lokalgatan har en smalare körbana och gångbanor på vardera sida. Norrut vinklas husen, gaturummet breddas och gör plats för en möbleringszon. Här föreslås en nedsänkt planteringsyta dit gatans dagvatten leds och fördröjs. Längst i norr anläggs en torgliknande yta med vändmöjlighet för både personbil och sopbil. Angöring och sophämtning från soprummen sker från gatan.

Parkering

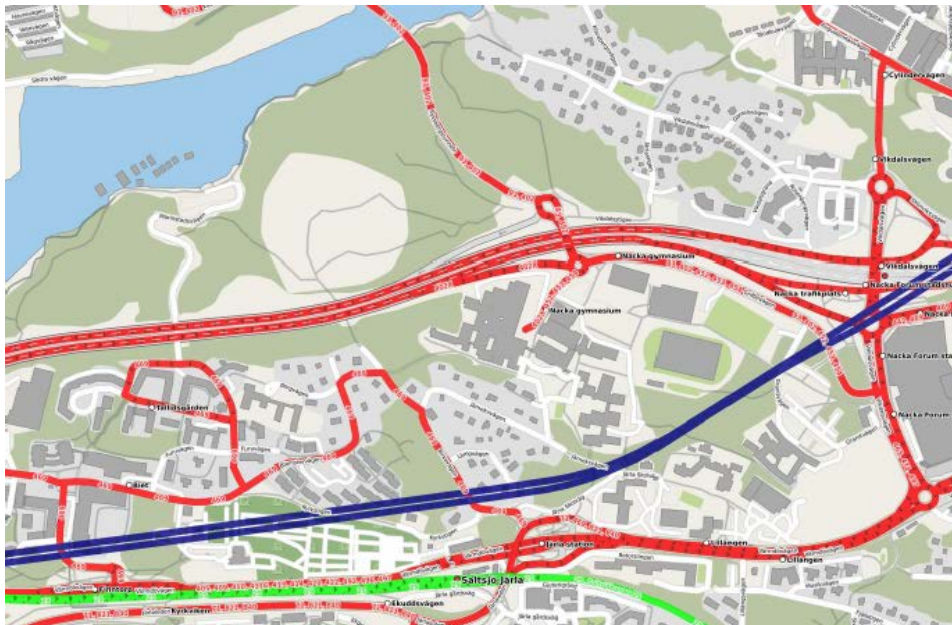
Huvuddelen av bostädernas parkeringar ska anordnas i verksamhetskvarteret för att i så stor utsträckning som möjligt undvika underbyggda gårdar. Det ger större möjlighet att bevara befintlig natur eller återplantera vegetation på ett friare sätt. Verksamhetsbyggnaden är tänkt att ha separata trapphus mot huvudgatan för att ge de boende möjlighet att nå parkeringarna. Längs gatorna föreslås ett mindre antal parkeringsplatser främst avsedda för angöring samt för tillgänglig parkering. Planen ger även möjlighet att underbygga det mellersta bostadskvarteret med garage.

För verksamheternas behov bör parkeringsutredning göras i samband med bygglovsprövning eftersom en verksamhets parkeringsbehov kan variera stort och verksamhetsbyggnaden har möjlighet att rymma många olika typer av verksamheter.

Kommunens modell för beräkning av parkeringsbehov ska följas. Med Nacka kommuns beräkningsmodell för parkeringstal utan närhet till lokala centrum eller tunnelbana med en ambition på medelnivå blir parkeringsbehovet för bostäderna cirka 310 platser. Parkeringsplatser för rörelsehindrade finns inom 25 meter från alla entréer i gatunätet. Behovet av parkering för anställda på förskola antas kunna uppfyllas genom att hyra parkeringsplats i verksamhetsbyggnadens garage. Enligt Nacka kommuns parkeringstal behövs det 0,2 bilplatser per anställd på förskolan. Det innebär ett behov av 4 platser. Även

parkeringsplatser för anställda i verksamhetsbyggnaden ska finnas i verksamhetsbyggnadens garage.

Enligt kommunens krav på cykelparkering och med den planerade fördelningen av små och stora bostäder ger det ett behov av 1300 cykelparkeringsplatser. Cirka 1100 av dessa kommer placeras i invändiga cykelrum på entréplanet samt källarplan 1 i kvarteren dels drygt 218 utomhus vilket tillgodoser kommunens krav. Parkeringstalen inkluderar cykelparkering för elever, besökare och personal. För en förskola är parkeringstalet 0,4 cykelparkeringsplatser per elev vilket även inkluderar anställda och besökare och innebär 32 platser. Dessa placeras i anslutning till förskolan på infartsgatan öster om förskolan. I möbleringszonen kommer det finnas cykelparkering med plats för besökare.

Kollektivtrafik i närområdet i nuläget. Figuren visar även tunnelbanan (blått) som förväntas öppna omkring år 2030. (Rött anser busstrafik)

Kollektivtrafik

Från den västra delen av området blir avståndet till Saltsjöbanans station i Saltjö-Järla drygt 800 meter. Omkring år 2030 förväntas tunnelbanan förlängas till Nacka centrum. I närheten av detaljplaneområdet planeras stationer i Järla och Nacka centrum. Tunnelbanan kommer att erbjuda direkta resor till Hammarby sjöstad, östra Södermalm, city och vidare mot nordväst. Stationen i Järla får en entré mot Birkavägen, omkring 600 meter från detaljplaneområdets västra del. Tunnelbanestationen Nacka hamnar omkring 800 meter från detaljplaneområdets östra del. I anslutning till stationen planeras en bussterminal med busslinjer till många olika delar av Nacka och Värmdö kommuner. Med tanke på att stationen i Järla ligger närmare och har kortare restid till resten av tunnelbanan antas detaljplaneområdet huvudsakligen betjänas av stationen i Järla.

Det planeras för att i framtiden möjliggöra en genomgående busslinje via Ryssbergen. Dialog kring detta har skett mellan Nacka kommun och Trafikförvaltningen. Centralt utmed huvudgatan möjliggörs utrymme för en busshållplats, inom nära gångavstånd från både bostäder, arbetsplatser och förskola, vilket också främjar allmänhetens tillgång till det planerade naturreservatet.

Bussar kommer inte att kunna vända i planområdet utan detaljplanen är utformad för genomgående busstrafik på huvudgatan.

Gång- och cykeltrafik

Huvudgatan genom planområdet kommer att utformas med dubbelriktad cykelbana samt gångbana på norra sidan av gatan. Alla större in- och utfarter är samlade på södra sidan av gatan vilket innebär god framkomlighet för gående och cyklister och få konfliktpunkter med biltrafiken. På lokalgatorna sker cykling i blandtrafik. Samtliga gator utformas med max 5% lutning för cyklister. Den gång- och cykelbana som anläggs utmed huvudgatan avses anslutas till befintlig gång- och cykelväg i tunneln under Värmdöleden vid trafikplats Kvarnholmen. I väster föreslås att den gång- och cykelbana byggs ut även utanför planområdet för att ansluta till Birkavägen.

Närmaste och enklaste cykelväg mot centrala Stockholm kommer att vara via Birkavägen och därefter längs Värmdövägen. Det kommer också att vara möjligt att cykla via Vikdalen och Kvarnholmen, men det innebär en ganska lång cykelväg med stora nivåskillnader eftersom cykling inte är tillåten i Kvarnholmstunneln.

Konstnärlig utsmyckning

Inom planområdet bör ett eller flera konstnärliga utsmyckningar arbetas in. Lämpliga platser för offentlig konst kan vara i ljussättningar i vägporten, gestaltningen av bron över Kvarnholmstunneln eller projekt centralt vid bostäderna.

Tillgänglighet

Huvudgatan har en lutning av cirka 1–2 % i områdes bebyggda del och maximalt 5% lutning i anslutningen mot Birkavägen och i öster. Parkeringsplatser för personer med rörelsesnedsättningar är placerade inom 25 meter från alla bostadsentréer och med en lutning om maximalt 2,5 % och för verksamhetsområdet tillhandahålls dessa på kvartersmark.

Gångbanorna ska vara 2,5 meter breda vilket medger möte mellan gående och rullstolsburna samt vändmöjligheter med rullstol, rollator och barnvagn. Gångbanor ska vara jämna för att ge god tillgänglighet och läggs med betongsten. Sittplatser ska placeras utmed stråk var 60:e meter samt i långa trapplopp. Sittplatser planeras att utformas med rygg- och armstöd enligt kommunens riktlinjer. Cykelbana beläggs med asfalt vilken tydligt ska avvika från plattorna på gångbanan för att tydliggöra för personer med synnedsättningar. Skiljelinjer, gräns mot husfasader eller förgårdsmark, rännदार, ytor kring tekniskutrustning, stolpar och möblering avses utföras i grå smågatsten som kontrasterar mot plattbeläggningen för att markera.

Trafiksäkerhet

Hastigheten och då framförallt medelhastigheten på en gata är en viktig faktor för trafiksäkerheten. Huvudgatan föreslås hastighetsregleras till 40 km/tim. Denna hastighet motiveras av gatans utformning med gång och cykelbanor skilda från vägtrafiken vilket innebär att gatans utformning signalerar att fordon kan framföras i en snabbare hastighet än 30 km/tim på grund av att de oskyddade trafikanterna inte behöver röra sig i blandtrafik. Hastigheten 40 km/tim motiveras även utifrån det faktum att huvudgatan avses att trafikeras av buss. I den västra kurvan föreslås hastigheten sänkas lokalt till 30 km/tim på grund av siktförhållanden och att radierna är små. Denna hastighet föreslås kunna bibehållas in på Birkavägen. Lokalgatan föreslås hastighetsregleras till 30 km/tim på grund av gatans smalare sektion som dels innebär att cyklister här måste cykla i vägbanan dels att en smalare vägsektion signalerar att bilister ska hålla en lägre hastighet.

Utmed huvudgatan föreslås ett antal trafiksäkerhetshöjande åtgärder såsom timglashållplats, gångpassage och hastighetssäkrat övergångsställe. Infarten mellan mellersta och östra kvarteret föreslås regleras som gångfartsområde vilket innebär att fordonen ska hålla gånghastighet och har väjningsplikt mot alla fotgängare på gatorna. Bilister passerar en upphöjd/genomgående gång- och cykelbana för att komma in vilket naturligt sänker hastigheten till gångfart och då gatan är så kort finns ingen anledning att öka hastigheten. Här kommer dessutom hämtning och lämning av förskolebarn ske varför en låg hastighet är av ännu större vikt.

Teknisk försörjning

Elförsörjning, fiber, tele

Ingen el finns i området. Befintlig el finns i Kvarnholmsvägen och Birkavägen. Nacka Energi AB avser att försörja planområdet med elkraft genom två nätstationer, som ansluts från befintlig nätstation vid Kvarnholmsvägen och från befintligt nät i Birkavägen. Det medför att området matas med elkraft från två håll. Elkablar avses att förläggas i gång- och cykelbanan. I passagen med bron över Kvarnholmsvägen förlägges kablarna i skyddsror.

Två områden (E) för nätstation planläggs strax nordväst om vägporten mot Birkavägen samt öster om bostadskvarteren. Syftet med nätstationerna är att försörja bostadskvarteren. Verksamhetsbyggnaden längs motorvägen kommer att behöva ha en eller flera nätstationer inom fastigheten för att klara sin egen elförsörjning. Nätstation medges även inom verksamhetstomten.

Inga tele- eller fiberkablar finns i planområdet idag. Dessa avses förläggas i gång- och cykelbanan. Försörjningen hämtas från befintligt nät öster om planområdet. I passagen med bron över Kvarnholmsvägen förlägges kablarna i skyddsror.

Vatten, spillvatten

Inga vattenledningar finns inom området. Befintliga vattenledningar finns i Kvarnholmsvägen och i Birkavägen. VA-systemet i planområdet avses utformas med

rundmatning, vilket kräver att vattenledningen ansluts i både detaljplaneområdets östra samt västra del. I områdets östra del samförläggs vattnet med planerad dagvattenledning i område (u₁) över verksamhetsytan och ansluts till befintlig vattenledning i Kvarnholmsvägen. I områdets västra del samförläggs vattnet med planerad dagvattenledning genom befintlig vägportal och ansluts till befintlig vattenledning i Birkavägen.

En spillvattentunnel som leder vatten från Nacka till Henriksdals reningsverk passerar i berget under detaljplanområdets västra del. Inga övriga spillvattenledningar finns inom området. Planområdets spillvatten föreslås avledas genom ett nytt tunnelpåslag till spillvattentunneln. Spillvattnet kommer att kunna ledas med självfall till tunnelpåslaget och inga pumpstationer för spillvatten bedöms bli nödvändiga.

En utredning har gjorts gällande hur befintlig spillvattentunnel påverkas när nya bostadshus uppförs ovanpå tunneln (PM Påverkan på VA-tunnel, Ramböll 2018). Utredningen visar att avståndet från tunnelns skyddszon till närmaste planerat bergschakt är cirka 28 meter, vilket enligt utredningen är ett trygghet avstånd. Den minimala acceptabla bergtäckningen definieras enligt tumregel som halva tunnelseppnvidden. Bergtäckningen motsvarar här cirka 40 gånger halva seppnvidden. Risken för negativ påverkan på VA-tunnelns stabilitet är minimal. Om exempelvis förankringsstag för husen planeras inom eller i direkt närhet av tunnelns skyddszon ska dock en utredning av åtgärdernas påverkan på tunnelns stabilitet utföras. Detta regleras med planbestämmelse b₄.

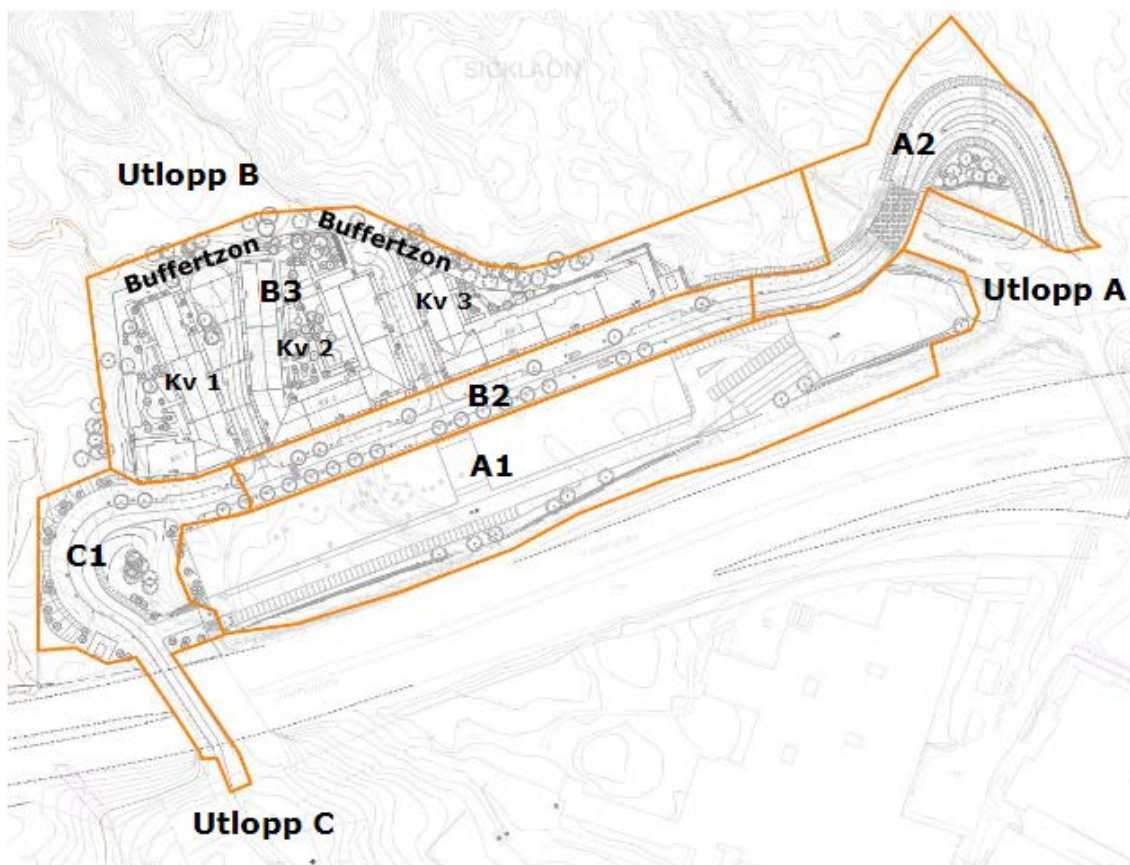
Dagvattenhantering

Öster om detaljplaneområdet finns befintliga dagvattenledningar i Kvarnholmsvägen. Genom Ryssbergstunneln finns en befintlig dagvattenledning som ansluter till en oljeavskiljare för rening av dagvattnet innan det leds ut i Svindersviken. Avvattningen av ramperna från Värmdöleden ansluter även till denna ledning. Sydväst om området i Birkavägen finns en befintlig dagvattenledning förlagd i vägporten under Värmdöleden. Denna ledning som ägs av Trafikverket hanterar vägtagvatten från Värmdöleden och ansluter till kommunalt dagvattennät.

En dagvattenutredning har tagits fram. Utifrån de nya markhöjderna blir avrinningsområdena ungefär enligt figur nedan. Ett nytt VA-system planeras för området. Ett lokalt dagvattennät föreslås hantera vatten från delavrinningsområde A1 och B2-B3 för att ledas norrut till buffertzonen och via befintlig naturmark vidare till befintlig våtmark. Buffertzonen är till för att fungera som en länk mellan resten av detaljplaneområdet och våtmarken. A2 leds österut och ansluts till befintligt dagvattennät vid Kvarnholmsförbindelsen. C1 leds åt sydväst till befintlig dagvattenledning i Birkavägen. Område A2 och C1 måste fördröjas, då flödet efter exploatering inte får öka jämfört med befintlig situation.

Verksamhetsområdets hårdgjorda yta, A1 genererar det mest förorenade dagvattnet inom detaljplanen eftersom det utgörs av parkeringsytor och tankstation. Dagvattnet från

bensinstationen föreslås därför samlas upp separat för rening i oljeavskiljare som sedan leds vidare till ett underjordiskt makadammagasin. Taket på verksamhetsbyggnaden föreslås anläggas som beväxt tak. Hur mycket vatten de beväxta taken kan reducera och magasinera beror bland annat på takets lutning, vegetationstyp och tjocklek. Det beväxta taket på verksamhetsbyggnaden bör utformas så det kan fördröja och magasinera cirka 10 millimeter regn per reducerad area utefter Nacka kommuns krav på rening. Takvattnet föreslås ledas via egen anslutning till det nya lokala dagvattennätet. Detta för att förhindra att det blandas med det mer förorenade vattnet från körytor kring verksamhetsbyggnaden och planerad drivmedelsstation.

Detaljplaneområdet uppdelat i delavrinningsområden.

Dagvatten från parkeringen inom verksamhetsområdet föreslås ledas till det underjordiska makadammagasinet. Dagvattnet föreslås sedan ansluta till ett nytt lokalt dagvattennät. Det lokala dagvattennätet kommer ha två utlopp, ett vid varje lokalgata, till naturmarken i buffertzonen och som slutligen leds vidare till befintlig våtmark.

Den östra änden av huvudgata, A2, avrinner mot utlopp öster om planområdet. Makadamdike föreslås anläggas längs med gatans södra sida för att sedan ansluta till befintlig dagvattenledning vid rondellen. Huvudgatan i Ryssbergen planeras att utformas med skelettjord med träd på den norra sidan av gatan. Tvärfallet av gatan antas kunna ske norrut mot skelettjordarna och tvärfallet av gång- och cykelbanan antas kunna göras söderut mot skelettjordarna, vilket behöver säkerställas vid fortsatt gatuprojektering. Skelettjordarna

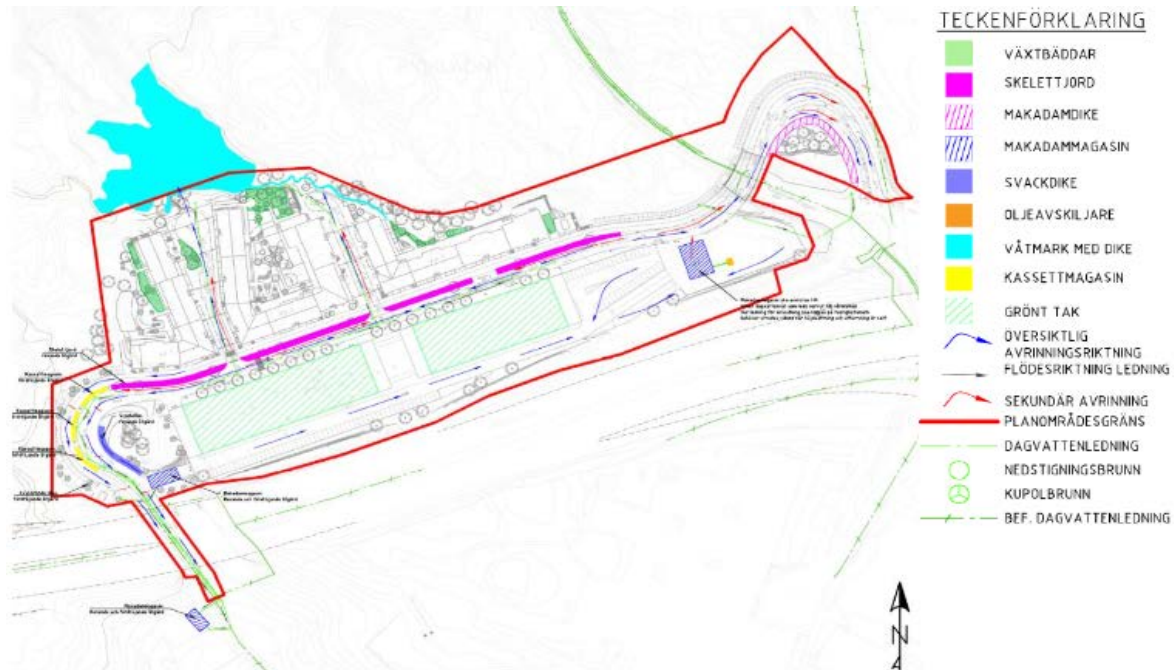
ansluts sedan till det lokala dagvattennätet som har sitt utlopp till naturmarken i buffertzonen och sedan till befintlig våtmark.

Delavrinningsområde B3 utgörs av flerfamiljshus. Genom att hålla kvartersmarkens gårdar så gröna som möjligt kan dagvattenflöden minskas. Omhändertagande av cirka 10 millimeter per reducerad area ger en total volym om cirka 55 m³ på kvartersmarken. Dagvattenlösningarna kan utformas som till exempel torrdammar, regnbäddar och svackdiken, Regnbäddar kräver underhåll av vegetation för att upprätthålla estetiska värden samt möjliggöra upptag av näringsämnen och rening. För att säkerställa att nödvändig rening och fördröjning av dagvatten sker inom kvartersmark kommer detta att regleras i exploateringsavtalet.

Område C1 har delats upp i mindre delar där dagvattnet leds till olika dagvattenanläggningar som dels fördröjer dels renar. Anläggningarna utgörs av skelettjordar, avskärande diken, kassetmagasin och makadammagasin.

Delavrinnings- område	Rening				Recipient
	Rening - Steg 1	Samman- vägning	Rening - Steg 2	Rening - Steg 3	
A1 - Verksamhetsbyggnad och bensinstation	Oljeavskiljare + underjordiskt makadam- magasin		Dikesstråk i buffertzonen	Befintlig våtmark norr om DP	Strömmen
	Grönt tak				
B2 - Huvudgata	Skelettjord				
B3 - Kvartersmark	Växtbädd				
A2 - Huvudgata	Makadamstråk				Strömmen
C1 - Huvudgata	Skelettjord + kassetmagasin + svackdike + makadammagasin				Järlasjön

Reningssteg för de fem områdena. Område A1, B2 och B3 har tre reningssteg. Efter Steg 1 kombineras utflödet från samtliga anläggningar och sammanvägs till en ny markanvändning som matas in i Steg 2.

Föreslagen dagvattenhantering i detalplaneområdet

Markreservat för dagvattenledning planläggs i den östra delen av kvartersmark för verksamheter för att kunna leda dagvatten från planområdet mot trafikplats Kvarnholmen.

Kommunens riktlinjer för dagvattenhantering ska följas.

Kompensationsåtgärder för dagvatten

För att kompensera för den ökade föroreningsbelastningen från detalplaneområdet efter exploateringen så föreslås kompensationsåtgärder utanför planområdet.

Kompensationsåtgärder behövs både för vattenförekomsten Strömmen och Järlasjön.

Som kompensationsåtgärd för Strömmen föreslås ett fördröjande och renande krossdike utmed Ryssviksvägen som ska omhänderta vägdagvatten från väg 222 samt dagvatten från flerfamiljshusområdet uppströms Ryssviksvägen. Vid dimensionering och utformning av krossdiket har hänsyn tagits till det befintliga dagvattennätet. En dagvattenledning anläggs parallellt med befintlig ledning för att leda in dagvatten till krossdiket.

Rening av dagvatten från ovanstående avrinningsområde föreslås som kompensationsåtgärd för Strömmen.

Kompensationsåtgärden för Järlasjön ska utföras. Dessa ska klara en rening av 0,12 kg fosfor/år. Genom att leda vägdagvatten från väg 222 till ett större underjordiskt makadammagasin utanför planområdet vid Birkavägen alternativt att åtgärder utförs i Värmdövägen kan tillräcklig rening uppnås så att belastningen på Järlasjön inte ökar.

Kompensationsåtgärderna utförs så att belastningen på Järlasjön och Strömmen inte ökar när detaljplanen genomförs. Kompensationsåtgärderna säkras i exploateringsavtal.

Avfallshantering

Avfall föreslås främst hanteras med nedsänkta kärl eller med traditionell hämtning i miljörum. För samtliga bostäder finns möjlighet att utforma avfallslösningar som uppfyller gällande riktlinjer när det gäller arbetsmiljö och tillgänglighet. Angöring för sophämtning finns inom 10 meter mellan soprum och sopbil. Angöring till byggnaden längst i öster är någon meter mer än 10 från soprummet men detta är för att tillgodose 25 meterskravet för parkering för personer med rörelsehinder. Sopbilen åker in på lokalgatan för att angöra nära soprummen längs gatan. Vändplanen medger vändning för sopbil.

I gatusektionen har plats för en eventuell sopsugsledning tagits. I sektionen redovisas dimensionen för en stationär utbyggd sopsugsanläggning. Blir sopsugsanläggningen en mobilanläggning kan dimensionen minskas något. Vidare utredning får utvisa behovet av anslutningar och plats i lokalgatorna.

Fjärrvärme

Inga fjärrvärmeledningar finns i området. Närmsta fjärrvärme finns söder om Värmdöleden i Griffelvägen och i Birkavägens södra del. Förutsättningen för att ansluta planerad

bebyggelse till fjärrvärme kräver en längre ledningsförläggning. Utrymme för framtida utbyggnad av fjärrvärmeledningar finns i gatusektionen. Nya fjärrvärmeledningar samförläggs med övriga ledningar och ansluter till området via befintlig vägport under Värmdöleden. I lokalgatan förläggs eventuell fjärrvärmeledning i gångbanan, men kan på grund av platsbrist behöva placeras i körbanan.

Buller

Den största bullerkällan är trafiken på Värmdöleden, men även huvudgatan mellan bostäderna och verksamhetskvarteret kommer utgöra en bullerkälla. Mot Värmdöleden planeras ett verksamhetsområde med en byggnad som kommer verka som bullerskydd till bakomvarande bebyggelse. Ljud från fläktar och liknande på verksamhetsbyggnaden behöver anpassas så att de innehåller gällande riktvärden och inte stör intill liggande bostäder och lokaler.

Planbestämmelser buller - störningsskydd

Skydd mot störning från buller regleras med bestämmelse i plankartan för att säkerställa en god boende- och ljudmiljö. Utifrån förutsättningarna kring verksamhetsbuller införs en hänvisning i planbestämmelserna till följande stycken om verksamhetsbuller. Även förskolan har planbestämmelse för förskolegården.

Trafikbuller

Bostäderna ska utformas avseende trafikbuller så att:

- 60 dBA ekvivalent ljudnivå (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad ej överskrids. Då så inte är möjligt ska minst hälften av bostadsrummen vid varje bostad få högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad samt högst 70 dBA maximal ljudnivå vid fasad nattetid (frifältsvärden).
- Bostäder upp till 35 kvm får högst 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad (frifältsvärde)
- Ljudnivå vid minst en uteplats i anslutning till bostäder inte överskrider 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå. Maximala ljudnivå får överskridas med högst 10 dBA fem gånger per timme kl 06.00-22.00.

Verksamhetsbuller och buller från yttre installationer

I bygglov och projektering ska buller från yttre installationer, ventilation, restauranger, butiker med mera beaktas. Exempelvis kan val av teknisk utrustning och dimensionering av byggnaders stomme och fasader göra att godtagbara ljudnivåer säkerställs.

Bostäderna ska utformas avseende verksamhetsbuller så att:

- Samtliga bostadsrum i en bostad får högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid (06.00-18.00) (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad eller om så inte är möjligt kan 60 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid tillåtas om minst hälften av bostadsrummen i varje bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid.
- Samtliga bostadsrum i en bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå kväll (18.00-22.00) och helg (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad eller om så inte är möjligt kan 55 dBA ekvivalent ljudnivå tillåtas om minst hälften av bostadsrummen i varje bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå kväll och helg.

- *Samtliga bostadsrum i en bostad får högst 45 dBA ekvivalent ljudnivå natt (22.00-06.00) (frifältsvärde) vid bostadsbyggnads fasad eller om så inte är möjligt kan 50 dBA ekvivalent ljudnivå tillåtas om minst hälften av bostadsrummen i varje bostad får högst 40 dBA ekvivalent ljudnivå mellan 22 - 06.*
- *Om buller från yttre installationer överstiger 40 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsfasad kl. 22.00-06.00 ska minst hälften av boningsrummen ha högst 40 dBA på ljuddämpad sida vid fasad.*
- *På ljuddämpad sida får ljudnivån från trafikbuller inte överskrida 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid fasad.*

Skolan ska utformas så att:

- *ljudnivån på delar av skolgård avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet från trafik inte överstiger 50 dBA dygnsekvivalent ljudnivå, eller där så inte är möjligt dagekvivalent ljudnivå inte överstiger 55 dBA kl 06.00-18.00.*
- *ljudnivå på delar av skolgård avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet från installationer inte överstiger 45 dBA ekvivalent ljudnivå kl 06.00-18.00.*

Många lägenheter har ekvivalenta nivåer på eller under 60 dBA och behöver inte anpassas efter trafikbuller. Den ekvivalenta ljudnivån vid fasad är för ett flertal lägenheter runt 65 dBA. För två lägenheter på mindre än 35 m² bör täta balkongräcken användas för att avskärma buller vid fasad för att uppfylla nationella riktvärden. För resterande lägenheter med höga ljudnivåer vid fasad rekommenderas även täta balkongräcken för en lugnare ljudmiljö på balkonger.

Risk

Planområdet ligger strax norr om Värmdöleden som är primär led för farligt gods. Inom planområdet planeras en bensinstation. Både Värmdöleden och bensinstationen utgör riskkällor varför en riskanalys har tagits fram (Riskanalys Ryssbergen Brandskyddslaget, 2018, reviderad 2021). Syftet med riskanalysen är att undersöka lämpligheten med aktuellt planförslag genom att utvärdera vilka risker som människor inom det aktuella området kan komma att utsättas för samt föreslå hur identifierade risker ska hanteras utan att människor utsätts för oacceptabla risker.

Länsstyrelsen i Stockholms Län har tagit fram riktlinjer för hur risker från transporter med farligt gods på väg och järnväg ska hanteras vid exploatering av ny bebyggelse. Intill primära transportleder för farligt gods rekommenderas ett skyddsavstånd på minst 25 meter. Åtgärder ska normalt vidtas minst inom 30 meter från vägen. För ny bebyggelse intill bensinstationer bör det vara en bebyggelsefri zon på 25 meter och till sammanhållen bostadsbebyggelse eller personintensiv verksamhet rekommenderas 50 meter (enligt Länsstyrelsens riktlinjer från 2000).

Av analysen framgår att man vid lokalisering i ett utsatt område alltid bör sträva efter att lokalisera bebyggelsen på ett tillräckligt stort avstånd från eventuella störningskällor.

Länsstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd bör användas som riktvärden för placering av verksamheter. I centrala områden där det är ont om mark kan detta dock vara svårt.

Bostäder och förskola planeras som minst cirka 65 meter från rampen och 75 meter från Värmdöleden. Det innebär att rekommenderade skyddsavstånd följs till Värmdöleden, men inte till rampen. Bostadsbebyggelsen ligger bakom verksamhetsbyggnaden och exponeras därför inte mot rampen utan skyddas av den framföriggande verksamhetsbyggnaden. Avsteget från rekommenderat skyddsavstånd bör därför kunna accepteras utan krav på byggnadstekniska åtgärder. Påverkan på risknivån från rampen är dessutom mycket låg.

Den planerade verksamhetsbyggnaden ligger cirka 30 meter från Värmdöleden och cirka 15 meter från rampen. Rekommenderat skyddsavstånd är 40 meter. Risknivån utmed rampen är låg med hänsyn till det fåtal transporter som kan komma att passera på rampen. Byggnadstekniska åtgärder bedöms dock vara nödvändiga med hänsyn till närheten till både Värmdöleden och rampen.

I plankartan regleras att ett 25 meter brett område ska hållas bebyggelsefritt mellan verksamhetsbyggnad och drivmedelshantering. Lossningsplats för drivmedel får inte placeras närmare verksamhetsbyggnad än 50 meter.

Risakanalysen föreslår följande riskreducerande åtgärder:

Vid ny bebyggelse inom planområdet rekommenderas att nedanstående åtgärder vidtas. De omfattar enbart den tänkta verksamhetsbyggnaden eftersom övrig bebyggelse ligger på ett tillräckligt stort avstånd från identifierade riskkällor. För att säkerställa att åtgärderna vidtas krävs att dessa utformas som planbestämmelser i detaljplanen, vilket har gjorts.

- Verksamhetslokaler ska utformas så att det från samtliga ytor med stadigvarande vistelse finns möjlighet att utrymma mot lokalgatan.
- Friskluftsintag ska placeras i första hand mot lokalgatan, men placering på tak kan också accepteras
- Möjlighet till central nödavsängning av ventilationen ska finnas i verksamhetsbyggnaden.
- Exponerade fasaddelar inom 30 meter från påfartsrampen, som exponeras mot denna, ska utföras i obrännbart material eller med konstruktioner som uppfyller brandteknisk avskiljning avseende täthet och isolering, motsvarande klass EI 30. Glaspartier i dessa fasader ska utföras i brandteknisk klass EW 30. Detta gäller ej byggnader kopplade till bensinstationen.
- Vid en breddning av rampen kan åtgärder för att hantera risker för trafikanter på vägen vid en eventuell avåkning mot planområdet vara nödvändiga.

I plankartan har reglerats så drivmedlets lossningsplats inte kan placeras närmare verksamheter med stadigvarande vistelse (bostäder, butiker, kontor, idrott) än 50 meter.

De åtgärder som regleras på plankartan med bestämmelser bedöms ha följande effekt inom planområdet:

- Begränsning av sannolikheten för att personer utsätts för en förhöjd risknivå under längre tidsperioder genom att tillgodose skyddsavstånd till ny bebyggelse samt områden med stadigvarande vistelse utomhus.
- Begränsning av möjligheten för att oskyddade personer skadas utomhus inom områden med förhöjd risknivå genom att tillgodose skyddsavstånd till områden med stadigvarande vistelse.
- Reducering av konsekvenserna inomhus till följd av eventuella gasutsläpp genom skyddsavstånd i kombination med ventilationstekniska åtgärder.
- Reducering av konsekvenserna inomhus till följd av en större utvändigt brand genom skyddsavstånd och brandskyddstekniska åtgärder.
- Ökad möjlighet för personer att utrymma byggnader innan kritiska förhållanden uppstår inomhus till följd av en olycka på Värmdöleden och påfartsrampen genom att tillgodose utrymningsmöjligheter bort från dessa.

Markstabilitet

Där de sättningskänsliga jordarterna (torv, gyttja och lera) uppgår till mindre än 2 meters tjocklek under planerad grundläggningsnivå rekommenderas urgrävning eller masstabilisering av dessa till orört friktionsmaterial eller berg och ersättning med packat friktionsmaterial. Ungefär två tredjedelar av området och de kuperade delarna består av berg i dagen eller ytnära berg, med ett osammanhängande mulljord- och moräntäcke. Två flacka områden med betydande jordlager har identifierats, se Markteknisk undersökningsrapport Ryssbergen, Ramböll, september 2017, reviderad 2020. Marken i de flacka och sankta områden beskrivna ovan bedöms var olämplig för exploatering om inte förstärkningsåtgärder vidtas. Förekomsten av torv och gyttjig lera innebär att omfattande sättningar är att vänta vid även små belastningar, framför allt i den delen av västra området med största jorddjup.

I första hand föreslås att överlast läggs på de områden som önskas förstärkas.

Vertikaldränering kan med fördel användas i kombination med detta. Kompletterande undersökningar med syfte att få fram material- och deformationsegenskaper hos torven, leran och friktionsjorden krävs för dimensionering av dessa åtgärder. Där de sättningskänsliga jordarterna (torv, gyttja och lera) uppgår till mindre än 2 m tjocklek under planerad grundläggningsnivå rekommenderas urgrävning eller masstabilisering av dessa till orört friktionsmaterial eller berg och ersättning med packat friktionsmaterial.

Så genomförs planen

Denna detaljplan ger rättigheter att använda marken för olika ändamål men är även en förberedelse för hur genomförandet ska organiseras. Under detta avsnitt beskrivs vilka tillstånd som behövs, vem som ansvarar för utbyggnad och skötsel samt vilka förändringar planen innebär fastighetsrättsligt, tekniskt och ekonomiskt.

Organisatoriska frågor

Tidplan

Tidplanen nedan utgör ett förslag till tidplan för hur planen ska tas fram och genomföras.

Plansamråd	2:a till 3:e kvartalet 2018
Granskning	1:a kvartalet 2021
Kommunfullmäktiges antagande	1:a kvartalet 2022
Laga kraft (om planen inte överklagas)	1:a kvartalet 2022

Utbyggnad enligt planförslaget kan ske när detaljplanen vunnit laga kraft. Byggstart kan tidigast ske under 1:a kvartalet 2022 under förutsättning att detaljplanen inte överklagas.

Genomförandetid

De rättigheter i form av angiven markanvändning, byggrätter med mera som detaljplanen ger upphov till är gällande tills detaljplanen upphävs eller ändras. Under en viss tid, den så kallade genomförandetiden, ska dock fastighetsägare och berörda kunna utgå från att deras rättighet enligt planen inte ändras. Genomförandetiden för denna detaljplan är 10 år från den tidpunkt då detaljplanen vinner laga kraft. Genomförandetiden för ytan under vägporten är reglerad till 15 år.

Ansvarsfördelning

De rättigheter i form av angiven markanvändning, byggrätter med mera som detaljplanen ger upphov till är gällande tills detaljplanen upphävs eller ändras. Under en viss tid, den så kallade genomförandetiden, ska dock fastighetsägare och berörda kunna utgå från att deras rättighet enligt planen inte ändras.

Exploatören ansvarar för kvartersmarken, det vill säga all utbyggnad och skötsel av områden för bostäder, förskola, bilhandel. Exploatören ansvarar även för utbyggnaden av allmän plats.

Exploaterings-, avtals- och övriga genomförandefrågor handläggs av exploateringsenheten i Nacka kommun. Markfrågor handläggs av markenheten i Nacka kommun.

Fastighetsbildningsfrågor, inrättande av gemensamhetsanläggningar, servitut och andra fastighetsrättsliga frågor handläggs av lantmäterimyndigheten i Nacka kommun. Beställning av nybyggnadskarta handläggs av lantmäterienheten i Nacka kommun. Ansökan om marklov, bygglov och anmälan handläggs av bygglovenheten i Nacka kommun.

Exploatören ansvarar för att söka eventuell vattendom/tillstånd/anmälan efter detaljplanen vunnit laga kraft, inför genomförande. Drivmedelsförsäljning kan vara en miljöfarlig verksamhet och prövningen av sådana regleras av miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251). Sannolikt krävs en anmälan om miljöfarlig verksamhet för drivmedelsanläggningen i östra delen av planområdet, men det beror på hur stora mängder bränsle som anläggningen hanterar och även på om anläggningen kommer att erbjuda

fordonstvätt. För ingrepp i fornlämningar krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen, vilket söks hos länsstyrelsen.

Avtal

Ramavtal

Ett ramavtal mellan Nacka kommun och exploatören godkändes i kommunfullmäktige i 23 april 2018 § 94. Ramavtalet reglerar övergripande frågor om utvecklingen av planområdet samt gemensamma mål och samverkan avseende planområdet. Avtalet anger även principer för genomförandet av en ny detaljplan vad gäller finansiering och ansvar samt innehåll i kommande exploateringsavtal. Vidare anger avtalet riktlinjer för eventuella markbyten och marköverlåtelser samt principer för utbyggnad av allmänna anläggningar. Exploatören äger fastigheten Sicklaön 13:3 som är aktuell för planläggning. Av ramavtalet framgår även att övriga delar av fastigheten planeras bli naturreservat.

Detaljplaneavtal

Ett detaljplaneavtal undertecknades av kommunen och exploatören i november 2016. Avtalet reglerar arbetet med att ta fram förslag till detaljplan för del av Ryssbergen samt att exploatören bekostar detta.

Exploateringsavtal

Ett exploateringsavtal mellan kommunen och exploatören upprättas och godkänns av kommunfullmäktige innan detaljplanen antas av kommunfullmäktige. Avtalet reglerar parternas ansvar för genomförandet av detaljplanen och kostnadsansvar. I exploateringsavtalet regleras marköverföringar, gemensamhetsanläggningar, skydd av mark och vegetation, dagvattenåtgärder inklusive kompensationsåtgärder, gestaltning av bebyggelsen, slutlig utformning av brokonstruktionen i planområdets östra del samt gång- och cykelväg från vägporten vid 222:an och söderut med mera. Avtalet ger även en anvisning om tidplan, fastighetsbildning, avgifter för VA-anslutning och kontakten med olika myndigheter.

Övriga avtal

Fastigheten Sicklaön 134:21 ägs av Trafikverket och berörs i planområdets södra del där ny vägförbindelse behövs för att binda samman Ryssbergen norr om Värmdöleden med Birkaområdet söder om Värmdöleden. För detta ändamål kan Nacka kommun teckna ett avtal med Trafikverket. Avtalet syftar till att klargöra vilka åtgärder som planeras i vägporten samt hur åtgärderna ska genomföras.

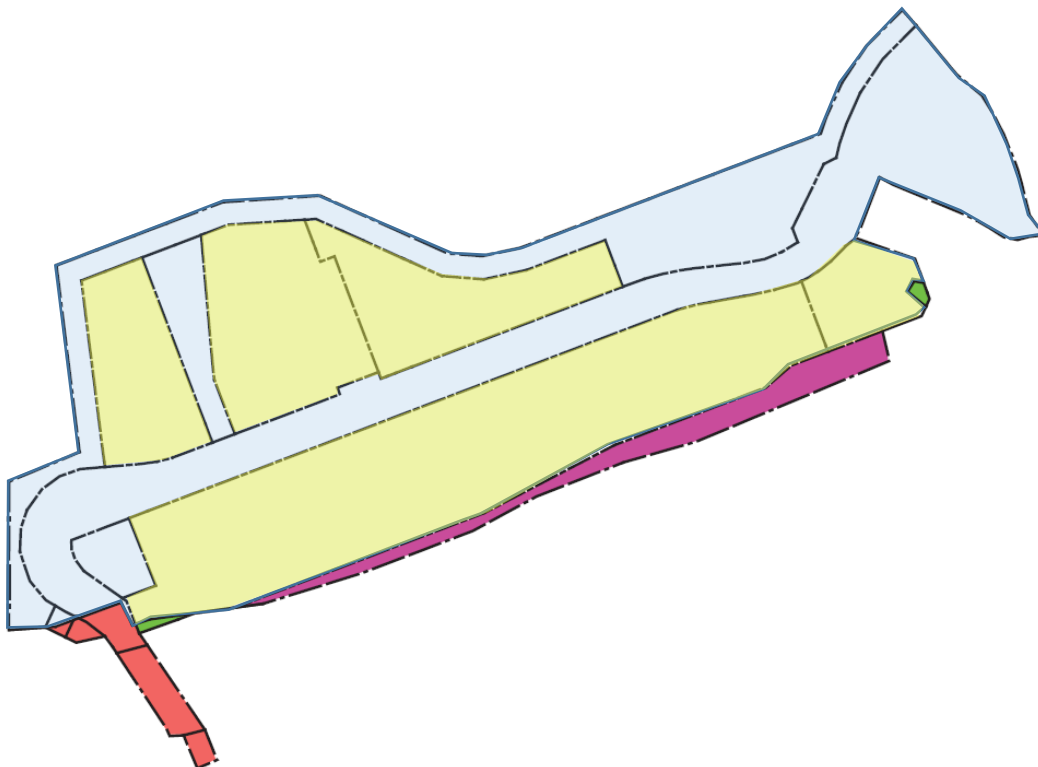
Fastighetsrättsliga åtgärder

Fastighetsbildning, fastighetsreglering och nya rättigheter

De markområden som ägs av Nackamark Exploatering KB och som enligt detaljplanen utgör allmän plats innebär justering av fastighetsgränser och ska överföras till lämplig kommunägd fastighet genom fastighetsreglering. Markområden som regleras över till kommunägd fastighet är markerade med röd färg i figuren nedan.

Planen möjliggör för en 3D-fastighetsbildning av marken under vägporten mot Birkavägen för att överföra den till kommunal ägo. Som ett alternativ till 3D-fastighetsbildning kan även tillgången till marken att regleras i ett avtalsservitut. Utöver det kan tredimensionell fastighetsbildning (3D) användas för att till exempel reglera ägandet av förskolan eller delar av verksamhetsbyggnaden samt även för parkeringsgaraget under det mellersta bostadskvarteret.

Utöver de ytor som markeras med röd och gul färg i figuren kommer även de nya bostadsfastigheterna att styckas av. Detaljplanen är flexibel gällande hur fastighetsindelningen ska se ut i de nya bostadskvarteren.

Figur som visar fastighetsbildningsåtgärder som avses göras inom planområdet.

I figur ovan redovisas avsedda fastighetsbildningsåtgärder. Röd yta avses övergå från Trafikverkets ägande till Nacka kommun (delvis som tredimensionell fastighetsbildning),

gröna ytor övergår från Trafikverkets ägande till exploatör. Lila yta utgör befintligt vägområde för Värmdöleden och ramp. Den ytan avses överlåtas till Nacka kommun eller Trafikverket från exploatören. Ljusblå ytor överläts från exploatör till Nacka kommun. Gula ytor kvarstår hos exploatör för bebyggelse.

Ansvar för att ansöka om och bekosta behövliga lantmåteriförrättningar för marköverföringar för genomförandet av denna detaljplan hanteras i exploateringsavtalet mellan kommunen och exploatören.

Avtalet reglerar att exploatören ska ansvara för att ansöka om nödvändiga fastighetsrättsliga åtgärder för allmän platsmark och för ledningsrätter som krävs för exploateringen genomförande. Exploatören ska även ansöka om fastighetsrättsliga åtgärder inom kvartersmark på Fastigheten. Vid bildande av ledningsrätter är det normalt, enligt 27 § ledningsrättslagen, ledningshavaren som betalar förrättningskostnaderna. Det kan även utgå ersättning för ledningsrätten.

Inom kvartersmarken kommer det att finnas anläggningar som ska vara gemensamma för flera fastigheter. Anläggningar av gemensam betydelse och nytta, såsom parkeringsgarage och eventuellt bostadsgårdar kan förrättas som gemensamhetsanläggningar enligt Anläggningslagen. Lantmåterimyndigheten prövar om en gemensamhetsanläggning kan inrättas. Fastighetsägare som får andel i gemensamhetsanläggningen har ansvar för kostnader för utförande och drift motsvarande deras andelstal. Ersättning för upplåtelse av utrymme för gemensamhetsanläggning kan bli aktuellt. Exploatören ansöker om och bekostar eventuell anläggningsförrättning. För det parkeringsgarage som planeras för bostädernas behov inom verksamhetskvarteret är gemensamhetsanläggning en möjlig lösning. En alternativ lösning skulle kunna vara tredimensionell fastighetsbildning.

Slutligt anläggningsbeslut fattas av lantmåterimyndigheten i Nacka kommun. Framtida förvaltning av gemensamhetsanläggningarna kommer att ske genom delägarförvaltning eller av en eller flera samfällighetsföreningar. Oavsett förvaltningsform kommer framtida fastighetsägare att utgöra delägare.

Rättigheter inom planområdet

Ett servitut ger en fastighet rätt att utnyttja annan fastighet på ett visst sätt. Ett servitut är inte tidsbegränsat. Det kan till exempel gälla rätt till utfartsväg eller att dra fram ledningar på annan fastighet. Servitut kan bildas vid förrättning (officialservitut) eller genom privata avtal (avtalsservitut) som inskrivs i tjänande fastighet.

Följande servitut berör planområdet.

- Avtalsservitut inskrivet 1965 (01-IM8-65/1944.1) med ändamål avloppstunnel till förmån för Sicklaön 42:2 belastar Sicklaön 13:3
- Avtalsservitut inskrivet 1966 (01-IM8-66/10987.1) med ändamål avloppstunnel till förmån för Sicklaön 42:2 belastar Sicklaön 13:3 och Sicklaön 134:21.

- Officialservitut från 1957 (0182K-2817.1) med ändamål väg, till förmån för Sicklaön 40:1, belastar Sicklaön 134:21.

Se vidare i fastighetskonsekvensbeskrivningen.

Åtgärder inom befintlig vägplan

Exploatören önskar uppföra stödmurar och fylla upp marknivåer inom delar av de släntområden som tillhör påfartsrampen i gällande vägplan för trafikplats Kvarnholmen. Markområdet ägs av exploatören men omfattas av vägrätt och gällande vägplan. De åtgärder som exploatören föreslår påverkar inte påfartsrampens väggkropp eller avvattning eller påfartsrampens funktion i övrigt. Detaljplanen tillåter att dessa åtgärder genomförs. Exploatören kan behöva teckna avtal med Trafikverket där det tydliggörs vilka åtgärder som planeras i släntområdena samt hur åtgärderna ska genomföras.

Huvudmannaskap för Värmdöledens vägport

Nacka kommun är huvudman för allmän plats och detaljplanen innebär därmed att även området betecknat VÄG₁ - Genomfartsväg, som utgörs av Värmdöledens vägport vid Birkavägen, övergår till Nacka kommuns huvudmannaskap. Trafikverket kommer dock att fortsätta att vara väghållare för Värmdöleden samt ansvara för drift, underhåll och renovering av vägporten och dess konstruktion.

Tekniska åtgärder

Trafikanläggningar

Att anlägga gatorna i planområdet bedöms inte bli tekniskt komplicerat, dock krävs omfattande sprängnings- och fyllningsarbeten för att uppnå rätt markhöjder.

I Birkavägens förlängning finns en befintlig vägport. Marken föreslås höjas med cirka 0,9 meter i den västra halvan av vägporten. Marken i vägporten består idag av grus, makadam och mindre stenar och frihöjden i vägporten varierar mellan 6,05 meter och 8,87 meter. Frihöjden är högre i södra delen av vägporten och lägre i norra delen av vägporten. Om marken höjs med 0,9 meter blir frihöjden i vägporten som lägst 5,15 meter vilket innebär att dimensionerande höjdkrav enligt VGU klaras (Vägars och gators utformning).

För samtliga åtgärder som kan bli aktuella i vägporten i Birkavägens förlängning krävs Trafikverkets godkännande och Trafikverket kommer även fortsättningsvis att äga vägportens konstruktion samt ansvara för drift och underhåll av vägporten. Innan detaljplanens antagande ska avtal ha tecknats med Trafikverket, om Trafikverket så kräver, som klargör vilka åtgärder som planeras i vägporten samt hur åtgärderna ska genomföras. Trafiken på Värmdöleden, bedöms inte påverkas av de åtgärder som föreslås avseende vägporten utan samtliga anläggningsarbeten bedöms kunna bedrivas från marknivå utan restriktioner för trafiken på ovansidan av vägporten.

Över Kvarnholmsvägen, intill tunnelpåslaget för Ryssbergstunneln, behöver en bro anläggas för den nya östvästliga huvudgatan genom Ryssbergen. Kvarnholmsvägen ska vara öppen för trafik under brons byggtid.

Vinterväghållning

Vinterväghållning avses ske genom att snöopplag kan finnas i norra delen av lokalgatan samt inom möbleringszonen utmed huvudgatan.

Ekonomiska frågor

Exploatören projekterar, bygger ut och bekostar allmänna anläggningar i planområdet. Allmänna anläggningar lämnas därefter över till kommunen. Ersättning för markreglering av allmän plats utgår ej.

Utöver detta erlägger exploatören exploateringsersättning för utbyggnad av yttre allmänna anläggningar inom Centrala Nacka, hänförliga till planområdet. Vidare ska exploatören medfinansiera utbyggnaden av tunnelbanan enligt politiskt antagna principer i beslut i kommunstyrelsen maj 2014. Exploatören ska vidare ersätta Nacka kommun för de faktiska kostnader kommunen får i samband med projektets genomförande vilket innefattar kontroll, besiktning och interna administrationskostnader.

Nacka kommun står för framtida drift- och underhållskostnader för den allmänna platsen. Kostnadsansvar för planens genomförande regleras i detalj i exploateringsavtalet.

Anslutningsavgifter

Vatten och avlopp

Fastigheter som ansluts till Nacka vatten och avfall ABs vatten- och avloppsnät betalar anläggningsavgift enligt gällande taxa. Anläggningsavgift för VA debiteras när förbindelsepunkt är upprättad och meddelad till fastighetsägaren. Inom kvartersmark ansvarar fastighetsägaren för samtliga kostnader.

Uppvärmning

Fastigheter som ansluts till fjärrvärmenät betalar anslutningsavgift enligt gällande taxa. Taxan vid det år som debitering sker används. Inom kvartersmark ansvarar fastighetsägaren för samtliga kostnader.

E1

Fastigheter som ansluts till Nacka Energis elnät betalar anslutningsavgift enligt gällande taxa. Taxan vid det år som debitering sker används. Inom kvartersmark ansvarar fastighetsägaren för samtliga kostnader.

Övriga avgifter

Planavgift

Detaljplaneavtal där exploatören åter sig att bekosta planarbetet har tecknats mellan Nacka kommun och exploatören. Någon planavgift tas därmed inte ut i samband med bygglovsansökan.

Bygglovavgift

Kommunen tar ut avgifter för bygglov och anmälan enligt gällande taxa.

Avgift för trafikanordningsplan

Kommunen tar ut avgifter för trafikanordningsplan enligt gällande taxa.

Fastighetsrättsliga avgifter

För avgifter för fastighetsrättsliga åtgärder inom kvartersmark såväl som inom allmän plats; avstyckning, servitutsåtgärder, bildande av gemensamhetsanläggning med mera svarar exploatören själv. Lantmäterimyndigheten tar ut en avgift enligt gällande taxa.

Konsekvenser av detaljplanen och dess genomförande

Miljöaspekter i miljökonsekvensbeskrivningen

Vid årsskiftet 2017/2018 började nya bestämmelser i miljöbalken och i PBL avseende miljöbedömningar av planer och program och om miljöbedömningar för verksamheter och åtgärder att gälla. Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar upphörde att gälla och miljöbedömningsförordningen (2017:966) trädde i kraft. För planer som påbörjades före 2018 gäller dock den äldre lagstiftningen genom övergångsbestämmelser. I och med att start-PM för detaljplanen togs fram före 2018 är de äldre lagbestämmelserna tillämpliga för den nu aktuella detaljplanen.

Kommunen bedömde inför plansamråd att detaljplanens genomförande inte medförde en betydande miljöpåverkan och någon miljökonsekvensbeskrivning togs därför inte fram. Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande över detaljplanen (Dnr 402-25452-2018, daterat 2018-09-06) angivit att det inte går att utesluta att planen kan medföra betydande miljöpåverkan, främst med hänsyn till de höga naturvärdena i området, och att en MKB därför behöver tas fram.

Under detaljplanens samråd och under avgränsningssamrådet för MKBn har ett antal miljöaspekter bedömts kunna bli betydande. Baserat på rekommendationerna i Länsstyrelsens samrådsyttrande och i skriftligt avgränsningssamråd som hölls med Länsstyrelsen oktober-november 2018 har följande miljökonsekvenser tagits med i Miljökonsekvensbeskrivningen:

Landskapsbild och kulturmiljö - Riksintresset för kulturmiljö, Stockholms farled och inlopp, kan komma att påverkas av bebyggelsen eftersom den kan synas från farleden. Påverkan på riksintresset beskrivs i MKB:n.

Naturmiljö – området har höga naturvärden som påvisats i flera underlagsutredningar som tagits fram inom ramen för detaljplanarbetet. Under 2018 brann delar av Ryssbergen och under 2019 och 2020 har flera inventeringar utförts som komplement till de tidigare genomförda. Påverkan på naturmiljön och skydds- och försiktighetsåtgärder som avses vidtas beskrivs i MKB:n.

Riksintresse kommunikation – väg 222/Värmdöleden, som passerar nära planområdet, är av riksintresse och påverkan på riksintresset beskrivs i MKB:n.

Risk – området ligger nära väg 222/Värmdöleden som är primär transportled för farligt gods. Risker till följd av detta och till följd av drivmedelsförsäljningen i närliggande plan för Kvarnholmens verksamhetsområde beskrivs i MKB:n.

Arkeologi –Troliga fornlämningar fanns i detaljplaneområdet och en avgränsande arkeologisk utredning har tagits fram. Påverkan på fornlämningar beskrivs i MKB:n. Efter utredning och bedömning i ansökan om ingrepp i fornlämning har framkommit att länsstyrelsen bedömer att inga objekt inom planområdet utgör fornlämningar.

Här nedan sammanfattas de aspekter som ingår i miljökonsekvensbeskrivningen. För fullständig beskrivning hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen och dess underlag. De aspekter som inte ingår i miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs i kapitel Miljökonsekvenser utöver miljökonsekvensbeskrivning.

Konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild

Konsekvenserna för riksintresset för kulturmiljövård bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen och sammanfattas här.

Riksintresse, landskapsbild

Ryssbergen ingår i riksintresse för kulturmiljövården, Stockholms farled och inlopp, men även inom riksintresse för kust och skärgård. Riksantikvarieämbetets motivering till riksintresseområdet Stockholms farled och inlopp är att det utgör en; ”Farledsmiljö utmed inloppet till Stockholm via Vaxholm, som visar skärgårdens betydelse för huvudstadens sjöfart, livsmedelsförsörjning och rekreativliv, som speglar levnadsbetingelserna för innerskärgårdens befolkning och dess behov av färdstråk till staden alltsedan medeltiden, och som berättar om Stockholms utbyggnad och försvarsansträngningar med tillhörande samhällsbildningar. Här kan levnadsförhållandena för olika sociala skikt utläsas, liksom utvecklingen inom industri, transportteknik, försvar och arkitektur. Farledsmiljö, kommunikationsmiljö, kust- och skärgårdsmiljö, Fästnings- och skansmiljöbefästningssystem, militär miljö, småstadsmiljö, industrimiljö, sommarnöjesmiljö”

Som uttryck för riksintresset framhåller Riksantikvarieämbetet; ”Farledsmiljö, kommunikationsmiljö, kust- och skärgårdsmiljö (Nacka kn, Lidingö kn, Vaxholms kn, Värmdö kn). Naturhamnar/ankringshamnar från segelfartygsepoken med vrak och andra fornlämningar samt spår efter förtöjningar och landuppehåll. Sjömärken, fyrar och andra fysiska lämningar för farledens behov att vägleda sjöfarten fram till sekelskiftet 1900. Sjökrogsbyggnader, Fjäderholmarnas kroggrund och andra lämningar efter sjögästgiverirörelsen fram till sekelskiftet 1900. Hamnar och varv. Ångbåtsbryggor med tillhörande kringbyggnader som t ex väntkurar. Tullhus (Vaxholm). Sprickdalsbetonad skärgårdsterräng som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och förutsättningarna för odling och bebyggelse. ...”

Länsstyrelsen låtit ta fram en fördjupad riksintressebeskrivning. Fördjupningen presenterar på ett mer utvecklat sätt miljöns riksintressanta värden. För Stockholms farled och inlopp anges bl a följande: ”Skärgårdslandskapet genomsyrar samtliga miljötyper. Framträdande är sprickdalslandskapets branta bergssluttningar, närmast Stockholm med storskalig bebyggelse både nedanför och på höjdsträckningarna (Nacka kn), som övergår till en mer otillgänglig kuststräcka väster och öster om inloppet till Skurusundet (östra Sicklaön och Saltsjö-Boo, Nacka kn). Södra kustens branta stränder med obebyggda inslag kontrasterar till de mer låglänta landskapspartierna på farledens norra sida med en sammanhängande bebyggelse, främst i form av villor (Lidingö kn). /.../ Topografins förutsättningar för bebyggelseutvecklingen längs med inloppet är mycket märkbart i riksintresset. Sprickdalslandskapets dramatiska förkastningsbranter och varierade karaktär sätter en stark prägel på hela området.”

Den kraftigt kuperade terrängen är svår att bygga i, vilket gör det svårt att bibehålla befintlig mark inom planområdet. I de nya bebyggelsekvarteren kommer marknivåerna ändras kraftigt från dagens nivåer och befintlig vegetation kommer därför till övervägande del att behöva tas bort. Bebyggelsen har koncentrerats till den södra delen av Ryssbergen som är mindre exponerad från farleden. Byggnadsvolymer har bearbetats från att i samrådsförslaget nå upp till 16 våningar till nuvarande planförslag där det högsta punkthuset når upp till 10 våningar.

För att bedöma de planerade byggnadernas påverkan på synintrycket från farleden har ett fotomontage tagits fram. Då olika byggnader syns olika mycket från olika vinklar har fotomontaget kompletterats med en serie vyer från olika punkter utmed en sträcka om cirka 450 meter i farleden, se miljökonsekvensbeskrivningen i separat dokument. Vyerna utgår från cirka 2 meter över vattennivå, vilket motsvarar ungefär ögonhöjd i en segelbåt.

Höjdsättningen av planerad bebyggelse i planförslaget har utgått från befintlig trädlinje. Trots detta kommer den nya bebyggelsen att vara synlig från Saltsjön på en sträcka om cirka 450 meter. Byggnadsvolymer är i dessa vyer dock i huvudsak koncentrerade bakom Svindersviksbron vilket minskar intrycket av dess påverkan på de obebyggda

bergsslutningarna. Planförslaget bedöms sammantaget innebära måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön då det innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset. Andra pågående planer i Nacka, vars byggnader också kan bli synliga från farleden bidrar till att ytterligare påverka riksintressets uttryck.

Fotomontage, vy från farleden med föreslagen bebyggelse vid röd pil.

Arkeologi

Fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (KML). Tillstånd från Länsstyrelsen krävs vid påverkan på en fornlämning. Exploatören har sökt tillstånd enligt kulturmiljölagen för ingrepp i fornlämning L2019:507. Länsstyrelsen meddelande 2021-09-07 att lämningen inte är att betrakta som fornlämning och inga ytterligare arkeologiska åtgärder kommer att krävas. Länsstyrelsen har ur fornlämningssynpunkt därför inga synpunkter till tänkta markåtgärder.

Planförslaget medför att ett antal kulturhistoriska lämningar i form av färdväg och jaktvärn kommer att behöva tas bort vilket innebär små negativa konsekvenser. Planområdet har anpassats så att det inte berör den militärhistoriskt intressanta Hjässan. I byggskedet är det viktigt att avgränsa eventuella övriga lämningar som ska bevaras och även beakta dessa vid sprängningsarbeten och liknande. Om okända fornlämningar skulle påträffas i byggskedet måste det säkerställas att erforderliga tillstånd och samråd har skett och att dessa följs.

Konsekvenser för naturmiljö

Konsekvenserna för naturmiljön bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen och sammanfattas här.

Planförslaget bedöms sammantaget innebära stora negativa konsekvenser för naturvärden inom planområdet. Cirka 5 hektar naturmark försvinner som till största delen består av tallskog av högsta eller näst högsta naturvärdesklass. Den del av skogen som klassats med högsta naturvärde bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura-2000-naturtypen västlig taiga. Skogen inom planområdet har lämnats orörd länge och hyser många gamla träd, varav ett hundratal som är äldre än 200 år. Konsekvenserna för den gröna infrastrukturen och spridningsmöjligheterna bedöms vara stora negativa då föreslagen detaljplan medför att mängden livsmiljöer i en regionalt viktig värdekärna i barrskogs nätverket minskar. De kumulativa effekterna med övriga pågående detaljplaner bidrar till att ytterligare försvaga spridningssambanden. Naturvärden kopplade till den gamla skogen som försvinner kan inte ersättas inom rimlig tidsrymd men skyddsåtgärder har föreslagits. Bland annat behöver ett övergripande helhetsgrepp tas på bevarande, förstärkning och utveckling av Nackas naturvärden och gröna infrastruktur. Även med föreslagna skyddsåtgärder bedöms konsekvenserna för naturmiljön bli stora negativa.

Artskydd

Ett stort antal naturvårdsarter, varav många rödlistade arter, som är beroende av en variation i landskapet, död ved och gammal skog har observerats i området. Planförslaget bedöms medföra negativa konsekvenser för många arter, bland annat fåglar, fladdermöss och insekter. Med de skyddsåtgärder för framförallt fåglar och fladdermöss som anges i PM Naturvårdsåtgärder, bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställas. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas. PM Naturvårdsåtgärder kommer att vara en bilaga till exploateringsavtalet. Åtgärder för att minska påverkan redovisas i kapitel Planförslaget/Mark- och växtlighet/Skydds- och kompensationsåtgärder.

En artskyddsutredning för fåglar har genomförts för centrala Nacka (Calluna, 2021) vilken sammanfattas nedan. I artskyddsutredningen har en bedömning gjorts av den samlade påverkan på förekommande fåglar från pågående detaljplaner inom Nacka. Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet enligt § 4 punkt 4 att skada eller förstöra djurens fortplantnings- eller viloplats. Motsvarigheten till § 4 punkt 4 finns egentligen bara i EUs habitatdirektiv och saknas i EUs fågeldirektiv. Det innebär att Sverige infört ett strängare skydd för fåglar än vad fågeldirektivet anger. Enligt EU-rätten är det möjligt för enskilda länder att ha strängare miljölagstiftning än EU men aldrig mildare. Det medför också att den strängare lagstiftningen är nationell och därmed är öppen för nationell praxis, det vill säga fågeldirektivet kan prövas upp till den nivå som gäller för EU.

Under detaljplanens granskningsskede var praxis i Sverige att förbud enligt artskyddsförordningen § 4 punkt 4 utlöstes först om bevarandestatus påverkades för den

lokala populationen. Men år 2021 kom en EU-dom i målen C-473/19 och C-474/19, som anger att hänsyn ska tas även till enskilda fågelindivider - inte som tidigare svensk praxis att bevarandestatus ska bedömas för den lokala populationen och om bevarandestatus inte påverkas så utlöses inget förbud även om enskilda individer dödas eller störs. Det betyder att förekomst av ett enda häckande par eller en enda rastande fågel kan medföra att förbudet utlöses. Vidare är det nödvändigt att kontinuerlig ekologisk funktion för arten består oavsett populationens bevarandestatus. EU-domen har skapat osäkerhet kring hur fåglar ska behandlas framöver i Sverige. MÖD har i en dom som kom efter EU-domen (mål M3276-20) tolkat det som § 4 punkt 4 i artskyddsförordningen ska tolkas enligt EU-domstolens tolkning avseende rödlistade fågelarter. Det är dock fortsatt oklart om mycket vanliga arter som inte är rödlistade eller har negativ populationstrend kommer att omfattas av förbud på individnivå. (Calluna, 2021)

I artskyddsutredningen har arter som inte riskerar att utlösa förbud sällats bort. Risk för att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses, kan snabbt uteslutas för relativt många arter. Detta genom att skyddsåtgärder vidtas. I vissa fall kan det bero på att inga livsmiljöer tas i anspråk i någon plan, eller att förekomst inte kan beläggas.

Arter som inte kunnat uteslutas direkt har bedömts mer utförligt. För sammanlagt fyra arter som är rödlistade (duvhök, gröngöling, mindre hackspett och spillkråka), bedömdes inför detaljplanens granskningsskede att en mer utförlig utredning behövdes för att komma fram till om förbud riskerar att utlösas eller ej. Det finns ingen indikation på att duvhök, gröngöling eller spillkråka häckar inom utredningsområdet (som omfattar delar av centrala Nacka inklusive del av Nyckelviken), men de födosöker sannolikt då och då spritt i utredningsområdet. De födosöker alla över stora arealer. En del potentiella födosöksområden för dessa fåglar kommer ianspråkta i områdets detaljplaner. Bedömningen är dock att landskapet i stort fortfarande hyser tillräckliga arealer födosöksområden för dessa fåglar, för att livsmiljöernas kontinuerliga ekologiska funktion ska upprätthållas. Med skyddsåtgärder för duvhök och gröngöling, samt skydds- och kompensationsåtgärder för spillkråka, så föreligger det inte någon risk att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses för dessa.

Mindre hackspett lever i löv- och blandskog med inslag av äldre lövträd. Inom Ryssbergens och Östra Vikdalens detaljplaneområden, finns flera skogsbestånd som är troliga födosöksområden för mindre hackspett och som delvis kommer att ianspråkta för planerad bebyggelse. En habitatnätverksanalys för att bedöma påverkan på mindre hackspetts bevarandestatus har utförts (WSP, 2020). Analysen kompletterades med inventeringar av lämpliga häckningsbiotoper och eventuella bohål för mindre hackspett vid några tillfällen. Det gjordes inga observationer av varken individer eller tecken på häckningsaktivitet hos mindre hackspett under de inventeringar som genomfördes. Artskyddsutredningen bedömer att om skyddsåtgärder utförs, så säkerställs kontinuerlig ekologisk funktion både för tillgång på boträd och möjligheter till födosök. Därmed bedöms artskyddsförbud inte riskera att utlösas (Calluna, 2021)

I artskyddsutredningens uppdatering inför detaljplanens antagande gjordes bedömningen att skyddsåtgärder fortfarande behövs för duvhök, gröngöling, mindre hackspett och spillkråka, och att skyddsåtgärder också behövs för 36 övriga fågelarter, för att inte riskera att utlösa artskyddsförbud. Detta eftersom de domar som hittills har kommit inte ger någon tydlig vägledning om vilka fågelarter som omfattas av artskydd enligt artskyddsförordningen §4 punkt 4. Skyddsåtgärderna handlar huvudsakligen om att inte avverka träd under häckningsperiod samt om att skapa lämpliga häckningsträd, träd- och buskmiljöer. Det senare sker genom att likartade biotoper säkerställs och utvecklas inom blivande naturreservat Ryssbergen samt i område för blivande naturvårdsavtal. De 36 arterna och skyddsåtgärder listas i miljökonsekvensbeskrivningen. Om skyddsåtgärderna genomförs, så bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas för de 36 fågelarterna. (Calluna, 2021a)

Kommunen kommer att knyta ett särskilt PM till exploateringsavtalet, med skydds- och kompensationsåtgärder för naturmiljön, PM Naturvårdsåtgärder. Detta för att säkerställa att byggherren vidtar nödvändiga skyddsåtgärder. De skyddsåtgärder som artskyddsutredningen bedömer behövs för att inte riskera att utlösa artskyddsförbud, finns med i PM Naturvårdsåtgärder (Ekologigruppen, 2021). Därmed bedöms inte förbud enligt artskyddsförordningen för skyddade fåglar att utlösas.

Förekomst av buller ingick inte som parametrar i analysen och påverkar inte heller urvalet av potentiella boplatser eller livsmiljöer. I verkligheten har dock buller generellt en negativ påverkan på fåglars livsmiljö. De höga bullernivåerna längs Värmdöleden påverkar troligen mindre hackspett och dess förekomst negativt inom planområdena. Om olika bullerdämpande åtgärder genomförs i samband med exploatering antas även förutsättningarna för mindre hackspett förbättras. (WSP, 2020). Exempelvis kommer den nya bebyggelsen bidra till att vissa delar av området innanför byggnaderna får lägre ljudnivåer.

En artskyddsutredning för kräldjur i Centrala Nacka har utförts (Calluna 2019-11-05). Bevarandestatus för de kräldjur som påträffats inom utredningsområdet (kopparödla och vanlig snok) bedöms vara gynnsam. Det finns risk att individer av arterna dödas eller skadas under utbyggnad av planområdet, men påverkan bedöms i utredningen inte vara så stor att bevarandestatus påverkas. Hasselsnok hittades inte i inventeringen. I Artportalen finns observationer av hasselsnok som närmast cirka 2,5 km från utredningsområdet. Baserat på avståndet mellan fynd och utredningsområdet, barriärer i form av vatten, bebyggelse och infrastruktur, och att hasselsnok inte hittades i inventeringen, görs bedömningen att hasselsnok troligen inte förekommer i utredningsområdet. Inga förbud enligt artskyddsförordningen bedöms utlösas. Därmed behövs inga skyddsåtgärder. (Calluna, 2019b)

Området bedöms ha begränsade värden för fladdermöss baserat på förekomst och artrikedom. Genomförandet av planförslaget innebär dock att äldre träd som kan utgöra potentiella boplatser för fladdermöss försvinner. Störst andel potentiella boträd bedöms

dock finnas i det område där naturreservatet planeras. Genomförandet riskerar också att minska insektsproduktionen och skapa barriärer i form av vägar och hårdgjorda ytor samt öka mängden ljus. Det som hindrar fladdermöss att röra sig fritt inom och mellan olika områden i stadsmiljö är framför allt belysning längs gator och parkeringsplatser. Fladdermöss är nattdjur och mörkret är deras skydd mot rovdjur. Både Värmdöleden och områdena söder om denna utgör redan en barriär för fladdermöss, varför skogen och kuststräckan är extra viktiga. Inrättandet av naturreservatet Ryssbergen bedöms vara det viktigaste sättet att bevara potentiella bomiljöer och att säkerställa att fladdermöss även fortsättningsvis kan röra sig över större sträckor i en sammanhängande grönstruktur. Skyddsåtgärder bör dock vidtas för att minimera påverkan från belysning (Nattbakka, 2020). Med de skyddsåtgärder som vidtas bedöms inte förbud enligt artskyddsförordningen riskera att utlösas (Ekologigruppen, 2021).

Insektspopulationerna i Ryssbergen är känsliga för förändringar, eftersom Ryssbergen ligger relativt isolerat i landskapet och hela området omges av antingen vatten eller bebyggelse och stora vägar. Det isolerade läget i kombination med den begränsade arealen (cirka 30 ha) gör även Ryssbergen mycket känsligt för påverkan från ett flertal faktorer, exempelvis från kanteffekter eller från antropogena störningar, som krav på skötsel (nedtagning av döda och döende träd). Det är de sammanlagda habitatkvaliteterna tillsammans med den långa kontinuiteten, i kombination med de nya förutsättningarna som skapats av branden, som resulterat i den höga artrikedomen. (Calluna, 2019c). Baserat på ovanstående bedöms planerad exploatering innebära stora negativa konsekvenser för insektsfaunan då gamla träd och viktiga insektsmiljöer försvinner och området som helhet minskar i storlek.

Länsstyrelsens beslut kring artskydd redogörs för under rubrik Andra projekt/beslut som berör planen, artskydd.

Påverkan på riksintresse för kommunikationer (Värmdöleden)

Väg 222/Värmdöleden utgör riksintresse för kommunikationer och det är viktigt att vägens funktion upprätthålls. Konsekvenserna för riksintresset för kommunikationer (väg 222 Värmdöleden) bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen och sammanfattas här.

Detaljplanens kvartersmark går in i ett område som ingår i vägplan för Värmdöledens påfartsramp. Den berörda delen är i vägplanen avsedd för vägslänt. För befintlig ramp och möjlig breddning av ramp i öster har planbestämmelse för väg/genomfartsväg lagts in, vilket skyddar rampen och därmed riksintresset för kommunikationer. På den kvartersmark som ligger innanför vägområde tillåts inga byggnader, vilket också bedöms skydda riksintresset. Vid färdigställande av mark inom planområdet som gränsar till rampen/eventuell breddning av rampen, finns eventuellt en risk för påverkan på riksintresset för kommunikationer under byggskedet. Skyddsåtgärder för att motverka detta ska därför vidtas.

Planförslaget kan medföra ökade översvämningsdjup vid skyfall. Vattendjupen på Värmdöleden påverkas dock inte. Planen bedöms därmed inte ge upphov till försämrad framkomlighet på väg 222 eller påfartsrampen vid skyfall. Rampens stabilitet kan påverkas av byggarbeten. Skyddsåtgärder har föreslagits för att minimera påverkan på rampen.

Detaljplanens bestämmelser säkrar att marken norr om Värmdöleden utformas så att exploateringen inte innebär att vägområdet belastas av dagvatten till följd av ett förändrat klimat efter exploatering.

Vid detaljprojekteringen ska säkerställas en höjdsättning som lutar österut/norrut för de hårdgjorda ytorna mellan verksamhetsbyggnad och påfartsramp. Skyfallsvatten ska hindras från att rinna söderut med till exempel kantsten/mur på de hårdgjorda ytorna i detaljplanens södra delar. Planbestämmelse reglerar att verksamhetsytan ska avrinna mot huvudgatan och inte mot Värmdöleden eller rampen. Sammantaget bedöms planförslaget inte ge någon negativ påverkan på riksintresset för kommunikationer om skyddsåtgärder vidtas.

Risk och säkerhet

Se avsnitt Risk och säkerhet under kapitel Planförslaget ovan.

Individriska med avseende på olycka med farligt gods på Värmdöleden eller på rampen till Värmdöleden har bedömts acceptabel. Samhällsriska bedöms vara så hög att skyddsåtgärder bör vidtas. Skyddsåtgärderna har införts som bestämmelser i plankartan.

Avåkning från planområdet mot rampen förhindras genom att avåkningsräcken planeras mot rampen. Planområdets utformning medför ingen begränsning av rampens användning eller framtida utveckling. Närheten till verksamheter inom planområdet påverkar inte driften av rampen.

Miljökonsekvenser utöver miljökonsekvensbeskrivning

Miljö kvalitetsnormer

En mindre del av planområdets västra del avrinner söderut mot Järlasjön övriga delar av planområdet avrinner norrut till vattenförekomsten Strömmen.

Sicklasjön är en del av Järlasjön och är klassad som en vattenförekomst enligt EU:s ramdirektiv för vatten (2008/105/EG) och har enligt den senaste statusklassningen måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Miljö kvalitetsnormen för Sicklasjön ska uppnå god ekologisk status och god kemisk status till år 2027, med undantag för de överallt överskridande ämnena kvicksilver och PBDE.

Järlasjön är en preliminär vattenförekomst, dock finns ännu inga miljö kvalitetsnormer beslutade. För Järlasjön har dock vissa kvalitetsfaktorer bedömts. Länsstyrelsen har i tidigare bedömning satt upp en målhalt på 24 µg/l för fosfor i Järlasjön.

Nacka kommun har tagit fram ett underlag för ett lokalt åtgärdsprogram för Järlasjön/Sicklasjön. Bland annat ska Järlasjön/Sicklasjön uppnå god status med hjälp av fällning och planerade reningsåtgärder för befintlig bebyggelse. För tillkommande bebyggelse förutsätts en utbyggnad med LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten) och att den totala belastningen inte ökas.

Vattenförekomsten Strömmens ekologiska status är otillfredsställande ekologisk status (bedömning daterad 2020-03-17). Bedömningen av vattenförekomstens kemiska status (daterad 2020-03-17) visar att god kemisk status inte uppnås. För att uppnå en övergripande god ekologisk status i vattenförekomsten som helhet krävs det att det genomförs omfattande förbättringsåtgärder med avseende på de hydromorfologiska förhållandena i vattenförekomsten. Miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten fastställs till Måttlig ekologisk status till 2027. MKN för kemisk status är fastställd till god kemisk status till 2021 med tidsfrist till 2027 för ämnena antracen, bly och blyföreningar och tributyltenn. Undantag gäller för kvicksilver och bromerade difenyletrar, på grund av att det anses tekniskt omöjligt att sänka halterna under gränsvärdet i vattenförekomsten.

Dagvattenhantering

Planförslaget innebär att en tät stadsmiljö med hög exploateringsgrad ska byggas på naturmark. Ytorna för större öppna dagvattenanläggningar är begränsade. Eftersom området idag i huvudsak är naturmark med naturlig rening och fördröjning är det mycket svårt att åstadkomma samma låga föroreningshalter och fördröjning efter att området har bebyggt.

Trots att omfattande reningsåtgärder föreslås inom detaljplaneområdet så visar föroreningsberäkningarna på en ökning av föroreningshalter och mängder ut från området mot både vattenförekomsten Strömmen och Järlasjön. Både halter och mängder efter reningsåtgärder är låga och oavsett reningsmetod är det svårt att reducera föroreningar ytterligare inom planområdet. Kompensationsåtgärder utanför planområdet ska därför genomföras, vilket säkerställs i exploateringsavtal med exploatören. Med rening inom planområdet samt kompensationsåtgärder ökar inte belastningen på Järlasjön och Strömmen när detaljplanen genomförs. För beskrivning av dagvattenlösningen, se kapitel Planförslaget/Teknisk försörjning/Dagvattenhantering.

Luft

Planområdet ligger strax norr om Värmdöleden. Som underlag för den pågående planeringen har spridningsberäkningar för luftföroreningshalter av partiklar, PM10, och kvävedioxid utförts.

Överskridande av miljö kvalitetsnormen för PM10 dygnsmedelvärde, 50 µg/m³, sker endast inom Värmdöledens vägområde. Även årsmedelhalten av PM10 bedöms överskrida miljö kvalitetsnormens gränsvärde 40 µg/m³ endast inom vägområdet.

Miljökvalitetsnormen för års- och timmedelhalt av kvävedioxid klaras på Värmdöleden och vid planerad bebyggelse. Miljömålet för kvävedioxid (årsmedelvärde och timmedelvärde) uppnås vid planerad bostadsbebyggelse och vid parkerings- och vistelseytorna mellan bilhallen och Värmdöleden. Intag för frisklufsventilation för husen längs med Värmdöleden bör placeras i taknivå eller vid fasad som inte vetter mot leden. Att de vänds från Värmdöleden regleras med planbestämmelse. Markytan mellan ny verksamhetsbyggnad och Värmdöleden ska inte användas för stadigvarande vistelse och får inte utformas så att människor lockas att vistas där längre tid. Bestämmelse införs att marken inte får nyttjas för stadigvarande vistelse.

Förorenad mark

Exploatören har låtit utreda miljötekniska förhållanden inom planområdet. Generellt visade analyserna mycket låga halter av föroreningar, långt under Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM) med undantag av alifater >C16-35 som uppmättes i halter över mindre känslig markanvändning (MKM). De förhöjda halterna beror inte på någon föroreningsförekomst utan på hög halt organiskt material från torv inom området.

Sulfid

Svavelhalten i representativa bergprover i området har både uppskattats okulärt och bestämts genom analyser. Uppmätta värden visar obefintlig eller låga halter av svavel. Eftersom dessa prover anses representativa av området bedöms det att risken för försurning på grund av bergmassor från området är mycket låg. Risken för urlakning av tungmetaller bedöms därmed som mycket små varför masshanteringen inte kommer att påverka MKN för vattenförekomsterna.

Buller

En sammanfattande bedömning är att riktvärden kan uppfyllas utan kraftiga åtgärder eller avsteg och ljudnivåer inomhus kan uppfyllas med fasader anpassade efter dimensionerande utomhusnivåer. Planbestämmelser anges vad avser skydd mot störning från trafikbuller och verksamhetsbuller för att säkerställa en god boende- och ljudmiljö. Förutsättning att klara bullernivåerna är att byggnaden för verksamheter utmed Värmdöleden byggs först. Detta anges som planbestämmelse. Utbyggnaden av Ryssbergens detaljplan kommer att innebära att den befintliga skogsmiljön utanför detaljplanen, som planeras ingå i ett naturreservat, kommer att bli tystare då bebyggelsen avskärmar trafikbuller från Värmdöleden.

Klimatpåverkan

Nacka kommun har ett lokalt miljömål om att kommunen ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser. Nacka bidrar till minskad klimatpåverkan genom att stärka sitt arbete inom områdena 1) transporter och resor, 2) energieffektivisering och 3) konsumtion. Miljöanpassad bebyggelsestruktur.

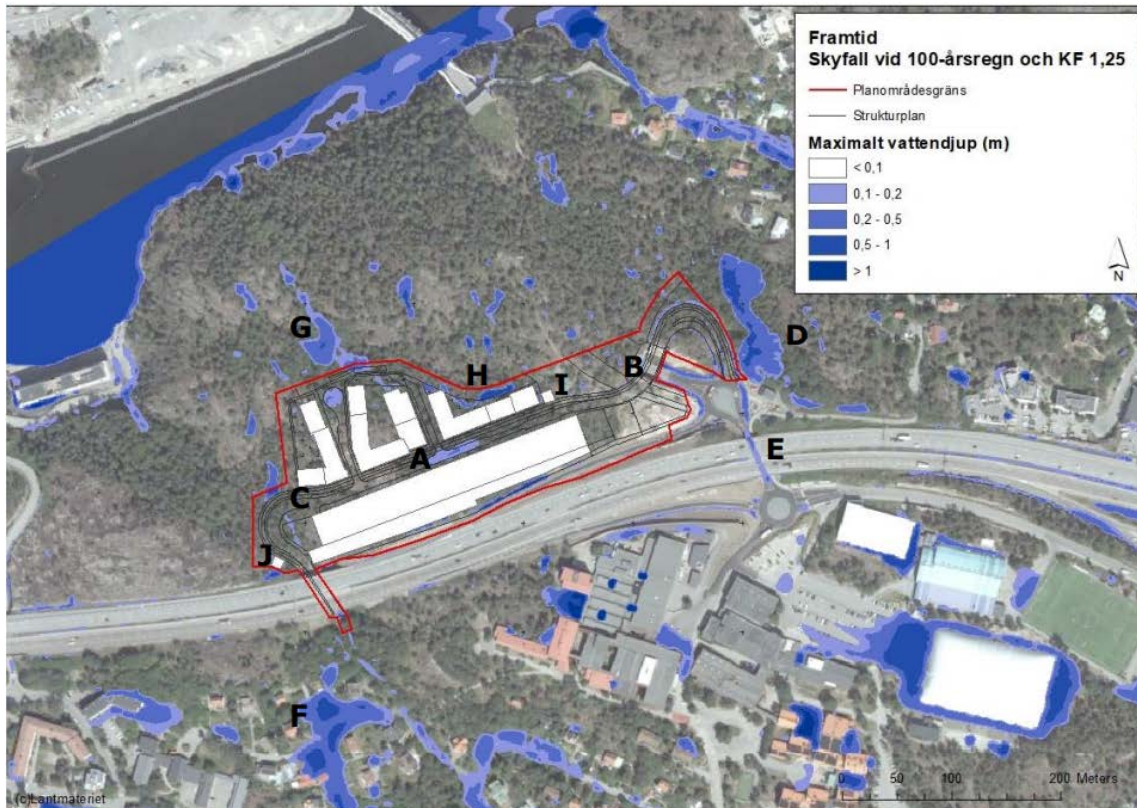
Skyfall, översvämning, extremregn

Skyfallsutredning för detaljplanen har utförts, Ramböll 20210916. Syftet med utredningen är att säkerställa att föreslagna exploatering har en lämplig utformning, där både höjdsättningen och tillämpningen av marken beaktas, så att den nya bebyggelsen får en

hanterbar översvämningsrisk, samt att risken för översvämnning av befintlig bebyggelse inte ökar i förhållande till nuläget. För att säkerställa att den planerade exploateringen inte tar skada vid skyfall eller leder till negativ påverkan för nedströms liggande områden har en skyfallsmodell byggts upp och belastats med ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25. För att ta fram flödesvägar och riskområden för översvämnningar inom Ryssbergen har en skyfallsmodell byggts upp där både ytlig avrinning och flöde i ledningar simuleras. Målsättningen är att detaljplanen ska klara ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 utan att skador inom planområdet uppkommer och utan att situationen försämras för befintlig bebyggelse utanför planområdet. Framkomligheten på vägar inom planområdet ska inte begränsas, det vill säga vattendjupet ska vara mindre än 0,2 m för att vägen ska vara framkomligt för samtliga fordon, Större vattendjup kan accepteras på delar av gatan så länge det finns utrymningsvägar som inte är blockerade alternativt en del av gatusektionen med högst 0,2 m vattendjup som är tillräckligt bred för att räddningstjänstens fordon ska kunna ta sig fram. Idag existerar inga konkreta riktlinjer för vid vilka översvämningsdjup som skador uppkommer och bedöms som acceptabla eller inte.

Översiktliga principer för höjdsättning är att gaturum, promenadstråk och grönytor höjdsätts så att instängda områden undviks och kontinuerlig ytlig avledning av dagvatten kan ske ut från området. Vägarna höjdsätts så att de ligger lägre än omgivande fastighetsmark så de kan fungera som sekundära avrinningsvägar. Gårdar höjdsätts så att dagvatten kan avledas ytligt till lokalgator eller mot grönstråket i norr vid kraftiga regn för att undvika skador på byggnader. Marken närmast fasad ska alltid höjdsätts så att det lutar ifrån fasaden. Höjdsättning i planen innebär att skyfallen kommer att avrinna ytligt på lokalgatan norrut som leder till våtmarken, österut mot tunneln och söderut mot Birkavägen.

Den nya utformningen leder fortsatt till en flödesväg längs lokalgatan norrut mot våtmarken. Höjdsättningen av det centrala flödesstråket genom område bör ses över i nästa skede för att säkerställa att inga större vattendjup blir stående intill byggnaderna. Figuren nedan visas en översikt över beräknat maximalt vattendjup vid ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 för framtida förhållanden. Maximalt översvämningsdjup innebär att det är det högsta värdet som registrerats någon gång under simuleringstiden av regnet. Det i sin tur betyder inte att alla maxdjup och maxflöden nödvändigtvis inträffar vid exakt samma tidpunkt.

Beräknat maximalt vattendjup vid ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 för framtida förhållanden

Den nya korsningen mellan kvartersgatan och huvudgatan (punkt A) uppstår maxvattendjup upp till 0,2 m och bedöms därmed som framkomlig. Beroende på hur huvudgatan utformas i detalj med tröskelnivå mot kvartersgatan, refuger, gångbanor, busshållplatser med mera så kan denna vattennivå förändras och detta behöver bevakas i projekteringsskedet.

Inloppet till Ryssbergstunneln (punkt B) förskjuts något uppströms i och med den bro som planeras över infarten till tunneln. Enligt beräknat resultat uppgår inte vattendjupen på körfältet mer än 0,15 m och bedöms därmed som framkomlig i framtiden enligt planförslaget. Vattendjupen inne i tunneln har fortsatt beräknats ligga under 0,1 m. Inom område C sker ingen större förändring. Vattnet som fördröjs inom det västra området är fortfarande ca 50 m³ och motsvarar ungefär lika mycket som i nuläge. Tröskeln till lågpunkten norr om Griffelvägens cirkulationsplats (punkt D) har sänkts. Fördröjningsvolymen inom lågpunkten har beräknats till cirka 1100 m³ vilket är en minskning från nuläge. Värmdöleden inklusive påfart bedöms som fortsatt framkomlig. Vattendjupen längs med vägporten under Värmdöleden (punkt E) bedöms som opåverkad av planförslaget där maxvattendjupen fortsatt inte överstiger 0,2 m och bedöms därmed som framkomlig även för en framtida situation. Avrinningen mot lågpunkten Borgvägen/Blomstervägen (punkt F) ökar inte i och med planförslaget och vattendjupen är därmed det samma som i nuläge. I och med att merparten av planområdet nu avvattnas norrut (punkt G) ökar tillflödena norrut varpå högre vattendjup påvisas på den befintliga

våtmarken. Maxvattendjupen stiger med cirka 15 cm och varierar mellan 0,3-0,5 m. Området norr om det östra kvarteret (punkt H) påvisar varierande vattendjup men som mest upp till 1 m. Resultaten visar att de två planerade nätstationerna (vid punkt I och J) inte riskerar att översvämmas. Det förutsätts att nätstationerna anläggs så att känslig utrustning ligger en bit upp från gatunivån (förslagsvis 0,5 m) för att minimera risken för påverkan, vilket bedöms möjligt vid projektering.

Enligt utförd skyfallssimulering bedöms planens principiella utformning ge en tillräckligt acceptabel skyfallssäkring av den nya bebyggelsen, samt att ickeförsämring för befintlig bebyggelse uppnås. Vidare bedöms inga olägenheter inom och utanför planområdet uppstå som skulle innebära påverkan på framkomligheten för räddningstjänsten, där kritiska punkter som Ryssbergstunneln, Värmdöleden och anslutningarna till Griffelvägen beräknas få en framkomlig vattennivå. Viktigt att anmärka är dock att höjdsättningen i det här skedet är relativt grov och att när en mer detaljerad höjdsättning tagits fram bör skyfallsmodellen uppdateras för att verifiera att föreslagen skyfallshantering fortsatt uppnås.

Ras och skred

Inom områden finns lera och torvlager som bedöms som olämpliga att exploatera om inte förstärkningsåtgärder vidtas. Där de sättningskänsliga jordarterna (torv, gytta och lera) uppgår till mindre än 2 meter tjocklek under planerad grundläggningsnivå rekommenderas urgrävning eller masstabilisering av dessa till orört friktionsmaterial eller berg och ersättning med packat friktionsmaterial.

Hydrogeologi

En hydrogeologisk utredning (PM hydrogeologi, Ramboll 2021-07-08) har genomförts med syfte att utreda påverkan från planerad verksamhet inom detaljplanen på närliggande våtmark.

Vattenbalansberäkningarna visar att avrinningen mot våtmarken kommer öka efter planerad exploatering. Till grund för denna ökning ligger ett utökad avrinningsområde tillsammans med mer hårdgjorda ytor vilket har en betydligt lägre evapotranspiration (avdunstning). Avrinningsområdet ökar med ca 30 procent samtidigt som evapotranspiration minskar med 50 till 60 procent, dessa förändringar resulterar i att avrinningen mot våtmarken skulle öka till ungefär det dubbla. Detta skulle kunna innebära att våtmarken vid nederbördshändelser snabbt tillförs fukt/vatten, men också att tillförseln av vatten till våtmarken under perioder utan nederbörd minskar. Lösningar för rening och fördröjning av dagvatten medför att området efter exploatering fortsatt kontinuerligt kan tillföra fukt till våtmarken, likt de förhållanden som råder idag. Detta innebär att våtmarken inte kommer riskera att torka ut mer under nederbördsfattiga perioder efter planerad exploatering än före planerad exploatering.

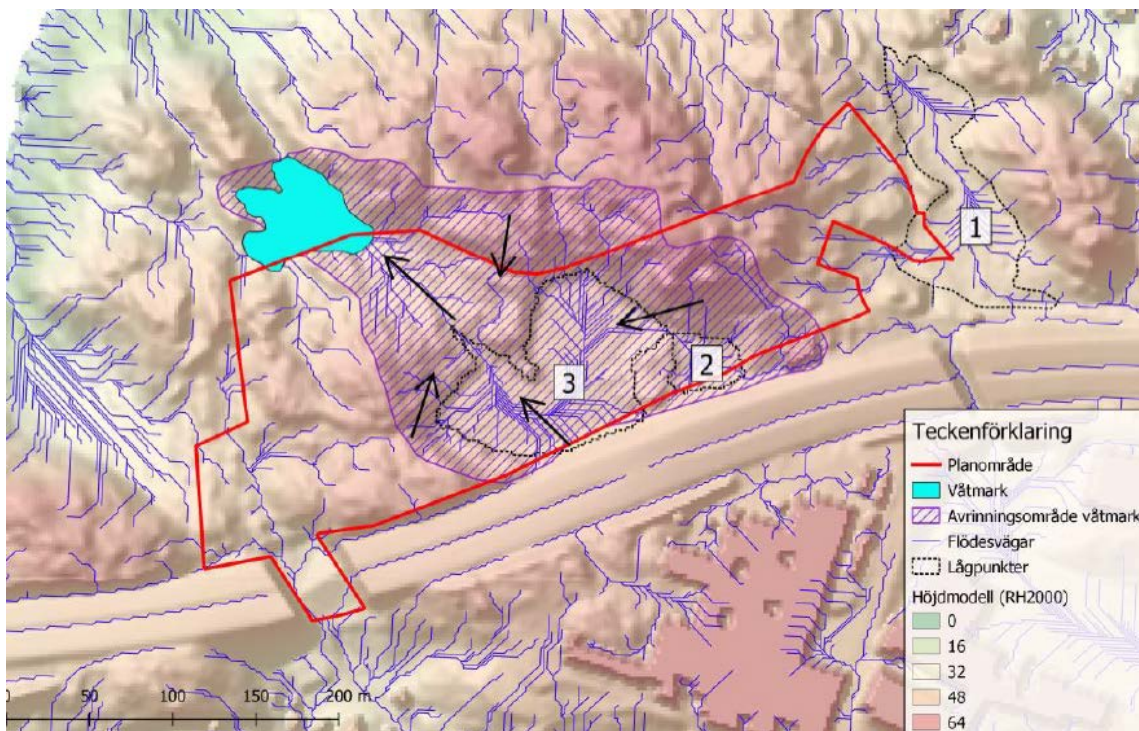
Grundvatten

För att bedriva en vattenverksamhet av större omfattning behövs i allmänhet tillstånd hos Mark- och miljödomstolen. I undantagsfall behöver anmälan eller ansökan om tillstånd för

vattenverksamheter inte ansökas om det är uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Enligt utredning PM Hydrogeologi bedöms att planerad verksamhet faller under undantaget, då det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena, förutsatt att strömningsavskärande fyllning används där det är befogat.

Inom planerad verksamhet finns ett större lågpunktsområde sammanlänkat med ett mindre, se lågpunktsområde 2 och 3 i figur nedan. Dessa lågpunkter kan ses som avgränsade skålar vilka vid höga flöden kan bredda över lågpunkternas trösklar. Då dessa lågpunkter i stort är avgränsade från mark utanför detaljplaneområdet medför urschaktning och eventuell avsänkning av grundvattennivån i dessa områden ingen negativ påverkan på omkringliggande mark utanför detaljplaneområdet.

Vid lågpunkt 1, i detaljplaneområdets östra del, planeras en anslutande väg strax innan tunnelmynningen. Ingen eller mycket lite länshållning av grundvatten förväntas i samband med detta arbete, vilket endast kan få en lokal påverkan på grundvattennivån. Inga enskilda eller allmänna intressen skadas.

Ytavrinningsanalys med lågpunktsområden 1-3 markerade.

Lägsta golvnivå inom planerad verksamhet uppskattas till +44,8. Med ett tillkommande schaktdjup på 1 meter kan lägsta schaktnivå till vilket sprängning kommer ske uppskattas till +43,8. Detta innebär att lägsta schaktnivå med sprängning kommer vara cirka 0,8 meter ovan definierad högsta nivå för vätmarken. För det fall lokalt djupare schakt, för exempelvis

ledning, genom den bergplint som blir kvar mellan våtmarken i norr och lågpunktsområde 2 och 3 i söder, bör vattenflöde via ledningsgrav förhindras, till exempel med strömningsavskärande fyllning i form av bentonitskärmar. I samband med bergschakt genom sprängning kan sprickbildning uppstå. Det är dock mycket osannolikt att sprickor med tillräckligt djup (mer än 0,8 meter), utbredning och konnektivitet, som skulle kunna ge hydraulisk kontakt mellan våtmarken och lågpunktsområden, skulle uppstå. Detta medför att våtmarken inte kan anses påverkas negativt av planerade arbeten.

Sociala konsekvenser

Rekreation och friluftsliv

Stora delar av hela området Ryssbergen är starkt kuperat och motorvägen ger stora bullerstörningar längs hela södra sidan. Motorvägen utgör därtill en kraftig barriär till området. Området har trots detta stora värden för friluftslivet dels på grund av sina höga naturvärden, vilda naturkänsla, fantastiska utsiktsplatser och för att området ligger tillgängligt nära befintlig bebyggelse. Den nätverksanalys som genomförts i samband med framtagande av Nacka friluftsplen visar att när Ryssbergen inte inkluderas i analysen som friluftsområde har cirka 40 % av de som bor på Sicklaön högst tusen meter till ett friluftsområde. Om Ryssbergen inkluderas stiger antalet till cirka 65 %. Indikator för Nackas miljömål god bebyggd miljö är högst tusen meters gångavstånd till ett friluftsområde. Planförslaget gör att ljudet från motorvägen kommer att minska på vissa platser.

Tillgängligheten till Hjässan påverkas negativt genom nedsprängningen av den nya huvudgatan. Den tidigare gångvägen mellan Hjässan och Griffelvägen har dock kapats redan innan detaljplanens genomförande i och med de stora bergskärningar som gjordes när trafikplats Kvarnholmen fick en ny påfartsramp i riktning mot Stockholm. Tillgängligheten till Hjässans utsiktsplats påverkas dock positivt av att det i planförslaget planeras en gångväg dit. Den kan dock inte göras tillgänglighetsanpassad utan består delvis av trappor.

Den skogskänsla som idag finns i hela Ryssbergenområdet kommer kraftigt att minska då den nya bebyggelsen tar bort en stor del skog men även blir visuellt påtaglig i ett område större än planförslaget. Framför allt området väst och nordväst om planområdet kommer upplevas bebyggelsen nära snarare än att vara i skogen. I norr skymms bebyggelsen till stor del av det berg som finns där så att de norra delarna av Ryssbergen fortfarande upplevs som mer orörd vild natur. Förutom att det område som upplevs som vild natur och skog kommer minska av planförslaget så kommer det stora antalet boende i området sannolikt också förändra kringområdets skogskänsla genom en större närvaro och ökat slitage på markerna i närområdet. De boende får dock höga rekreativvärden som närnatur, skogspromenader, vild natur, utsiktsplatser, skogskänsla i direkt anslutning till sitt boende.

Område med känsla av skog och vild natur kommer minska inte bara där bebyggelsen uppförs utan även där den är väl synlig. Då planförslaget främst ligger i de låglänta

områdena som är lättillgängliga, särskilt för barn, minskar kvarvarande område sin tillgänglighet för dem. Området används idag både av förskolor och skolor för naturpedagogiska utflykter, naturlek och gymnastiklektioner. Området används också flitigt för promenader och en del av de stigar som leder ut i skogen kommer gå mycket nära eller försvinna när planområdet bebyggs. Den nya gång- och cykelvägen som sammanbinder Birka med östra Vikdalen kommer ge möjlighet till mer varierade promenadrundor inom Centrala Nacka /Finntorpsområdet längs tillgängliga och driftade gångvägar vilket är positivt.

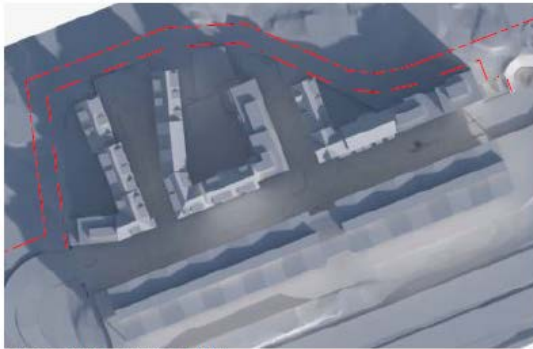
Lektyor av mer anlagt slag finns inte inplanerade för att bli allmänt tillgängliga inom planområdet. Det kommer finnas en förskolegård på en av bostadsgårdarna som kommer ha lekytor. Den kommer troligtvis bara kunna användas av de boende på den gården efter förskolans stängning. Så den närmaste anlagda allmänna lekytan blir i Birkaområdet cirka 450 meter bort. För att uppfylla kravet för bostadsnära lek borde det finnas lek inom 300 meter gångavstånd. Lek i närnaturen fyller en del av behovet men inte det behov som en lekplats även fyller som mötesplats för barn samt den sensoriska samt fysiska utveckling som kan ges av lekutrustning. De boende får nära till sportmöjligheter på Järlahöjden inom cirka 700 meters promenadväg vilket är positivt.

Tillgänglighet och trygghet

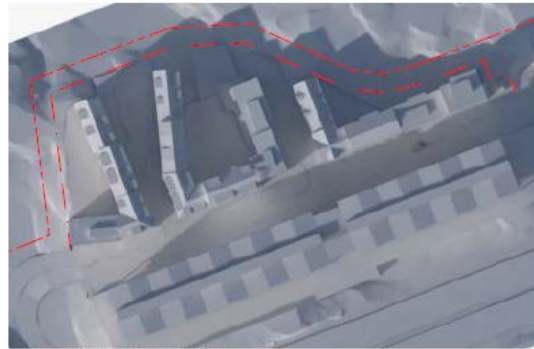
Vägar och gångvägar ska göras trygga och tillgängliga genom området mot målpunkter som skolor, bostäder och arbetsplatser. En belyst gång- och cykelväg anläggs genom området. Befintliga vägport under Värmdöleden görs tryggare och säkrare när den blir belyst, anlagd och befolkad. Delar av dagens Ryssbergen är tidvis nedskräpat och klottrat. I och med att Ryssbergen befolkas kommer de företeelserna med största sannolikhet att minska och troligen försvinna helt från området och området upplevas mer tryggt både för boende och naturreservatsbesökare. Bostadsområdet i Marinstaden kommer få en tryggare och säkrare väg till tunnelbanan med stig upp till Ryssbergen och vidare ner genom tunneln till tunnelbanan vid Järsla station. Mörka hörn bör undvikas och utformas medvetet kring belysning, plantering och överblickbarhet.

Skuggning

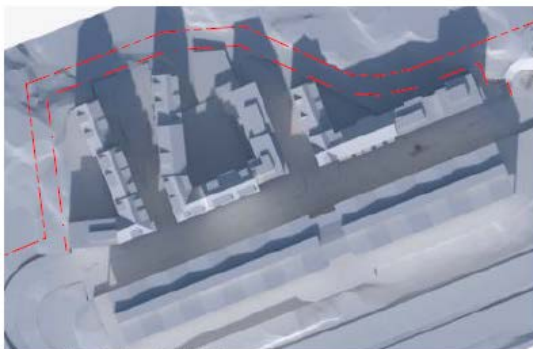
De nya bostäderna innebär att naturmarken norr om kvarteren tidvis beskuggas.

Vår- och höstdagjämning kl 9:00

Vår- och höstdagjämning kl 15:00

Vår- och höstdagjämning kl 12:00

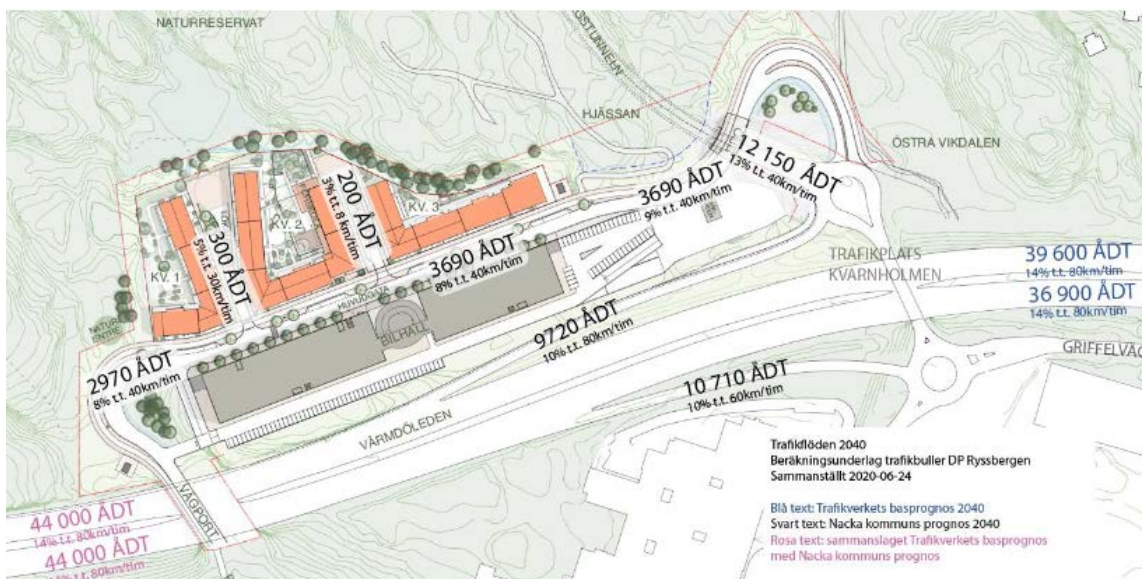

Vår- och höstdagjämning kl 18:00

Solstudie (ÅWL, 2020).

Trafikprognos

Trafikalstring i området har tagits fram och legat till grund för utredningar och planförslag.

Trafikflöden för år 2040 inklusive trafikallsträng från planområdet.

Påverkan på flygtrafik och radiokommunikation

Flyghinderanalys har utförts av Luftfartsverket (LFV). Flyghinderanalysen innebär att en kontroll görs av flygvägar, luftrum och teknisk utrustning. Den högsta höjden för objekt även omfattar tillfälliga hinder såsom byggkranar. LFV är sakägare för CSN-utrustning (Communication, Navigation, Surveillance). Samråd har skett med LFV som meddelat att de inte har något att invända mot planerad etablering.

Ekonomiska konsekvenser

Samhällsekonomiskt innebär planförslaget att ekonomiska värden skapas i planområdet i form av nya bostäder och arbetsplatser samt förskola. Detta får vägas mot de negativa konsekvenser som följer av att naturmark tas i anspråk vilket innebär att ekosystemtjänster samt delar av ett rekreationsområde går förlorade. Detaljplanen möjliggör för nya centralt belägna verksamhetslokaler för evakuering av befintliga verksamheter inom Nacka stad. Detta innebär att mark frigörs inom andra delar av Nacka stad där bland annat bostäder istället kan byggas.

Nacka kommun står för ökade framtida drift- och underhållskostnader för gata och naturmark samt kapitaltjänstkostnader för den allmänna platsen. Exploatören bekostar utbyggnaden av allmänna anläggningar i planområdet. Ersättning till exploatören för markreglering av allmän plats utgår ej.

Utöver detta erlagger exploatören exploateringsersättning för utbyggnad av yttre allmänna anläggningar inom Centrala Nacka, hänförliga till planområdet. Vidare ska exploatören medfinansiera utbyggnaden av tunnelbanan enligt politiskt antagna principer i beslut i kommunstyrelsen maj 2014.

Exploatören ska vidare ersätta Nacka kommun för de faktiska kostnader kommunen får i samband med projektets genomförande vilket innefattar kontroll, besiktning och interna administrationskostnader. Kostnadsansvar för planens genomförande regleras i detalj i exploateringsavtalet.

Avvägning mellan motstående intressen

De avvägningar som har gjorts under planarbetet är främst avvägningen mellan utbredningen av ny sammanhållen bostadsbebyggelse kontra påverkan på naturvärden och rekreationsvärden. En avvägning har gjorts att planera en struktur med hög täthet, utan större allmänna friytor inom området, för att minska intrånget i naturmarken norrut. En rimlig avvägning mellan bostadsbebyggelse och naturvärden har gjorts, då en stor del av resterande Ryssbergen avsätts som naturreservat och förslaget utnyttjar marken effektivt och många bostäder och verksamheter inryms. Planförslaget innebär ett mycket effektivt utnyttjande av marken och exploateringsnivån är hög, vilket bland annat innebär att planförslaget rymmer många bostäder på en liten yta. På så sätt kan mer naturmark bevaras i omgivningen. Detta får vägas mot de negativa konsekvenser som följer av att naturmark tas i anspråk vilket innebär att ekosystemtjänster samt delar av ett rekreationsområde går

förlorade. Planområdets lokalisering när det gäller avstånd till framtida tunnelbana är bra om än inte optimalt, vilket i viss mån kan kompenseras genom god gång- och cykelinfrastruktur samt planerad busstrafik till och från området. Något som till viss del kan öka bilberoendet bland de boende är att planområdet blir väldigt lättillgängligt genom närheten till trafikplats Kvarnholmen. Planområdets utbredning är till stor del styrd av befintlig terräng med stora nivåskillnader, framförallt i öster. Läget av den genomgående gatan är till stor del styrd av dess behov att ligga högt över Kvarnholmsförbindelsens tunnelport och sedan sänkas till befintlig marknivå i öster och väster. Bebyggelsen och lokalgator är därmed delvis styrd av huvudgatans nivå. Lokalgator och bostadsgårdar sluttar dock ner mot anslutande terräng för att minimera stora slänter.

I Centrala Nacka planeras för 6 000 bostäder, 7 000 nya arbetsplatser, en ny stadspark och nya mötesplatser ska utvecklas tillsammans med butiker, kultur, idrottsplatser, skolor och ny tunnelbanestation. Det som planeras att byggas i Centrala Nacka står för hälften av allt som ska utvecklas på Västra Sicklaön kopplat till Tunnelbaneöverenskommelsen (som bland annat slår fast att Nacka ska bygga 13 500 bostäder. Att utveckla Centrala Nacka är ett omfattande projekt som kommer att ske under många år och färdigställs i etapper från nu och fram till 2040. För att nå åtagandet om 13 500 bostäder på Västra Sicklaön, behöver Nacka kommun undersöka lämpligheten för bostäder på samtliga de platser som tas upp till exempel i detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka och i strukturplanen för Nacka stad. Områden i dessa planer bedöms inte utgöra alternativa lägen till varandra, utan samtliga platsers lämplighet för bostadsbebyggelse behöver utredas och prövas.

Projekt Ryssbergen ingår i etapp 1 D i detaljplaneprogram för Centrala Nacka, vilket antogs av kommunstyrelsen 2015. Programmet är vägledande för stadsdelens framtida utveckling. Syftet med detaljplaneprogrammet är att skapa en levande och attraktiv stadskärna i Nackas centrala delar. HSB och Skanska äger inte annan mark i Centrala Nacka som är utpekad som exploaterbar, och en annan lokalisering för den exploatering de vill genomföra finns därför inte inom detaljplaneprogrammets område. Däremot finns det andra byggaktörer som äger mark i detaljplaneprogrammets område, och deras mark och lämplighet för bostadsbebyggelse prövas i andra planer, som inte kan ses som alternativ till Ryssbergen utan snarare som ytterligare vägar att nå åtagandet om 13 500 bostäder på Västra Sicklaön.

Visionen för Nacka stad är nära och nyskapande, bl a exemplifierat av att det ska vara nära till allt – mötesplatser, natur och kultur och att det ska vara enkelt att gå, cykla och åka kollektivt. Nacka kommun önskar att Centrala Nacka utvecklas till en naturban stadsdel där det urbana och naturen möts på nya sätt, en stadsmiljö med kontraster och variation där naturen och den befintliga topografin får ta större plats och påverka både den fysiska och sociala miljön. Möjligheten att placera detaljplaneområdet Ryssbergen längre västerut i syfte att spara natur har övervägts, men avstånd till kommunikationer såsom Nacka Forum och planerade busshållplatser bedömdes då bli för långt. Ryssbergen kommer att kopplas ihop med Järlahöjden via en viadukt, och när Järlahöjden är klar kommer det att finnas bostäder, kontor, idrott och en skola direkt söder om väg 222, vilka nås från Ryssbergen via ett par

befintliga passager under väg 222. Direkt norr om Ryssbergen ges enkel tillgång till naturreservat Ryssbergen, som skapas parallellt med detaljplanens antagande. Bebyggelsens lokalisering ligger därmed i linje med den vision Nacka kommun har för Centrala Nacka, där det är nära till såväl mötesplatser, kultur och natur.

Fastighetskonsekvensbeskrivning

Detta kapitel beskriver vilka fastighetsrättsliga konsekvenser som detaljplanen medför för fastighetsägare och marksamfälligheter inom planområdet.

Sicklaön 13:3

I princip all byggbar kvartersmark i planområdet ligger inom fastigheten Sicklaön 13:3, som ägs av exploatören Nackamark Exploatering KB. Detaljplanen medger avstyckning av tre ytor för exploatering för bostäder respektive verksamheter inom Sicklaön 13:3. Avstyckning bekostas av exploatören. De delar av fastigheten Sicklaön 13:3, som utgör allmän plats, avses lösas in. Fastigheten Sicklaön 13:3 har rätt till ersättning för allmän plats. Ersättning för inlösen av allmänplats kan lösas genom överenskommelse eller bestämmas av lantmäterimyndigheten i förrättningen. Kommunen avser att överenskomma med markägaren om inlösen utan ersättning. Se karta i kapitel Fastighetsrättsliga åtgärder.

Sicklaön 134:21

En mindre del av fastigheten Sicklaön 134:21, som ägs av Trafikverket och utgör allmän plats, gata, ska lösas in. Fastigheten Sicklaön 13:3 har rätt till ersättning för allmän plats. Ersättningen kan bestämmas genom överenskommelse eller i lantmäteriförrättning. Se karta i kapitel Fastighetsrättsliga åtgärder.

Övrigt

Ledningsrätter är möjliga att bilda inom u-områden i detaljplanen. Dessa är till nytta för exploateringen. I öster belastar ledningsrätt för allmänna ledningar ägaren till verksamhetsfastigheten. I norr finns två mindre områden för allmänna ledningar som belastar ägaren till bostadskvarteret. Den som belastas har rätt till ersättning för intrång. Ledningsrättskostnader betalas av ledningshavaren, för vad ska man bilda ledningsrätt. Lantmäterimyndigheten prövar om ledningsrätt kan bildas. Den som belastas har rätt till ersättning för detta intrång, ledningsrättskostnader betalas av den ledningshavare som ledningrätten är till nytta för.

Den nya huvudgatan inom planområdet, som planeras förlängas så att den kopplar samman Järla station och Bergs Gård, kommer att byggas ut i angränsande projekt och detaljplaner. Det kan innebära påverkan för enskilda fastighetsägare.

Avtalsservitut inskrivet 1965 (01-IM8-65/1944.1) med ändamål avloppstunnel till förmån för Sicklaön 42:2 belastar Sicklaön 13:3 kommer fortsatt beröra fastigheten Sicklaön 13:3 men även behöver även skrivas in i den nya fastigheten där bostadskvarter planeras att byggas i planområdets nordvästra hörn. Servitutet är förnyat och finns i fastighetsregistret. Vid avstyckning av fastigheten kommer de servituten att fördelas till de styckningslotterna som berörs. Avtalsservitut inskrivet 1966 (01-IM8-66/10987.1) med ändamål avloppstunnel

till förmån för Sicklaön 42:2 belastar Sicklaön 13:3 och Sicklaön 134:21 kommer fortsatt att beröra fastigheten Sicklaön 13:3 men behöver även skrivas in i den nya fastigheten som bildas i planområdets nordöstra del. Servitutet är förnyat och finns i fastighetsregistret. Vid avstyckning av fastigheten kommer de servituten att fördelas till de styckningslotterna som berörs. Officialservitut från 1957 (0182K-2817.1) med ändamål väg, till förmån för Sicklaön 40:1, belastar Sicklaön 134:21 är inte längre nödvändigt och ska lämpligen upphävas genom en lantmäteriförrättning och exploatören bekostar detta.

Den som blir av med sin rättighet kan eventuellt ha rätt till ersättning.

Medverkande i planarbetet

Nacka kommun:

Johan Rapping	projektledare	Exploateringsenheten
Monika Stenberg	planarkitekt	Planenheten
Andreas Carlsson	delprojektledare genomförande	Enheten för anläggningsprojekt
Anna Herrström / Elisabet Rosell / Viveca Jansson	kommunekolog	Förvaltning utemiljö
Helena Jeppsson	landskapsarkitekt	Planenheten
Birgitta Held Paulie	sakkunnig miljö	Miljöenheten
Iza Bisander/ Oscar Haeffner	trafikplanerare	Planenheten
Helena Brodén	kommunikatör	Kommunikationsenheten
Anna Ellare	plansamordnare	Planenheten
Johanna Haräng	förrättningslantmätare	Lantmäterienheten
Helena Nilzén	sakkunnig bygglov	Bygglovsenheten
Jan Wennberg	sakkunnig VA	Nacka Vatten och Avfall AB
Mats Ericsson	sakkunnig avfall	Nacka Vatten och Avfall AB

Planenheten

Susanne Werlinder
Planchef

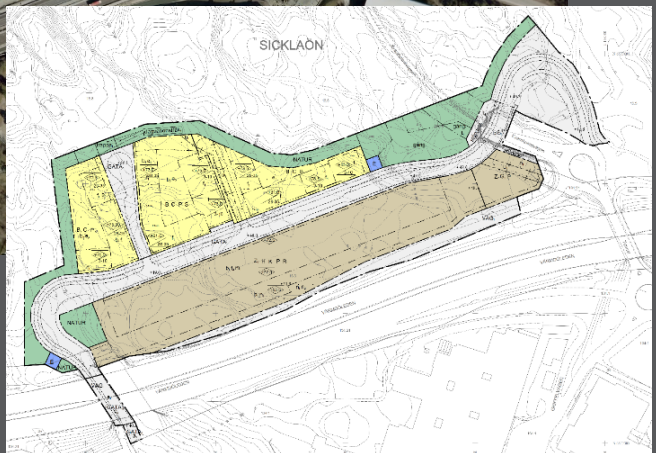
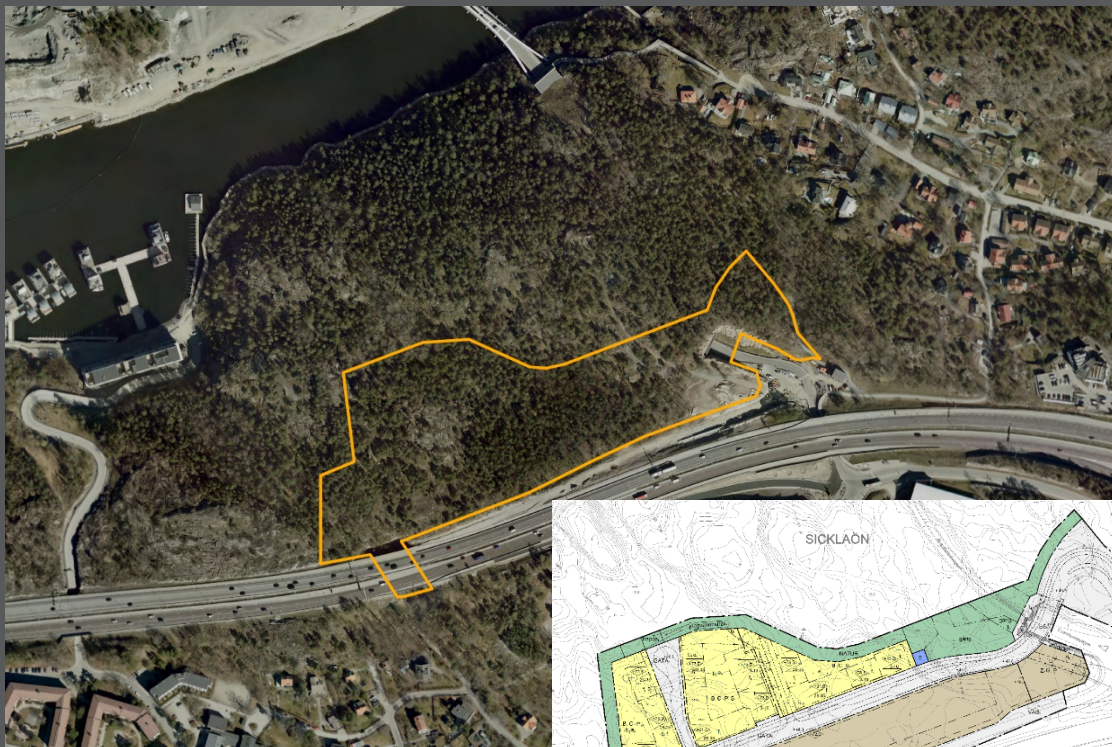
Monika Stenberg
Planarkitekt

Frida Philip
Projektkoordinator

Miljökonsekvensbeskrivning

Detaljplan för del av Ryssbergen, Nacka kommun

Författare Yvonne Andersson, Petra Adrup
Beställare: Nacka kommun
Beställarens
projektnummer:
Konsultbolag: Structor Miljöbyrå Stockholm AB
Uppdragsnamn: MKB Ryssbergen
Uppdragsnummer: M1900031
Datum: 2021-11-17
Uppdragsledare: Petra Adrup
Handläggare/utredare: Yvonne Andersson
Granskare: Elisabeth Mörner

Status: Utkast MKB antagandehandling

Sammanfattning

Denna sammanfattning är en icke-teknisk sammanfattning i enlighet med miljöbalkens 6 kap 11 §.

Nacka kommun arbetar fram en ny detaljplan för del av Ryssbergen, som en del av arbetet med stadsutveckling i Centrala Nacka. Detaljplanens syfte är att möjliggöra bostäder, verksamheter och förskola i enlighet med planprogrammet för centrala Nacka. Planområdet är beläget i Ryssbergen, ett kraftigt kuperat naturområde som huvudsakligen består av barrnatskog med höga naturvärden. Parallellt pågår en process för att bilda naturreservat för delar av Ryssbergen, som ligger direkt norr om detaljplaneområdet.

Länsstyrelsen har bedömt att detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan huvudsakligen på grund av de höga naturvärden som finns inom Ryssbergen, och en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, har således tagits fram. MKB:n innefattar analys och bedömning av konsekvenser av planerad markanvändning och dess inverkan på miljö, hälsa och hushållning med naturresurser. Inom ramen för MKB:n har konsekvenser beskrivits för de aspekter som bedömts vara betydande; naturmiljö, landskapsbild och kulturmiljö, risk och säkerhet samt kommunikationer. Övriga miljöaspekter beskrivs i den miljöredovisning som upprättats av Nacka kommun.

En utgångspunkt har varit att lokalisera bebyggelse i de delar av Ryssbergen som ligger närmast Värmdöleden för att spara ett sammanhängande naturområde innanför som är mer opåverkat av väg och buller mm. Planförslaget har utarbetats i en iterativ process där underlagsutredningar för olika miljöaspekter har arbetats fram parallellt med planförslaget. Bebyggelsen har bland annat anpassats med minskat antal våningsplan för att synas så lite som möjligt från farleden och därmed minska påverkan på riksintresset för kulturmiljö Stockholms farled och inlopp. Trots de anpassningar som gjorts innebär planförslaget negativa konsekvenser. Störst negativa konsekvenser har planförslaget för naturmiljön. Detta då cirka 5 hektar av en värdekärna i Nackas gröna infrastruktur, huvudsakligen bestående av mycket gammal barrnatskog med högt naturvärde försvinner. Detta innebär stora negativa konsekvenser i form av förlust av biologisk mångfald och påverkan på spridningssambanden för gammal barr- och ädellövskog. För kulturmiljön och landskapsbildningen medför planförslaget måttliga negativa konsekvenser då den planerade bebyggelsen kommer att vara synlig från vattnet vilket innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset. Värmdöleden som utgör riksintresse för kommunikationer bedöms inte påverkas av planförslaget om föreslagna skyddsåtgärder vidtas. Ur risksynpunkt är delar av planområdet utsatt för riskpåverkan från transport av farligt gods på Värmdöleden och skyddsåtgärder har föreslagits för att minimera denna risk.

En sammanfattning av planförslagets konsekvenser för olika miljöaspekter görs nedan.

Naturmiljö

Planområdet ligger inom naturområdet Ryssbergen som är en värdekärna inom Nackas gröna infrastruktur. Ianspråktaget område består till största delen av gammal tallskog av högsta (klass 1) eller näst högsta naturvärdesklass (klass 2). Den del av skogen som klassats med högsta naturvärde be döms uppfylla kraven för att klassas som Natura-2000-naturtypen västlig taiga, dvs den är en prioriterad naturtyp att skydda enligt EU:s art- och habitatdirektiv (detta innebär inte att den utpekats som Natura 2000-område). Skogen inom planområdet har lämnats orörd länge och hyser många gamla träd, varav ett hundratal som är äldre än 200 år. Ett stort antal naturvårdsarter, varav flera rödlistade arter, som är beroende av en variation i landskapet, död ved och gammal skog har observerats i området.

Planförslaget bedöms sammantaget innebära stora negativa konsekvenser för naturmiljön. Av hela Ryssbergens naturområde på cirka 30 hektar försvinner cirka 5 hektar, dvs cirka 17 procent. Minskningen av skogsområdet innebär en förlust av biologisk mångfald. Konsekvenserna för den gröna infrastrukturen och spridningsmöjligheterna bedöms vara stora negativa då föreslagen detaljplan medför att mängden livsmiljöer i en regionalt viktig värdekärna i barrskogs nätverket minskar och en viktig länk i ädellövs nätverket försvagas. De kumulativa effekterna med övriga pågående detaljplaner bidrar till att ytterligare försvaga spridningssambanden. Naturvärden kopplade till den gamla skogen som försvinner kan inte ersättas inom rimlig tidsrymd och skyddsåtgärder bör vidtas för att minska påverkan i den mån det är möjligt. Bland annat behöver ett övergripande helhetsgrepp tas på bevarande, förstärkning och utveckling av Nackas naturvärden och gröna infrastruktur. Även med föreslagna skyddsåtgärder bedöms konsekvenserna för naturmiljön bli stora negativa.

Med de skyddsåtgärder (se avsnitt 6.2.6) för framförallt fåglar och fladdermöss som anges i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen, bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställas. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas. PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen kommer att vara en bilaga till exploateringsavtalet. Länsstyrelsen har i ett beslut daterat 211105 förelagt kommunen om ett antal försiktighetsmått, och bedömt att exploateringen med förelagda försiktighetsmått inte utlöser förbuden i artskyddsförordningen.

Kulturmiljö och landskapsbild

Planområdet är beläget inom riksintresseområde för kulturmiljö för Stockholms farled och inlopp. Höjdsättningen av planerad bebyggelse i planförslaget har utgått från befintlig trädlinje. Trots detta kommer den nya bebyggelsen att vara synlig från Saltsjön på en sträcka om cirka 450 meter. Då husen endast skymtas bakom träden och inte dominerar synintrycket bedöms riksintressebeskrivningens uttryck ”sprickdalsbetonad skärgårdsterräng som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och förutsättningarna för odling och bebyggelse” inte påverkas i någon betydande grad. Närmare Stockholm blir dock den västra delen av planerad bebyggelse betydligt mer

synlig från farleden, utmed en sträcka på cirka 450 meter, innan bebyggelsen slutligen döljs bakom Kvarnholmens bebyggelse. Planförslaget bedöms sammantaget innebära måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön då det innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset. Andra pågående planer i Nacka, vars byggnader också kan bli synliga från farleden bidrar till att ytterligare påverka riksintresset.

Planförslaget medför att ett antal kulturhistoriska lämningar kommer att behöva tas bort vilket innebär små negativa konsekvenser.

Kommunikationer

Väg 222/Värmdöleden utgör riksintresse för kommunikationer och det är viktigt att vägens funktion upprätthålls. Planförslaget kan medföra ökade översvämningsdjup vid skyfall bredvid den nya påfarten till väg 222. De ökade djupen bedöms uppstå mellan påfarten och bergsväggen/föreslagen mur/kantsten inom planområdet mot väg 222, en yta som blir som ett dike. Vattendjupen på vägen påverkas inte. Det finns inte något befintligt vägdike och därmed sker inte heller någon försämring av väg 222s avvattnings, oavsett om det är skyfall eller inte. Planen bedöms därmed inte ge upphov till försämrad framkomlighet på väg 222 eller påfartsrampen vid skyfall. Rampens stabilitet kan påverkas av byggarbeten. Skyddsåtgärder har föreslagits för att minimera påverkan på rampen. Sammantaget bedöms planförslaget inte ge någon negativ påverkan på riksintresset för kommunikationer om skyddsåtgärder som föreslås i denna MKB vidtas.

Risk och säkerhet

De riskkällor som skulle kunna påverka planområdet bedöms vara Värmdöleden inklusive påfartsramp utmed planområdet och planerad bensinstation inom detaljplaneområdet. Planförslaget innebär att fler människor kommer att befinna sig i närheten av dessa riskkällor. Värmdöleden utgör transportled för farligt gods. För olycka med farligt gods på Värmdöleden eller på rampen till Värmdöleden bedömdes en fördjupad riskanalys vara nödvändig till följd av att risknivån bedömts som hög. Individrisken bedömdes som acceptabel men samhällsrisken bedömdes vara så hög att skyddsåtgärder bör vidtas. Skyddsåtgärder har föreslagits och lyfts in i planbestämmelser för närmaste byggnader, i form av bland annat utrymningsmöjligheter, ventilationsåtgärder, obrännbart fasadmateriell mm, för att åstadkomma en acceptabel risknivå.

Nollalternativet

Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen om detaljplanen inte genomförs. Nollalternativet innebär sannolikt att ingen ny bebyggelse tillkommer inom planområdet och följaktligen uppstår inga betydande konsekvenser för någon av de bedömda miljöaspekterna.

Miljömål

Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljö kvalitetsmål som beskriver det tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Nacka kommun arbetar dessutom för att uppnå sex lokala miljömål – *Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Rent vatten, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv*. Sex av de nationella miljömålen bedöms vara relevanta att utvärdera i relation till de betydande miljö aspekterna: *Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Hav i balans, Levande kust och skärgård, Levande skogar, God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv*. Det nationella och lokala miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* påverkas på skilda sätt under byggskede respektive när planen är utbyggd. Byggskedet innebär en negativ påverkan på miljömålet genom utsläpp från arbetsmaskiner och transporter av massor samt genom borttagande av skog och därmed skogens funktion som koldioxidfälla. När planen är utbyggd bedöms planområdets läge, centralt i Nacka kommun, vara positiv för miljömålet, då tillgängligheten till kollektivtrafik kommer att vara god. Miljö kvalitetsmålet *Bara naturlig försurning* uppfylls av samma anledning men samtidigt innebär planförslaget att skog avverkas under byggskedet och att den avverkade växtligheten flyttas från området, vilket bedöms motverka miljö kvalitetsmålet. Planförslaget bedöms inte ligga i linje med miljö kvalitetsmålen *God bebyggd miljö, Hav i balans* samt *Levande kust och skärgård*. Detta till följd av att den planerade bebyggelsen kommer att vara synlig från vattnet vilket påverkar upplevelsen av de idag huvudsakligen obebyggda bergslutningarna i Ryssbergen som ligger inom riksintresseområde för kulturmiljön. Planförslagets närhet till kollektivtrafik ligger dock i linje med miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Planförslaget motverkar miljö kvalitetsmålen *Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv* eftersom en värdekärna i den gröna infrastrukturen bestående av en gammal naturskog med mycket höga naturvärden och hög biologisk mångfald ianspråkats. Det lokala miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv* bedöms motverkas av samma skäl.

Innehåll

1. Bakgrund och syfte	9
2. Miljöbedömning för planer	9
2.1. Varför behövs en MKB?	10
3. Förutsättningar	10
3.1. Lokalisering	10
3.2. Områdesbeskrivning	11
3.3. Planförhållande	12
3.4. Riksintressen, skyddade områden och bestämmelser	13
3.5. Blivande naturreservat	13
3.6. Andra planer och projekt	14
3.6.1. Nacka stad, Centrala Nacka och tunnelbanan.....	14
3.6.2. Trafikplats Kvarnholmen.....	15
4. Avgränsning och metodik	15
4.1. Geografisk avgränsning	16
4.2. Tidsmässig avgränsning.....	16
4.3. Miljöaspekter	16
4.4. Metodik för bedömningen.....	17
4.4.1. Bedömning av berörda värden	17
4.4.2. Bedömning av påverkan och effekt.....	19
4.4.3. Bedömning av konsekvens	20
4.5. Osäkerheter.....	21
5. Redovisning av planförslag och alternativ	22
5.1. Planförslaget	22
5.2. Övervägda alternativ	24
5.3. Nollalternativ.....	31
6. Planförslagets miljökonsekvenser	32
6.1. Kulturmiljö och landskapsbild	32
6.1.1. Bedömningsgrunder	32
6.1.2. Förutsättningar	33
6.1.3. Nollalternativet.....	34
6.1.4. Konsekvenser av planförslaget	34
6.1.5. Kumulativa effekter.....	38
6.1.6. Skyddsåtgärder	39
6.2. Naturmiljö	40
6.2.1. Bedömningsgrunder	40
6.2.2. Förutsättningar	42

6.2.3. Nollalternativet.....	51
6.2.4. Konsekvenser av planförslaget.....	51
6.2.5. Kumulativa effekter.....	57
6.2.6. Skyddsåtgärder.....	59
6.3. Kommunikation.....	67
6.3.1. Bedömningsgrunder.....	67
6.3.2. Förutsättningar.....	68
6.3.3. Nollalternativet.....	69
6.3.4. Konsekvenser av planförslaget.....	69
6.3.5. Kumulativa effekter.....	70
6.3.6. Skyddsåtgärder.....	70
6.4. Risk.....	71
6.4.1. Bedömningsgrunder.....	71
6.4.2. Förutsättningar.....	75
6.4.3. Nollalternativet.....	76
6.4.4. Konsekvenser av planförslaget.....	76
6.4.5. Kumulativa konsekvenser.....	80
6.4.6. Skyddsåtgärder.....	81
7. Samlad konsekvensbedömning.....	83
7.1. Slutsatser av gjorda analyser och bedömningar.....	83
7.2. Påverkan på riksintressen.....	85
7.3. Planförslaget i förhållande till miljömål.....	85
8. Behov av andra prövningar.....	86
9. Fortsatt planering och uppföljning.....	87
9.1. Förslag till uppföljning.....	88
10. Referenser.....	89

Kompetens

MKB-dokumentet har tagits fram av Petra Adrup, Fil. Mag. Biologi och Yvonne Andersson, Civilingenjör Kemiteknik, på Structor Miljöbyrå. Petra har arbetat med miljökonsekvensbeskrivningar i mer än 20 år och Yvonne har arbetat med miljökonsekvensbeskrivningar i snart 15 år. Urban Nilsson på Nyréns, Byggnadsantikvarie, certifierad sakkunnig kulturvärden (KUL 2) med över 25 års erfarenhet av kulturmiljöbedömningar i stadsbyggnadssammanhang, har varit rådgivande gällande kulturmiljö, dock utan att ha en kulturmiljöutredning med jämförande vyer som grund för sin rådgivning. Naturmiljöavsnittet har granskats av Mova Hebert, Fil. Kand., Calluna, som också tagit fram flera av de naturmiljöutredningar som är underlag till MKB.

1. BAKGRUND OCH SYFTE

Nacka kommun arbetar fram en ny detaljplan för del av Ryssbergen, som en del av arbetet med stadsutveckling i Centrala Nacka. Detaljplanens syfte är att möjliggöra bostäder, verksamheter och förskola i enlighet med planprogrammet för Centrala Nacka. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra en ny gatustruktur. Planen skapar förutsättningar för en framtida möjlig sammankoppling av gatustrukturen i enlighet med planprogram för Centrala Nacka, men genomförandet kräver förändringar utanför planområdet. Bebyggelse föreslås främst på platser som idag påverkas av trafikbuller. Bebyggelsen ska utformas för att minimera störningar i form av buller, olycksrisker och luftföroreningar från Värmdöleden. Både på kvartersmark och på allmän plats ska dagvatten renas för att uppnå en god rening av planområdets dagvatten. Ny bebyggelse ska gestaltas med genomtänkt variation och omsorg om material och färgsättning för att ge en god entrébild till Nacka stad utmed Värmdöleden och minska påverkan på riksintresset för kulturmiljövård, Stockholms farled och inlopp.

Parallellt med detaljplanens process för att bygga bostäder, verksamheter och förskola pågår en process för att bilda naturreservat för delar av Ryssbergen, som ligger direkt norr om detaljplaneområdet.

Samråd om detaljplanen genomfördes sommaren 2018. Kommunens bedömning inför samrådet var att detaljplanens genomförande inte medförde en betydande miljöpåverkan och någon miljökonsekvensbeskrivning togs därför inte fram. Under samrådet har bl a Länsstyrelsen framfört att detaljplanens genomförande kan innebära betydande miljöpåverkan och att det kvarstår flera frågor kring markens lämplighet och eventuell miljöpåverkan, främst med hänsyn till de höga naturvärdena i området. Därför tog kommunen fram en MKB till detaljplanens granskningsskede. Planförslaget med miljökonsekvensbeskrivning var utställt för granskning under tiden 15 januari 2021 - 1 mars 2021. Föreliggande dokument är miljökonsekvensbeskrivningen för detaljplanens antagande.

2. MILJÖBEDÖMNING FÖR PLANER

Vid årsskiftet 2017/2018 började nya bestämmelser i miljöbalken och i PBL avseende miljöbedömningar av planer och program och om miljöbedömningar för verksamheter och åtgärder att gälla. Förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar upphörde att gälla och miljöbedömningsförordningen (2017:966) trädde i kraft. För planer som påbörjades före 2018 gäller dock den äldre lagstiftningen genom övergångsbestämmelser. I och med att start-PM för detaljplanen togs fram före 2018 är de äldre lagbestämmelserna tillämpliga för den nu aktuella detaljplanen.

2.1. Varför behövs en MKB?

Kommunen bedömde inför plansamråd att detaljplanens genomförande inte medförde en betydande miljöpåverkan och någon miljökonsekvensbeskrivning togs därför inte fram. Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande över detaljplanen (Dnr 402-25452-2018) angivit att det inte går att utesluta att planen kan medföra betydande miljöpåverkan, främst med hänsyn till de höga naturvärdena i området, och att en MKB därför behöver tas fram.

Enligt 6 kapitlet i miljöbalken är syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. En miljökonsekvensbeskrivning, MKB, innefattar analys och bedömning av konsekvenser av en planerad markanvändning och dess inverkan på miljö, hälsa och hushållning med naturresurser. Arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen ska integreras med den övriga planeringsprocessen så att konflikter mellan olika intressen tidigt kan identifieras och så att möjligheter att finna miljöanpassade lösningar ökar.

I MKB:n beskrivs den betydande miljöpåverkan som planen kan antas ge upphov till. Övrig miljöpåverkan beskrivs i den "Miljöredovisning" som Nacka kommun tagit fram för detaljplanen.

3. FÖRUTSÄTTNINGAR

3.1. Lokalisering

Planområdet omfattar cirka 5,6 hektar och är beläget i västra delen av centrala Nacka. Området gränsar västerut och norrut mot naturområden som planeras bli naturreservat, österut mot trafikplats Kvarnholmen och söderut mot Värmdöleden, väg 222. Marken i planområdet är huvudsakligen privatägd och ägs av Nackamark Exploatering KB, ett bolag som ägs av HSB och Skanska. Trafikverket äger mark invid Birkavägen.

Figur 1. Översiktlig lokalisering av planområdet markerat med streckad röd linje. I den infällda kartan markeras planens läge i Nacka kommun med orange prick.

3.2. Områdesbeskrivning

Planområdet är ett kraftigt kuperat naturområde. De högsta partierna av planområdet når drygt 60 meter över havets nivå. Sprickdalstopografin är mycket påtaglig inom området. Områdets plangräns följer delvis en sprickdal i nordväst-sydöstlig riktning som också utgör avrinning för större delen av planområdet. Planområdets västra del har något flackare lutningar medan den östra delen av planområdet präglas av stora nivåskillnader. Naturområdet Ryssbergen karaktäriseras av bergsbranter samt plåtar med vidsträckt utsikt.

Vegetationen inom planområdet består främst av äldre skog som inte brukats i nämnvärd omfattning i modern tid, vilket innebär att naturvärdena är höga. Naturmiljön inom planområdet har enligt genomförd naturvärdesinventering till stora delar bedömts ha högt respektive högsta naturvärde. Många tallar i planområdet har en ålder på mellan 200 och 300 år. Hällmarkerna mellan sprickdalarna saknar eller har ett mycket tunt jordtäckte och domineras av gles hällmarkstallskog med inslag av senvuxna lövträd som rönn. Tallarna på hällmarkerna är relativt låga, cirka 10-12 meter, särskilt träden på områdets högsta parti, Hjässan. I sprickdalarna finns ett tjockare lager av jord samt

inslag av stående vatten och här är bördigheten högre, vilket resulterat i större och kraftigare träd, både tall, björk, asp, ek och rönn.

Det finns spår av mänsklig påverkan, främst i form av militära anläggningar från andra världskriget uppe på de högst liggande partiet, Hjässan. Anläggningarna revs år 2005. Områdena där de militära anläggningarna har funnits har fyllts igen med sprängsten och inga ytterligare åtgärder för att återställa marken till naturmark har vidtagits. Högarna med sprängsten i hållmarkstallskogen utgör en markant kontrast till den naturliga topografin. Det finns ett stensatt dike som anlagts i nordsydlig riktning i planområdets mest låglänta del, troligen för att dika ut skogen och ge träden bättre växtbetingelser. Terrängen är till stor del svårframkomlig och de stigar som leder genom området löper ofta över bergspartier där det är nödvändigt att klättra för att komma vidare. Iordninggjorda gångvägar saknas förutom den grusade väg som leder från trafikplats Kvarnholmen till de gamla militära anläggningarna uppe på Hjässan. En försämring av tillgängligheten till naturområdet har skett under 2018 genom att befintlig gångväg upp från Kvarnholmsförbindelsen till Hjässan försvunnit i och med att trafikplats Kvarnholmen anlagts. Det enklaste sättet för besökare att ta sig till området är att promenera från sydväst genom vägporten under Värmdöleden i Birkavägens förlängning, från sydöst under Värmdöleden via Griffelvägen alternativt österifrån via Vikdalen, se Figur 1.

3.3. Planförhållande

I aktuell översiktsplan för Nacka kommun, antagen i maj 2018, har huvuddragen för mark- och vattenanvändning i detaljplaneområdet angetts som tät stadsbebyggelse med beteckningen Bt5. Bt5 ingår i centrala Nacka och täcker ett större område än aktuellt detaljplaneområde. Inom Bt5 avses 4 600 bostäder och 6 000 – 7 000 nya arbetsplatser tillkomma. Angränsande område norr om aktuellt detaljplaneområde betecknas i översiktsplanen med N1 och översiktsplanen anger att ”större delen av området planeras bli naturreservat men exakt avgränsning är inte helt klarlagd”.

Huvuddelen av föreslaget detaljplaneområde saknar detaljplan idag. En mindre del av planområdets östra del är planlagd i detaljplanen för Ny förbindelse mellan Kvarnholmen och Nacka centrum, Dp 535, som vann laga kraft den 10 april 2013. Detaljplanens genomförandetid har gått ut. Detaljplanen anger att de aktuella ytorna ska användas för naturområde (NATUR), anlagt naturområde (PARK) samt trafik mellan områden (HUVUDGATA).

Ett detaljplaneprogram för centrala Nacka antogs 13 april 2015. Aktuellt detaljplaneområde ingår i det område som i detaljplaneprogrammet betecknas 1D Ryssbergen och beskrivs på följande vis: ”Ryssbergens dramatiska sluttningar med vidsträckt utsikt och tallskogen med mossiga stenblock erbjuder unika rekreativa upplevelsevärden så nära stadskärnan. Ett naturreservat ska bildas på Ryssbergen och enligt översiktsplanen ska eventuell ny bebyggelse utredas i samband med naturreservatsbildningen. Programmet för centrala Nacka har samordnats med förarbetet inför bildandet av naturreservat och redovisar bebyggelse på de delar som inte

innehåller lika stora naturvärden som resten av området samt är bullerstörda. Närmast Värmdöleden förslås verksamheter som bullerskydd och innanför en lokalgata placeras bostäder i ett bullerskyddat läge. Området kan angöras både från Kvarnholmsförbindelsen och från Birkavägens förlängning.”

3.4. Riksintressen, skyddade områden och bestämmelser

Detaljplanen berör tre riksintressen. Värmdöleden/väg 222 är av riksintresse för kommunikationer. Nacka ingår i det geografiska riksintresseområdet *Kustområden och skärgårdarna i Södermanland och Uppland* enligt MB 3 kap 2§ (Nacka kommun, 2020) som syftar till att särskilt beakta turismens och framförallt det rörliga friluftslivets intressen. Detaljplaneområdet berör också riksintresset Stockholms farled och inlopp, som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt MB 3 kap 6§.

Länsstyrelsens motivering till riksintresseområdet Stockholms farled och inlopp är att det utgör en farledsmiljö utmed inloppet till Stockholm via Vaxholm, som visar skärgårdens betydelse för huvudstadens sjöfart, livsmedelsförsörjning och rekreativliv, som speglar levnadsbetingelserna för innerskärgårdens befolkning och dess behov av färdstråk till staden alltsedan medeltiden, och som berättar om Stockholms utbyggnad och försvarsansträngningar med tillhörande samhällsbildningar.

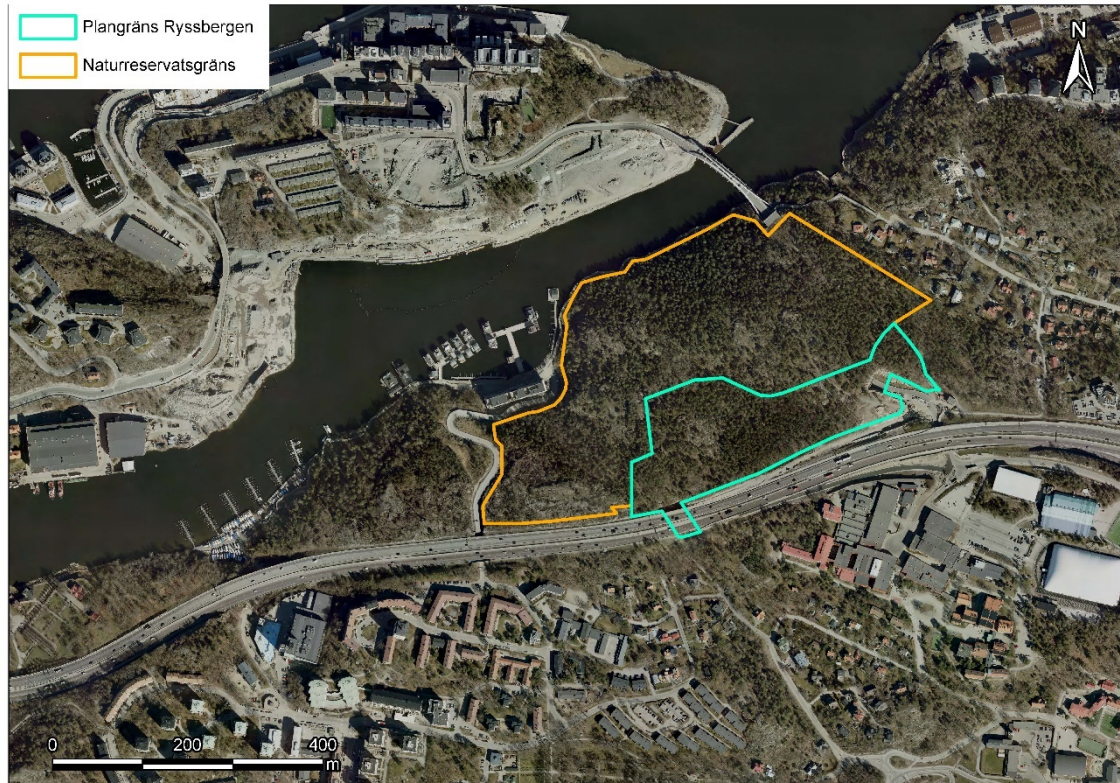
Som uttryck för riksintresset för kulturmiljö framhåller Länsstyrelsen att det är en farledsmiljö, kommunikationsmiljö, kust- och skärgårdsmiljö (Nacka kn, Lidingö kn, Vaxholms kn, Värmdö kn). Naturhamnar/ankringshamnar från segelfartygsepoken med vrak och andra fornlämningar samt spår efter förtöjningar och landuppehåll. Sjomärken, fyror och andra fysiska lämningar för farledens behov att vägleda sjöfarten fram till sekelskiftet 1900. Sjökrogsbyggnader, Fjäderholmarnas kroggrund och andra lämningar efter sjögästgiverirörelsen fram till sekelskiftet 1900. Hamnar och varv. Ångbåtsbryggor med tillhörande kringbyggnader som t ex väntkurar. Tullhus (Vaxholm). Sprickdalsbetonad skärgårdsterräng som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och förutsättningarna för odling och bebyggelse.

3.5. Blivande naturreservat

Ryssbergen är beläget mellan Svindersviken och väg 222/Värmdöleden. Ryssbergen omfattar ett skogsområde på cirka 30 hektar barrnaturskog med höjder, sprickor och block. Ryssbergen är ett av de större oexploaterade områdena på Sicklaön och utgörs till stor del av hällmarkstallskog med höga naturvärden i form av nyckelbiotoper och objekt med naturvärde. Ryssbergen bedöms ha högt bevarandevärde på grund av det generellt mycket höga naturvärdet, kontinuitet, orördhet, det stora antalet naturvårds- och rödlistade arter och den stora sammanhängande arealen som förstärker naturvärdena.

Beslut finns om att utreda (och därmed pröva) att inrätta ett naturreservat i Ryssbergen. Enligt Nackas översiktsplan ska eventuell bebyggelse norr om Värmdöleden utredas i samband med bildandet av naturreservatet. I projektdirektivet för detaljplan för Ryssbergen anges att detaljplanen ska samordnas med bildandet av naturreservat i Ryssbergen och att detaljplanen bör antas samtidigt som beslut om naturreservatets

bildande fattas. De förslag för naturreservat och detaljplan som nu är aktuella innebär att en stor del av området Ryssbergen ska bli naturreservat, se Figur 2.

Figur 2. Ungefärliga gränser för föreslagen detaljplan för Ryssbergen och planerat naturreservat för Ryssbergen.

3.6. Andra planer och projekt

3.6.1. Nacka stad, Centrala Nacka och tunnelbanan

Ryssbergens detaljplan ingår i Nacka stad - det nya, täta och blandade området som skapas på västra Sicklaön. Nacka planlägger för 14 000 nya bostäder och 10 000 nya arbetsplatser inom västra Sicklaön, något som gör det möjligt att förlänga tunnelbanans blå linje från Kungsträdgården till Nacka. Inom Nacka stad pågår planering i områdena Centrala Nacka, Sickla, Nacka strand, Henriksdal, Kvarnholmen och Bergs gård.

Ryssbergen hör till detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka, och ligger i dess nordvästra ände. Utöver Ryssbergen omfattar detaljplaneprogrammet möjligheten att bygga 6000 bostäder och 7000 arbetsplatser i områden söder och norr om väg 222 i Centrala Nacka. Programområdet sträcker sig i öst-västlig riktning från Ryssbergens västra del en bit förbi Skvaltans trafikplats i öster, se Figur 3. Tunnelbanan och dess två stationer i programområdet och överdäckning av väg 222 är centrala delar för att möjliggöra bebyggelsen.

Figur 3. Detaljplaneprogrammets geografiska utbredning streckat i svart. Ungefärlig plats för Ryssbergens detaljplan markerad med orange oval.

3.6.2. Trafikplats Kvarnholmen

För att knyta samman Kvarnholmen med centrala Nacka har Nacka kommun byggt Kvarnholmsförbindelsen. Den öppnades år 2016 och består av en bro över Svindersviken och en tunnel under Ryssbergen, se Figur 1. Trafikverket har byggt ut första etappen av trafikplats Kvarnholmen under åren 2017-2019 i enlighet med vägplan och detaljplan för Kvarnholmsförbindelsen. Första etappen av trafikplats Kvarnholmen innebär att två ramper ansluts till Kvarnholmsförbindelsen med riktning till och från Stockholm. Planområdet för Ryssbergen ansluter till den nya påfartsrampen i riktning mot Stockholm.

I framtiden föreslås en andra etapp av trafikplats Kvarnholmen där trafikplatsen byggs om till en fullständig trafikplats. En åtgärdsvalsstudie genomfördes 2016 och studien resulterade i ett förslag där Kvarnholmens trafikplats byggs om till en fullständig trafikplats och att Nacka trafikplats försvinner.

4. AVGRÄNSNING OCH METODIK

Inom ramen för en miljöbedömning ska innehållet i en MKB avgränsas så att den fokuserar på de faktorer som kan leda till betydande miljöeffekter. MKB:n avgränsas till att fokusera på att beskriva konsekvenserna av de förändringar som görs i förhållande till nollalternativet (se avsnitt 5.3).

4.1. Geografisk avgränsning

Det huvudsakliga utredningsområdet är detsamma som planområdet, som utgör det område inom vilket bebyggelse planeras. Utöver att beskriva konsekvenserna inom planområdet är det för merparten av de betydande miljöaspekterna i denna detaljplan aktuellt att ha ett större geografiskt perspektiv, ett så kallat påverkansområde inom vilket miljökonsekvenser också kan tänkas uppstå. Påverkansområdet bedöms preliminärt omfatta delar av Saltsjön, där riksintresse för kulturmiljövården kan påverkas, delar av Värmdöleden där riksintresse för kommunikationer kan påverkas samt närliggande naturmiljöer som kan utgöra viktiga samband med planområdet.

För naturmiljö beskrivs påverkan även inom värdekärnan ”Ryssbergen” som avser hela det sammanhängande skogsområdet Ryssbergen. Avgränsningen av det sammanhängande ”naturområdet Ryssbergen” respektive ”planområdet i Ryssbergen” finns markerade i Figur 20. Vad gäller påverkan på grönstrukturen och spridningssamband beskrivs påverkan på en kommunal/regional skala, se Figur 23. Påverkan på riksintresset för kulturmiljö beskrivs utifrån det område i Saltsjön varifrån den nya bebyggelsen bedöms kunna uppfattas, se Figur 15. Påverkan på riksintresse för kommunikationer beskrivs för den vägsträcka som tangerar planområdet. Riskkällor, beräkning och utvärdering av riskhändelser har utretts inom planområdet och upp till ett avstånd av 150 meter från planområdet.

4.2. Tidsmässig avgränsning

Konsekvenserna bedöms huvudsakligen för när hela planområdet är utbyggt, vilket har bedömts vara år 2027. Eftersom Trafikverket använder sig av 2040 som prognosår för trafikprognoser används detta årtal som utgångspunkt vid beskrivning av konsekvenser av det utbyggda planområdet. Byggskedet bedöms pågå 2022-2027, och byggskedets konsekvenser beskrivs på en övergripande nivå.

4.3. Miljöaspekter

Under detaljplanens samråd och under avgränsningssamrådet för MKB:n har ett antal miljöaspekter bedömts kunna bli betydande. Baserat på rekommendationerna i Länsstyrelsens samrådsyttrande och i skriftligt avgränsningssamråd som hölls med Länsstyrelsen oktober-november 2018 har följande miljökonsekvenser tagits med i miljökonsekvensbeskrivningen

Landskapsbild och kulturmiljö - Riksintresset för kulturmiljö, Stockholms farled och inlopp, kan komma att påverkas av bebyggelsen eftersom den kan synas från farleden.

Naturmiljö – området har höga naturvärden som påvisats i flera underlagsutredningar som tagits fram inom ramen för detaljplanarbetet och reservatsbildning. Under 2018 brann delar av Ryssbergen och under 2019 och 2020 har flera inventeringar utförts som komplement till de tidigare genomförda. Påverkan på naturmiljön och skydds- och försiktighetsåtgärder som avses vidtas beskrivs i MKB:n.

Riksintresse kommunikation – väg 222/Värmdöleden, som passerar nära planområdet, är av riksintresse och påverkan på riksintresset beskrivs i MKB:n.

Risk – området ligger nära väg 222/Värmdöleden som är primär transportled för farligt gods. Risker till följd av detta och till följd av drivmedelsförsäljningen i närliggande plan för Kvarnholmens verksamhetsområde beskrivs i MKB:n.

Arkeologi - fornlämningar finns i detaljplaneområdet och en avgränsande arkeologisk utredning har tagits fram. Bedömningarna baseras på dessa två utredningar och påverkan på fornlämningar beskrivs i denna MKB.

I den miljöredovisning som också ingår i planarbetet redovisas de miljöaspekter som inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan. Dessa aspekter har bedömts vara luft, ytvatten-dagvatten, buller, förorenad mark, klimatpåverkan, rekreation och friluftsliv, tillgänglighet och trygghet samt ras och skred.

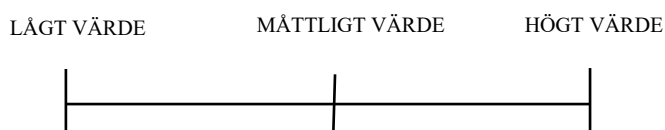
4.4. Metodik för bedömningen

I miljökonsekvensbeskrivningen används benämningarna påverkan, effekt och konsekvens. Bedömning av miljökonsekvenserna för varje miljöaspekt görs genom en sammanvägning mellan platsens värden och omfattningen av påverkan (effekten).

- **Påverkan** – den fysiska åtgärden i sig.
- **Effekt** – den förändring som uppkommer i omgivningen till följd av påverkan. Effekten är omfattningen eller graden av påverkan. Om det är möjligt beskrivs det kvantitativt.
- **Konsekvens** – betydelsen av den förändring som uppstår. Konsekvens definieras som en sammanvägning av miljöaspektens värde och omfattning av påverkan (=effekten).

4.4.1. Bedömning av berörda värden

Värde beskrivs utifrån nuläget förutsättningar för miljöaspekterna. Värdet kan utgöras av objekt och/eller områden, samt samband inom eller mellan dessa. Värdet beror bland annat på egenskaper såsom storlek, unicitet, robusthet och koppling till omgivningen. Bedömningarna är i olika grad baserade på tidigare nationella eller lokala värderingar, klassificeringar och standarder. Bedömningsskalor för värde sker utifrån en tregradig skala enligt Figur 4 och Tabell 1.

Figur 4 Värde bedöms enligt en tregradig skala

Tabell 1. Bedömningsskalor för värdet.

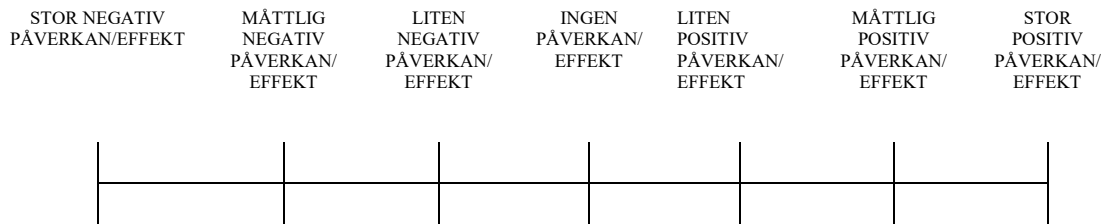
<p>Högt värde</p>	<p>Områden av stor betydelse för natur-, rekreation och kulturmiljö, ofta ur ett nationellt och/eller regionalt perspektiv. Exempelvis stora, attraktiva och tillgängliga områden för rekreation och friluftsliv. Naturmiljöer som är stora och sammanhängande, har stor betydelse för biologisk mångfald, ekologiska spridningssamband och funktioner och områden med stor artrikedom (klass 1 och 2¹). Områden som är avgörande för att kunna tolka ett områdes historia och utveckling och/eller områden som utgör en värdefull kulturhistorisk helhetsmiljö. Fornlämningar finns i området.² Ur ett kommunikationsperspektiv utgörs detta av områden som inhyser kommunikationsmöjligheter för människor (ex vägar, järnväg eller digital infrastruktur) av nationellt intresse.</p>
<p>Måttligt värde</p>	<p>Områden av viss betydelse för natur-, rekreation och kulturmiljö, ofta ur ett regionalt och/eller lokalt perspektiv. Exempelvis attraktiva och välanvända områden för rekreation och friluftsliv. Naturmiljöer som har betydelse för biologisk mångfald, ekologiska spridningssamband och funktioner och områden med viss artrikedom (klass 3). Områden som är viktiga för att kunna tolka ett områdes historia och utveckling och/eller områden som utgör en kulturhistorisk helhetsmiljö med vissa värden. Ur ett kommunikationsperspektiv utgörs detta av områden som inhyser kommunikationsmöjligheter för människor (ex vägar, järnväg eller digital infrastruktur) av regionalt intresse.</p>
<p>Lågt värde</p>	<p>Områden av liten betydelse för natur-, rekreation och kulturmiljö, ofta ur ett lokalt perspektiv. Exempelvis mindre områden för närrekreation som saknar service och/eller är bullerstörda. Naturmiljöer som saknar eller har liten betydelse för biologisk mångfald, ekologiska spridningssamband och funktioner och har låg artrikedom (klass 4 och lägre). Områden med enstaka kulturhistoriska lämningar och/eller områden som saknar kulturhistorisk helhetsmiljö. Ur ett kommunikationsperspektiv utgörs detta av områden som inhyser kommunikationsmöjligheter för människor (ex vägar, järnväg eller digital infrastruktur) av kommunalt intresse.</p>

¹ Naturvärdesklass 1 respektive 2 utgör högsta respektive högt naturvärde och är de högst värderade naturmiljöerna enligt SIS-standarderna för naturvärdesinventeringar, SS199000

² Enligt yttrande från LST 20210325 med dnr 402-2403-2021 innebär borttagande av fornlämningar alltid stora negativa konsekvenser.

4.4.2. Bedömning av påverkan och effekt

Påverkan bedöms utifrån de störningar som verksamheten ger upphov till. Effekten är omfattningen eller graden av påverkan och beskrivs, om möjligt, kvantitativt. Bedömningen av effekten tar stöd i en sjugradig skala enligt Figur 5 och Tabell 2 nedan.

Figur 5 Påverkan/effekt bedöms enligt en sjugradig skala.

Tabell 2. Bedömningsskalor för påverkan/effekt.

Stor negativ påverkan	Större delen av ett områdes yta och värdekärna/värdekärnor skadas varaktigt. Exempelvis att upplevelsevärdet och tillgängligheten till rörligt friluftsliv och/eller närrekreation försämras i stor utsträckning. Viktiga ekologiska samband bryts och artrikedomen minskar kraftigt. Kulturhistoriska strukturer och samband bryts eller går förlorade. Betydelsebärande lämningar försvinner helt. Fornlämningar tas bort. ³ Stora delar av infrastruktur för kommunikation, eller dess funktion, samt människors rörlighet går förlorade.
Måttlig negativ påverkan	Delar av ett områdes yta och värdekärna/värdekärnor skadas påtagligt. Exempelvis att upplevelsevärdet och tillgängligheten till rörligt friluftsliv och/eller närrekreation försämras. Ekologiska samband försvagas och artrikedomen minskar. Kulturhistoriska strukturer, samband och/eller betydelsebärande lämningar försvagas eller går delvis förlorade. Del av infrastruktur för kommunikation, eller dess funktion, samt människors rörlighet går förlorade.
Liten negativ påverkan	Mindre delar av ett områdes yta påverkas men inga värdekärnor. Exempelvis att upplevelsevärdet och tillgängligheten till rörligt friluftsliv och/eller närrekreation försämras marginellt. Ekologiska samband försvagas i liten utsträckning och artrikedomen minskar marginellt. Kulturhistoriska strukturer, samband och/eller betydelsebärande lämningar påverkas inte påtagligt, går fortfarande att utläsa i landskapet.

³ Enligt yttrande från LST 20210325 med dnr 402-2403-2021 innebär borttagande av fornlämningar alltid stora negativa konsekvenser.

	Små delar av infrastruktur för kommunikation, eller dess funktion, samt människors rörlighet går förlorade.
Ingen påverkan	
Liten positiv påverkan	Mindre delar av ett områdes yta påverkas positivt men inga värdekärnor. Exempelvis att upplevelsevärde och tillgängligheten till rörligt friluftsliv och/eller närrekreation förbättras marginellt. Ekologiska samband förstärks i liten utsträckning och artrikedomen ökar marginellt. Kulturhistoriska strukturer, samband och/eller betydelsebärande lämningar stärks och/eller tydliggörs marginellt. Små delar av infrastruktur för kommunikation, eller dess funktion, samt människors rörlighet förbättras.
Måttlig positiv påverkan	Utökning av ett område för natur-, kultur och rekreation och/eller att kvaliteten på värdekärna/värdekärnor påtagligt förbättras. Exempelvis att upplevelsevärde och tillgängligheten till rörligt friluftsliv och/eller närrekreation förbättras. Ekologiska samband förstärks och artrikedomen ökar. Kulturhistoriska strukturer, samband och/eller betydelsebärande lämningar stärks och/eller tydliggörs. Delar av infrastruktur för kommunikation, eller dess funktion, samt människors rörlighet förbättras.
Stor positiv påverkan	Betydande utökning av ett område för natur-, kultur och rekreation och/eller att kvaliteten på värdekärna/värdekärnor förbättras kraftigt och/eller att nya värdekärnor tillskapas. Exempelvis utveckling och stor förbättring av upplevelsevärde och att tillgängligheten till rörligt friluftsliv och/eller närrekreation ökar i stor utsträckning. Viktiga ekologiska samband förstärks i stor utveckling och artrikedomen ökar kraftigt. Kulturhistoriska strukturer, samband och/eller betydelsebärande lämningar stärks och/eller tydliggörs i hög grad. Stora delar av infrastruktur för kommunikation, eller dess funktion, samt människors rörlighet förbättras.

Miljöaspekten risk bedöms i enlighet med metodiken som redovisas i riskutredningen. Generellt sett värderas risk genom att väga samman frekvensen för en riskhändelse inträffar och konsekvensen om den inträffar.

4.4.3. Bedömning av konsekvens

Konsekvensen är en sammanvägning av värde och omfattning av påverkan (effekten). Detta illustreras i Tabell 3 där matrisen har värde på ena axeln och påverkan/effekten på den andra. Konsekvenser beskrivs sedan i text, bl.a. utifrån om de är positiva eller negativa, stora eller små, om de är temporära eller permanenta samt hur ofta de sker (frekvensen).

Tabell 3. Resultatet av konsekvensbedömningen redovisas enligt en sjugradig skala.

<i>Värde</i> <i>Påverkan/effekt</i>	Lågt värde	Måttligt värde	Högt värde
Stor negativ påverkan/effekt	Små negativa konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser	Stora negativa konsekvenser
Måttlig negativ påverkan/effekt	Små negativa konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser	Måttliga-stora negativa konsekvenser
Liten negativ påverkan/effekt	Små/inga negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Ingen påverkan/effekt	Inga konsekvenser		
Liten positiv påverkan/effekt	Små/inga positiva konsekvenser	Små positiva konsekvenser	Måttliga positiva konsekvenser
Måttlig positiv påverkan/effekt	Små positiva konsekvenser	Måttliga positiva konsekvenser	Måttliga positiva konsekvenser
Stor positiv påverkan/effekt	Små positiva konsekvenser	Måttliga positiva konsekvenser	Stora positiva konsekvenser

4.5. Osäkerheter

De osäkerheter som finns inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen och tillhörande underlagsutredningar redovisas kortfattat på en övergripande nivå nedan, se respektive underlagsrapport för mer information.

Olika naturinventeringar har genomförts i området under flera år av olika konsultföretag och många olika konsulter och uppdateringar och kvalitetssäkringar har genomförts inom olika stora utredningsområden. Samtidigt förändras vissa förutsättningar, exempelvis uppdatering av rödlistor, förändring av planområden mm. Redovisade kartor ska således inte tolkas alltför exakt. Ett exempel på detta är redovisningen av särskilt skyddsvärda träd där inventeringar skett i olika omgångar, träd har påverkats inom brandområden, träd ibland redovisats som grupper av träd på grund av den stora mängden träd inom Ryssbergen och dubbelräkning av träd kan ha förekommit. I sammanhanget kan dock påpekas att den omfattande mängden utredningar som

genomförts alla ger en entydig bild av att området hyser stora naturvärden. Vad gäller bedömningar av konsekvenser för naturmiljön ska man alltid ha i beaktande att ekosystem är komplexa system där konsekvenser av en åtgärd inte går att förutse fullt ut.

De vyer och fotomontage som tagits fram för bedömning av påverkan på riksintresset för kulturmiljö ger inte en exakt bild av hur bebyggelsen kommer att se ut utan är framtagen för att ge en indikation av hur synlig den kommer att vara från farleden.

För riksintresset för kommunikationer har en skyfallsmodellering utgjort grund för en del av bedömningarna. Alla modelleringar medför förenkling av verkligheten och är därmed behäftade med osäkerheter.

I utförda beräkningar finns viss begränsning i indata och nödvändiga antaganden. Som exempel kan nämnas de beräkningar som genomförts för risker, där nationella data för vägsträckan har använts. Nationella data har bedömts som mycket konservativa och därmed redovisar riskutredningen med stor sannolikhet en överskattning av riskerna.

5. REDOVISNING AV PLANFÖRSLAG OCH ALTERNATIV

5.1. Planförslaget

Planområdet omfattar cirka 5,6 hektar och är beläget i västra delen av centrala Nacka. Området gränsar västerut och norrut mot naturområden som planeras bli naturreservat, österut mot trafikplats Kvarnholmen och söderut mot Värmdöleden, väg 222.

som byggs. Höjden på bostadshusen varierar mellan 5 och 10 våningar. I det västligaste bostadskvarteret kommer en förskola att anläggas. Se Figur 6.

Kring bostadshusen anläggs lokalgator och gångvägar som ger allmänheten möjlighet att ta sig ut i skogen på ett flertal platser, och mellan bostadshusen och naturreservatet planläggs en zon med naturmark. Stigar som korsar buffertzonen anläggs på tre ställen. Stigarna syftar till att bli entrépunkter till naturreservatet vilket tillgängliggör naturreservatet för allmänheten och underlättar för både boende i området och besökare att komma ut i skogen efter exploatering.

Genom området kommer en ny huvudgata att anläggas, som blir del av en ny sammanhängande gata från Bergs gård hela vägen till Järla station. Huvudgatan kommer att knyta samman centrala Nacka och skapa möjligheter för gående, cyklister, bilister och kollektivtrafik att röra sig mellan stadsdelarna norr och söder om Värmdöleden.

Byggskedet kommer att medföra omfattande sprängningsarbeten och utfyllnader för att jämna ut den starkt kuperade terrängen och förbereda marken för bebyggelse.

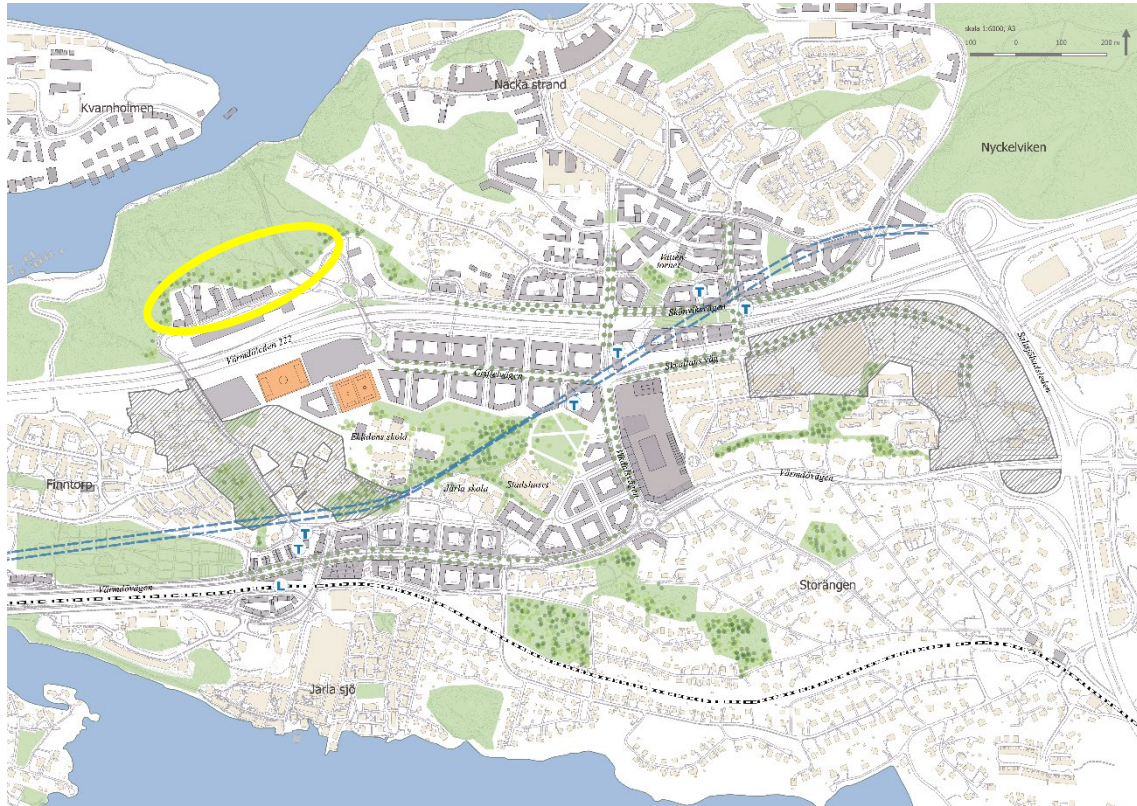
5.2. Övervägda alternativ

MKB:n ska innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd.

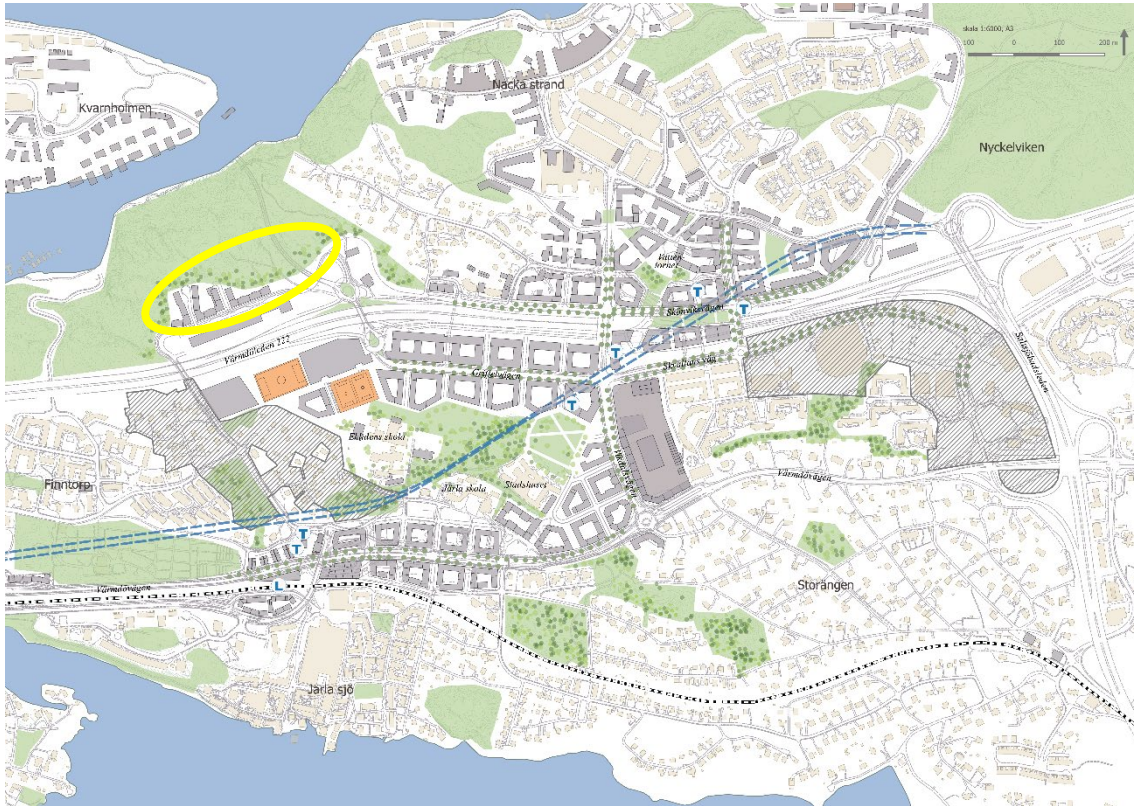
Detaljplaneförslaget har utarbetats iterativt och anpassats efter ett flertal faktorer under arbetets gång. Hela Ryssbergen ägs av HSB och Skanska och en utgångspunkt har varit att genomföra detaljplan för bebyggelse i de delar av området som ligger närmast Värmdöleden för att samtidigt införa naturreservat i syfte att skydda de delar av Ryssbergen som inte bebyggs.

5.2.1. Alternativa lokaliseringar

I Centrala Nacka planeras för 6 000 bostäder och 7 000 nya arbetsplatser. Det som planeras att byggas i Centrala Nacka står för hälften av allt som ska utvecklas på Västra Sicklaön kopplat till Stockholmsöverenskommelsen/Tunnelbaneöverenskommelsen (som bland annat slår fast att Nacka ska bygga 13 500 bostäder, huvuddelen klara till 2035). För att nå åtagandet om 13 500 bostäder på Västra Sicklaön, behöver Nacka kommun undersöka lämpligheten för bostäder på samtliga de platser som tas upp t ex i detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka och i strukturplanen för Nacka stad. Områden i dessa planer bedöms därför inte utgöra alternativa lokaliseringar till varandra, utan samtliga områdens lämplighet för bostadsbebyggelse behöver utredas och prövas för att åtagandet enligt Stockholmsöverenskommelsen/Tunnelbaneöverenskommelsen ska kunna nås. De områden som undersöks inom ramen för strukturplanen är mörkgrå eller gråskrafferade i

Figur 7.

Figur 7. Strukturplan för Nacka, juni 2021. Områden som undersöks för exploatering för bl a bostäder är mörkgrå eller gråskrafferade. Ryssbergens placering inringad i gult. (Nacka, 2021a)

Projekt Ryssbergen ingår i etapp 1 D i detaljplaneprogram för Centrala Nacka, vilket antogs av kommunstyrelsen 2015. Programmet är vägledande för stadsdelens framtida utveckling. Syftet med detaljplaneprogrammet är att skapa en levande och attraktiv stadskärna i Nackas centrala delar. HSB och Skanska äger inte annan mark i Centrala Nacka som är utpekad som exploaterbar, och en annan lokalisering för den exploatering de vill genomföra finns därför inte inom detaljplaneprogrammets område. Däremot finns det andra byggaktörer som äger mark inom detaljplaneprogrammets område. Denna mark omfattas av andra planer och markens lämplighet för bostadsbebyggelse kommer att utredas och prövas separat. Både Ryssbergen och ifrågasatt mark behöver utredas och prövas för att Nacka kommun ska kunna nå åtagandet om 13 500 bostäder på Västra Sicklaön enligt Stockholmsöverenskommelsen/ Tunnelbaneöverenskommelsen. Marken bedöms därför inte utgöra ett alternativ till Ryssbergen utan snarare ytterligare vägar för att nå det samlade åtagandet.

Nacka översiktsplan undersökte ett planalternativ, i vilket åtagandet om 13 500 nya bostäder på Västra Sicklaön ingår, och ett nollalternativ. Nollalternativet beskriver en utveckling med omvandling av kontor i Nacka Strand till ca 500 lägenheter och ca 400 studentbostäder i Ektorp och Sickla. Ny Skurubro tillkommer. Miljömässigt bedömdes nollalternativet bl a innebära risk för överskridande av MKN för luft eftersom tunnelbana inte byggs, att riksintressen inte skadas samt ett underskott av bostäder. Ingen ytterligare bebyggelse vid kusten bedömdes tillkomma. MKN för vatten

bedömdes klaras och tillkommande bebyggelse bedömdes bli tillfredsställande ur risk- och hälsosynpunkt. (Nacka 2021b, Nacka 2021c)

Visionen för Nacka stad är nära och nyskapande, bl a exemplifierat av att det ska vara nära till allt – mötesplatser, natur och kultur och att det ska vara enkelt att gå, cykla och åka kollektivt. Nacka kommun önskar att Centrala Nacka utvecklas till en naturban stadsdel där det urbana och naturen möts på nya sätt, en stadsmiljö med kontraster och variation där naturen och den befintliga topografin får ta större plats och påverka både den fysiska och sociala miljön.

Möjligheten att placera detaljplaneområdet Ryssbergen längre västerut i syfte att spara natur har övervägts, men avstånd till kommunikationer såsom Nacka Forum och planerade busshållplatser bedömdes då bli för långt. Ryssbergen kommer att kopplas ihop med Järlahöjden via en viadukt, och när Järlahöjden är klar kommer det att finnas bostäder, kontor, idrott och en skola direkt söder om väg 222, vilka nås från Ryssbergen via ett par befintliga passager under väg 222. Direkt norr om Ryssbergen ges enkel tillgång till naturreservat Ryssbergen, som skapas parallellt med detaljplanens antagande. Ryssbergen lokalisering ligger därmed i linje med den vision Nacka har för Centrala Nacka, där det är nära till såväl mötesplatser, kultur och natur.

5.2.2. Alternativa utformningar

Utformningen av bebyggelsen i den södra delen har utarbetats för att öka ljuddämpningen i bostadsområdet och naturmarken/naturreservatet norrut.

Figur 8. Föreslagen bebyggelse i planområdet i detaljplaneprogrammet från 2015.

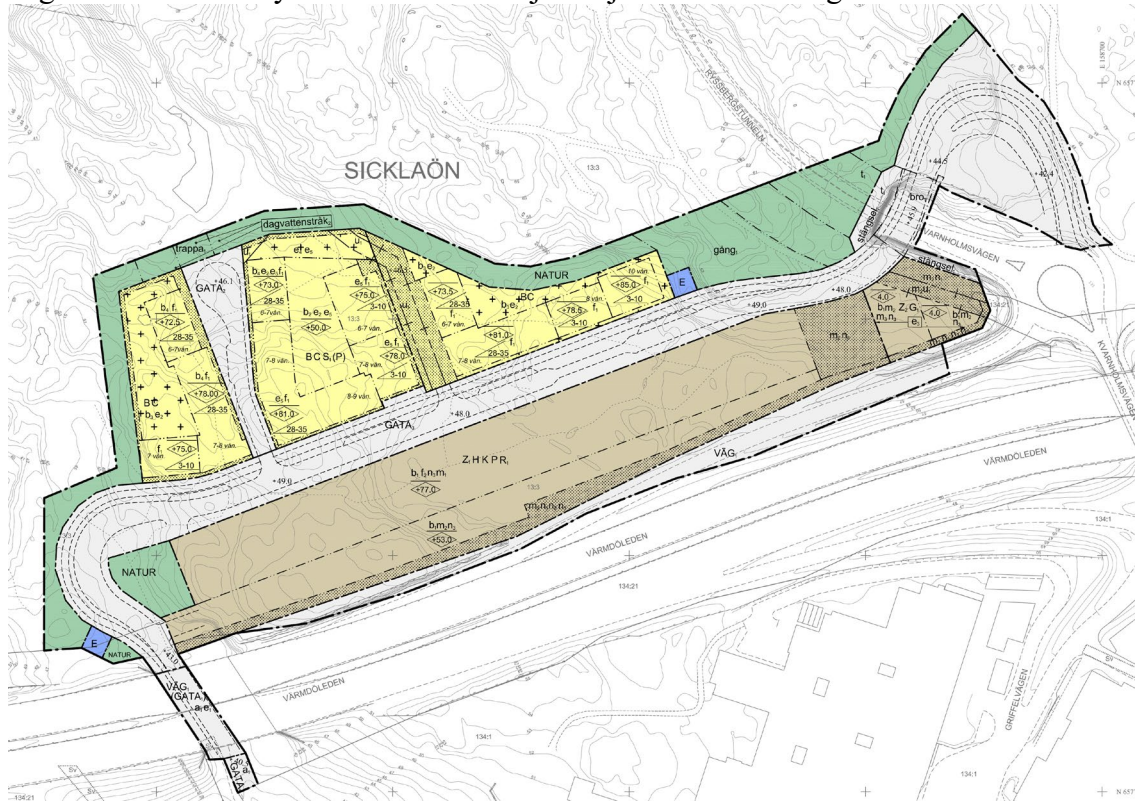

Figur 9. Föreslagen bebyggelse i planområdet i strukturplanen från 2016.

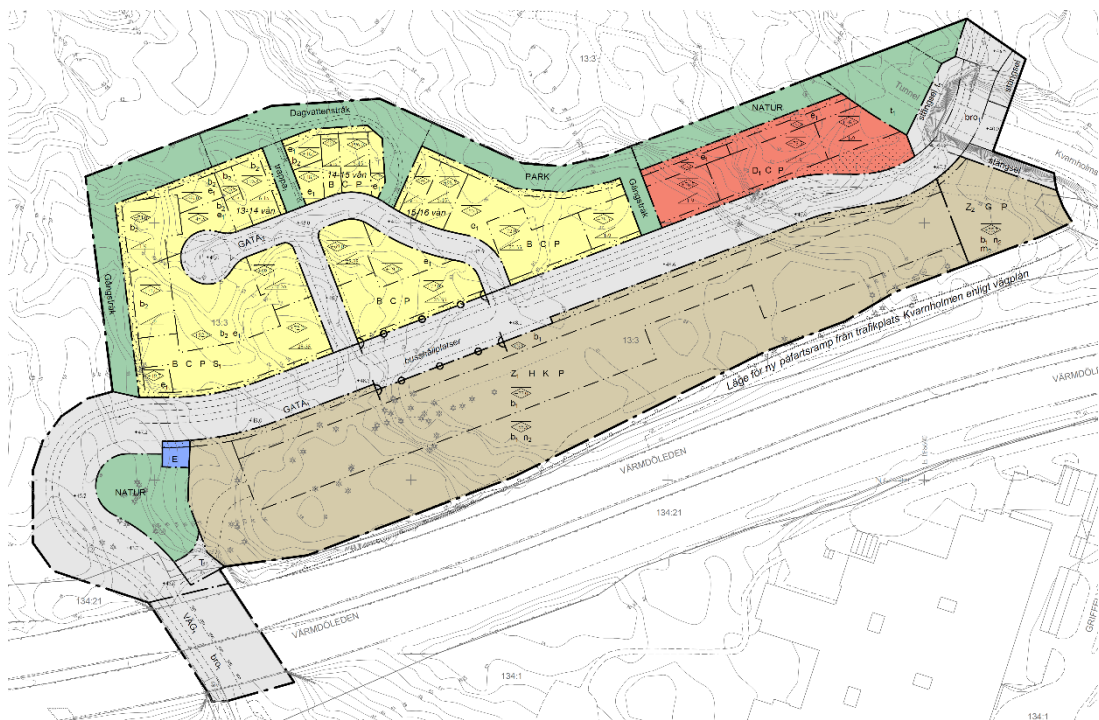
I samrådsversionen av detaljplanen var de nordligaste bostadshusen fristående punkthus om 13-16 våningar och det fanns mark för vård- och centrumverksamhet på ett höjdparti i planområdets östra del, se Figur 10. Till granskningsversionen har de fristående bostadshusen utgått till förmån för mer sammanhängande bostadsbebyggelse som föreslås bli 6-10 våningar hög, bl a för att minska påverkan på riksintresset Stockholms farled och inlopp. Ytterligare skäl för att på detta sätt öppna upp kvarteren är att det ger bättre koppling och rörlighet ut i naturområdet och det kan också möjliggöra att viss vegetation kan sparas på gårdarna. För att spara den välanvända utsiktsplatsen på höjden i områdets östra del och för att anpassa sig till de stora höjdskillnaderna i terrängen har även vård- och centrumverksamheten i öster tagits bort. Det har dock delvis ersatts av en utökning av bostadskvarteret, se

Figur 12. Inför antagande har detaljplanen ändrats huvudsakligen med avseende så att avstånd till drivmedelsstation och därtill kopplad verksamhet säkerställts med prickmark och mer utarbetade planbestämmelser. Höjdsättning för avrinning av

dagvatten vid t ex skyfall har också detaljerats jämfört med föregående versioner. Se

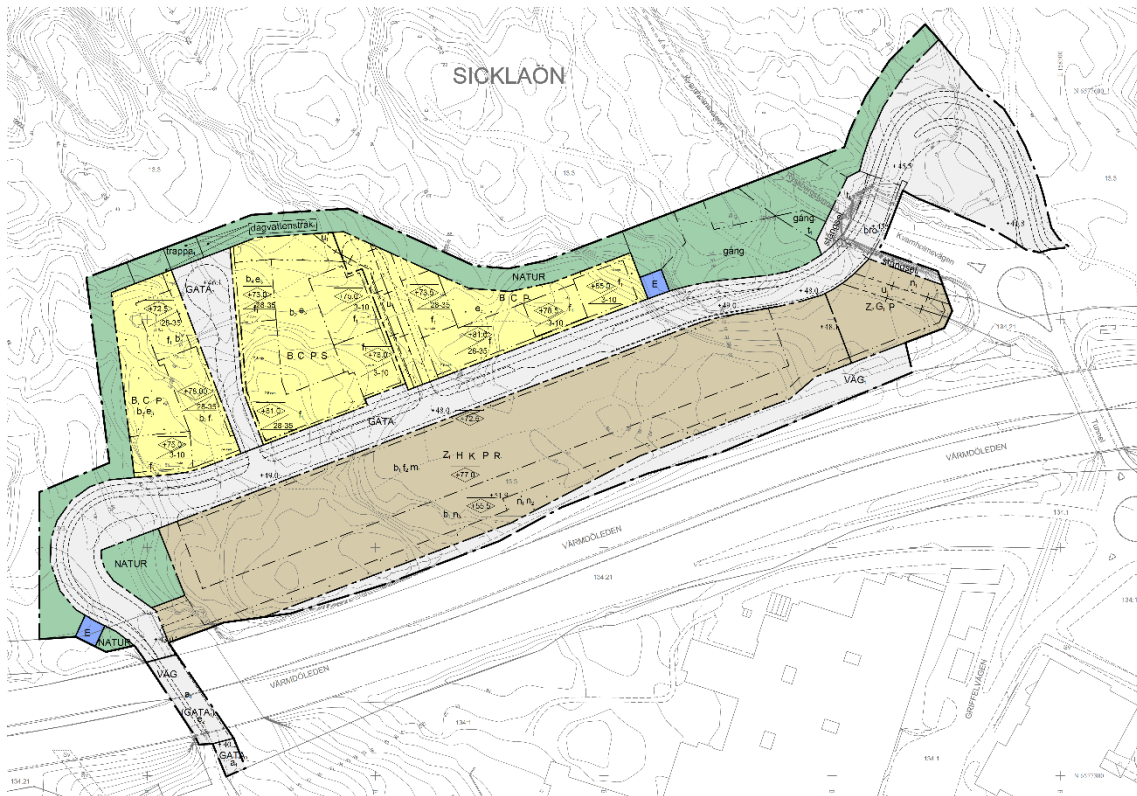
Figur 13. Detaljplanen inför antagande.

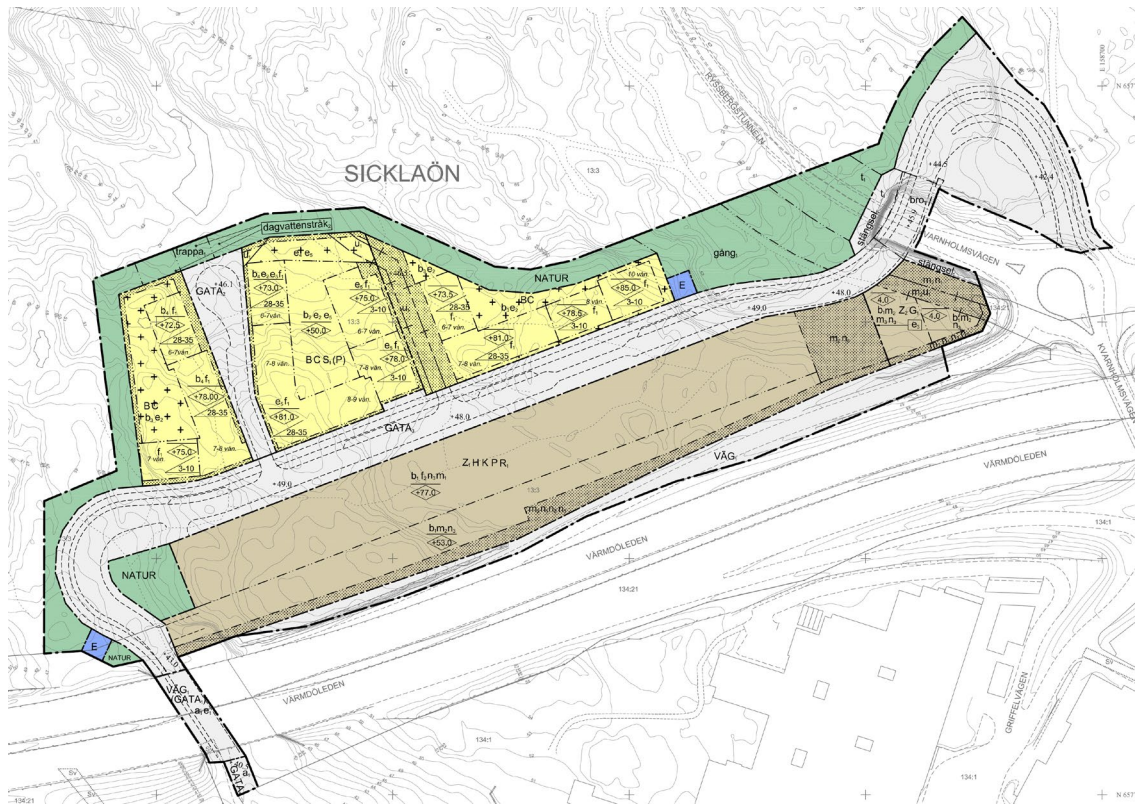
Figur 10. Samrådsversionen av detaljplanen. Gult anger bostadsbebyggelse, rött vård- och centrumverksamhet och brunt verksamhet för bilverkstad, bilprovning, parkering och bilförsäljning. Drivmedelsförsäljning tillåts i det östligaste bruna området.

Figur 11. Föreslagen bebyggelse i planområdet i strukturplanen från 2019 (Strukturplanen uppdateras kontinuerligt).

Figur 12. Granskningsversion av detaljplanen.

Figur 13. Detaljplanen inför antagande.

5.3. Nollalternativ

MKB:n ska innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs, det så kallade "Nollalternativet".

Nollalternativet beskriver den utveckling som skulle ske i detaljplaneområdet om detaljplanen inte kom till stånd. Nollalternativet är ett framskrivet nuläge som beskriver det som kan förutses utifrån gällande förutsättningar på platsen eller i området, såsom miljöförhållanden och gällande planer.

Nollalternativet beskrivs med samma tidshorisont som fullt utbyggd detaljplan, dvs ca år 2040. Nollalternativet innebär att detaljplaneområdet lämnas obebyggt och att förändringen i detaljplaneområdet jämfört med dagsläget är mycket liten. Kvarnholmens trafikplats alldeles öster om planområdet kommer att färdigställas i enlighet med den vägplan som finns.

6. PLANFÖRSLAGETS MILJÖKONSEKVENSER

För samtliga miljöaspekter redovisas förutsättningar, bedömningsgrunder, påverkan och effekter vid utbyggt område och under byggskede samt förslag på åtgärder för att minimera negativ påverkan.

6.1. Kulturmiljö och landskapsbild

6.1.1. Bedömningsgrunder

Riksintressen

Ryssbergen ingår i riksintresse för kulturmiljövården, Stockholms farled och inlopp, men även inom riksintresse för kust och skärgård.

Riksintresse Stockholms farled och inlopp

Riksantikvarieämbetets motivering till riksintresseområdet är att det utgör en: ”*Farledsmiljö* utmed inloppet till Stockholm via Vaxholm, som visar skärgårdens betydelse för huvudstadens sjöfart, livsmedelsförsörjning och rekreativt liv, som speglar levnadsbetingelserna för innerskärgårdens befolkning och dess behov av färdstråk till staden alltsedan medeltiden, och som berättar om Stockholms utbyggnad och försvarsansträngningar med tillhörande samhällsbildningar. Här kan levnadsförhållandena för olika sociala skikt utläsas, liksom utvecklingen inom industri, transportteknik, försvar och arkitektur. *Farledsmiljö, kommunikationsmiljö, kust- och skärgårdsmiljö, Fästnings- och skansmiljöbefästningssystem, militär miljö, småstadsmiljö, industrimiljö, sommarnöjesmiljö*”

Som uttryck för riksintresset framhåller Riksantikvarieämbetet; ”*Farledsmiljö, kommunikationsmiljö, kust- och skärgårdsmiljö (Nacka kn, Lidingö kn, Vaxholms kn, Värmdö kn). Naturhamnar/ankringshamnar från segelfartygsepoken med vrak och andra fornlämningar samt spår efter förtöjningar och landuppehåll. Sjömärken, fyror och andra fysiska lämningar för farledens behov att vägleda sjöfarten fram till sekelskiftet 1900. Sjökrogsbyggnader, Fjäderholmarnas kroggrund och andra lämningar efter sjögästgiverirörelsen fram till sekelskiftet 1900. Hamnar och varv. Ångbåtsbryggor med tillhörande kringbyggnader som t ex väntkurar. Tullhus (Vaxholm). Sprickdalsbetonad skärgårdsterräng som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och förutsättningarna för odling och bebyggelse. ...*”

Länsstyrelsen låtit ta fram en fördjupad riksintressebeskrivning, som återfinns på deras hemsida. Fördjupningen presenterar på ett mer utvecklat sätt miljöns riksintressanta värden. För Stockholms farled och inlopp anges bl a följande:

”Skärgårdslandskapet genomsyrar samtliga miljötyper. Framträdande är sprickdalslandskapets branta bergssluttningar, närmast Stockholm med storskalig bebyggelse både nedanför och på höjdsträckningarna (Nacka kn), som övergår till en

mer otillgänglig kuststräcka väster och öster om inloppet till Skurusundet (östra Sicklaön och Saltsjö-Boo, Nacka kn). Södra kustens branta stränder med obebyggda inslag kontrasterar till de mer låglänta landskapspartierna på farledens norra sida med en sammanhängande bebyggelse, främst i form av villor (Lidingö kn). /.../ Topografins förutsättningar för bebyggelseutvecklingen längs med inloppet är mycket märkbart i riksintresset. Sprickdalslandskapets dramatiska förkastningsbranter och varierade karaktär sätter en stark prägel på hela området.”

Kulturmiljölagen

Fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (KML). Det är förbjudet att utan tillstånd, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

6.1.2. Förutsättningar

Ryssbergen med sina skogsbeklädda branter ner mot vattnet bedöms vara ett exempel på det som Riksantikvarieämbetet definierar som uttryck för riksintresset; sprickdalsbetonad skärgårdsterräng som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och förutsättningarna för odling och bebyggelse. I tidigare riksintressebeskrivningar ingick även uttryck för riksintresset i form av ”Skärgårdskaraktären som går ända fram till Stockholms centrala vattenrum. De i huvudsak obebyggda bergssluttningarna och den otillgängliga karaktären på farledens södra sida i kontrast till de mer låglänta landskapspartierna på farledens norra sida /.../”, dessa skrivningar är nu borttagna ur riksintressebeskrivningen. Vikten av de branta, bitvis obebyggda, sluttningarna finns dock fortfarande kvar i Länsstyrelsens fördjupade riksintressebeskrivning (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2021b). Det är dock bara Riksantikvarieämbetets värdebeskrivning som har juridisk betydelse. De obebyggda bergssluttningarna utgör idag en relativt väl bevarad grön siluett i landskapet. Det är till följd av den otillgängliga terrängen som bergssluttningarna bibehållits i huvudsak obebyggda på farledens södra sida. Sedan millennieskiftet har dock ett antal områden längs sluttningarna på farledens södra sida bebyggt eller utvecklats från industrier till områden med blandad bebyggelse, t ex Telegrafberget, Nacka Strands senare etapper, Kvarnholmen, delar av Saltsjöqvarn samt Finnboda varv.

Inom planområdet finns ett antal övriga kulturhistoriska lämningar. På en bergsplatå, den så kallade Hjässan (se blåmarkerat område huvudsakligen beläget utanför planområdet i Figur 14), i nordöst finns ett område med militära anläggningar bestående av flera pjäsvärn, stridsvärn och terrasserings mm. Inom planområdet finns också färdvägar och flera jaktvärn. Strax väster om planområdet på en klippavsats finns en lämning som tidigare bedömdes vara en fornlämning (L2019:507) i form av ett kvartsbrott. Vid ansökan om att göra ingrepp i fornlämningen, gjorde tilldelad arkeologisk konsult i samråd med Länsstyrelsen en fördjupad studie kring fornlämningen. Studien isade att det sannolikt rör sig om en skärpning för fältspat, det vill säga en provyta för eventuell brytning. Flera sådana skärpningar finns i området även utanför fornlämningen. Med all sannolikhet kan dessa härröras till senare delen av

1800-talet eller början av 1900-talet. Därmed är lämningen inte att betrakta som lagskyddad fornlämning. (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2021a)

Figur 14. Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom och i närheten av planområdet.

6.1.3. Nollalternativet

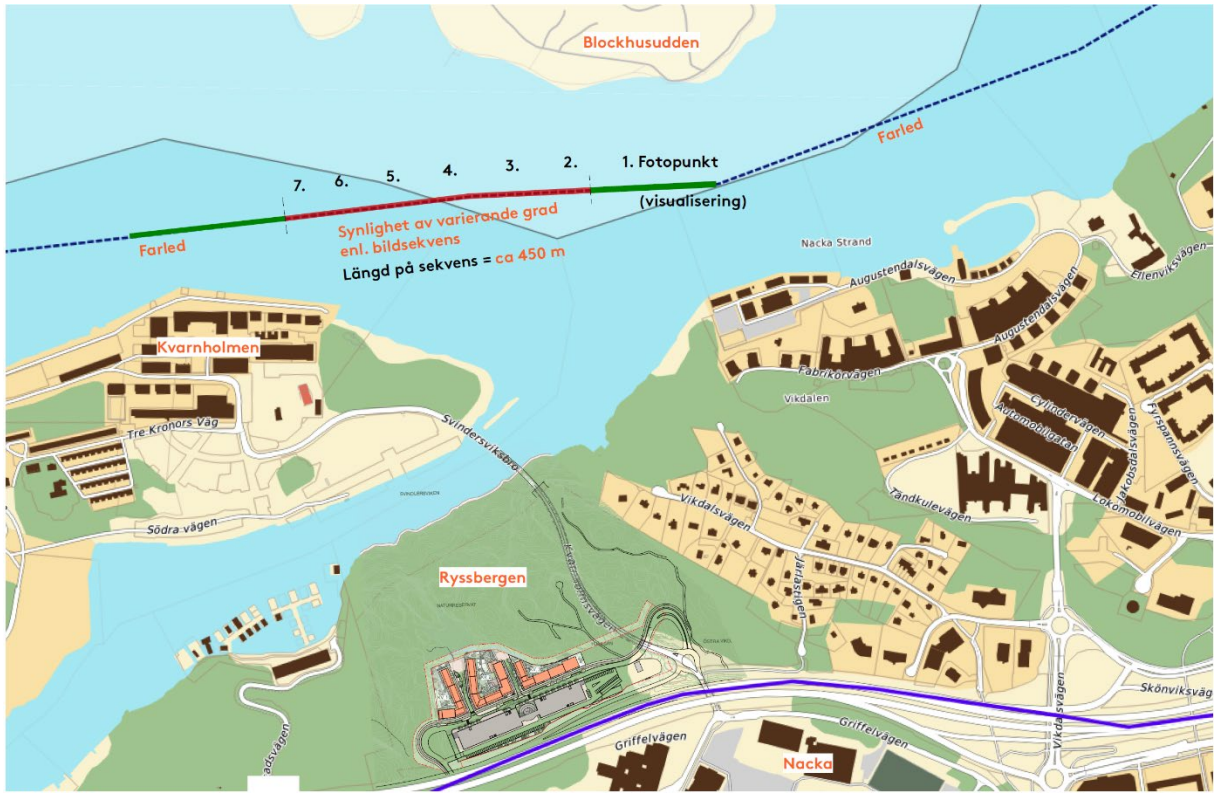
Nollalternativet innebär inte någon ny bebyggelse inom planområdet och följaktligen påverkas inte kulturmiljön i någon betydande grad jämfört med nuläget.

6.1.4. Konsekvenser av planförslaget

Den kraftigt kuperade terrängen är svår att bygga i, vilket gör det svårt att bibehålla befintlig mark inom planområdet. I de nya bebyggelsekvarteren kommer marknivåerna ändras kraftigt från dagens nivåer och befintlig vegetation kommer därför till övervägande del att behöva tas bort. Bebyggelsen har koncentrerats till den södra delen av Ryssbergen som är mindre exponerad från farleden. Byggnadsvolymer har bearbetats från att i samrådsförslaget nå upp till 16 våningar till nuvarande planförslag där det högsta punkthuset når upp till 10 våningar.

För att bedöma de planerade byggnadernas påverkan på synintrycket från farleden har ett fotomontage tagits fram. Då olika byggnader syns olika mycket från olika vinklar har fotomontaget kompletterats med en serie vyer från olika punkter utmed en sträcka om ca 450 meter i farleden, se Figur 15. Vyerna utgår från cirka 2 meter över vattennivå, vilket motsvarar ungefär ögonhöjd i en segelbåt. Som underlag har sketchupfiler på befintliga och planerade byggnader samt inscannade träd använts.

Fotomontage för samrådsförslag respektive gällande planförslag presenteras i Figur 16 respektive Figur 17. Kompletterande vyer presenteras i Figur 18.1-7.

Skala 1:5000/A3

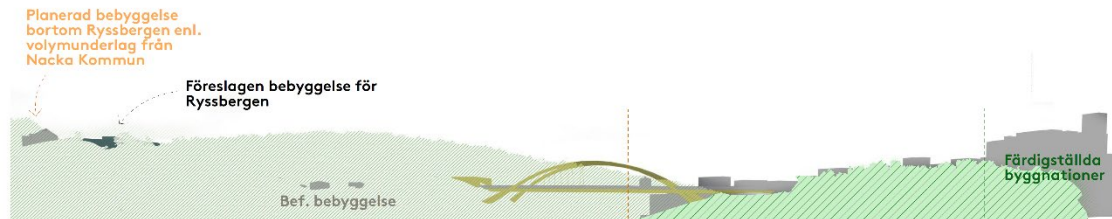
Figur 15. Punkter som valts för olika vyer för att bedöma planerad bebyggelses synlighet från farleden. ÅWL Arkitekter 2020-11-02.

Figur 16. Tidigare planförslag som presenterades i samrådet. Fotomontage, vy från farleden, fotopunkt 1. Pilen visar ungefärligt läge för synlig bebyggelse. Fotopunkten är belägen ca 2 m ovanför vattenytan.

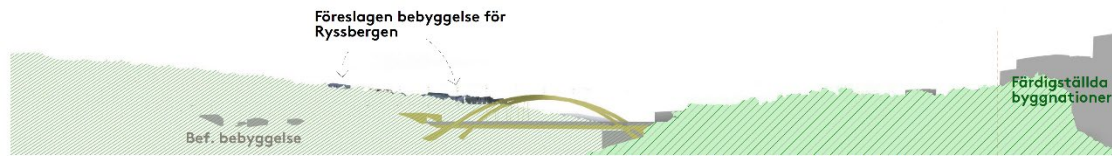

Figur 17. Gällande planförslag. Fotomontage, vy från farleden, fotopunkt 1. Pilen visar ungefärligt läge för synlig bebyggelse. Fotopunkten är belägen ca 2 m ovanför vattenytan.

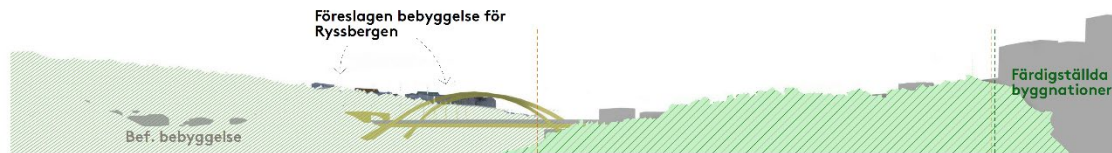
1. Fotopunkt visualisering

Planerad bebyggelse på Södra Kvarnholmen (pågående byggnationer i andra detaljplaner)

2.

Planerad bebyggelse på Södra Kvarnholmen (pågående byggnationer i andra detaljplaner)

3.

Planerad bebyggelse på Södra Kvarnholmen (pågående byggnationer i andra detaljplaner)

4.

5.

Planerad bebyggelse på Södra Kvarnholmen (pågående byggnationer i andra detaljplaner)

6.

7.

Figur 18.1-7. Vyer från olika punkter i farleden. Mörkt grå bebyggelse = föreslagen bebyggelse på Ryssbergen. Ljust grå bebyggelse = befintligt/planerad bebyggelse i andra områden enl. volymunderlag från Nacka Kommun. Kvarnholmen till höger i bild. Pilen visar ungefärligt läge för synlig bebyggelse.

Höjdsättningen av planerad bebyggelse i det gällande planförslaget har utgått från befintlig trädlinje. Bebyggelsen är inledningsvis i huvudsak dold bakom träden och inte synlig från farleden i någon betydande utsträckning, se Figur 17. Takvolymerna är återhållsamma och har därmed förutsättningar att falla in i den långa östvästliga förkastning som Nackas norra kust utgörs av. En mindre del av de översta våningarna i det högsta bostadshuset är dock synliga från farleden samt del av taket på ett av de lägre husen. Då husen endast skymtas bakom träden och inte dominerar synintrycket bedöms riksintressebeskrivningens uttryck ”sprickdalsbetonad skärgårdsterräng som speglar skärgårdsbefolkningens levnadsbetingelser och förutsättningarna för odling och bebyggelse” inte påverkas i någon betydande grad. Närmare Stockholm blir dock den västra delen av planerad bebyggelse betydligt mer synlig från farleden, utmed en sträcka på cirka 450 meter, innan bebyggelsen slutligen döljs bakom Kvarnholmens bebyggelse, se Figur 18 (vy 2-7). Byggnadsvolymerna är i dessa vyer dock i huvudsak koncentrerade bakom Svindersviksbron. Området bakom bron uppfattas i mindre grad vara obebyggt och otillgängligt och påverkan från planerad bebyggelse blir därför mindre påtaglig här. Byggnaderna är också synliga endast på en begränsad sträcka i farleden. Sammantaget bedöms planerad bebyggelse ge upphov till liten påverkan på ett område av högt värde vilket medför måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset.

I sammanhanget ska nämnas att bebyggelsens synlighet kommer att variera med var betraktaren befinner sig. Bebyggelsen kommer troligen bli mer synlig från en högre höjd över vattennivån, som exempelvis från en Ålandsfärja. Bebyggelsens färgsättning kan också bidra till att öka eller minska bebyggelsens synintryck och hur mycket den bryter av mot skog och himmel.

Planförslaget medför att lämningen av skärpning av fältspat inte kommer att kunna bevaras, och även att de kulturhistoriska lämningarna i form av färdväg och jaktvärn kommer ianspråkta, se Figur 14. Lämningarna bedöms ha lågt värde då det är enstaka lämningar som inte är lagskyddade och de utgör en mindre pusselbit för att tolka områdets historia. Planförslaget innebär att dock att ett vetenskapligt värde likväl som ett upplevelsevärde går förlorat för framtiden, vilket bedöms ge måttligt negativ påverkan. Sammantaget bedöms ianspråktagandet av de kulturhistoriska lämningarna innebära små negativa konsekvenser. Planområdet har anpassats så att det inte berör den militärhistoriskt intressanta Hjässan.

6.1.5. Kumulativa effekter

Den tidigare gällande riksintressebeskrivningen för Stockholms farled och inlopp hade som ett uttryck för riksintresset ”Skärgårdskaraktären som går ända fram till Stockholms centrala vattenrum. De i huvudsak obebyggda bergssluttningarna och den otillgängliga karaktären på farledens södra sida i kontrast till de mer låglänta

landskapspartierna på farledens norra sida /...?”. Den utveckling som har skett längs farledens södra kust sedan millennieskiftet med utveckling av ett antal bebyggelseområden har gjort att slutningarna inte längre är lika obebyggda och otillgängliga, och en ny riksintressebeskrivning finns numer, där uttrycket inom citationstecken ovan inte är med. Det är oklart varför uttrycket är borttaget, om det tagits bort för att det bedöms som mindre viktigt för riksintresset än tidigare, om det är borttaget för att slutningarna inte längre är lika obebyggda och otillgängliga som de var innan millennieskiftet eller om det finns annat skäl till varför uttrycket tagits bort. Dock är det inte längre ett uttryck för riksintresset.

Som nämnts under avsnitt 5.1 innebär planförslaget att arbetsplatser, förskola och bostäder i planområdet och höjden på bostadshusen varierar mellan 5 och 10 våningar. Byggskedet kommer att medföra omfattande sprängningsarbeten och utfyllnader för att jämna ut den starkt kuperade terrängen. Andra pågående planer i Nacka, t ex Parkkvarteren vid Nacka Forum (som innehåller ett högt hus) och även till viss del planer i Svindersberg och på Kvarnholmen kan ytterligare bidra till att minska upplevelsen av det obebyggda och otillgängliga sprickdalslandskapet. Detta genom att bebyggelsen i vissa vypunkter (se Figur 18, vy 5-7) bryter trädlinjen på ett tydligare sätt. I kommande planering på översiktlig nivå kan det vara bra att ta ett mer samlat grepp om kulturmiljöfrågan kopplat till riksintresset för kulturmiljö.

6.1.6. Skyddsåtgärder

Material och färgsättning spelar stor roll för att volymerna ska uppfattas som återhållsamma och synas så lite som möjligt från farleden, vilket bör studeras närmare i det fortsatta arbetet. Exempelvis kan det vitaste byggnaderna tonas ner och göras mörkare så att de lättare smälter in i omgivningen.

I byggskedet är det viktigt att avgränsa ev övriga kulturhistoriska lämningar som ska bevaras och även beakta dessa vid sprängningsarbeten och liknande. Om okända fornlämningar skulle påträffas i byggskedet måste det säkerställas att erforderliga tillstånd och samråd har skett och att dessa följs.

Slutsatser

Höjdsättningen av planerad bebyggelse i planförslaget har utgått från befintlig trädlinje. Trots detta kommer den nya bebyggelsen att vara synlig från Saltsjön på en sträcka om cirka 450 meter. Byggnadsvolymer är i dessa vyer dock i huvudsak koncentrerade bakom Svindersviksbron vilket minskar intrycket av dess påverkan på de obebbyggda bergsluttningarna. Planförslaget bedöms sammantaget innebära måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön då det innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset. Andra pågående planer i Nacka, vars byggnader också kan bli synliga från farleden bidrar till att ytterligare påverka riksintressets uttryck.

Planförslaget medför att ett antal kulturhistoriska lämningar kommer att behöva tas bort vilket innebär små negativa konsekvenser

6.2. Naturmiljö

6.2.1. Bedömningsgrunder

Miljöbalken 3 kap, 3§

Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

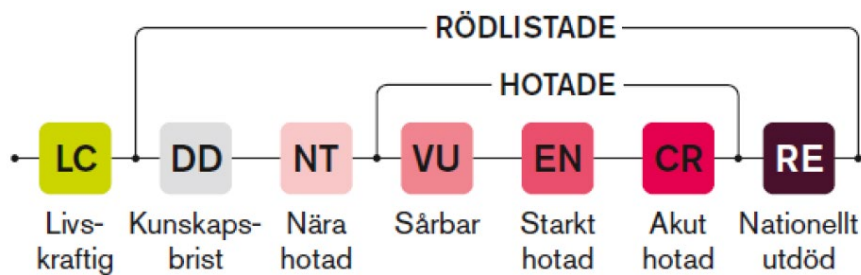
Arter

Naturvårdsarter

Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för arter som behöver uppmärksammas inom naturvården; arter som är extra skyddsvärda, antingen genom att själva vara av särskild vikt eller genom att peka på att områden eller naturtyper är särskilt viktiga ur ett naturvårdsperspektiv. I begreppet ingår rödlistade arter, fridlysta arter och sådana som är listade i EU:s art- och habitatdirektiv, signalarter (indikerar artrikedom), ansvarsarter (sådana som har en stor andel av sin population i Sverige).

En *rödlistad art* är exempelvis en art som minskar i antal eller utbredning och som riskerar dö ut från ett område, exempelvis från ett land. ArtDatabanken har Naturvårdsverkets uppdrag att ta fram Sveriges rödlista. Att en art är rödlistad innebär inte automatiskt att den har något strikt juridiskt skydd men hotade arter ska så långt möjligt skyddas enligt bestämmelserna i 1 och 2 kap Miljöbalken.

Följande kategorier finns i rödlistan:

Figur 19. Det finns sex kategorier av rödlistade arter varav tre kategorier avser hotade arter. Figur från Artdatabanken.

Skyddade arter

I artskyddsförordningen (2007:845) finns alla arter med någon form av skydd samlade. Vissa av arterna kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet (betecknade med N i artskyddsförordningen). Om en verksamhet kan skada arter som är upptagna i artskyddsförordningen krävs normalt dispens från länsstyrelsen innan verksamheten får genomföras. Dispens är normalt mycket svårt att få då det är många krav som ska vara uppfyllda.

Särskilt skyddsvärda träd

Enligt Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd – Mål och åtgärder 2012-2016 (Rapport 6946, Naturvårdsverket 2012) avses med särskilt skyddsvärda träd jätteträd (stamdiameter över 1 meter), mycket gamla träd och grova hålträd av naturligt förekommande trädslag. De träd som bedöms vara särskilt skyddsvärda har stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald och för att uppfylla flera av riksdagen antagna miljökvalitetsmål. Merparten av de träd som finns med i den trädinventering som genomförts för planområdet bedöms utgöra särskilt skyddsvärda träd.⁴

En verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, ska anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Naturvårdsverket rekommenderar samråd kring särskilt skyddsvärda träd om det planeras åtgärder som bedöms påverka trädet.

Naturreservat

Naturreservat bildas för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt utveckla områdets naturvärden eller för att tillgodose behovet av friluftsområden. Varje naturreservat är unikt och har därför egna föreskrifter för att bevara naturvärden. Syftet med naturreservatet avgör vilka begränsningar som gäller.

Nackas lokala miljömål

⁴ Muntlig kommunikation med Thomas Fasth, ProNatura 2020-08-27.

Ett rikt växt- och djurliv

Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter. För att uppnå målet ska Nacka kommun jobba med att uppnå ett varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter.

Grönstrukturprogram (Nacka Kommun, 2011)

I grönstrukturprogrammet för Nacka anges Ryssbergen vara av regionalt värde. I programmet finns naturvärdesmål som anger att ”naturligt förekommande växt- och djurarter ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd”. Rekommendationer med koppling till målet som är relevanta för aktuell detaljplan anger att;

- Kommunen bör utreda skydd av större områden och mindre sammanhängande områden med mycket höga naturvärden (klass 1 och 2). Det gäller särskilt där de sammanfaller med områden som har mycket höga upplevelsevärden. Svärdsö och del av Ryssbergen ska skyddas som naturreservat. Skyddsformer kan vara naturreservat, naturvårdsavtal och biotopskyddsförordnanden.
- Värna och utveckla områden med höga naturvärden (klass 1 till 3) på land och i vatten samt skydda dessa från exploatering.
- Skydda och utveckla svaga länkar i de gröna kilarna och viktiga spridningsvägar mellan värdekärnorna.
- Identifiera och skydda ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO, MB 3 kap 3§).
- Ta fram ett naturvårdsprogram, där drift, skötsel, utveckling och övervakning av Nackas grönområden och våta miljöer beskrivs, med särskild vikt på identifierade ESKO-områden.

6.2.2. Förutsättningar

Naturvärden

Beskrivningar av naturvärden inom området är hämtade från naturmiljövärdesinventeringen (Calluna, 2020). Skogen i Ryssbergen är mycket gammal, komplex och varierad och består främst av tall, men det finns även inslag av ek, björk och asp samt ett mindre inslag av klibbal, lind, rönn, lönn, sälg och gran. Skogen är varierad och rymmer både torra och magra hållar, branter samt bördiga och fuktiga partier. I sprickdalarna dominerar grova tallar tillsammans med lövträd av ek, lind och björk samt ett tätt buskskikt av hassel. En mindre sumpskog med klibbal, björk och tall förekommer i den östra delen av området. En liknande sumpskog finns även i söder, den har dikats, troligtvis i samband med att motorvägen byggdes i början av 1970-talet. Även ett ädellövskogsområde med ädellövträd av ek, lönn, ask, alm och bok finns i den västra delen närmast Svindersviks herrgård.

Utmärkande för området är den goda tillgången på död ved, kontinuitet av död ved samt den stora mängden gamla träd. Området hyser många riktigt gamla tallar som är äldre

än 300 år och skogen bedöms ha en kontinuitet på flera hundra år. Det finns enstaka spår av plockhuggning, men skogen har i övrigt inte påverkats av skogsbruk.

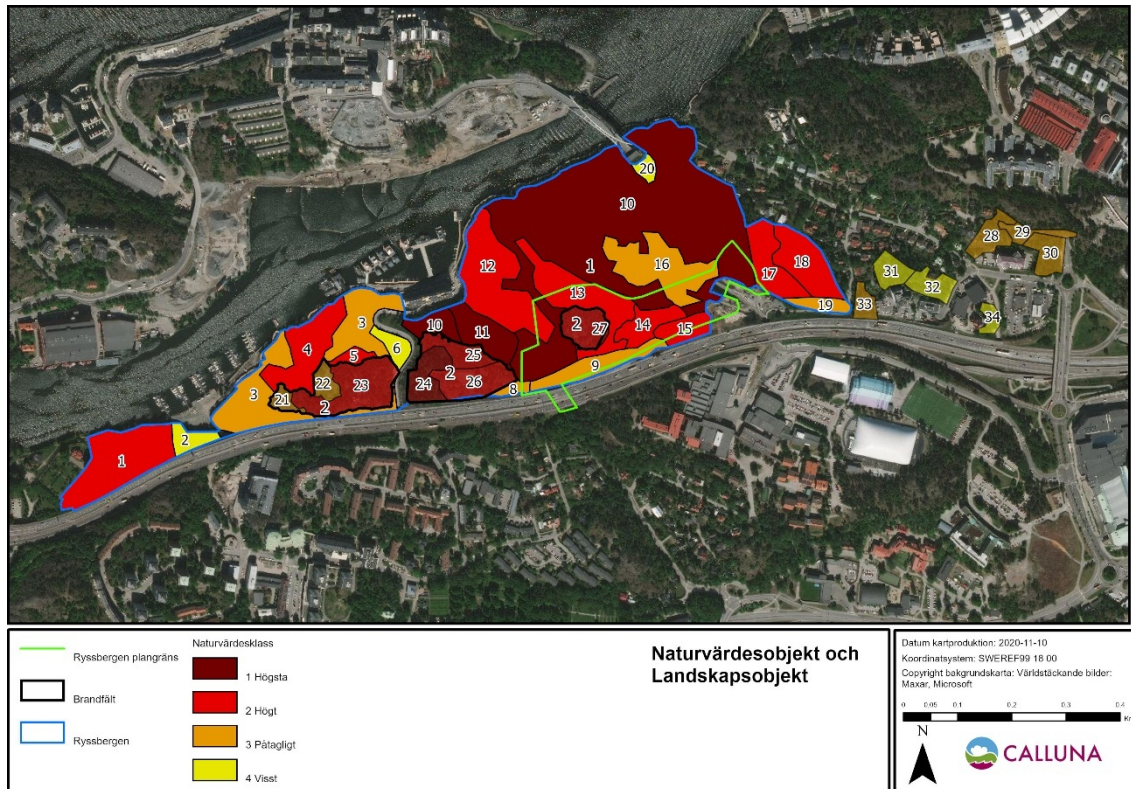
En stor mängd naturvårdsarter knutna till gammal tall och död ved har observerats i området. Många av dessa arter är rödlistade, bl a den frekvent förekommande svampen tallticka (nära hotad, NT), som har en stabil population i området.

Flera naturvärdesinventeringar har genomförts i området, de senaste av Calluna under åren 2016-2019.

Ett område med naturvärdesklass 1, högsta naturvärde (objekt 10), berörs av detaljplaneområdet. Inom nätverket Natura 2000 finns utpekade arter och naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett Europeiskt perspektiv (Naturvårdsverket, 2020) och prioriterade att skydda enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Områden som innehåller dessa prioriterade naturtyper är inte automatiskt skyddade men vissa av dessa har pekats ut som Natura 2000-områden. Den del av Ryssbergen som har högsta naturvärde bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura 2000-naturtypen västlig taiga men är inte utpekad som Natura 2000-område.

Fem områden har avgränsats med naturvärdesklass 2, högt naturvärde (objekt 12, 13, 14, 15, 27), se Figur 20. Identifierade områden består av kuperade, orörda skogar med lång kontinuitet och höga naturvärden. Här finns många gamla och grova träd av främst tall men även av andra trädslag som exempelvis ek och en stor andel död ved som ökat ännu mer sedan delar av Ryssbergen brann under sommaren 2018. Område 27 inom planområdet är ett av dessa brandområden. Naturvärdesobjekt 14 som består av en uttorkad blandsumpskog bedöms som särskilt kvalitativ för mindre hackspett (nära hotad, NT) (Calluna, 2020). Sumpskogen visar tydliga tecken på att grundvattennivån har sänkts, till exempel att marken har sjunkit och rötterna på träden har exponerats. Den har strukturen av en sumpskog vad gäller trädskikt och vegetation och beskuggning och mycket död ved och organiskt material bidrar till att den hålls fuktig. Sumpskogen är dock inte blötlagd (Muntlig kommentar Calluna, 2020) och bedöms således inte utgöra ett vattenområde i juridisk bemärkelse.

Tre områden med naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde (objekt 8, 9, 16), har identifierats i detaljplaneområdet, se Figur 20. Dessa områden består av gles hällmarkstallskog och hällmarksskog med förekomst av äldre träd av exempelvis tall och ek samt en viss mängd död ved, örter och blommande buskar och träd som är viktiga för pollinerare.

Figur 20. Karta över inventerade områden inom och nära detaljplaneområdet 2016-2019 samt klassning av naturvärdesobjekten och avgränsning av Ryssbergen (landskapsobjekt 1) respektive brandfält (landskapsobjekt 2). I föreslaget detaljplaneområde ingår hela eller delar av naturvärdesobjekten 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16 och 27.

Vid naturvärdesinventeringarna avgränsades också två landskapsobjekt, vilket definieras som områden där landskapets betydelse för biologisk mångfald uppenbart är större, eller av annan karaktär, än de ingående naturvärdesobjektens betydelse. De identifierade landskapsobjekten har ekologisk funktion framförallt för arter knutna till gammal tall och död ved vilket det finns gott om i hela Ryssbergen.

Landskapsobjekt 1 omfattar hela området Ryssbergen. Utmärkande för Ryssbergen är den stora mängden riktigt gamla tallar samt den rikliga mängden och variationen av död ved. Hela skogsområdet Ryssbergen är en värdekärna på grund av det generellt mycket höga naturvärdet och lång kontinuitet.

Landskapsobjekt 2, landskapsobjekt för brandgynnad insektsfauna, utgörs av områden som påverkades vid en brand i Ryssbergen 2018 och består av hållmarker med god tillgång på död ved i olika stadier. Brand är en viktig störning i skogsmiljöer och många arter har anpassat sig till återkommande skogsbränder och vissa har blivit direkt beroende av bränder för sin överlevnad. Det stora flertalet av de brandberoende insekterna är idag sällsynta eller hotade, eftersom skogen brinner mer sällan idag jämfört med vad den historiskt sett har gjort. Den stora mängden branddöd ved

kommer troligtvis att gynna Ryssbergens insektsfauna under lång tid framöver. Landskapsobjektets östligaste del ligger inom planområdet.

Grön infrastruktur - spridningssamband

Ryssbergen ligger i utkanten av det gröna sambandet Nacka-Värmdö-kilen.

Flera aspekter bidrar till Ryssbergens höga värde i grönstrukturen;

- Lokaliseringen mellan skogsområdena på Kvarnholmen i norr och väster och Nyckelviken i öster samt Djurgården i norr och Nackareservatet i söder.
- Höga naturvärden
- Funktion som kärnområde både för arter beroende av gammal tall, en flerskiktad och komplex barrskogsstruktur samt arter beroende av gamla ekar med död ved och mulm.

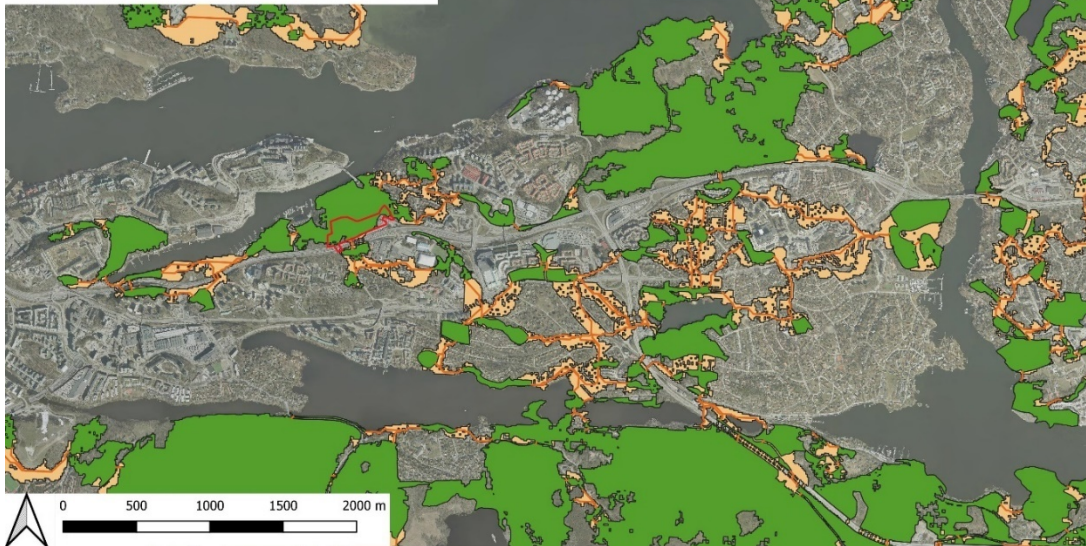
Detta sammantaget gör att området inte bara fyller en mycket viktig funktion som livsmiljöområde i sig självt utan också är viktig i den regionala grönstrukturen på Sicklaön med omnejd genom att möjliggöra spridning av arter till andra liknande skogsområden. (Calluna, 2019)

I Länsstyrelsen i Stockholms läns arbete med att ta fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur identifierades med hjälp av GIS-analys viktiga spridningsstråk för arter knutna till dels gammal barr- och blandskog, dels arter knutna till äldre ädellövträd och ädellövskog. Resultaten från analysen finns inlagda i Länsstyrelsens geodatabas (Länsstyrelsen, 2020) och redovisas kortfattat nedan. Planområdet utgör del av en värdekärna i barrskogsnätverket (en så kallad ”patch”) och ligger strax öster om en regionalt utpekad primär spridningskorridor för arter kopplade till ekmiljöer och strax väster om en sekundär korridor av barrskogsområden identifierade som viktiga för spridning av biologisk mångfald. (Länsstyrelsen, 2020)

Nacka kommun har arbetat med grön infrastruktur under en längre tid och har bland annat tagit fram olika typer av kunskapsunderlag, spridningsanalyser och grönstrukturprogram. Inom ramen för detta arbete har spridningssambanden studerats mer i detalj. En övergripande sammanställning och uppdatering av tidigare material gjordes 2020 (WSP, 2020) för att synliggöra den samlade bilden av Nackas gröna infrastruktur. Ryssbergen utgör enligt analysen ett av Nackas ekologiska kärnområden då det anses ha stor betydelse för den gröna infrastrukturen, se Figur 23.

Habitatnätverk för arter knutna till gammal barrskog

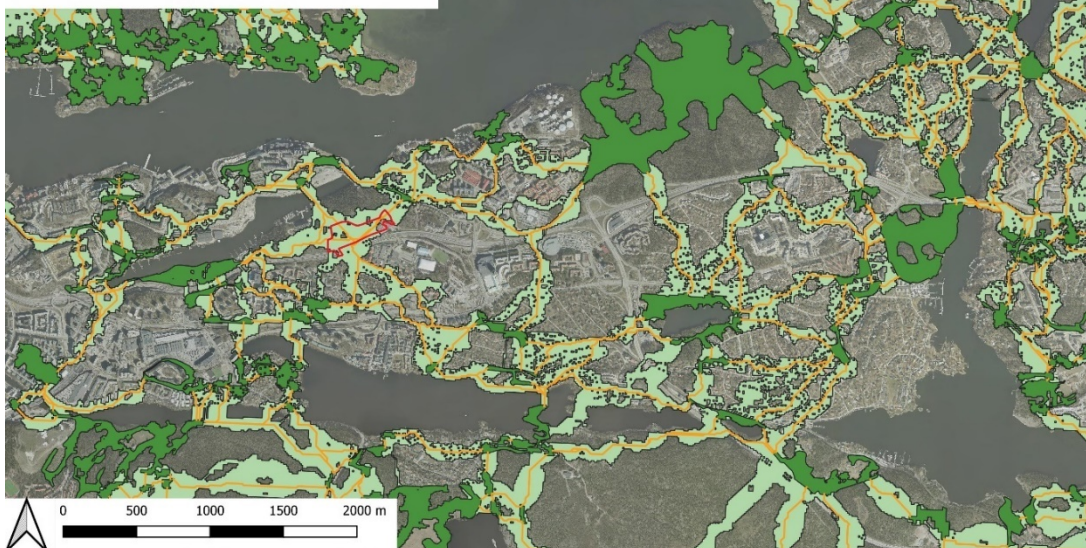
- Gräns för detaljplanen för Ryssbergen
 - Patcher, gammal barrskog
 - Spridningskorridor, max 100 m bred effektiva avstånd
 - Spridningslänk, max 3 km effektivt avstånd
- Ortofoto: Nacka kommun

Figur 21. Viktigste områden och spridningssamband för arter knutna till tall och äldre barrskog. (WSP, 2020)

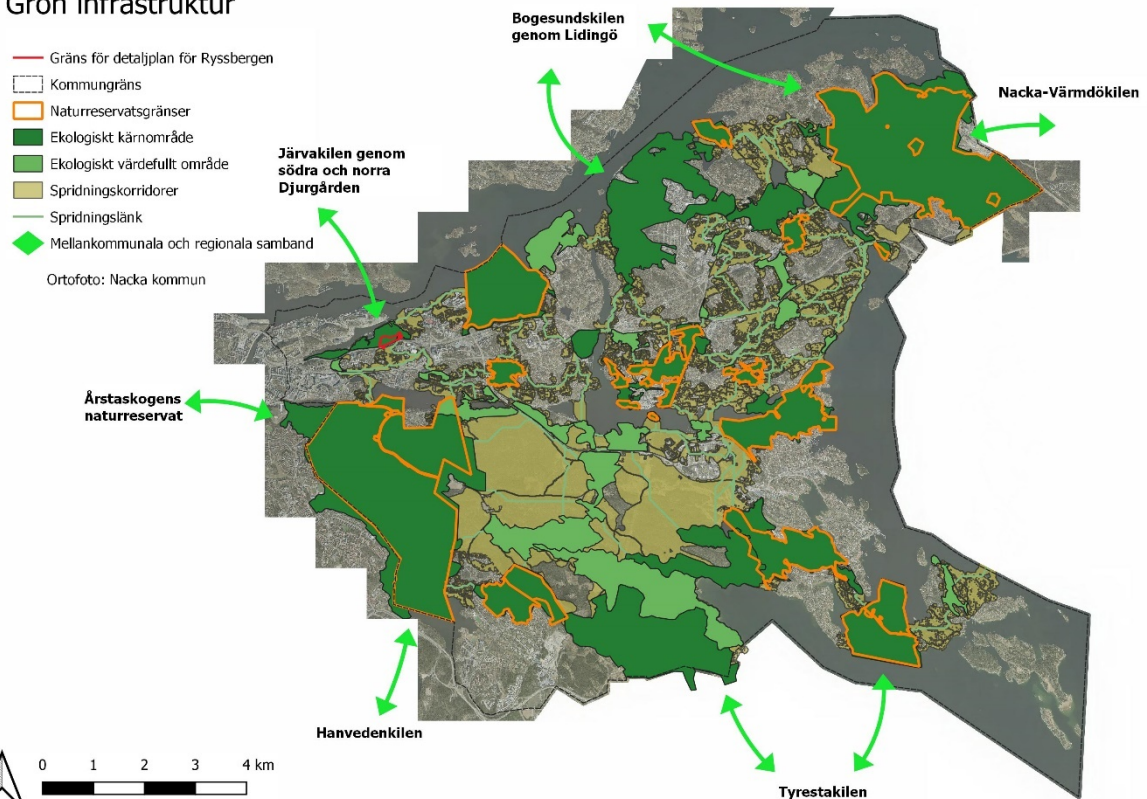
Habitatnätverk för arter knutna till gammal ädellövskog

- Gräns för detaljplanen för Ryssbergen
 - Patcher, gammal ädellövskog och äldre ädellövträd
 - Spridningskorridor, max 100 m bred effektiva avstånd
 - Spridningslänk, max 3 km effektivt avstånd
- Ortofoto: Nacka kommun

Figur 22. Viktigste områden och spridningssamband för arter knutna till ek och andra ädla lövträd. (WSP, 2020)

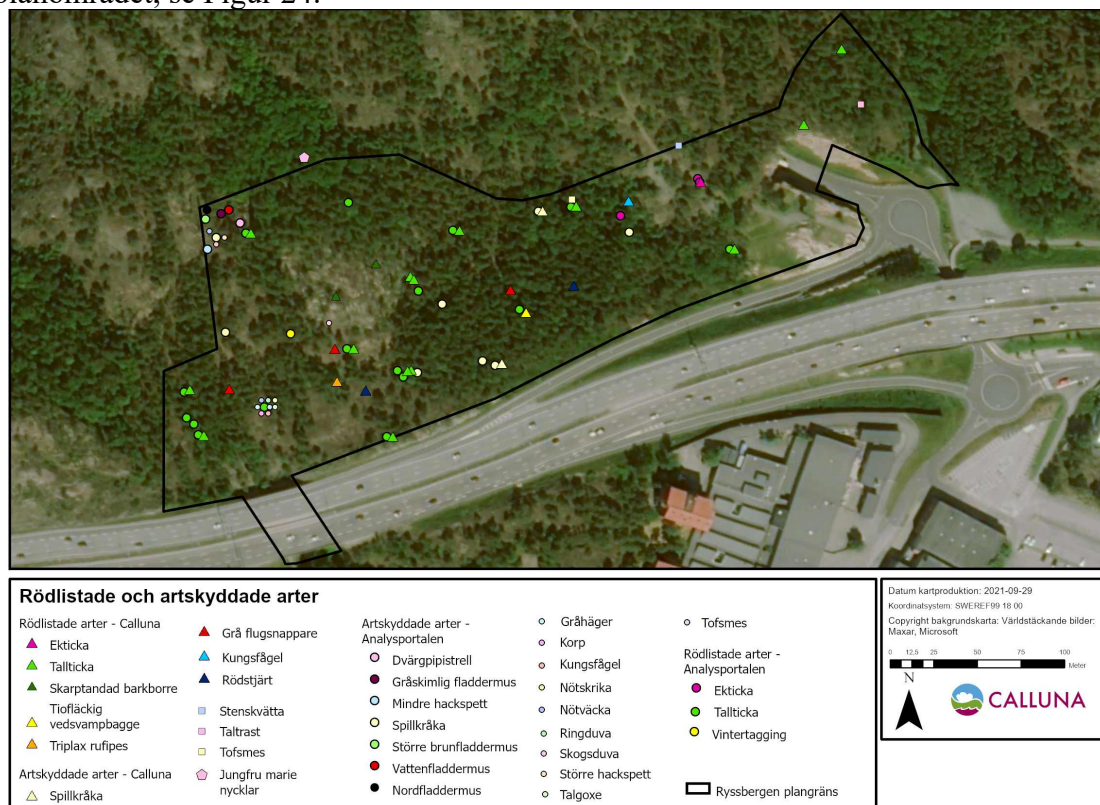
Grön infrastruktur

Figur 23. Analys av Nackas gröna infrastruktur. I figuren visas även förhållande till befintliga naturreservat (som även utgör ekologiska kärnområden) samt mellankommunala och regionala samband. (WSP, 2019)

Rödlistade arter och skyddade arter

I Ryssbergen har många rödlistade och skyddade arter påträffats, varav ett flertal inom planområdet, se Figur 24.

Figur 24. Rödlistade arter och artskyddade arter som påträffats vid genomförda inventeringar samt registrerats i Analysportalen. Sekretessbelagda arter är inte medtagna i kartan. Jungfru Marie nycklar, motaggsvamp och ragghornig kamklobagge finns utanför plangräns.

Fåglar

En fågelinventering har genomförts för centrala Nacka (Calluna, 2019) vilken sammanfattas nedan. Fokus har legat på arter som är upptagna på rödlistan, omfattas av fågeldirektivet bilaga 1 eller har en minskande trend (Naturvårdsverket, 2009). Inventeringen inkluderade lyssning efter ugglor och nattskärar. Områdena har inventerats vid sex tillfällen mellan första april och sista maj förutom lyssning efter ugglor och nattskärar. Även observationer från Analysportalen och tidigare inventeringar från Calluna, Ekologigruppen, Pro Natura, Stockholms Läns Landsting och ÅF har använts som källmaterial. Vid inventeringen registrerades tre arter med minskande trend (Naturvårdsverket, 2009) inom planområdet (kungsfågel, grå flugsnappare och rödstjärt).

I Ryssbergen finns även rikligt med spår av födosök från spillkråka (nära hotad, NT) (Calluna, 2020b). Spillkråka har även registrerats i Analysportalen i Ryssbergen. I Analysportalen finns flera observationer av duvhök (NT, nära hotad) spritt över områdena för detaljplaner för Ryssbergen och Östra Vikdalen, Birkaområdet, Järlahöjden, Mötesplats Nacka och Skönviksvägen (Calluna, 2020b). Det finns flera observationer av mindre hackspett (NT, nära hotad) från området i Analysportalen. Både i Ryssbergen, Vikdalen, längs Svindersvikens stränder, på Finnberget och Henriksdalsberget samt i Finntorp finns observationer av mindre hackspett. Under januari och april 2020 samt juni 2021 gjordes fältinventeringar för att identifiera potentiella bohål och häckningsaktivitet hos mindre hackspett. Under inventeringarna gjordes inga observationer av varken individer eller tecken på häckningsaktivitet hos mindre hackspett inom planområdet (WSP, 2020 och WSP, 2021).

Kräldjur och groddjur

En inventering och en artskyddsutredning för kräldjur har genomförts för centrala Nacka (Calluna, 2019b) vilken sammanfattas nedan. I artskyddsutredningen har en bedömning gjorts av den samlade påverkan på förekommande kräldjur från pågående detaljplaner inom Nacka. Inventeringen fokuserade på att hitta hasselsnok och kopparödla. Men metoden fungerar även bra för andra kräldjur och alla påträffade kräldjur noterades. Endast en kräldjursart hittades i inventeringen: kopparödla. Denna påträffades dock inte i planområdet, utan i Nyckelviken. I Artportalen finns fynd av kopparödla och vanlig snok inom utredningsområdet, varav kopparödla rapporterats i/i närheten av planområdet. Groddjur har inte inventerats inom planområdet då det inte finns några dammar eller vattenfyllda diken som kan utgöra lekmiljöer för dessa.

Fladdermöss

Inventeringar av fladdermöss har genomförts 2017 (Calluna, 2017) respektive 2019/20 (Nattbakka, 2020).

Vid den inventering som genomfördes 2017 under juni respektive augusti påträffades sju arter i utredningsområdet (nordfladdermus (NT), dvärgpipistrell, mustasch/taiga fladdermus, större brunfladdermus, gråskimlig fladdermus, brunlångöra (NT) och vattenfladdermus) varav fyra under högsommaren och ytterligare tillkom under sensommaren. Två av de påträffade arterna är upptagna på rödlistan men inte i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv. Samtliga fladdermusarter i Sverige finns upptagna på EU:s art- och habitatdirektiv, bilaga 4. I Sverige brukar man utgå från att en lokal kan benämnas artrik om det förekommer sex eller fler arter på lokalen. Området bedöms ha begränsade värden under högsommaren om man ser till artantalet men det fyller sannolikt en funktion med ökad betydelse under sensommaren som bekräftas av att både artantalet och aktiviteten då tycks öka.

När området åter inventerades 2019/20, huvudsakligen under juni respektive augusti återfanns fem av de tidigare sju arterna: större brunfladdermus, gråskimlig fladdermus, nordfladdermus, dvärgpipistrell och vattenfladdermus. Aktiviteten var låg och jagande fladdermöss kunde endast noteras vid strandkanten. Avsaknaden av mustasch-/tajgafladdermus och brunlångöra i 2019 och 2020 års inventering kan vara en

tillfällighet men det följer mönstret i flera andra inventeringar där ljusskygga fladdermöss (som dessa båda är) och skogsarter minskar i stadsnära områden.

Områdets karaktär med stora delar mager tallskog ger låg insektsproduktion och området är därför av litet intresse som födosöksområde för fladdermöss. I detta avseende är det snarare närheten till vatten som är det viktiga. Vid inventeringen 2017 drogs slutsatsen att fyra arter bor i eller i närheten av området, baserat på deras närvaro under tidig sommar. Vid inventeringen 2019 fann man inga tecken på detta.

Bedömningen är att inventeringsområdet är alldeles för litet för att i sig försörja populationer av fladdermöss eller ens enstaka individer. Däremot är skogen potentiellt viktig då många äldre träd med håligheter och/eller lös bark kan fungera som bostad för fladdermöss som rör sig över ett större område i skärgården. Framför allt är det de gamla (i många fall flera hundra år) tallarna som utgör potentiella boplatser. De delar av området som är utpekade med höga naturvärden och många gamla tallar är också de som är viktiga för fladdermöss. Fladdermöss behöver många träd med möjlighet att byta boplatser ofta. Flera träd innebär också mer skugga och skydd. Därför är det snarare området som helhet som är potentiellt värdefullt, inte enskilda träd. (Nattbakka, 2020)

Insekter

Vid en insektsinventering som genomfördes 2017 (Calluna, 2019) identifierades totalt 878 insektsindivider av 160 taxa i Ryssbergen. Vid en kompletterande inventering som genomfördes i brandområdet 2018-2019 (Calluna, 2019c) påträffades ett flertal arter som har en mer eller mindre stark koppling till brand.

Inventeringar i Ryssbergen har visat att området som helhet innehåller flera värdefulla miljöer för insekter, framförallt för den vedlevande insektsfaunan, men även för vissa gaddsteklar. Totalt har inventeringarna resulterat i fynd av flera rödlistade insektsarter och dessutom har ett stort antal nationellt eller regionalt ovanliga och/eller naturvårdsintressanta insekter konstaterats i området. En viktig förklaring till det stora antalet rödlistade och naturvårdsintressanta arter är det faktum att Ryssbergen innehåller en stor variation av för insekter viktiga livsmiljöer. Här finns främst gammal talldominerad skog, men det finns bitvis även inslag av gamla ädellövträd och triviallövträd samt ett uttorkat sumpskogsområde som domineras av äldre triviallövträd. Den brand som utbröt under 2018, och som påverkade delar av Ryssbergen kraftigt, skapade en ny miljö i området och kan därmed konstateras ha ökat Ryssbergens naturvärden ytterligare för insekter. (Calluna, 2019c)

Växter

Vid inventering 2016 och kvalitetssäkring 2019 (Calluna, 2020) påträffades orkidén Jungfru Marie nycklar inom objekt 13. Objekt 13 ligger både i och utanför planområdet, och Jungfru Marie nycklar påträffades utanför planområdet (Calluna 2021b).

Värdefulla träd

Grova, gamla eller ihåliga träd har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Förekomsten av sådana träd är i många fall avgörande för många hotade arters

överlevnad. Generellt gäller att ju äldre och grövre ett träd blir desto fler arter kan det utgöra livsmiljö för.

Skogsstyrelsen har utpekat 11,1 ha av Ryssbergen som nyckelbiotop (Skogsstyrelsen, 2020). En inmätning av naturvärdesträd genomfördes huvudsakligen i samband med en naturinventering 2007-2008 (ProNatura, 2008), där huvudsakligen träd i den östra delen av Ryssbergen mättes in, se Figur 25. Kompletteringar av denna inmätning har skett i den allra östligaste delen (ProNatura, 2019) och utmed Värmdöleden (Calluna, 2019). Genomförda trädinmätningar sammanfattas nedan. Avsaknaden av påverkan från skogsbruk och annan vedtäkt är tydlig i stora delar av området. Det stora antalet döda, grova träd liksom tillgången på liggande stammar som fallit för åldersstreckat antyder att skogen lämnats orörd mycket länge, för större delen av området under åtminstone senare delen av 1900-talet. Något skogsbruk har inte förekommit alls. Vid inventeringen har äldre träd varav merparten motsvarar Naturvårdsverkets definition av särskilt skyddsvärda träd pekats ut, samt till viss del även efterföljarna till dessa, dvs träd som också är mycket gamla och under en snar framtid uppnår dessa kriterier. Av resultatet framgår att utbredningen av gamla träd är mycket stor inom hela området. Merparten av de utpekade träden utgörs av tall men även ek, gran samt andra lövträd förekommer. Sammantaget har cirka 800 naturvärdesträd registrerats inom utredningsområdet, vilket utgörs av den östra delen av Ryssbergen (varav ca 100 är belägna inom planområdet, se Figur 25). Inom utredningsområdet förekommer dessutom ett stort antal träd som är på väg att bli gamla. Det är viktigt att det inom ett område finns en variation av träd av olika åldrar så att det kontinuerligt finns efterföljare till de gamla träden när de dör.

6.2.3. Nollalternativet

Nollalternativet innebär huvudsakligen att merparten av områdets höga naturvärden kommer att finnas kvar och att det även fortsatt kommer att kunna vara en viktig del av Nackas gröna infrastruktur, som ger förutsättningar för arter, t ex rödlistade insekter.

6.2.4. Konsekvenser av planförslaget

Vid lokalisering och utformning av planområdet har utgångspunkten varit att bebyggelsen placeras i utkanten av naturområdet Ryssbergen i den del som redan påverkas av buller mm genom närheten till väg 222. Den nya bebyggelsen medför att delar av naturmiljön norr om planområdet kommer att få lägre bullernivåer (Acad, 2020) än idag vilket är positivt både för människor och djur. Samtidigt kommer fler människor att röra sig i området vilket ge annan störning, t ex av ljud från människor, än dagens vägbuller. Denna typ av störning bedöms främst uppstå i de naturområden som ligger närmast bebyggelsen. Det relativt höga våningsantalet gör det möjligt att spara så mycket naturmark som möjligt jämfört med om samma antal bostäder skulle uppföras i lägre byggnader.

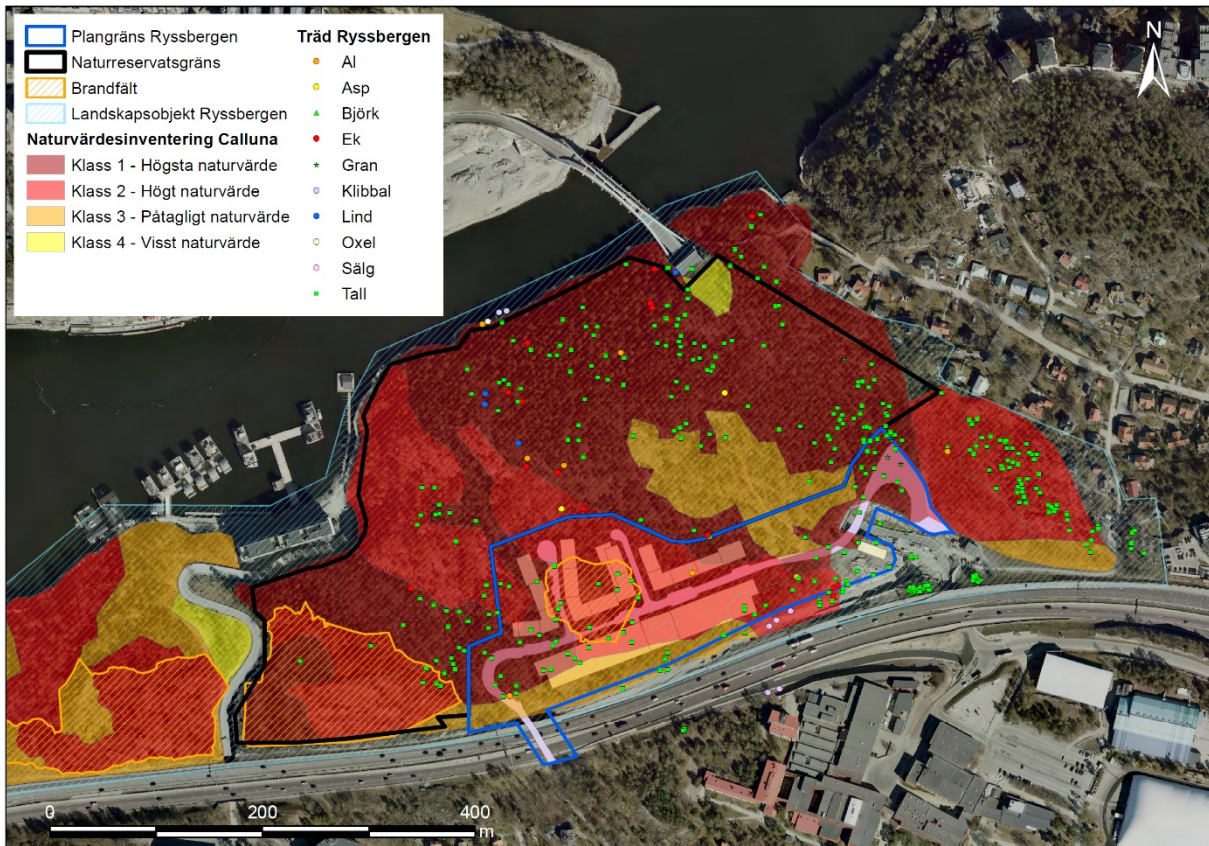
För att tillskapa önskat antal bostäder och verksamheter kommer merparten av naturmiljöerna inom planområdet bebyggas vilket innebär att även områden med högsta respektive högt naturvärde ianspråkats. Merparten av totalt cirka 5 hektar naturmark inom planområdet planeras ianspråkats för bebyggelse och vägar mm. Av hela

Ryssbergens naturområde på cirka 30 hektar försvinner således cirka 5 hektar, dvs cirka 17 procent. Minskningen av skogsområdet innebär en förlust av biologisk mångfald. Cirka 13,5 ha (ca 45 procent) av Ryssbergens yta avses avsättas som naturreservat i samband med att detaljplanen antas.

En bedömning av konsekvenser för områdets identifierade naturvärden har genomförts.

Naturvärden

Planförslaget bedöms sammantaget innebära stora negativa konsekvenser för områdets naturvärden då delar av ett naturvärdesobjekt med högsta naturvärde (klass 1) försvinner och flera objekt med högt naturvärde (klass 2) helt eller delvis försvinner. Då dessa naturvärdesobjekt utgör livsmiljö för många arter och då många arter är ytkrävande kan detta på sikt innebära förlust av biologisk mångfald. För NVI-område 10 innebär planförslaget måttliga till stora negativa konsekvenser då en del (ca 15 %) av mycket gammal tallskog ianspråkats vilket ger en måttlig påverkan på ett område av högsta naturvärde (NVI-klass 1, Natura 2000-naturtyp). En blandsumpskog (NVI-område 14) och ett brandfält (NVI-område 27) som har höga naturvärden (NVI-klass 2) försvinner helt vilket innebär stora negativa konsekvenser för dessa värden. Det finns större brandfält och fler sumpskogar utanför området så dessa livsmiljöer kommer även fortsättningsvis att finnas kvar inom området som helhet men deras yta minskar. Drygt 60 % av den gamla tallskogen i NVI-område 13 och 15 försvinner också vilket ger stora negativa konsekvenser för dess miljöer då dessa bedömts ha högt naturvärde (NVI-klass 1). Påverkan på hällmarkstallskogarna inom planområdet bedöms ge små-måttliga konsekvenser då mindre del av områden med höga naturvärden (NVI-område 12) och påtagliga naturvärden (NVI-område 8 och 16) berörs samt större del av område med påtagliga naturvärden (NVI-område 9).

Figur 25. Planerad bebyggelse inom området och hur den förhåller sig till områdets naturvärden och inventerade träd. Observera att markeringar av träd på kartan visar att det är en förekomst av arten och att antalet träd inom förekomsten kan variera, exempelvis kan en prick visa en förekomst av 5 tallar. Observera även att ingen uppdatering av trädinventeringen gjorts efter branden vilken påverkat antalet träd inom brandområden.

Då planförslaget ianspråkar fuktigare områden (uttorkad sumpskog) minskar dessa livsmiljöer i området vilket påverkar de arter som är beroende av en varierad skogsmiljö. Planförslaget kommer troligen leda till att sumpområdet i nordväst, i gränsen till planområdet dit dagvatten avses ledas (Ramböll, 2020a), blir blötare. Detta kan även leda till att träd dör och att mer död ved skapas där, vilket gynnar mindre hackspett. Minskad naturyta i Ryssbergen och ökad mängd boende kommer även innebära större slitage på den natur som återstår. Med ökad mängd boende kan även husdjur som medför påverkan på djurlivet komma att introduceras, ljus från bebyggelse tillkommer och det kan komma krav på skötsel av träd (t ex nedtagning av döda och döende träd).

Grön infrastruktur -spridningssamband

Ryssbergen utgör en regionalt viktig spridningslänk och livsmiljö i utkanten av Nacka-Värmdökilen. Uppskattningsvis bedöms cirka 17 % av ett ekologiskt kärnområde och en utpekad värdekärna för barrskog i Nackas gröna infrastruktur försvinna. Värdekärnans bredd bedöms minska med cirka en tredjedel. Funktionellt minskar då möjligheten för arter kopplade till barrskog att sprida sig i öst-västlig riktning och även till viss del i nord-sydlig riktning. Ett barrskogsområdes storlek är avgörande för dess

funktion som livsmiljö och spridningsfunktion eftersom arterna generellt är ytkrävande. Då den påverkade barrskogen utgör en livsmiljö i barrskogs nätverket minskar dess robusthet och framtida möjligheter till spridning. Föreslagen detaljplan bedöms ge stora negativa konsekvenser för den gröna infrastrukturen, då föreslagen detaljplan medför att mängden livsmiljöer i en regionalt viktig värdekärna i barrskogs nätverket minskar. Då planområdet är beläget i en ”nod” där två viktiga spridningsvägar för arter kopplade till ädellöv möts kommer även detta spridningssamband påverkas av planförslaget. Några särskilt skyddsvärda ekar berörs av planförslaget. Andelen gamla ädellövträd inom planområdet är visserligen begränsat men hårdgörande av ytor, beskuggning mm bidrar till försvagning av spridningsmöjligheterna.

Skyddade arter

Fåglar

En artskyddsutredning för fåglar har genomförts för centrala Nacka (Calluna, 2021) vilken sammanfattas nedan. I artskyddsutredningen har en bedömning gjorts av den samlade påverkan på förekommande fåglar från pågående detaljplaner inom Nacka.

Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet enligt § 4 punkt 4 att skada eller förstöra djurens⁵ fortplantnings- eller viloplats. Motsvarigheten till § 4 punkt 4 finns egentligen bara i EUs habitatdirektiv och saknas i EUs fågeldirektiv. Det innebär att Sverige infört ett strängare skydd för fåglar än vad fågeldirektivet anger. Enligt EU-rätten är det möjligt för enskilda länder att ha strängare miljölagstiftning än EU men aldrig mildare. Det medför också att den strängare lagstiftningen är nationell och därmed är öppen för nationell praxis, dvs. fågeldirektivet kan prövas upp till den nivå som gäller för EU.

Under detaljplanens granskningsskede var praxis i Sverige att förbud enligt artskyddsförordningen § 4 punkt 4 utlöstes först om bevarandestatus påverkades för den lokala populationen. Men år 2021 kom en EU-dom i målen C-473/19 och C-474/19, som anger att hänsyn ska tas även till enskilda fågelindivider - inte som tidigare svensk praxis att bevarandestatus ska bedömas för den lokala populationen och om bevarandestatus inte påverkas så utlöses inget förbud även om enskilda individer dödas eller störs. Det betyder att förekomst av ett enda häckande par eller en enda rastande fågel kan medföra att förbudet utlöses. Vidare är det nödvändigt att kontinuerlig ekologisk funktion för arten består oavsett populationens bevarandestatus. EU-domen har skapat osäkerhet kring hur fåglar ska behandlas framöver i Sverige. MÖD har i en dom som kom efter EU-domen (mål M3276-20) tolkat det som § 4 punkt 4 i artskyddsförordningen ska tolkas enligt EU-domstolens tolkning avseende rödlistade fågelarter. Det är dock fortsatt oklart om mycket vanliga arter som inte är rödlistade eller har negativ populationstrend kommer att omfattas av förbud på individnivå. (Calluna, 2021)

⁵ Gäller i fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som markerats med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen.

I artskyddsutredningen har arter som inte riskerar att utlösa förbud sållats bort. Risk för att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses, kan snabbt uteslutas för relativt många arter. Detta genom att skyddsåtgärder vidtas. I vissa fall kan det bero på att inga livsmiljöer tas i anspråk i någon plan, eller att förekomst inte kan beläggas.

Arter som inte kunnat uteslutas direkt har bedömts mer utförligt. För sammanlagt fyra arter som är rödlistade (duvhök, gröngöling, mindre hackspett och spillkråka), bedömdes inför detaljplanens granskningsskede att en mer utförlig utredning behövdes för att komma fram till om förbud riskerar att utlösas eller ej. Det finns ingen indikation på att duvhök, gröngöling eller spillkråka häckar inom utredningsområdet (som omfattar delar av centrala Nacka inklusive del av Nyckelviken), men de födosöker sannolikt då och då spritt i utredningsområdet. De födosöker alla över stora arealer. En del potentiella födosöksområden för dessa fåglar kommer ianspråkta i områdets detaljplaner. Bedömningen är dock att landskapet i stort fortfarande hyser tillräckliga arealer födosöksområden för dessa fåglar, för att livsmiljöernas kontinuerliga ekologiska funktion ska upprätthållas. Med skyddsåtgärder för duvhök och gröngöling, samt skydds- och kompensationsåtgärder för spillkråka, så föreligger det inte någon risk att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses för dessa.

Mindre hackspett lever i löv- och blandskog med inslag av äldre lövträd. Inom Ryssbergens och Östra Vikdalens detaljplaneområden, finns flera skogsbestånd som är troliga födosöksområden för mindre hackspett och som delvis kommer att ianspråkta för planerad bebyggelse. En habitatnätverksanalys för att bedöma påverkan på mindre hackspetts bevarandestatus har utförts (WSP, 2020). Analysen kompletterades med inventeringar av lämpliga häckningsbiotoper och eventuella bohål för mindre hackspett vid några tillfällen. Det gjordes inga observationer av varken individer eller tecken på häckningsaktivitet hos mindre hackspett under de inventeringar som genomfördes. Artskyddsutredningen bedömer att om skyddsåtgärder utförs, se avsnitt 6.2.6, så säkerställs kontinuerlig ekologisk funktion både för tillgång på boträd och möjligheter till födosök. Därmed bedöms artskyddsförbud inte riskera att utlösas (Calluna, 2021) Muntligt plansamråd har hållits med Länsstyrelsen. Bedömningen efter analys och samråd är att förbud inte riskerar att utlösas för föreslagen detaljplan. Länsstyrelsen bedömde att det inte krävs skyddsåtgärder men att det är att föredra, se avsnitt 6.2.6.

I artskyddsutredningens uppdatering inför detaljplanens antagande gjordes bedömningen att skyddsåtgärder fortfarande behövs för duvhök, gröngöling, mindre hackspett och spillkråka, och att skyddsåtgärder också behövs för 36 övriga fågelarter, för att inte riskera att utlösa artskyddsförbud. Detta eftersom de domar som hittills har kommit inte ger någon tydlig vägledning om vilka fågelarter som omfattas av artskydd enligt artskyddsförordningen §4 punkt 4. Skyddsåtgärderna handlar huvudsakligen om att inte avverka träd under häckningsperiod samt om att skapa lämpliga häckningsträd, träd- och buskmiljöer. Det senare sker genom att likartade biotoper säkerställs och utvecklas inom blivande naturreservat Ryssbergen samt i område för blivande naturvårdsavtal. De 36 arterna och skyddsåtgärder listas i Tabell 5 i avsnitt 6.2.6. Om skyddsåtgärderna genomförs, så bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas för de 36 fågelarterna. (Calluna, 2021a)

Kommunen kommer att knyta ett särskilt PM till exploateringsavtalet, med skydds- och kompensationsåtgärder för naturmiljön, PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen. Detta för att säkerställa att byggherren vidtar nödvändiga skyddsåtgärder. De skyddsåtgärder som artskyddsutredningen bedömer behövs för att inte riskera att utlösa artskyddsförbud, finns med i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen (Ekologigruppen, 2021). Därmed bedöms inte förbud enligt artskyddsförordningen för skyddade fåglar att utlösas.

Förekomst av buller ingick inte som parametrar i analysen och påverkar inte heller urvalet av potentiella boplatser eller livsmiljöer. I verkligheten har dock buller generellt en negativ påverkan på fåglars livsmiljö. De höga bullernivåerna längs Värmdöleden påverkar troligen mindre hackspett och dess förekomst negativt inom planområdena. Om olika bullerdämpande åtgärder genomförs i samband med exploatering antas även förutsättningarna för mindre hackspett förbättras. (WSP, 2020). Exempelvis kommer den nya bebyggelsen bidra till att vissa delar av området innanför byggnaderna får lägre ljudnivåer.

Kräldjur

Bevarandestatus för de kräldjur som påträffats inom utredningsområdet (kopparödla och vanlig snok) är gynnsam. Dessa är skyddade enligt 6§ i artskyddsförordningen och därmed är deras livsmiljöer inte skyddade. Det finns risk att individer av arterna dödas eller skadas under utbyggnad av planområdet, men påverkan bedöms inte vara så stor att bevarandestatus påverkas. Hasselsnok hittades inte i inventeringen. I Artportalen finns observationer av hasselsnok som närmast cirka 2,5 km från utredningsområdet. Baserat på avståndet mellan fynd och utredningsområdet, barriärer i form av vatten, bebyggelse och infrastruktur, och att hasselsnok inte hittades i inventeringen, görs bedömningen att hasselsnok troligen inte förekommer i utredningsområdet. Inga förbud enligt artskyddsförordningen bedöms utlösas. Därmed behövs inga skyddsåtgärder. (Calluna, 2019b)

Fladdermöss

Området bedöms ha begränsade värden för fladdermöss baserat på förekomst och artrikedom. Genomförandet av planförslaget innebär dock att äldre träd som kan utgöra potentiella boplatser för fladdermöss försvinner. Störst andel potentiella boträd bedöms dock finnas i det område där naturreservatet planeras. Genomförandet riskerar också att minska insektsproduktionen och skapa barriärer i form av vägar och hårdgjorda ytor samt öka mängden ljus. Det som hindrar fladdermöss att röra sig fritt inom och mellan olika områden i stadsmiljö är framför allt belysning längs gator och P-platser. Fladdermöss är nattdjur och mörkret är deras skydd mot rovdjur. Både Värmdöleden och områdena söder om denna utgör redan en barriär för fladdermöss, varför skogen och kuststräckan är extra viktiga. Inrättandet av naturreservatet Ryssbergen bedöms vara det viktigaste sättet att bevara potentiella bomiljöer och att säkerställa att fladdermöss även fortsättningsvis kan röra sig över större sträckor i en sammanhängande grönstruktur. Skyddsåtgärder bör dock vidtas för att minimera påverkan från belysning (Nattbakka, 2020). För skyddsåtgärder se avsnitt 6.2.6. Med de skyddsåtgärder som vidtas bedöms inte förbud enligt artskyddsförordningen riskera att utlösas (Ekologigruppen, 2021).

Insekter

Insektspopulationerna i Ryssbergen är känsliga för förändringar, eftersom Ryssbergen ligger relativt isolerat i landskapet och hela området omges av antingen vatten eller bebyggelse och stora vägar. Det isolerade läget i kombination med den begränsade arealen (cirka 30 ha) gör även Ryssbergen mycket känsligt för påverkan från ett flertal faktorer, exempelvis från kanteffekter eller från antropogena störningar, som krav på skötsel (nedtagning av döda och döende träd). Det är de sammanlagda habitatkvaliteterna tillsammans med den långa kontinuiteten, i kombination med de nya förutsättningarna som skapats av branden, som resulterat i den höga artrikedomen. (Calluna, 2019c). Baserat på ovanstående bedöms planerad exploatering innebära stora negativa konsekvenser för insektsfaunan då gamla träd och viktiga insektsmiljöer försvinner och området som helhet minskar i storlek.

Värdefulla träd

De enskilda träden har ett högt värde då de har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Cirka 70-80 tallar behöver (av totalt cirka 90 tallar inom planområdet respektive drygt 800 inom den östra delen av Ryssbergen) troligen tas ner. Några ekar samt även några alar och granar kan också behöva tas ner. Även gamla träd som inte ännu uppnår kriterier för särskilt skyddsvärda träd, så kallade efterföljare, kommer att tas ner. Borttagande av de efterföljande träden har en negativ effekt på framtida värden då dessa på sikt kan utvecklas till särskilt skyddsvärda träd. Påverkan på värdefulla träd bedöms sammantaget vara stor till följd av det stora antalet träd som försvinner och konsekvenserna bedöms vara stora negativa beaktat trädens höga värde.

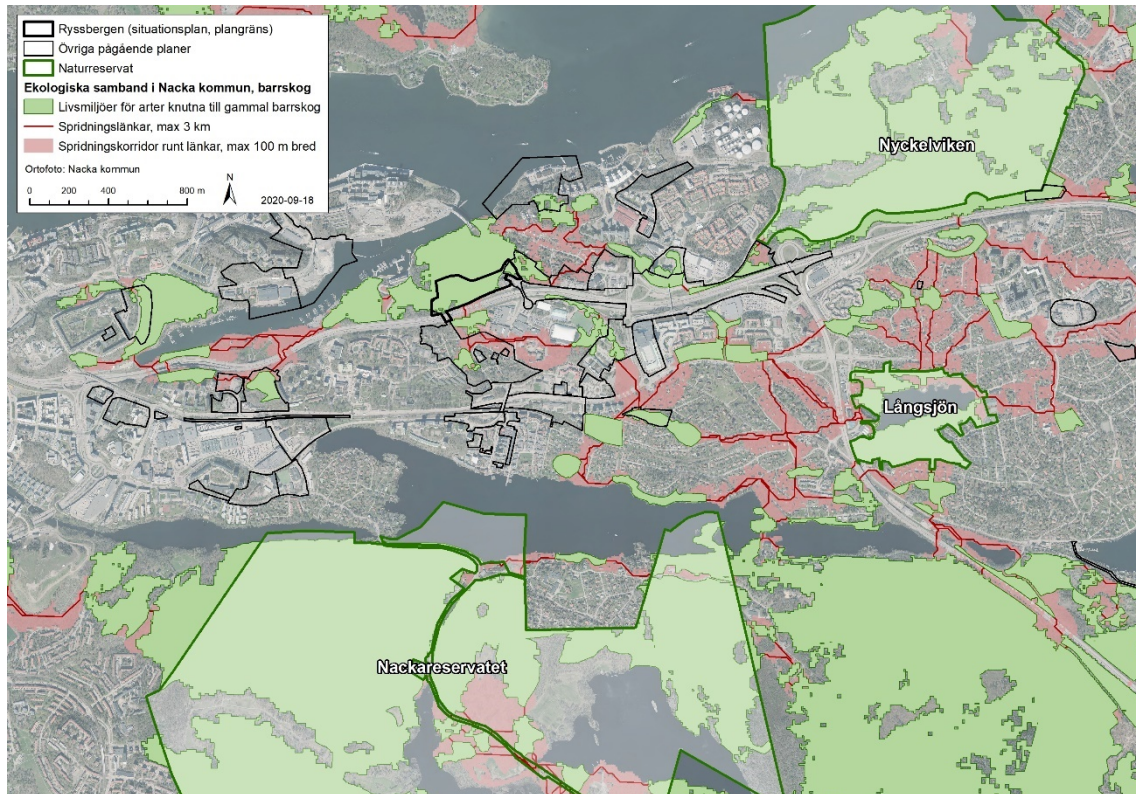
Solstudier (ÅWL, 2020) visar att viss beskuggning kommer att ske även utanför planområdet under vissa tider. Beskuggningen varierar med tid på dag samt tid på året. Beskuggning kan påverka både träd och många arter som är knutna till träden negativt.

Byggskedet

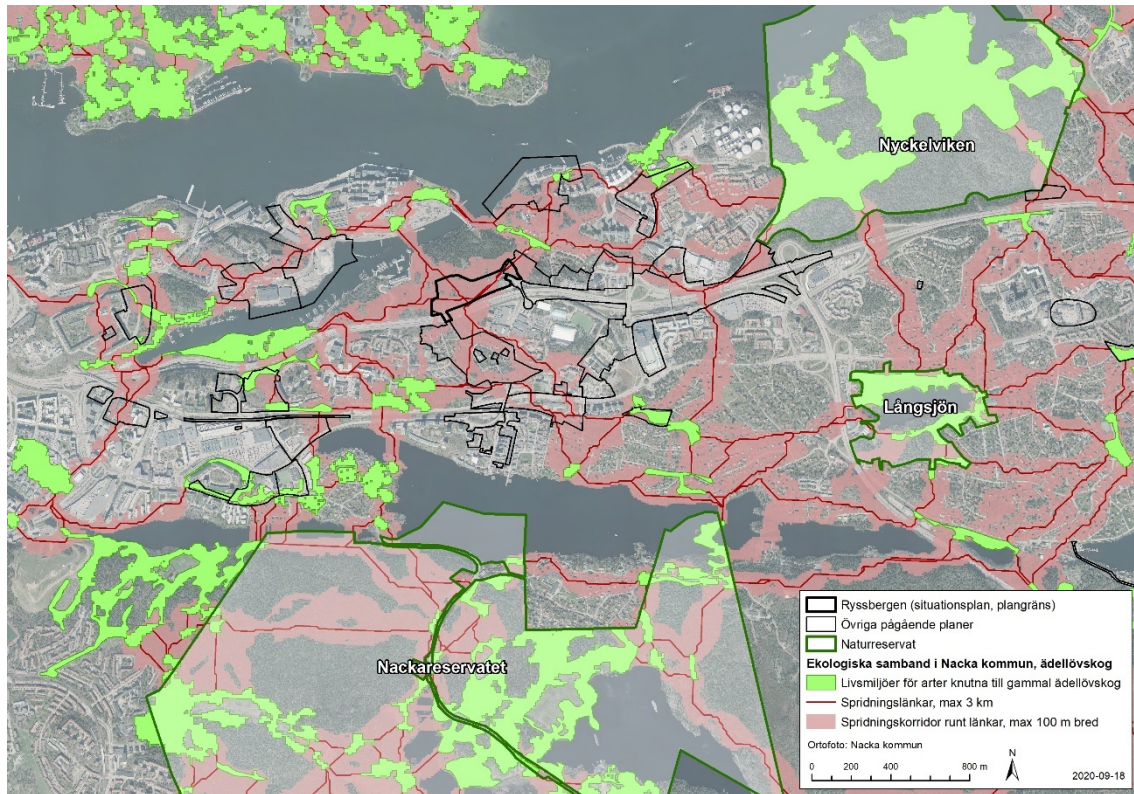
Under byggskedet kan naturmark och träd som ska sparas inom eller utanför planområdet påverkas av arbetsfordon, etableringsområden mm varför åtgärder föreslås i avsnitt 6.2.6. Fåglar kan också vara känsliga för den ökade aktivitet, buller mm som byggskedet medför.

6.2.5. Kumulativa effekter

Utöver föreslagen detaljplan för Ryssbergen finns ett flertal andra pågående planer i Nacka (bland annat i Svindersberg, Östra Vikdalen, Järlahöjden och Birkaområdet), som bidrar till att ytterligare försvaga den gröna infrastrukturen. Som framgår av Figur 26 och Figur 27 påverkas sammantaget många livsmiljöer och spridningsvägar för arter knutna till ädellövträd såväl som barrskog av kommunens utbyggnadsplaner. I Nackas strukturplan finns ytterligare områden som planeras utvecklas men där inget planarbete ännu påbörjats.

Figur 26. Figuren visar planerad utbyggnad i Nacka (pågående planer) i relation till spridningssamband för barrskogsmiljöer (WSP, 2020).

Figur 27. Figuren visar planerad utbyggnad i Nacka (pågående planer) i relation till spridningssamband för ädellövsmiljöer (WSP, 2020).

Ett samlat grepp för att utveckla och förstärka den gröna infrastrukturen behövs i kommunen för att motverka de kumulativa effekterna av pågående utbyggnadsprojekt.

Den artskyddsutredning som genomförts för fåglar (Calluna, 2021) har vägt in övriga pågående planprocesser i centrala Nacka och bland annat har en habitatnätverksanalys utförts för att bedöma påverkan på mindre hackspetts bevarandestatus. Bedömningen är att detaljplanen inte riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen för någon berörd art även om de kumulativa effekterna vägs in.

6.2.6. Skyddsåtgärder

Planförslaget anger att en buffertzona på 10 meter ska finnas inom planområdet som en naturlig övergång mot det planerade naturreservatet vilket bidrar till att minska påverkan i form av belysning, behov av nedtagning av träd som kan utgöra risk mm. I det fortsatta arbetet med planering och projektering bör man arbeta vidare med denna buffertzona tillsammans med ekologisk expertis för att övergången ska bli optimal ur naturvårdssynpunkt.

Då planen bedöms innebära stora negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden bör skyddsåtgärder vidtas för att minska påverkan i den mån det är möjligt. Nedan anges förslag till skyddsåtgärder. Dessa är huvudsakligen hämtade från de expertutredningar som tagits fram under planprocessen, utifrån avstämning med några

av de utredare som medverkat vid dessa (Calluna och Ekologigruppen) samt där det anges från det PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen (Ekologigruppen, 2021) som tagits fram efter planens granskning. PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen kommer att vara en bilaga till exploateringsavtalet.

Naturvärden/Träd

Planområdets högsta värden är knutna till tallskogar och det är denna naturtyp som framförallt bör förstärkas i området. Även inslag av ek och andra lövträd bör finnas inom området för att bidra till variation och upprätthålla spridningssamband. Naturvärden kopplade till den gamla skogen som försvinner kan inte ersättas inom rimlig tidsrymd. Det är viktigt att det fortsatt finns en blandning av gamla och unga träd. För att stärka kvarvarande skog bör naturvärden i skogen utvecklas med naturvårdsinriktad skötsel. Då hållmarkstallskogar är känsliga för ökat slitage är det viktigt att kanalisera/styra besökare, cyklar från/via planområdet till naturreservatet. I PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen finns ett åtagande om att ta fram skötselplan för naturområde väster om Ryssbergen i syfte att skapa livsmiljöer för arter knutna till till skogsområdet genom att skydda och sköta höga naturvärden långsiktigt. Skötselplanen syftar också till att på sikt införliva områden med höga naturvärden i naturreservat Ryssbergen (Ekologigruppen, 2021).

Skyddade arter

Mindre hackspett

Trots att den mindre hackspettens bevarandestatus inte bedöms försämrats rekommenderar Länsstyrelsen att skyddsåtgärder ändå utförs då biotoper som kan utgöra del av livsmiljöer för mindre hackspett påverkas i planområdet.

För att inte bryta den positiva trend som verkar finnas för mindre hackspett för den lokala populationen rekommenderas följande:

- A. Bevara minst 0,8 hektar av de livsmiljöer som finns inom Ryssbergens och/eller Östra Vikdalens detaljplaneområden.
- B. Genomför skyddsåtgärder för mindre hackspett, på en areal som är minst dubbelt så stor som de livsmiljöer som försvinner. (T.ex.: om 0,8 hektar bevaras och 0,8 försvinner, genomförs skyddsåtgärder på 1,6 hektar).

Skyddsåtgärdernas syfte är att nyskapa eller förstärka livsmiljöer någonstans i eller i närheten av ovan nämnda planområden. Skyddsåtgärderna kan genomföras samlat i ett område, eller spritt i flera mindre områden. Skyddsåtgärderna ska genomföras så pass nära planområdena att de berör samma hemområde (d.v.s. inom ett område på 200 hektar). För förslag på specifika åtgärder hänvisas vidare till Callunas artskyddsutredning. (Calluna, 2021)

Skötselåtgärder som är särskilt värdefulla för att gynna mindre hackspett är att döende och döda lövträd eller lövträdsdelar får stå kvar och att andelen död ved får öka. Det är även viktigt att nya träd som är lämpliga som efterträdare får stå kvar och åldras.

Röjning av gran, sly och ungräd kan vara gynnsamma åtgärder i vissa lövskogsbestånd. Levande aspträäd, både unga och gamla, samt asp-sly nyttjas vid födosök och bör därför sparas. Vid avverkningar är det viktigt att spara artens bästa häcknings- och födosöksbiotoper, i synnerhet äldre lövträd. Det är särskilt värdefullt att värna alar, björkar, ekar och lind. (WSP, 2020)

I PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen finns ett åtagande om att vidta åtgärder i tre områden på sammanlagt 1,5-1,7 hektar vid Skuru brukshundsklubb samt vid Utskogsvägen, öster om Nyckelvikens naturreservat. Åtgärderna omfattar att öka fuktigheten i befintlig sumpskog, skapa mer död ved och gallra brynmiljöer. Det finns också ett åtagande om att i naturreservat Ryssbergen skapa sumpskog genom att leda dagvatten till kvarvarande lövskogsmiljöer i nordvästra delen av planområdet och att sköta områdets sumpskogar så att de förbättras som livsmiljö för mindre hackspett, t ex genom att befintliga miljöer med fuktig skogsmark röjs samt att träd skadas och dödas. Detta regleras genom områdets skötselplan. (Ekologigruppen, 2021)

Duvhök, gröngöling och spillkråka

För duvhök, gröngöling och spillkråka föreslås skyddsåtgärder enligt nedanstående i artskyddsutredningen, se Tabell 4. (Calluna, 2021)

Tabell 4. Skyddsåtgärder duvhök, gröngöling och duvhök. I enlighet med tolkningen av artskyddsförordningen 2020 så redovisades duvhök, gröngöling och spillkråka noggrannare än övriga arter och bedömdes även noggrannare än resterande fåglar (förutom mindre hackspett). Denna bedömning kommenteras 2021 för att inte frågorna ska bli hängande i luften (i tabellen nedan).

Art	Bedömning 2021	Skyddsåtgärd	Kompensationsåtgärder
Duvhök	Det finns ingen indikation på att duvhök häckar inom området. Arten utnyttjar sannolikt Ryssbergen tidvis som födosöksområde. Skyddsåtgärder för att skapa bättre förutsättningar för födosök.	Inrättat naturreservat med anpassad skötsel, fram tills att naturreservat vunnit laga kraft inrättas naturvårdsavtal.	I avsatt områden bör granar (höga och täta) sparas för att ge förutsättningar för häckande duvhök. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Gröngöling	Det finns ingen indikation på att gröngöling häckar inom området. Arten utnyttjar sannolikt Ryssbergen som födosöksområde. Mycket liten risk för påverkan på potentiella födosöksmiljöer – gamla och skadade träd försvinner men det bedöms finnas tillräckligt med miljöer kvar för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion.	Avverka inte träd under häckningsperiod.	Spara och återskapa miljöer med lämpliga häckningsträd. Gynnas också långsiktigt av att avsätta områden med skydd och sköta för att återskapa gamla träd. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Spillkråka	Det finns ingen indikation på att spillkråka häckar inom området. Arten utnyttjar sannolikt Ryssbergen som födosöksområde. Mycket liten risk för påverkan på potentiella födosöksmiljöer – gamla och skadade träd försvinner men det bedöms finnas tillräckligt med miljöer kvar för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion	Avverka inte träd under häckningsperiod. Spara och återskapa miljöer med lämpliga häckningsträd som gammal tall och asp. Sköt tallskogen så att den bibehåller en gles karaktär och stort innehåll av död ved.	Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.

Samtliga skyddsåtgärder i Tabell 4 finns med i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen.

Övriga skyddade fågelarter

För de övriga skyddade fågelarterna föreslås skyddsåtgärder enligt Tabell 5. (Calluna, 2021)

Tabell 5. 36 skyddade fågelarter samt föreslagna skyddsåtgärder från artskyddsutredningen. Eventuell påverkan på lokal population och skyddsåtgärder har formulerats för att undvika att skada och döda individer, samt att störa individer. Kontinuerlig ekologisk funktion bibehålls för arterna. För alla fågelarter gäller åtgärden "Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod" för att inte utlösa förbud att döda och skada. Ytterligare åtgärder för att bibehålla kontinuerlig ekologisk funktion föreslås.

Art	Skyddsåtgärd under arbetstid	Skyddsåtgärd för kontinuerlig ekologisk funktion
Björktrast	Avverka inte häckningsträd under häckningsperiod.	Spara och återskapa miljöer med lämpliga häckningsträd. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Blåmes	Avverka inte häckningsträd under häckningsperiod.	
Bofink	Avverka inte träd under häckningsperiod.	Spara och återskapa miljöer med lämpliga häckningsträd. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Domherre	Avverka inte träd under häckningsperiod.	Bevara och skapa födosöksmiljöer för häckande och övervintrande fåglar. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Grå flugsnappare	Avverka inte träd under häckningsperiod.	Bevara och skapa bryn för bra födosöksmiljö under häckningsperioden. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Grönfink	Avverka inte träd under häckningsperiod.	Bevara och skapa bryn för bra födosöksmiljö under häckningsperioden. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Grönsiska	Avverka inte träd under häckningsperiod.	
Grönsångare	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	Spara och återskapa miljöer med lämpliga busksnår för häckning. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Gärdsmyg	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	Spara och återskapa miljöer med lämpliga busksnår för häckning. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer

Art	Skyddsåtgärd under arbetstid	Skyddsåtgärd för kontinuerlig ekologisk funktion
		likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Kaja	Avverka inte häckningsträd under häckningsperiod.	
Kattuggla	Avverka inte häckningsträd under häckningsperiod (Obs. häckar tidigt, redan från första februari bör avverkning undvikas).	Sätt upp holkar.
Koltrast	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	Bevara bärande träd och buskar för födosök på vintern, öppna gräsmarker för häckningsperioden. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal.
Kråka	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	
Kungsfågel	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	Bevara områden med tätare gran för födosök under häckningsperiod. Vid ett genomförande av detaljplanen kommer likartade biotoper att säkerställas och utvecklas inom blivande naturreservat samt i område för blivande naturvårdsavtal
Lövsångare	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	
Nötskrika	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	
Nötväcka	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.
Ringduva	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	naturvårdsavtal.
Rödhake	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	
Rödstjärt	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	Sätt upp holkar.
Skata	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	
Skogsduva	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.
Stare	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.
Stenskvätta	Utför inte markarbeten under häckningsperiod	
Steglits	Avverka inte träd under häckningsperioden.	
Större hackspett	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	
Svarthätta	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	
Svartmes	Avverka inte träd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.
Svartvitflugsnappare	Avverka inte träd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.

Art	Skyddsåtgärd under arbetstid	Skyddsåtgärd för kontinuerlig ekologisk funktion
Talgoxe	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	
Tamduva	Förstör inte häckningsplatser.	
Tofsmes	Avverka inte häckningsträd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.
Trädgårdssångare	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	
Trädkrypare	Avverka inte träd under häckningsperioden.	Sätt upp holkar.
Tornseglare	Restaurera fasader och tak så att ev. häckningsmöjligheter kvarstår	Sätt upp holkar.
Ärtsångare	Avverka inte träd och buskar under häckningsperiod.	

Samtliga skyddsåtgärder i Tabell 5 finns med i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen.

Fladdermöss

Det är viktigt att naturreservatet blir av så att sammanhängande ytor med många gamla träd bevaras. För fladdermössen är det viktigt att reservatet går hela vägen ut till vattenkanten. Dessutom föreslås:

- En buffertzona mellan tilltänkt naturreservat och kvartersmark för att den bevarade skogen inte ska bli belyst och på så sätt minska attraktiviteten för fladdermöss.
- Att en gedigen belysningsplan tas fram för att minimera ljusföroreningar med särskild hänsyn till fladdermöss och andra nattdjur.
- Att strandpromenadens lampor förses med rörelsedetektorer eller liknande.
- Att val av växter ses över. Inhemsk växter är alltid bättre för insekter och därmed också fladdermöss.

(Nattbakka, 2020)

I PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen finns ett åtagande om att ta fram en belysningsplan för naturreservat och buffertzona, för att minimera ljusföroreningar med särskild hänsyn till fladdermöss och andra nattdjur. Det finns också ett åtagande om att strandpromenaden ska förses med rörelsedetektorer eller liknande. Slutligen görs ett åtagande om att göra håligheter och holkar i minst 10 avverkade träd samt sätta upp 10 prefabricerade holkar för att skapa fladdermusbon. (Ekologigruppen, 2021)

Kopparödla

Då kopparödla kan påverkas vid ett genomförande av detaljplanen rekommenderas att samordning sker med planerad dagvattenhantering i buffertzonen för att gynna kopparödlan. I buffertzonen kan miljöer skapas för arten med vattendrag och en variation av öppna och slutna miljöer längs med vattendraget.

Insekter

För insekter gäller att skapa/bevara en blandning av gamla och unga träd, samt både stående och liggande död ved. Träd som tas ner bör sparas både enskilt och i

faunadepåer inom och utanför planområdet. Det är också viktigt att skydda brandområden. Där exploatering sker på brandområden bör död ved och brandskadade träd flyttas in i reservatet, gärna i buffertzonen och brynområden där det är lättillgängligt och man undviker körskador.

I PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen finns åtaganden om att flytta död ved in i buffertzonen mellan planområde och naturreservat, in i skogsområdet väster om ryssbergen samt in i naturreservat Ryssberggen. Det gäller särskilt ved med rödlistade arter och brandskadade träd. (Ekologigruppen, 2021)

Bedömning från Länsstyrelsen om förbud enligt artskyddsförordningen

I ett beslut daterat 211105 bedömer Länsstyrelsen att exploateringsföretaget inte kommer att utlösa förbuden i artskyddsförordningen, om de skyddsåtgärder som kommunen föreslagit vidtas (Länsstyrelsen i Stockholms, 2021b). Länsstyrelsen förelägger också kommunen ett antal försiktighetsmått. De förelagda försiktighetsmåttarna är dels samma som kommunen föreslagit i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen, dels några preciseringar av tidpunkter för skyddsåtgärder, ett förbud att skada eller avverka vissa hålträd och slutligen vill LST meddelas när vissa skyddsåtgärder är utförda.

Grön infrastruktur - spridningssamband

Kommunens grönstrukturprogram (Nacka kommun, 2011) bör uppdateras så att det tar hänsyn till Nackas senaste utveckling och ett naturvårdsprogram bör tas fram så att ett helhetsgrepp tas på bevarande, förstärkning och utveckling av Nackas naturvärden och gröna infrastruktur. Detta är särskilt viktigt med tanke på den sammantagna effekten på grönstrukturen av allt pågående planarbete inom Nacka kommun, se kumulativa effekter i avsnitt 6.2.5.

Förstärkningsåtgärder kan bland annat göras i förbindelsen mot Nyckelviken. Mindre förstärkningsåtgärder kan också göras på parkmark, exempelvis söderut mot Nacka Centrum genom plantering av tall och ek, anläggande av faunadepåer mm.

Byggskedet

I anslutning till de områden där det finns värdefull natur och där träd och vegetation ska sparas behöver denna skyddas från påverkan av arbetsfordon och liknande. Etableringsområden bör inte läggas inom värdefulla naturmarker. Värdefulla träd och strukturer bör mätas in, markeras och skyddas under byggtiden. Även rötterna behöver skyddas varför en skyddszon behövs runt träden för att undvika skador i samband med schaktarbeten. Vite för skador på värdefulla träd bör preciseras.

Slutsatser

Planförslaget bedöms sammantaget innebära stora negativa konsekvenser för naturvärden inom planområdet. Cirka 5 hektar naturmark försvinner som till största delen består av tallskog av högsta eller näst högsta naturvärdesklass. Den del av skogen som klassats med högsta naturvärde bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura-2000-naturtypen västlig taiga. Skogen inom planområdet har lämnats orörd länge och hyser många gamla träd, varav ett hundratal som är äldre än 200 år. Konsekvenserna för den gröna infrastrukturen och spridningsmöjligheterna bedöms vara stora negativa då föreslagen detaljplan medför att mängden livsmiljöer i en regionalt viktig värdekärna i barrskogsnätverket minskar. De kumulativa effekterna med övriga pågående detaljplaner bidrar till att ytterligare försvaga spridningssambanden. Naturvärden kopplade till den gamla skogen som försvinner kan inte ersättas inom rimlig tidsrymd men skyddsåtgärder har föreslagits. Bland annat behöver ett övergripande helhetsgrepp tas på bevarande, förstärkning och utveckling av Nackas naturvärden och gröna infrastruktur. Även med föreslagna skyddsåtgärder bedöms konsekvenserna för naturmiljön bli stora negativa.

Ett stort antal naturvårdsarter, varav många rödlistade arter, som är beroende av en variation i landskapet, död ved och gammal skog har observerats i området. Planförslaget bedöms medföra negativa konsekvenser för många arter, bland annat fåglar, fladdermöss och insekter. Med de skyddsåtgärder för framförallt fåglar och fladdermöss som anges i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen, bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställas. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas. PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen kommer att vara en bilaga till exploateringsavtalet. Länsstyrelsen har i ett beslut daterat 211105 förelagt kommunen om ett antal försiktighetsmått, och bedömt att exploateringen med förelagda försiktighetsmått inte utlöser förbuden i artskyddsförordningen.

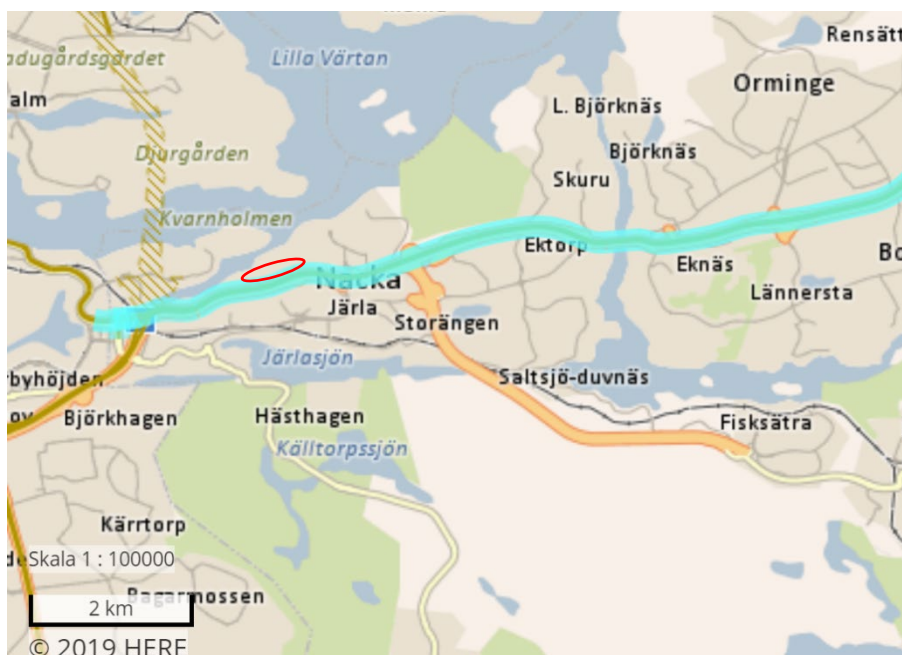
6.3. Kommunikation

6.3.1. Bedömningsgrunder

Riksintressen är geografiska områden som har utpekats därför att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Begreppet riksintresse används om två olika typer av områden. Dels större områden som riksdagen beslutat om i 4 kap. miljöbalken dels områden som är riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken. Områden enligt 3 kap. miljöbalken pekas ut av utsedda nationella myndigheter. För vägar är Trafikverket den utpekade ansvariga myndigheten. Ett riksintresse ska skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada utpekade värden eller intressen.

6.3.2. Förutsättningar

Precis norr om föreslaget detaljplaneområde löper väg 222, Värmdöleden. Trafikverket anger att väg 222 mellan trafikplats Sickla och trafikplats Gustavsberg är ett riksintresse av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Väg 222 är den enda vägen från Nacka och Värmdö, som tillsammans har mer än 100 000 invånare, till resten av regionen och är därmed mycket viktig för arbetspendling. Vägen är även viktig för turism då den är en av vägarna till och från skärgården. Vägen utgör primär transportväg för transporter av farligt gods. Vägen ingår i nätet med viktiga regionala vägar som pekats ut i Systemanalysen för Stockholm-Mälarenregionen och Gotland för att främja fungerande sammanhängande regionala stråk. Vägen ingår också i det primära vägnätet i Stockholm, ett nät med primära transportvägar som Trafikverket pekat ut tillsammans med Stockholms stad och Storstockholms Lokaltrafik. Det primära vägnätet utgörs av vägar med stora resenärströmmar med bil och buss. Dess funktion är att upprätthålla godtagbar tillgänglighet i den centrala delen av storstadsregionen genom att värna kapacitet och minimera störningskänslighet. Väg 222, framförallt Skurubron, bedömdes år 2006 vara en av de mest sårbara vägarna i regionen. (Trafikverket, 2020)

Figur 28. Riksintresset väg 222 utmärkt med turkost. Ryssbergens ungefärliga läge markerat med röd oval.

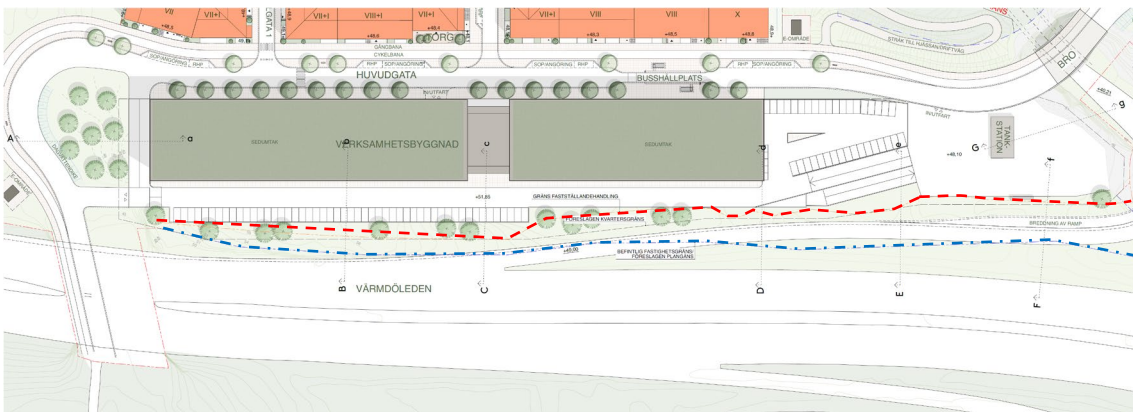
Direkt söder om planområdet ligger en påfartsramp för att angöra Värmdöleden västerut från cirkulationsplatsen öster om detaljplaneområdet. Rampen har sin högsta punkt där den i väster ansluter till väg 222 och sin lågpunkt vid trafikplatsen vid Kvarnholmstunnelns början. Detta innebär att rampen kommer att ligga både över, under och i nivå med marknivån i detaljplaneområdet. Den största delen av påfartsrampen kommer att ligga lite under marknivån i detaljplaneområdet.

6.3.3. Nollalternativet

Nollalternativet innebär att planområdet inte bebyggs och ger därmed ingen påverkan på riksintresset väg 222. I ett nollalternativ bedöms ökade flöden vid skyfall kunna uppstå längs den nya påfarten till väg 222 samt i väst under väg 222 och mot inloppet till Kvarnholmstunneln vid skyfall. De förstärkta flödena längs påfarten mot väg 222 beror på anläggning av själva påfarten som tar grönytor i anspråk, inga andra ytor bedöms bidra med yttlig avrinning till stråket. Flödesförändringen i väst under väg 222 och vid cirkulationsplatsen vid Kvarnholmstunneln beror framförallt på planerad exploatering söder om väg 222. (Ramböll, 2020a)

6.3.4. Konsekvenser av planförslaget

Planområdet går till viss del in på rampens vägområde, se Figur 29. På befintlig ramp och möjlig breddning av ramp i öster har planbestämmelse för väg/genomfartsväg lagts in, vilket skyddar rampen och därmed riksintresset för kommunikationer. På den kvartersmark som ligger innanför vägområde tillåts inga byggnader, vilket också bedöms skydda riksintresset. Vid färdigställande av mark inom planområdet som gränsar till rampen/ev breddning av rampen, finns eventuellt en risk för påverkan på riksintresset för kommunikationer under byggskedet. Det kan t ex röra sig om rampens stabilitet där planområdet ligger under rampens nivå och att ev sten/berg/byggmaterial ramlar ned på rampen där planområdet ligger över rampens nivå. Skyddsåtgärder för att motverka detta måste därför vidtas.

Figur 29. Illustration som visar befintlig ramp till väg 222, rödstreckad linje visar vägområdets gräns norrut (dvs fastställd vägplan) och blåstreckad linje plangränsen söderut mot väg 222/ramp. Bebyggelse tillåts inte på ljusgrön mark norr om rödstreckad linje.

Detaljplaneområdet utgörs idag av naturmark och vid en exploatering kan områdets möjlighet att omhänderta och fördröja regnvatten förändras. Länsstyrelsen har poängterat att väg 222 inte heller får belastas av dagvatten till följd av ett förändrat klimat efter exploatering och att det gäller vid såväl vid normala situationer som vid skyfall. Trafikverket har särskilt uttryckt önskemål angående regnvattnets flöden vid extrema väderhändelser och skyfall; att flödena inte ska öka på väg 222 eller påfartsrampen.

Ett skyfall kännetecknas av att väldigt mycket regn faller under kort tid, ofta över ett relativt litet område. Vid skyfall brukar inte någon marktyp klara av att hålla kvar och fördröja regnvattnet, och inte heller brukar dagvattensystem vara dimensionerade för att omhänderta de flöden som uppstår, så skyfallsvatten brukar rinna ovanpå marken mot de lågpunkter som finns.

Detaljplaneområdet är i nuläget uppdelat i tre avrinningsområden, där östra delen avrinner åt öster, västra delen söderut via vägporten under väg 222 vid Birkavägen och de centrala delarna avrinner norrut. Med den höjdsättning som planeras kommer dessa avrinningsområden att kvarstå även efter exploatering. Den dagvattenutredning som har tagits fram visar att dagvattenflöden med en antagen klimatfaktor om 1,25 inte kommer att belasta väg 222. (Ramböll, 2020a)

I skyfallskarteringen ses ökade översvämningsdjup vid skyfall längs den nya påfarten till väg 222. De ökade djupen bedöms uppstå på grund av att utrymmet mellan påfarten till väg 222 och bergsväggen/föreslagen mur/kantsten inom planområdet mot väg 222 blir som ett dike. Vattendjupen på vägen påverkas inte och vatten spiller därmed inte över från ”diket” till vägen. Det finns inte något befintligt vägdike och därmed sker inte heller någon försämring av väg 222s avvattning, oavsett om det är skyfall eller inte. (Ramböll, 2021). Planen bedöms därmed inte ge upphov till försämrad framkomlighet på väg 222 eller påfartsrampen vid skyfall.

Detaljplaneområdets närhet till väg 222 ger också upphov till olycksrisker, se vidare riskavsnittet, avsnitt 6.4 , för detaljplanens påverkan på väg 222 ur det perspektivet.

Sammantaget bedöms planförslaget inte ge någon påverkan på riksintresset för kommunikationer, detta under förutsättning att de skyddsåtgärder som föreslås i avsnitt 6.4.6 vidtas.

6.3.5. Kumulativa effekter

Inom ramen för arbetet med programmet för centrala Nacka och tunnelbanans förlängning planeras mycket förändringar kring väg 222. Dessa förändringar kan påverka andra delar av riksintresset än de delar som ligger precis söder om planområdet. Inga kumulativa konsekvenser för riksintresset har dock identifierats på den sträcka av väg 222 som behandlats i denna MKB.

6.3.6. Skyddsåtgärder

Som skyddsåtgärd anges i plankartan skyddsbestämmelse n3, som reglerar att inget vatten får avledas från planområdet söderut. Därmed behöver verksamsytornas ytor anläggas på ett sådant sätt att vatten inte tillåts passera, t ex genom att de kantas av en mur eller kantsten för att hindra vatten från att avvattna söderut. Vidare rekommenderas i skyfallsutredningen en höjdsättning av verksamsytornas stomten som lutar österut för att avleda dagvatten och skyfallsvatten till lokalgata 2, huvudgatan och vidare norrut. (Ramböll, 2021)

Vid färdigställande av mark inom planområdet som gränsar till rampen/ev breddning av rampen, behöver skyddsåtgärder vidtas. Det är viktigt att rampens stabilitet inte äventyras där planområdet ligger under rampens nivå och att ev sten/berg/byggmaterial inte ramlar ned på rampen där planområdet ligger över rampens nivå. Detta måste säkerställas i detaljprojektering, byggplanering och byggproduktion. Rasrisk behöver även elimineras långsiktigt, även när planen är fullt utbyggd.

Slutsatser

Sammantaget bedöms planförslaget inte ge några konsekvenser på riksintresset för kommunikationer, om skyddsåtgärder som föreslås i denna MKB vidtas.

Ökade översvämningsdjup vid skyfall kan uppstå längs den nya påfarten till väg 222. De ökade djupen bedöms uppstå på grund av att utrymmet mellan påfarten till väg 222 och bergsväggen/föreslagen mur/kantsten inom planområdet mot väg 222 blir som ett dike. Vattendjupen på vägen påverkas inte och vatten spiller därmed inte över från "diket" till vägen. Det finns inte något befintligt vägdike och därmed sker inte heller någon försämring av väg 222s avvattnings, oavsett om det är skyfall eller inte.). Planen bedöms därmed inte ge upphov till försämrad framkomlighet på väg 222 eller påfartsrampen vid skyfall.

Under detaljprojektering, byggplanering och byggproduktion måste det säkerställas att rampens stabilitet inte äventyras där planområdet ligger under rampens nivå och att ev sten/berg/byggmaterial inte ramlar ned på rampen där planområdet ligger över rampens nivå. Rasrisk behöver även elimineras långsiktigt, när planen är fullt utbyggd.

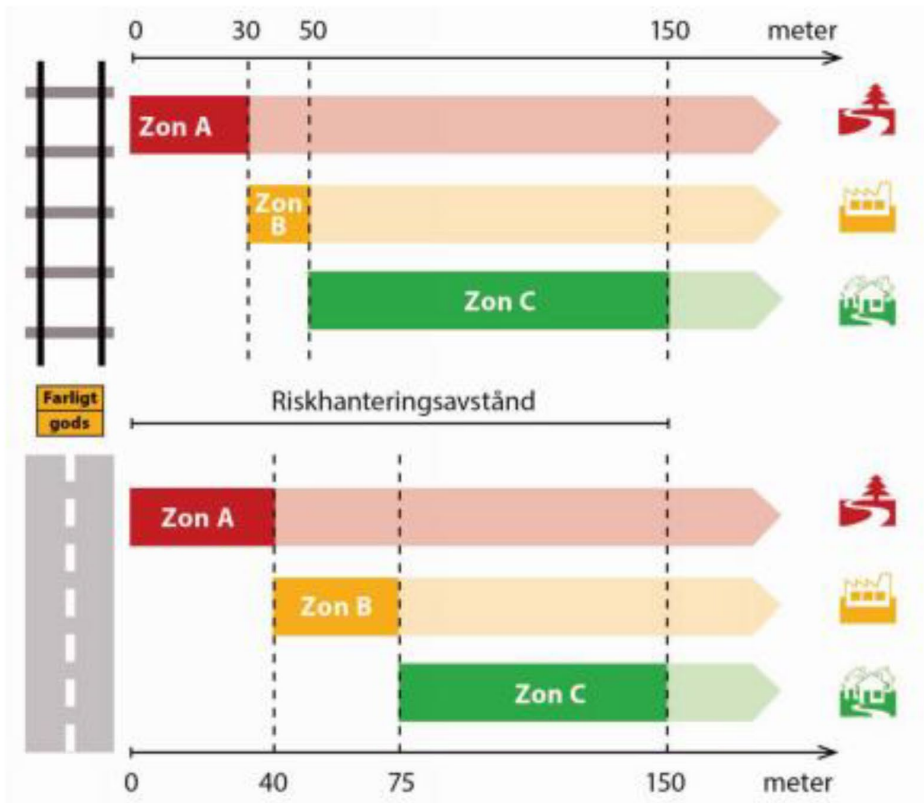
6.4. Risk

Detta avsnitt baseras på framtagen riskutredning för detaljplanen, om inget annat anges. Riskutredningen har tagits fram av Brandskyddslaget (Brandskyddslaget, 2021).

6.4.1. Bedömningsgrunder

Transporter av farligt gods

Länsstyrelsen i Stockholms Län har tagit fram riktlinjer för hur risker från transporter med farligt gods på väg och järnväg ska hanteras vid exploatering av ny bebyggelse. Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning och underlätta hanteringen av riskfrågor. Länsstyrelsen anser att möjliga risker ska studeras vid exploatering närmare än 150 meter från en transportväg för farligt gods. I riktlinjerna presenterar Länsstyrelsen riktlinjer för skyddsavstånd till olika verksamheter. Dessa rekommendationer redovisas i Figur 30.

Rekommenderad markanvändning inom respektive zon

Zon A	Zon B	Zon C
G Drivmedelsförsörjning	E Tekniska anläggningar	B Bostäder
L (obemannad)	G Drivmedelsförsörjning (bemannad)	C Centrum
P Odling och djurhållning	J Industri	D Vård
T Parkering (ytparkering)	K Kontor	H Detaljhandel
Trafik	N Friluftsliv och camping	O Tillfällig vistelse
	P Parkering (övrig parkering)	R Besöksanläggningar
	Z Verksamheter	S Skola

Figur 30. Rekommenderade skyddsavstånd till olika typer av markanvändning.

Avstånden i figuren mäts från närmaste väggkant respektive närmaste spårmitt. Generellt gäller oavsett markanvändning att 25 meter närmast riskkällan bör lämnas fritt från byggnader, dvs. även inom zon A. Avsteg kan vara möjligt för byggnader utan stadigvarande vistelse (t ex lager) förutsatt att inte byggnaden innebär ökad risk för trafikanter på vägen eller järnvägen vid en eventuell olycka. För ny bebyggelse inom redovisade skyddsavstånd behöver en riskutredning göras som undersöker om planförslaget är lämpligt och vilka eventuella skyddsåtgärder som behövs.

Om avsteg görs från rekommenderade skyddsavstånd ska åtgärder vidtas inom åtminstone 30 meter från vägen om det är en primär transportled för farligt gods, om riskanalys visar att det behövs.

Bensinstationer

För ny bebyggelse intill bensinstationer gäller Länsstyrelsens riktlinjer från 2000. Dessa innebär att 25 meter närmast tankfordonets lossningsplats, avluftningsanordningar från bensincistern samt tankställe där fordon tankas bör lämnas bebyggelsefritt. Tät kontorsbebyggelse kan placeras på 25 meters avstånd och sammanhållen bostadsbebyggelse, personintensiv verksamhet eller svårutrymd verksamhet kan tillåtas på 50 meters avstånd. Förutom för rekommendationen om bebyggelsefritt avstånd anges inte i rapporten om avstånden gäller från verksamhetsgräns eller verksamhetsdel. I exempel i rapporten anges avstånd dock till verksamhetsdelar. När det gäller bensinstationer utgör den största riskkällan själva lossningen eftersom det vid detta moment kan vara möjligt för stora mängder vätska att läcka ut. Avstånden skulle därför kunna utgå från den centrala påfyllningsplatsen. Vid nyprojektering av bensinstationer om planlösningen inte är bestämd kan det vara lämpligt att utgå från verksamhetsgräns vid beräkning av skyddsavstånd.

I Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor anges att byggnader och andra anläggningar där brandfarliga eller explosiva varor hanteras skall vara inrättade så att de är betryggande ur brand- och explosionssynpunkt och förlagda på sådant avstånd ifrån omgivningen som behövs med hänsyn till hanteringen (6 §). MSB har upprättat en Handbok för hantering av brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer som mer tydligt redovisar hur bl.a. riskkällor m.m. ska beaktas vid tankanläggningar. I handboken redovisas minsta avstånd mellan olika verksamhetsdelar inom bensinstationen och omgivande bebyggelse. I detta fall aktuella minsta avstånd redovisas i Tabell 6. Avstånden kan minskas om betryggande säkerhet kan uppnås på annat sätt.

Tabell 6. Minsta avstånd mot omgivningen från olika delar inom bensinstationens område. Tabellen gäller drivmedel med en flampunkt på 30°C eller lägre, dvs. bensin och etanol. Diesel har en högre flampunkt, vilket innebär att den är mer svårantändlig.

Objekt	Påfyllningsanslutning till cistern	Mätarskåp	Pejl-förskruvning	Cistern-avluftningens mynning
Plats där människor vanligen vistas, t.ex. bostad, gatukök, butik, servering m.m.	25*	18	6	12
Stationsbyggnad m.m.	12	6	3	6
Utrymningsväg från stationsbyggnad	18	9	6	12
Byggnad där människor vanligen inte vistas	9	3	3	3
Förrådsbyggnad med stor brandbelastning	12	3	3	6
Cistern ovan mark med brandfarlig vätska	3	3	-	-
Starkt trafikerad väg eller gata	3	3	3	3
Parkeringsplatser	6	3	3	6
Båtplatser	25	25	-	18

* Avstånd kan halveras om vägg mot spillzon är av obrännbart material och lägst i brandteknisk klass EI 60 utan ventilationsöppningar och brandtekniskt oklassade fönster. Hela avståndet gäller dock för in- och utgångar.

Riskenivåer

Vid kvantifiering av risker beräknas frekvensen (hur ofta en riskhändelse inträffar) och konsekvensen (vilken skada en riskhändelse ger upphov till) för en olyckshändelse. Risker avseende personsäkerhet brukar presenteras och värderas i form av individrisk och samhällsrisk:

Individrisk är den risk som en enskild person utsätts för genom att vistas i närheten av en riskkälla. Individrisken redovisas som platspecifik individrisk. Detta görs i form av individriskkonturer som visar frekvensen för att en fiktiv person på ett visst avstånd omkommer till följd av en exponering från den studerade riskkällan.

Samhällsrisk är det riskmått som en riskkälla utgör mot hela den omgivning som utsätts för risken. Frekvenser för olika händelser vägs samman med konsekvenserna av dessa. Detta redovisas sedan i ett F/N-diagram (frequency/number of fatality) där den kumulerade frekvensen plottas mot konsekvenser i ett diagram. Frekvenser uttrycks i förväntat antal olyckor per år (år⁻¹) och konsekvenser i antal omkomna, då dessa enheter ger en uppfattning om vilken risk samhället utsätts för till följd av en riskkälla.

Vilken risknivå som kan betraktas som acceptabel är inte entydigt specificerat eller uttryckt i någon idag gällande lagstiftning. Länsstyrelsen i Stockholms län rekommenderar nedanstående riskkriterier för individrisk och samhällsrisk, vilka används i denna analys (se Tabell 7).

Tabell 7. Länsstyrelsen i Stockholms läns förslag på riskkriterier för individrisk och samhällsrisk.

Riskkriterier	Individrisk	Samhällsrisk för en vägsträcka på 1 km
Övre gräns för område där risker under vissa förutsättningar kan tolereras	10^{-5}	$F=10^{-4}$ per år för $N=1$ med lutning på FN-kurva: -1
Övre gräns för områden där risker kan anses vara små	10^{-7}	$F=10^{-6}$ per år för $N=1$ med lutning på FN-kurva: -1

Enligt Tabell 7 anges kriterierna i form av en övre och en undre gräns. Risker över den övre gränsen anses som oacceptabla medan risker under den nedre gränsen bedöms som acceptabla. Området mellan kriterierna benämns ALARP (As Low As Reasonably Practicable). I detta område ska man sträva efter att med rimliga medel sänka riskerna, d.v.s. att kostnaderna för åtgärderna ska vara rimliga i förhållande till den risk-reducerande effekt som erhålls.

6.4.2. Förutsättningar

Den riskutredning som genomförts inom ramen för detaljplanearbetet har inventerat de riskkällor som finns inom och på ett avstånd av upp till 150 m från detaljplaneområdet. Som riskkälla räknas transportleder för farligt gods, järnvägar samt verksamheter som hanterar farligt gods som kan innebära plötsliga och oväntade olyckshändelser med konsekvens för det aktuella området. De riskkällor som skulle kunna påverka planområdet bedömdes vara Värmdöleden inklusive påfartsramp utmed planområdet och planerad bensinstation inom detaljplaneområdet.

Trafikverkets basprognos för 2040 på aktuell sträcka av Värmdöleden innebär trafikflöden på 88 000 fordon per dygn i båda riktningarna samt en hastighet på 80 km/tim. Andelen tung trafik är enligt basprognosen 14 % år 2040. Utmed planområdet har nyligen en ny påfartsramp till Värmdöleden invigts. Prognostiserat trafikflöde 2040 på rampen är 9 720 fordon per dygn. Andelen tung trafik är 10 %. Rampen ligger i nivå med planområdet i den västra delen och lägre än planområdet i den östligaste delen. Avstånd mellan Värmdöleden och planområde är som minst 11 m. Avståndet mellan ramp och planområde varierar mellan 2 och 10 meter, beroende på om den befintliga rampens eventuella breddning norrut räknas med eller inte.

Nacka kommun har låtit genomföra en kartläggning av transporter av farligt gods på Värmdöleden på vägavsnittet som ligger i höjd med planområdet. Prognos för antalet transporter av brännbar gas (ADR-klass 2.1) år 2030 är 2 210-2 950 st årligen och antalet transporter brandfarlig vätska (ADR-klass 3) är ca 50 000 st årligen.

Rampen bedöms ha mycket begränsade transporter med farligt gods. Det kommer i huvudsak att röra sig om transporter med drivmedel från den planerade bensinstationen, bilhallen samt en planerad bensinstation öster om planområdet. Leveranser av drivmedel sker generellt ca 2-5 gånger per vecka till en normalstor bensinstation.

Leveranserna kommer inte att gå på lokalgator inom planområdet. Några uppgifter om antalet leveranser har inte erhållits. En grov bedömning är att stationen får leveranser av drivmedel fyra gånger i veckan. Bensin utgör normalt ca 50 % av sålda vätskeformiga drivmedel vid bensinstationer.

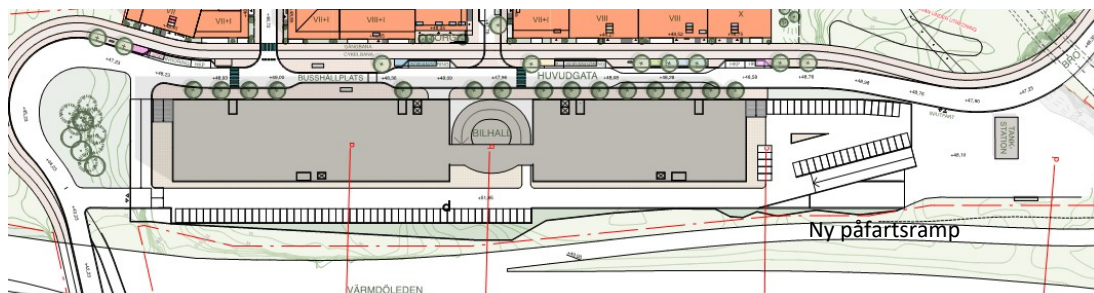
6.4.3. Nollalternativet

Nollalternativet innebär att planområdet förblir obebyggt vilket innebär en låg samhällsrisk då få människor bedöms vistas inom området och individrisken bedöms inte öka jämfört med nuläget.

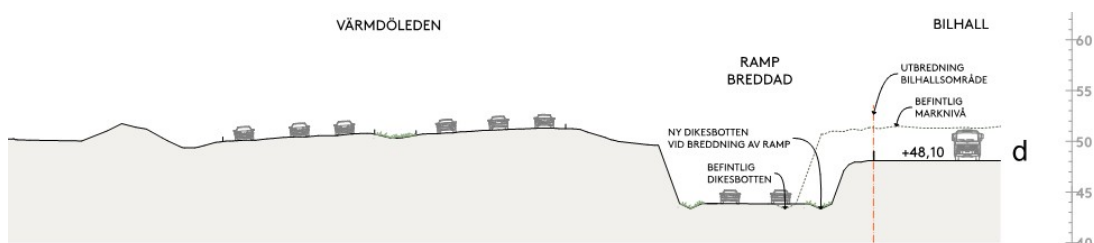
6.4.4. Konsekvenser av planförslaget

Detaljplanen omfattar bland annat bostäder, förskola, bilhandel, bensinstation och infrastruktur. Bostäderna planeras med i huvudsak 6-8 våningar med en högdal i 10 våningar i områdets nordöstra del. Bostäderna planeras norr om lokalgatan. Lokalgatan ansluter till trafikplats Kvarnholmen öster om planområdet. Från trafikplatsen finns påfart till västgående körriktning på Värmdöleden. Rampen kommer att ligga lägre än planområdet i den östligaste delen och i nivå med planområdet i den västra delen.

Mellan bostäderna och Värmdöleden planeras en byggnad i åtta våningsplan. I nuläget planeras byggnaden för förrådsfunktioner, bilförsäljning inkl verkstad och kontor, parkering, idrottshall och konferensfunktioner. Mellan byggnaden och Värmdöleden planeras markparkering med lastfar⁶. Även direkt öster om byggnaden planeras en yta för markparkering. Se Figur 31.

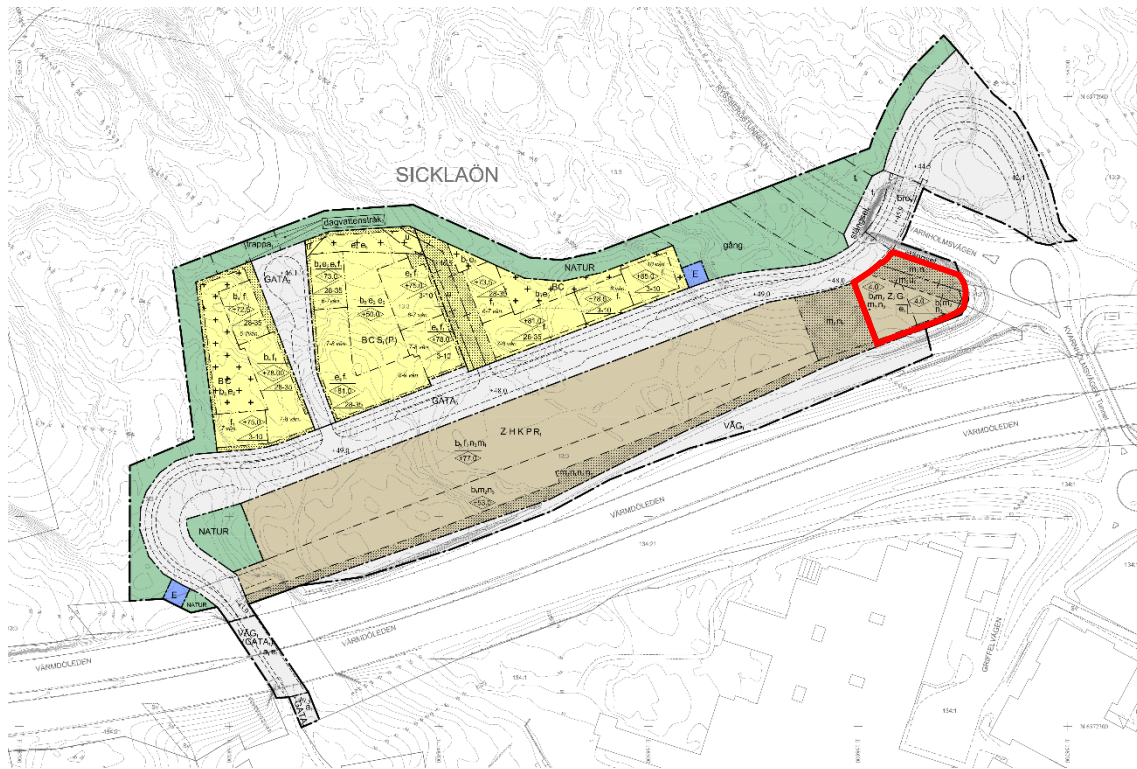
Figur 31. Ryssbergen situationsplan vid planområdets södra gräns (ÅWL arkitekter, 2020-09-01).

⁶ En lastfar är en 7-8 meter bred fullt körbar tunnel.

Figur 32. Sektion med planområde till höger och väg 222 till vänster (sektion D-d, längst till höger i Figur 31 (ÅWL arkitekter, 2020-09-01).

Öster om bilhandeln, invid rondellen, planeras en bensinstation (automatstation) med tvätthall, se Figur 33.

Figur 33. Läge för bensinstation, markerat med rött.

I den riskutredning som genomförts studerades följande olycksscenarier:

- Hantering av brandfarlig vara inom bensinstationsområdet
- Olycka med farligt gods på Värmdöleden
- Olycka med farligt gods på rampen

Riskhändelser kopplade till hantering av brandfarlig vara på bensinstationen är

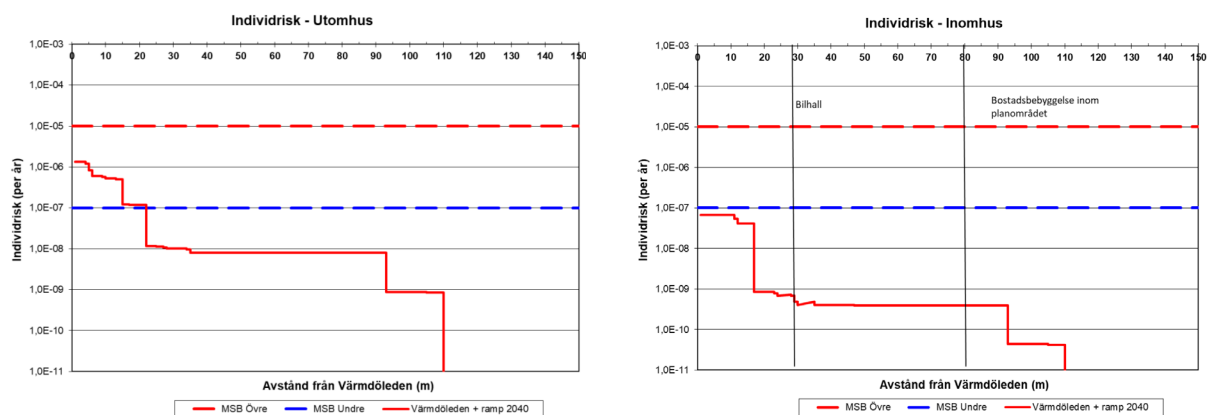
- läckage och antändning av drivmedel från pumpar,
- läckage och antändning till följd av påkörning av pumpar,
- läckage och antändning av drivmedel vid lossning,
- brand i mynningen till avluftningsrör på cisterner för drivmedel,
- läckage och antändning av fordonsgas vid tankning,
- läckage och antändning av fordonsgas genom säkerhetsventil på gaslagret
- brand i gaslager.

Hanteringen av brandfarlig vara uppfyller de krav på avstånd som gällande föreskrifter anger och vad Länsstyrelsen rekommenderar, inom 30 meter från drivmedelsstationen

anges markanvändningen till gata, genomfartsväg eller naturområde alternativt så finns egenskapsbestämmelse om att marken inte får bebyggas. Från lossningsplatsen är det minst 50 m till annan bebyggelse än bensinstation. Riskutredningen anger att ”Vid placering av stadigvarande verksamhet inom 50 m från lossningsplatsen ska huvudentrén inte vara på en sida som vetter direkt mot lossningsplatsen och utrymning måste vara möjlig bort från stationen.” Inom 50 m från lossningsplatsen anger planbestämmelserna att stadigvarande vistelse ovan mark inte är tillåten. Säkerheten bedöms vara tillfredsställande. Inget behov av ytterligare krav på skyddsavstånd har identifierats.

För olycka med farligt gods på Värmdöleden eller på rampen till Värmdöleden bedömdes en fördjupad riskanalys vara nödvändig till följd av att risknivån bedömts som hög. I en fördjupad analys kvantifieras frekvensen för, samt konsekvenserna av, respektive olycksrisk. En fördjupad riskanalys omfattar beräkning av individrisk såväl som samhällsrisk.

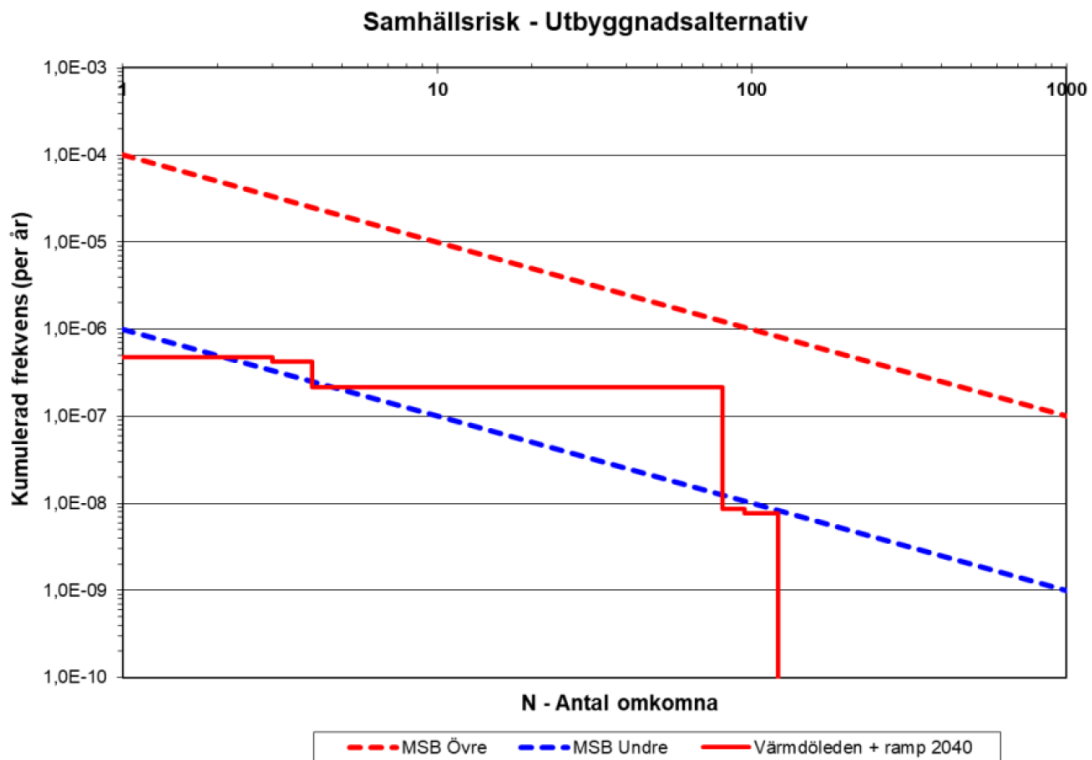
Resultatet av beräkningarna visar att individrisknivån är acceptabel utan skyddsåtgärder inomhus, då den ligger under ALARP-området. Utomhus hamnar individrisken inom ALARP-området för området 0-ca 20 m från Värmdöleden inkl ramp, se Figur 34. Utformningen av obebyggda områden i anslutning till riskkällor bör göras med hänsyn tagen till den förhöjda risknivån. Detta gäller främst för områden mellan ny bebyggelse och riskkällan, 0-20 m från Värmdöleden. Dessa områden bör inte utformas så att de uppmuntrar till stadigvarande vistelse. Området närmast rampen planeras för ytparkering, ytor inom bensinstationsområdet samt tvätthall. Dessa verksamheter bedöms vara lämplig markanvändning inom det aktuella området då de inte uppmuntrar till stadigvarande vistelse. Ytorna behöver inte skyddas av ytterligare åtgärder.

Figur 34. Individrisk utomhus (till vänster) och inomhus (till höger) utmed Värmdöleden och påfartsrampen. Observera att frekvensen redovisas med logaritmisk skala. ALARP-området utgörs av ytan mellan blå och röd streckad linje.

När det gäller samhällsrisk ligger risknivån med planförslaget delvis på acceptabla nivåer och delvis i den nedre delen av ALARP, se Figur 35. Det är framförallt transporter med brännbar gas som bidrar till att höja risknivån, och det är scenarier som

leder till medelstor och stor gasmolnsexplosion som medför att risknivån hamnar inom ALARP. Riskbidraget från den planerade påfartsrampen är begränsat. Vid risknivåer inom ALARP ska säkerhetshöjande åtgärder genomföras så långt det är rimligt och möjligt.

Figur 35. F/N-kurva som redovisar samhällsrisknivån för planområdet och dess närmaste omgivning med avseende på olycksrisker förknippade med Värmdöleden inkl påfartsramp. Observera att frekvens och konsekvens redovisas med logaritmisk skala. ALARP-området utgörs av ytan mellan blå och röd streckad linje.

Utformningen av obebyggda områden i anslutning till riskkällor bör göras med hänsyn tagen till den förhöjda risknivån. Detta gäller främst för områden mellan ny bebyggelse och riskkällan. Dessa områden bör inte utformas så att de uppmuntrar till stadigvarande vistelse. I planförslaget föreslås området mellan planerad bilhandel och ramp/Värmdöleden för ytparkering, ytor inom bensinstationsområdet samt tvätthall. Dessa verksamheter bedöms vara lämplig markanvändning inom det aktuella området, eftersom de inte planeras för stadigvarande vistelse.

Vid lokalisering i ett utsatt område bör man alltid sträva efter att lokalisera bebyggelsen på ett tillräckligt stort avstånd från eventuella störningskällor. Länsstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd bör användas som riktvärden för placering av verksamheter. I centrala områden där det är ont om mark kan detta dock vara svårt. Bostäder och förskola planeras som minst ca 65 meter från rampen och 75 meter från Värmdöleden. Det innebär att rekommenderade skyddsavstånd följs till Värmdöleden,

men inte till rampen. Bostadsbebyggelsen ligger bakom bilhandeln och exponeras därför inte mot rampen utan skyddas av den framförliggande bilhallen. Avsteget från rekommenderat skyddsavstånd bör därför kunna accepteras utan krav på byggnadstekniska åtgärder. Placeringen av bensinstationen följer rekommenderade skyddsavstånd, lagar och regler. Inga åtgärder avseende bensinstationen bedöms vara nödvändiga.

Den planerade bilhallen ligger ca 30 meter från Värmdöleden och ca 15 meter från rampen. Rekommenderat skyddsavstånd är 40 meter. Risknivån utmed rampen bedöms vara låg med hänsyn till det fåtal transporter som kan komma att passera på rampen. Byggnadstekniska åtgärder på bilhallen bedöms dock vara nödvändiga med hänsyn till närheten till både Värmdöleden och rampen.

Eftersom planområdet ligger nära riskkällan Värmdöleden inkl ramp, ska utrymningsvägar dimensioneras och utformas så att utrymning kan ske tillfredställande även vid en olycka på Värmdöleden eller rampen. Bilhandeln ska därför utformas så att det från samtliga ytor med stadigvarande vistelse finns möjlighet att utrymma mot lokalgatan. Utrymning via fönster eller balkong med räddningstjänstens stegutrustning uppfyller inte syftet med åtgärdsförslaget. Vidare ska det beaktas att om utrymningsstrategin från byggnader utformas med tillgång till enbart en utrymningsväg, som utgörs av trapphus som vetter mot riskkällan, ska trapphuset utformas så att strålningsnivån på utrymmande inte överstiger 3 kW/m^2 vid en olycka på Värmdöleden.

Inom planområdet planeras inga verksamheter nära rampen som innehåller stadigvarande vistelse. Någon risk för påverkan inom planområdet vid en trafikolycka på rampen bedöms därför inte föreligga ens i de delar där rampen ligger i nivå med planområdet. Avakning från planområdet mot rampen förhindras genom att avakningsräcken planeras mot rampen.

Risk för trafikanternas säkerhet med nuvarande utformning av rampen till följd av närheten till planområdet bedöms inte föreligga så länge Trafikverkets krav följs, vilket förutsätts. Om rampen i framtiden breddas norrut kan ökad risk för skada på trafikanter föreligga där byggnadskonstruktioner ligger exponerade på korta avstånd. Utmed dessa sträckor bör rampen förses med avakningsräcken alternativt exponerade konstruktionsdelar motfyllas för att utgöra en ”mjukare” barriär vid en eventuell kollision. Planområdets utformning medför ingen begränsning av rampens användning eller framtida utveckling. Närheten till verksamheter inom planområdet påverkar inte driften av rampen.

6.4.5. Kumulativa konsekvenser

Den bebyggelse som planeras i detaljplanens närområde inom ramen för arbetet med Centrala Nacka omfattar huvudsakligen bostäder och kommunal service och omfattar inga nya riskkällor. Öster om planområdet och trafikplats Kvarnholmen planeras en ny drivmedelsstation. Avståndet från drivmedelsstationen till planområdet är så stort att drivmedelsstationen i sig inte bedöms påverka risknivån inom planområdet.

6.4.6. Skyddsåtgärder

All bebyggelse utom bilhallen ligger på tillräckligt stort avstånd från identifierade riskkällor. Det begränsar sannolikheten för att personer utsätts för en förhöjd risknivå under längre tidsperioder.

Vid den tänkta bilhallen rekommenderar riskutredningen att nedanstående åtgärder vidtas och skyddsåtgärderna nedan är inlyfta i planbestämmelserna.

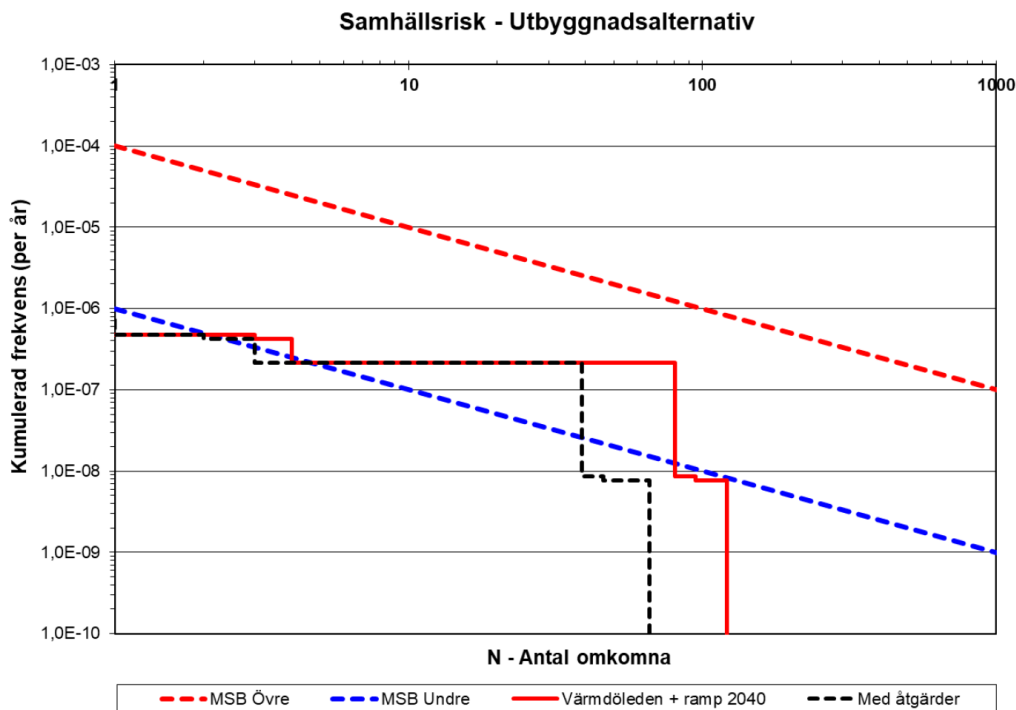
- Bilhandeln ska utformas så att det från samtliga ytor med stadigvarande vistelse finns möjlighet att utrymma mot lokalgatan.
- Friskluftsintag ska placeras i första hand mot lokalgatan, men placering på tak kan också accepteras
- Möjlighet till central nödavstängning av ventilationen ska finnas i bilhallen.
- Fasaddelar inom 30 meter från påfartsrampen, som exponeras mot denna, ska utföras i obrännbart material eller med konstruktioner som uppfyller brandteknisk avskiljning avseende täthet och isolering, motsvarande klass EI 30. Glaspartier i dessa fasader ska utföras i brandteknisk klass EW 30. Detta gäller ej byggnader kopplade till bensinstationen.⁷

De åtgärder som redovisas ovan bedöms ha följande effekt inom planområdet

- Reducering av konsekvenserna inomhus till följd av eventuella gasutsläpp genom skyddsavstånd i kombination med ventilationstekniska åtgärder.
- Reducering av konsekvenserna inomhus till följd av en större utvändig brand genom skyddsavstånd och brandskyddstekniska åtgärder.
- Ökad möjlighet för personer att utrymma byggnader innan kritiska förhållanden uppstår inomhus till följd av en olycka på Värmdöleden och påfartsrampen genom att tillgodose utrymningsmöjligheter bort från dessa.

Med hänsyn till den beräknade risknivån inom planområdet samt planerad verksamhet och bebyggelse bedöms de föreslagna åtgärderna ha en tillräcklig riskreducerande effekt. I Figur 36 redovisas en uppskattning av föreslagna åtgärders riskreducerande effekt.

⁷ Notera att effekten av brandskyddande åtgärder inte är 100 %. Det innebär att höjd tas för att ett eventuellt övertryck från en gasmolnsexplosion kan skada fönster så att skyddet mot värmestrålning försvinner eller försämras.

Figur 36. Samhällsrisk med föreslagna åtgärder.

Slutsatser

Individrisken med avseende på olycka med farligt gods på Värmdöleden eller på rampen till Värmdöleden har bedömts acceptabel. Samhällsrisken bedöms vara så hög att skyddsåtgärder bör vidtas. Rekommenderade skyddsåtgärder är:

- Bilhandeln ska utformas så att det från samtliga ytor med stadigvarande vistelse finns möjlighet att utrymma mot lokalgatan.
- Friskluftsintag ska placeras i första hand mot lokalgatan, men placering på tak kan också accepteras.
- Möjlighet till central nödavstängning av ventilationen ska finnas i bilhallen.
- Fasaddelar inom 30 meter från påfartsrampen, som exponeras mot denna, ska utföras i obrännbart material eller med konstruktioner som uppfyller brandteknisk avskiljning avseende täthet och isolering, motsvarande klass EI 30. Glaspartier i dessa fasader ska utföras i brandteknisk klass EW 30. Detta gäller ej byggnader kopplade till bensinstationen.

Ovanstående skyddsåtgärder har lyfts in i planbestämmelserna.

Avåkning från planområdet mot rampen förhindras genom att avåkningsräcken planeras mot rampen. Planområdets utformning medför ingen begränsning av rampens användning eller framtida utveckling. Närheten till verksamheter inom planområdet påverkar inte driften av rampen.

7. SAMLAD KONSEKVENSBEDÖMNING

Den samlade bedömningen av miljökonsekvensbedömningen inkl. eventuella kumulativa konsekvenser.

7.1. Slutsatser av gjorda analyser och bedömningar

En utgångspunkt har varit att lokalisera bebyggelse i de delar av Ryssbergen som ligger närmast Värmdöleden för att spara ett sammanhängande naturområde innanför som är mer opåverkat av väg och buller mm. Planförslaget har utarbetats i en iterativ process där underlagsutredningar för olika miljöaspekter har arbetats fram parallellt med planförslaget. Bebyggelsen har bland annat anpassats med minskat antal våningsplan för att synas så lite som möjligt från farleden och därmed minska påverkan på riksintresset för kulturmiljö Stockholms farled och inlopp.

Trots de anpassningar som gjorts innebär planförslaget negativa konsekvenser. Störst negativa konsekvenser har planförslaget för naturmiljön. Detta då cirka 5 hektar av en värdekärna i Nackas gröna infrastruktur, huvudsakligen bestående av mycket gammal barnnaturskog med högt naturvärde försvinner. Detta innebär stora negativa konsekvenser i form av förlust av biologisk mångfald och påverkan på spridnings sambanden för gammal barr- och ädellövskog. Med de skyddsåtgärder för framförallt fåglar och fladdermöss som anges i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen, bedöms kontinuerlig ekologisk funktion för artskyddade arter säkerställas. Därmed bedöms inte artskyddsförbud riskera att utlösas. PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen kommer att vara en bilaga till exploateringsavtalet. Länsstyrelsen har i ett beslut daterat 211105 förelagt kommunen om ett antal försiktighetsmått, och bedömt att exploateringen med förelagda försiktighetsmått inte utlöser förbuden i artskyddsförordningen.

För kulturmiljön och landskapsbilden medför planförslaget måttliga negativa konsekvenser då den planerade bebyggelsen kommer att vara synlig från vattnet vilket innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset. Värmdöleden som utgör riksintresse för kommunikationer bedöms inte påverkas av planförslaget om föreslagna skyddsåtgärder vidtas. Ur risksynpunkt är delar av planområdet utsatt för riskpåverkan från transport av farligt gods på Värmdöleden och skyddsåtgärder har föreslagits för att minimera denna risk.

Tabell 8. Jämförelse mellan planförslagets och nollalternativets konsekvenser.

	Planförslaget	Nollalternativet
Kulturmiljö	Planförslaget medför måttliga negativa konsekvenser då den planerade bebyggelsen kommer att vara synlig från vattnet vilket innebär en märkbar påverkan på riksintresset Stockholms farled och inlopp. Den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå och därmed bedöms ingen påtaglig skada uppstå på riksintresset.	Nollalternativet innebär inte någon ny bebyggelse inom planområdet och följaktligen inga konsekvenser för riksintresset eller fornlämningar.
Naturmiljö	Cirka 5 hektar av en värdekärna i Nackas gröna infrastruktur, huvudsakligen bestående av mycket gammal barnaturskog med högt naturvärde försvinner. Detta innebär stora negativa konsekvenser i form av förlust av biologisk mångfald och påverkan på spridningssambanden för gammal barr- och ädellövskog.	Nollalternativet innebär inga konsekvenser för naturmiljön vilket innebär att merparten av områdets höga naturvärden kommer att finnas kvar och att det även fortsatt kommer att kunna vara en viktig del av Nackas gröna infrastruktur.
Kommunikationer	Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset Värmdöleden om föreslagna skyddsåtgärder för skyfall och stabilitet vidtas.	Nollalternativet innebär att planområdet inte bebyggs och ger därmed inga konsekvenser för riksintresset Värmdöleden.
Risk*	För olycka med farligt gods på Värmdöleden bedömdes en fördjupad riskanalys vara nödvändig till följd av att risknivån bedömts som hög. Skyddsåtgärder har föreslagits för närmaste byggnader för att åstadkomma en acceptabel risknivå . Skyddsåtgärderna är inlyfta i planbestämmelserna.	Nollalternativet innebär att planområdet förblir obyggt vilket innebär en låg samhällsrisk då få människor bedöms vistas inom området.

*Miljöaspekten risk bedöms inte enligt nedanstående skala utan i enlighet med metodiken som redovisas i riskutredningen där man gör en sammanvägning av sannolikhet och konsekvens.

	Stora positiva konsekvenser
	Måttliga positiva konsekvenser
	Små positiva konsekvenser
	Inga/små positiva konsekvenser
	Inga konsekvenser
	Inga/små negativa konsekvenser
	Små negativa konsekvenser
	Måttliga negativa konsekvenser

Stora negativa konsekvenser

7.2. Påverkan på riksintressen

Planförslaget bedöms inte medföra någon påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö för Stockholms farled och inlopp. Den planerade bebyggelsen kommer att vara synlig från vattnet vilket innebär en märkbar påverkan på riksintresset för Stockholms farled och inlopp, men den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen kommer dock huvudsakligen att kvarstå.

Planförslaget bedöms inte ge någon påverkan på riksintresset för kommunikationer, om skyddsåtgärder som föreslås i denna MKB vidtas. Skyddsåtgärder handlar om att säkerställa en höjdsättning som lutar österut vid bilhallen och de hårdgjorda ytorna mellan bilhall och påfartsramp för att förhindra dag- och skyfallsvatten att nå påfartsrampen till väg 222 samt att hindra skyfallsvatten från att rinna söderut med t ex kantstenar på de hårdgjorda ytorna i detaljplanens södra delar. Under planens byggskede behöver stabilitet för rampen säkras och rasrisk till rampen från planområdet elimineras. Rasrisk behöver även elimineras långsiktigt, när planen är fullt utbyggd.

7.3. Planförslaget i förhållande till miljömål

Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Sex av de nationella miljömålen bedöms vara relevanta att utvärdera i relation till de i planförslaget utpekade betydande miljöaspekterna: *Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar, God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv*. Övriga miljömål (*frisk luft, giftfri miljö, skyddande ozonskikt, säker strålmiljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, myllrande våtmarker, grundvatten av god kvalitet, ett rikt odlingslandskap, storslagen fjällmiljö*) bedöms inte beröras av planens genomförande i nämnvärd omfattning.

Av Nackas kommuns sex lokala miljömål bedöms två vara relevanta att bedöma mot; *Begränsad klimatpåverkan*, där Nacka arbetar för att minska klimatpåverkan inom områdena 1) transporter och resor, 2) energieffektivisering och 3) konsumtion. *Ett rikt växt- och djurliv*, med delområden *Naturmark med höga värden inte ska minska*, och *Utvecklingen ska vara positiv för minst 25 procent av Nackas indikatorarter och oförändrad för övriga indikatorarter*. De lokala miljömålen *Frisk luft, Giftfri miljö, Rent vatten och God bebyggd miljö* bedöms inte beröras av planens genomförande i nämnvärd omfattning.

Det nationella och lokala miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* påverkas på skilda sätt under byggskede respektive när planen är utbyggd. Byggskedet innebär en negativ påverkan på miljömålet genom utsläpp från arbetsmaskiner och transporter av massor samt genom borttagande av skog och därmed skogens funktion som koldioxidfälla. När planen är utbyggd bedöms planområdets läge, centralt i Nacka kommun, vara positiv för miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*, då tillgängligheten till kollektivtrafik kommer att vara god. Alternativa lokaliseringar av planområdet har valts bort, bland

annat med tanke på att avståndet till kollektivtrafik blir för stort. Planområdets närhet till kollektivtrafik bedöms också ligga i linje med det nationella miljömålet *God bebyggd miljö*.

Planområdets goda tillgänglighet till kollektivtrafik bedöms också ligga i linje med miljömålet *Bara naturlig försurning*, eftersom det möjliggör begränsade utsläpp från trafik till och från området. Samtidigt innebär planförslaget att skog avverkas och att den avverkade växtligheten flyttas från området, vilket bedöms motverka samma miljömål. Planområdets närhet till väg 222 kan medföra risker, vilket motverkar miljömålet *God bebyggd miljö*, men med de skyddsåtgärder för att motverka risker som finns i planen, bedöms planförslaget ligga i linje med miljömålet.

Ryssbergens skogsbeklädda sluttningar ingår i riksintresset Stockholms farled och inlopp. Riskintresset lägger vikt vid den sprickdalsbetonade skärgårdsterrängen och dessa kommer huvudsakligen att kvarstå. Den nya bebyggelsen kommer dock i varierande grad att vara synlig från Saltsjön på en sträcka om cirka 450 meter sett från farleden, vilket i viss mån bedöms motverka miljömålen *Hav i balans*, *Levande kust och skärgård* samt *God bebyggd miljö*.

Planförslaget bedöms medföra stora negativa konsekvenser för naturvärdena, då områden med mycket höga respektive höga naturvärden tas i anspråk. Dessutom minskar mängden livsmiljöer i en regionalt viktig värdekärna för barrskogsnätverk samt då områden som ingår i viktiga spridningsvägar kopplade till barrskog respektive ädellöv tas i anspråk. Detta bedöms motverka de nationella miljömålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv* samt det lokala miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*, med delområdet *Naturmark med höga värden ska inte minska*. Även delområdet *Utvecklingen ska vara positiv för minst 25 procent av Nackas indikatorarter och oförändrad för övriga indikatorarter*, inom det lokala miljömålet *Levande skogar*, bedöms motverkas, då indikatorarten mindre hackspett påverkas, se avsnitt 6.2.4 och 6.2.5.

8. BEHOV AV ANDRA PRÖVNINGAR

I detta kapitel beskrivs behov av tillstånd, anmälningar, dispenser mm kopplat till den planerade markanvändningen inom planområdet.

Drivmedelsförsäljning kan vara en miljöfarlig verksamhet och prövningen av sådana regleras av miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251). Sannolikt krävs en anmälan om miljöfarlig verksamhet för drivmedelsanläggningen i östra delen av planområdet, men det beror på hur stora mängder bränsle som anläggningen hanterar och även på om anläggningen kommer att erbjuda fordonstvätt.

Vid påverkan på särskilt skyddsvärda träd krävs samråd med länsstyrelsen enligt bestämmelserna i Miljöbalken 12 kap 6§. Detta bör dock kunna hanteras inom ramen för plansamråd/granskning.

För ingrepp i fornlämningar krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen, vilket söks hos länsstyrelsen.

9. FORTSATT PLANERING OCH UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap 11 § miljöbalken skall en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Uppföljning har stor betydelse för att tillgodose syftet med miljöbedömningen och det långsiktiga målet om en hållbar utveckling. Uppföljning är även viktigt för att följa upp om de i MKB:n föreslagna skyddsåtgärderna verkligen genomförs. Det yttersta ansvaret för uppföljningen har den kommun eller myndighet som har antagit planen eller programmet (Naturvårdsverket, 2019).

”Vid planering av uppföljning är det främst den betydande miljöpåverkan som ska övervakas. Eftersom arbetet ska generera kunskap som är till nytta även vid senare och andra processer är det viktigt att uppföljning ges tid och utrymme så att den kan bli den värdefulla hjälp som det är tänkt. För att undvika dubbelarbete är det också klokt att samordna uppföljningen med ordinarie plan- eller programuppföljning och att utnyttja befintliga uppföljnings- och övervakningssystem där det är lämpligt. Hur omfattande och detaljerad uppföljningen behöver vara beror bland annat på hur miljöstörande genomförandet av en plan eller program kan antas bli. I de fall miljöbedömningsprocessen kunnat bidra till en minimerad miljöpåverkan blir behovet i regel mindre av uppföljning än om planen inte har kunnat anpassas för att undvika miljöpåverkan. Det finns dock alltid ett behov av att följa upp och övervaka eventuell oförutsedd miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet kan leda till.”
(Naturvårdsverket, 2019)

Enligt Boverket kan det vara svårt att föreslå exakt hur uppföljning och övervakning ska ske redan när MKB:n tas fram och att en anpassning kan behöva ske under planens genomförande (Boverket, 2019).

9.1. Förslag till uppföljning

För att de föreslagna åtgärder som identifierats under respektive miljöaspekt ska "följa med" från planskedet till projekteringskedet och vidare till byggskedet/entreprenader rekommenderas att ett miljö/hållbarhetsprogram tas fram för projektet.

I ett miljö/hållbarhetsprogram kan miljö/hållbarhetsmål och krav för projektet sammanställas inom exempelvis naturmiljö. För att projektörer och andra berörda ska kunna arbeta i linje med målen behöver också konkreta åtgärder preciseras i programmet. Medverkande projektörer och entreprenörer kan sedan ta fram egna miljö/hållbarhetsplaner där man visar på vilket sätt man arbetar för att nå det projektövergripande miljö/hållbarhetsprogrammet. Mål enligt hållbarhetsprogrammet kan sedan följas upp av miljöansvariga vid möten, ronder och miljörevisioner.

Byggherrarna till Ryssbergens detaljplan har tagit fram ett hållbarhetsprogram för sitt bolag, med fyra miljömål som delats upp i flera delmål med tillhörande riktlinjer. Målen är satta utifrån byggherrarnas interna klimat- och hållbarhetsambitioner, såväl som efter Nackas miljö- och klimatambitioner, dagvattenstrategi, miljöprogram och grönytefaktor. Syftet med programmet är att säkra en "lägsta nivå" och för att främja en hållbar utveckling av Ryssbergen. Programmet är utformat som ett internt arbetsdokument som skall följas upp och uppdateras årligen.

Vissa av de åtgärder som anges för att förebygga eller begränsa miljökonsekvenser skrivs lämpligen in i de exploateringsavtal som skrivs mellan kommunen och exploatören så att denne förbinder sig till dessa. För Ryssbergen detaljplan kommer PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen (Ekologigruppen, 2021) läggas som bilaga till exploateringsavtalet. En rekommendation är att byggherrarna uppdaterar Hållbarhetsprogrammet med de skyddsåtgärder som rekommenderas i denna MKB, men som inte är inskrivna i PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen, för att få dem att följa med till senare skeden av projektet. På samma sätt bör försiktighetsmått i Länsstyrelsens beslut daterat 211105 (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2021b) läggas in i hållbarhetsprogrammet.

Lämpligen integreras uppföljningen av planen också i eventuella befintliga uppföljnings- och övervakningsprogram. I samband med eventuell tillståndsprövning för miljöfarlig verksamhet kommer verksamhetsutövaren att förbindas till nya villkor eller åtgärder med avseende på t.ex. utsläpp till luft och vatten och riskhantering.

Efterlevnad av skyddsbestämmelser i plankartan för naturmiljö m.m. följs upp i bygglovsprövningen för att säkerställa miljöhänsyn.

I fortsatt arbete med planen, detaljprojektering och eventuellt kommande tillståndprocesser ska hänsyn tas till föreslagna åtgärder och utredningar i underlagsutredningar som MKB föreslår. Se respektive miljöaspekt för föreslaget fortsatt arbete och skyddsåtgärder. För att underlätta vidare arbete med miljöaspekter som tagits upp i denna MKB kan en handling som omfattar rekommenderat fortsatt arbete och skyddsåtgärder tas fram och följa planen och projektet framåt i tiden.

10. REFERENSER

Acad, 2020. Hebbe, A. och Schönbeck A. Trafikbulerutredning Ryssbergen. Rapportnummer: 17011-3-1B. Revidering B: 2020-11-13

Arkeologistik, 2019. Wertwein, G. Spår efter ett historiskt kvartsbrott. Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av lämning L2019:507, fastigheten Sicklaön 13:3, Nacka kommun, Stockholms län. Rapport 2019:12

Brandskyddslaget, 2021. Kvål, R. Riskanalys. Ryssbergen. Underlag till detaljplan. Brandskyddslaget. 2021-07-07.

Calluna, 2021. Hebert, M. & Palmqvist, G. Artskyddsutredning för fåglar i centrala Nacka, Nacka kommun. Calluna AB 2021-10-04.

Calluna, 2020. Naturvärdesinventeringar (NVI) och insektsinventering för Ryssbergen och Östra Vikdalen, Nacka kommun. Sammanställning av inventeringar i Ryssbergen 2016 med kompletterande fältbesök 2019, Östra Vikdalen 2018 samt Ryssbergens brandområde 2019 Calluna 2020-03-26.

Calluna, 2019. Fågelinventering 2019, Centrala Nacka och Nyckelviken. Bilaga 1 till Artskyddsutredningen. Calluna. 2019-09-11.

Calluna, 2019b. Artskyddsutredning för kräddjur i centrala Nacka 2019. Calluna 2019-11-05.

Calluna, 2019c. Inventering av insekter på ett brandfält i Ryssbergen, Nacka kommun 2018–2019. Calluna, 2019-11-25.

Calluna, 2017. Inventering av fladdermöss i Ryssberget 2017. Calluna 2017-11-22.

Ekologigruppen, 2021. PM Naturvårdsåtgärder Ryssbergen. Åtgärder för att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion och för att kompensera för naturvärden som försvinner. Ekologigruppen 2021-10-04.

Länsstyrelsen i Stockholm, 2021a. Rörande ansökan om tillstånd för markingrepp i eller invid fornlämning, (Ryssbergen) Sicklaön 13:3, Nacka kommun. Beteckning 431-41822-2021. Länsstyrelsen i Stockholm, 2021-09-07.

Länsstyrelsen i Stockholm, 2021b. Genomförandet av detaljplanen Ryssbergens förenlighet med artskyddsförordningen. Beteckning 525-69206-2021. Länsstyrelsen i Stockholm, 21-11-05.

Nacka kommun/WSP, 2020. Förutsättningar för mindre hackspett i Ryssbergen och Östra Vikdalen. WSP 2020-05-29.

Nacka kommun, 2011. Grönstrukturprogram för Nacka kommun. Nacka kommun 2011.

Nattbakka, 2020. Fladdermusinventering i Ryssbergen och Östra Vikdalen, Nacka kommun. Nattbakka 2020-07-03.

Naturvårdsverket, 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - Mål och åtgärder 2012-2016. Rapport 6946, Naturvårdsverket 2012.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser.

Nilsson H., Le Moine R., Andersson P., Lindén A-S. & Andersson, H., 2019. Naturvärdesinventering (NVI) och insektsinventering för Ryssbergen och Östra Vikdalen i Nacka. Sammanställning av inventeringar i Ryssbergen 2016 med kompletterande fältbesök 2019, Östra Vikdalen 2018 samt Ryssbergens brandområde 2019. Calluna AB.

ProNatura, 2008. Ryssbergens naturvärdesträd-detaljerad naturinventering 2008. ProNatura 2008.

Ramböll, 2020a. Winther H., Andersson C. Uppdatering av dagvattenutredning Ryssbergen. Slutversion (Förhandskopia). Ramböll. 2020-10-16.

Ramböll, 2021. Elfving, R., Raktim H., Stephanie T., Wennerholm E. Skyfallsutredning Ryssbergen. PM. Slutleverans. 2021-09-16.

Wikars L, 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Naturvårdsverket, rapport 5610.

WSP, 2020. Grön infrastruktur i Nacka kommun och ekologiska samband för arter knutna till gammal ädellövskog och gammal barrskog. WSP. 2020-06-10.

WSP, 2021. Martin L. PM Inventering hålträd Ryssbergen. WSP. 2021-06-16.

ÅF, 2015. Björkman P., Alriksson F. (2015) Naturinventering med fokus på värdefulla träd, tillhörande del av detaljplan på Ryssbergen, Nacka kommun. 2015-12-03. ÅF.

Digitala referenser

Boverket, 2019. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/oversiktsplanen/miljokonsekvensbeskrivn/#Uppfoljning>

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2021b. <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/arcgis/apps/MapJournal/index.html?appid=5bb4abc2b8be4825bcbaebce4664098f>

Nacka kommun, 2020. <https://www.nacka.se/stadsutveckling-trafik/har-planerar-och-bygger-vi/strategisk-stadsutveckling/riksintressen/>

Nacka kommun, 2021a. <https://www.nacka.se/49cb87/contentassets/839b9ec06ce548f6b97bb4cacabffca1/cn-a3-web-juni-2021.pdf>

Nacka kommun, 2021b. <https://www.nacka.se/49eadb/globalassets/stadsutveckling-trafik/dokument/stadsutveckling/oversiktsplan/op-miljo-halsokonsekvenser-webb.pdf>

Nacka kommun, 2021c. http://infobank.nacka.se/ext/Bo_Bygga/oplan18/oversiktsplan-hogupplöst.pdf

Naturvårdsverket, 2020. <https://www.naturvardsverket.se/natura2000/>

Naturvårdsverket, 2019. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljobedomningar/>

Naturvårdsverket, 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - Mål och åtgärder 2012-2016. Rapport 6946, Naturvårdsverket 2012.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Handbok 2009:2. April 2009.

Nilsson H., Le Moine R., Andersson P., Lindén A-S. & Andersson, H., 2019. Naturvärdesinventering (NVI) och insektsinventering för Ryssbergen och Östra Vikdalen i Nacka. Sammanställning av inventeringar i Ryssbergen 2016 med kompletterande fältbesök 2019, Östra Vikdalen 2018 samt Ryssbergens brandområde 2019. Calluna AB.

Riksantikvarieämbetet, 2020. Fornsök; <https://app.raa.se/open/fornsok/>. Utdrag 2020-10-23.

Trafikverket, 2020. <https://riksintressenkartor.trafikverket.se/>

Wikars L-O (2006). Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Naturvårdsverket, rapport 5610.

Muntliga referenser

Calluna, 2020. Muntlig kommunikation Håkan Andersson. Calluna, 2020-11-10.

Calluna, 2021b. Muntlig kommunikation Mova Hebert. Calluna 2021-09-29.

Ramböll, 2020b. Muntlig kommunikation Kajsa Lundgren, Ramböll 2020-08-31.

Ryssbergen

—

**Gestaltungsprogram für
allmän platsmark**

2021-08-30

Innehåll

	Sida		Sida
Inledning	1	Huvudgatan - östra delen	10
Bakgrund		Förutsättningar	
Allmän platsmark i Ryssbergen	2	Trafikfunktioner	
Gator och stråk		Gestaltning	
Kopplingar till naturreservatet		Huvudgatan - östra delen forts.	11
Generell utformning gator	3	Trafikplats Kvarnholmen	
Ambitionsnivå		Huvudgatan - bron	12
Tillgänglighet		Förutsättningar	
Material		Trafikfunktioner	
Träd		Gestaltning	
Generell utformning gator forts.	4	Lokalgata 1	13
Drift		Förutsättningar	
Belysning		Trafikfunktioner	
Generell utformning befintlig och ny natur	5	Lokalgata 1 forts.	14
Förutsättningar		Naturentree	
Buffertzonen och dess syfte		Buffertzon	15
Markmaterial		Syfte	
Befintliga träd och nya bryn		Innehåll och karaktär	
Belysning		Möte mellan kvartersmark och buffertzon, KV1	
Huvudgatan - översikt	6	Möte mellan kvartersmark och buffertzon, KV2	
Förutsättningar		Möte mellan kvartersmark och lokalgata 2	
Trafikfunktioner		Möte mellan kvartersmark och buffertzon, KV3	
Belysning		Buffertzon - sektioner	16
Huvudgatan - västra delen	7	Sektion A-a	
Förutsättningar		Sektion B-b	
Trafikfunktioner		Sektion C-c	
Talldungen i innerkurvan		Buffertzon - sektioner	17
Huvudgatan - västra delen forts.	8	Sektion D-d	
Mötet med Birka		Sektion E-e	
Huvudgatan - centrala delen	9	Sektion F-f	
Förutsättningar		Buffertzon - sektioner	18
Trafikfunktioner		Sektion G-g	
Trädplantering		Sektion H-h	
Torg		Sektion I-i	
		Buffertzon - visualisering	19
		Stråk till "Hjässan"	20
		Förutsättningar	
		Utformning	

Inledning

Bakgrund

Ryssbergen är ett område lokaliserat mellan Svindersviken och väg 222 (Värmdöleden) i nordvästra Nacka. Marken ägs idag av NackaMark Exploatering KB och en detaljplaneprocess pågår. Parallellt med detta pågår också en process med att ombilda stora delar av omkringliggande naturmark till ett naturreservat.

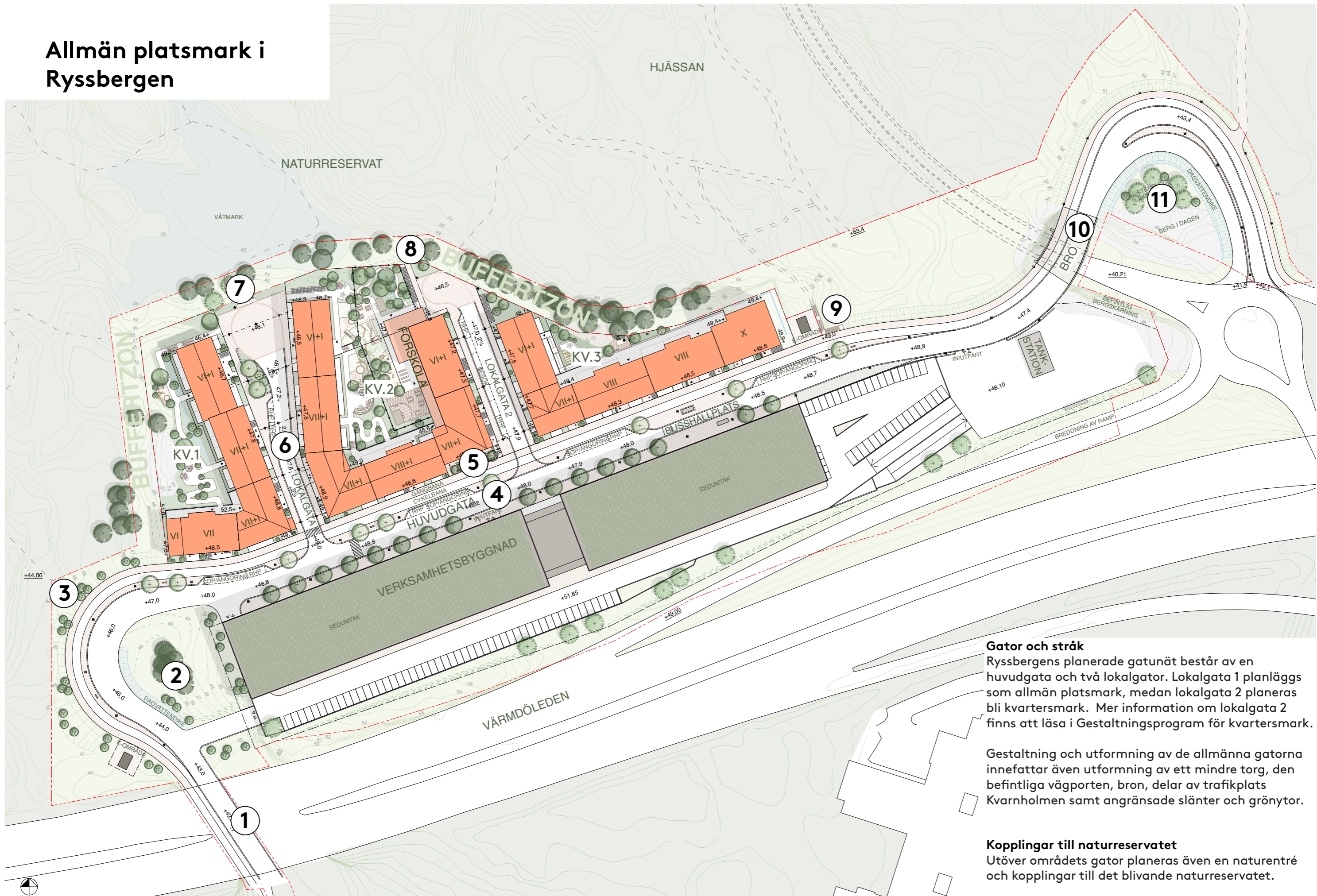
Detta gestaltningssprogram behandlar den allmänna platsmarken inom detaljplanen. Förslaget innehåller tre nya bostadskvarter, ett verksamhetsområde, nya gator och allmänna platser.

Det här gestaltningssprogrammet är framtaget av landskapsarkitekter på ÅWL Arkitekter i samarbete med fastighetsägaren NackaMark Exploatering KB, Nacka kommun och ekologer på Ekologigruppen.

Situationsplan över Ryssbergen och närområdet. Skala 1:3000

Allmän platsmark i Ryssbergen

Gator och stråk
 Ryssbergens planerade gatunät består av en huvudgata och två lokalgator. Lokalgata 1 planläggs som allmän platsmark, medan lokalgata 2 planeras bli kvartersmark. Mer information om lokalgata 2 finns att läsa i Gestaltningssprogram för kvartersmark.

Gestaltning och utformning av de allmänna gatorna innefattar även utformning av ett mindre torg, den befintliga vägporten, bron, delar av trafikplats Kvarnholmen samt angränsade slänter och grönytor.

Kopplingar till naturreservatet
 Utöver områdets gator planeras även en naturentré och kopplingar till det blivande naturreservatet.

1. Vägport 2. Talldunge 3. Koppling till naturentré (entréplats för naturreservat) 4. Huvudgata 5. Torg 6. Lokalgata 7. Naturentré 8. Buffertzozon 9. Stråk till Hjässan 10. Bro över tunnelmykning 11. Trafikplats

Generell utformning gator

Tillgänglighet

Gångbanorna ska vara jämna med god tillgänglighet för rullstol, rullator och barnvagn. Sittplatser ska finnas utmed stråk var 60e meter och i långa trapplopp. Sittplatser utformas med rygg- och armstöd.

Material

Gångbanor och i möbleringszoner beläggs med ljusgrå betongsten. Cykelbana utförs i asfalt vilken tydligt ska avvika från plattorna.

Skiljelinjer, gräns mot husfasader eller förgårdsmark, rännदार, ytor kring teknisk utrustning, stolpar och möblering utförs i grå smågatsten.

Kantstöd utförs i råkilad granit.

Träd

Träd planteras utmed huvudgatan. Stadsträd med dagvattenhanterande funktion används i den utsträckning som behövs för att uppnå dagvattenkraven och mildra skyfall. Den dagvattenhanterande växtbädden kan antingen vara öppen eller stängd.

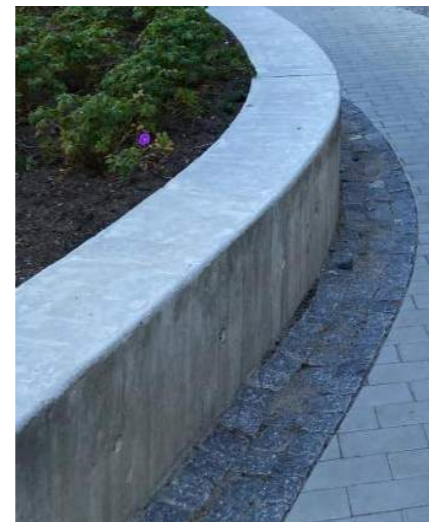
Stadsträd väljs med fokus på att stärka områdets biologiska mångfald och spridningssamband. För Ryssbergen innebär detta framför allt tall och ek. Sorterna ska vara av lokal proveniens. Sorter som bedöms ha invasiv potential undviks och inhemska arter används där planteringarna syftar till att fungera som åtgärder för ekologisk kompensation.

Exempel på ljusgrå betongmarksten.

Smågatsten som delar av ytor.

Skiljelinje/rännal av smågatsten.

Kantstöd av råkilad granit.

Träd med upprätt växtsätt.

Generell utformning gator forts.

Drift

Stolpar och möblering ska vara samlad mellan vartannat träd så att snöplog, snölyftning och sandningsmaskiner kommer fram. Fritt mått för dessa maskiner är 2,5 m. Eventuella planteringsytor består av marktäckande vegetation och utformas för att klara snölaster.

Belysning

Gatubelysningen i området kommer att utgöras av armaturer på stolpar. Armaturer och och RALfärg väljs enligt möbleringsprogram och teknisk handbok för Nacka kommun och i samråd med Nacka kommun.

Visionsbild som visar vad man möts av när man kommer in i området längs huvudgatan från öster. Planteringsytor består av marktäckande vegetation.

Generell utformning befintlig och ny natur

Förutsättningar

Natur återfinns i detaljplan för Ryssbergen vid entrén genom vägporten i Birka där den nya gatan omgärdas av grönska på båda sidor. Väster om gatan ansluter området här till det framtida naturreservatet. Naturmark återfinns också som en 10 meter bred zon mellan det nya bostadsområdet och naturreservatet i den så kallade buffertzonen. Natur finns också öster om bostadsbebyggelsen på höjden norr om den nya huvudgatan. Naturliknande planteringar planeras i vägslänter och i innerkurivan vid trafikplats Kvarnholmen.

Buffertzonen och dess syfte

Mellan bostadshusen och naturreservatet planläggs en buffertzon med naturmark. I zonen ska befintlig mark, träd och annan vegetation bibehållas till övervägande del.

Markmaterial

Där intrång måste göras återställs marken och fältskiktets naturliga biotop återskapas.

Enstaka stenar och död ved kan arrangeras in i naturen där är lämpligt för att få ett naturligt utseende och gynna den biologiska mångfalden.

Befintliga träd och nya bryn

Befintliga träd som växer inom de ytor som planläggs som naturmark skall i största möjliga mån sparas. Träden fyller en viktig ekologisk funktion och skapar den så viktiga bufferten för att exploateringens påverkan på det blivande naturreservatet skall bli så liten som möjligt.

Där träd inom dessa områden måste tas ner ersätts dessa med brynvegetation med mål att skapa en naturlig uppväxt av skogsmark.

Belysning

Belysning i naturopytorna kommer att undvikas i största möjliga mån av hänsyn till djur som exempelvis fladdermöss.

Bergskärningar

På ett antal platser inom området kommer bergskärningar att bli aktuellt. Bergskärningar utförs generellt med en lutning på 5:1 där det bergets kvalitet tillåter. Synliga sprängkanter utförs om möjligt lika de bergskärningar som finns i närområdet, exempelvis vid trafikplats Kvarnholmen.

Referensbild. Bergskärning vid trafikplats Kvarnholmen.

Referensbild. Exempel på utplacerade stenar och död ved.

Referensbild. Exempel på död ved.

Referensbild. Bevarad naturmark.

Huvudgatan - översikt

Förutsättningar

Ryssbergens nya huvudgata sträcker sig från vägporten till Birkaområdet i väst till trafikplats Kvarnholmen i öst. Gatan lutar ca 5% i väst upp från tunneln för att sedan plana ut.

Gatan har olika karaktär och utformning beroende på den omgivande miljön och kan delas in i den västra, den centrala och den östra delen. De olika delarnas karaktär beskrivs på nästkommande sidor.

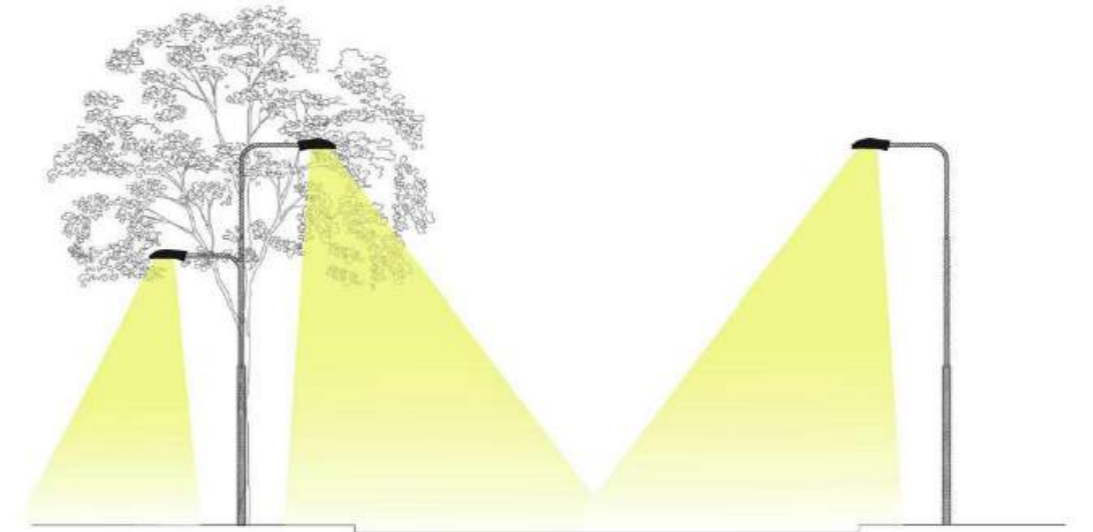
Områdets två lokalgator ansluter vinkelrätt mot huvudgatan. Verksamhetsbyggnaden i söder har ett antal planerade in- och utfarter mot huvudgatan.

Trafikfunktioner

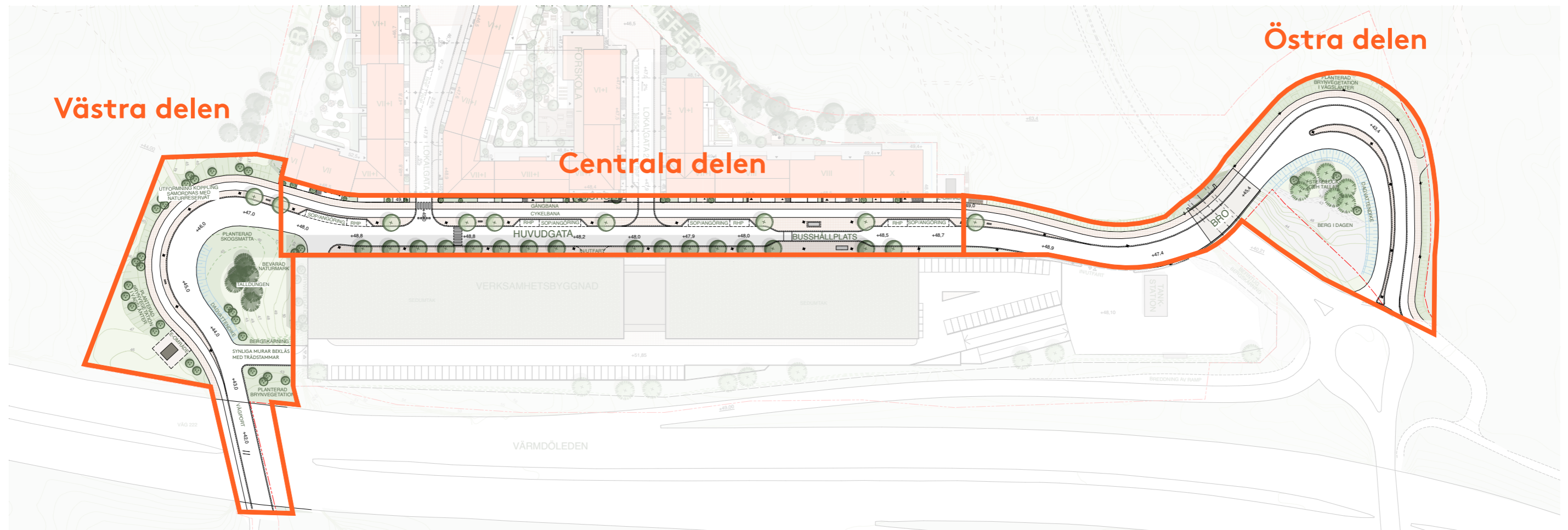
Huvudgatan är totalt 20m bred och innehåller både gångbanor, en dubbelriktad cykelbana, möbleringszon och busshållplats.

Belysning

Huvudgatan föreslås belysas med gatuarmatur på stolpe med en dubbelsidig belysningsprincip. Övergångsställen förses med förstärkt belysning.

Belysningsprincip för huvudgatan. Illustration från PM elförsörjning och belysning, Ramboll.

Huvudgatans tre delar med olika karaktär.

Huvudgatan - västra delen

Förutsättningar

Där Ryssbergens nya huvudgata kommer ut ur vägporten är gatan omgiven av natur som bildar ett starkt entrémotiv. Här lutar gatan ca 5% och svänger kraftigt in i området åt öster där lutningen sedan planar ut. Målet är att skapa en grön entré med befintlig och återskapad natur

Trafikfunktioner

Gatan har i denna del en gångbana och en dubbelriktad cykelbana på den västra sidan. En nätstation för elförsörjning till området planeras intill gångbanan strax efter vägporten. Där gatan går in i vägporten smalnar gatusektionen av något.

Talldungen i innerkurvan

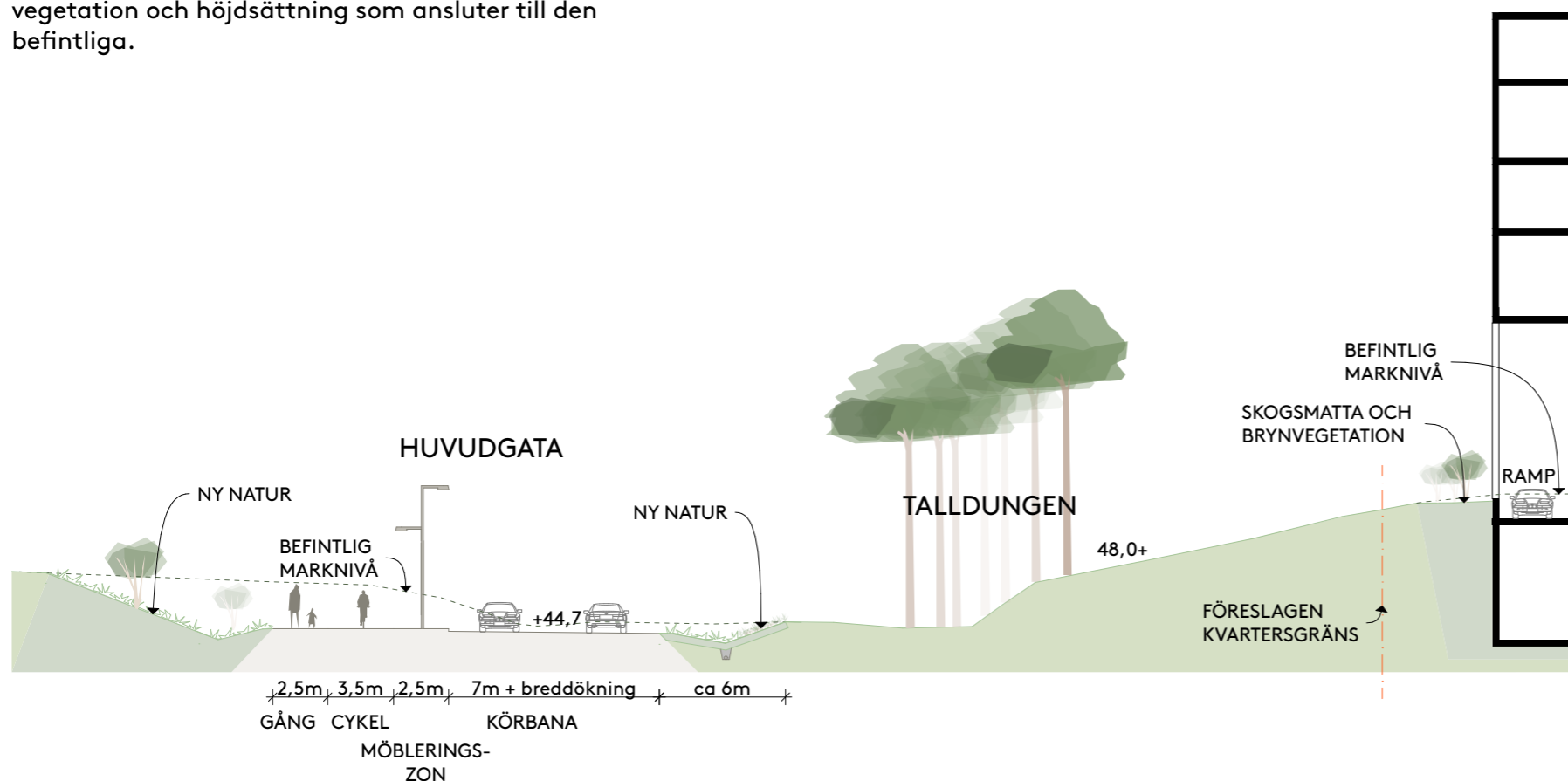
I kurvans inre område mellan gatan och verksamhetsbyggnaden är marken mycket kuperad. Här finns en befintlig dunge av tallar som har identifierats som viktig för spridningssamband av tall. Markpåverkan undviks inom rotzonen för de sparade träden för att säkerställa deras överlevnad. Sprängkanter döljs och slänter utformas så naturliga som möjligt med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga.

Ett dike för dagvattenhantering planeras intill vägkanten. I diket anläggs återskapad natur.

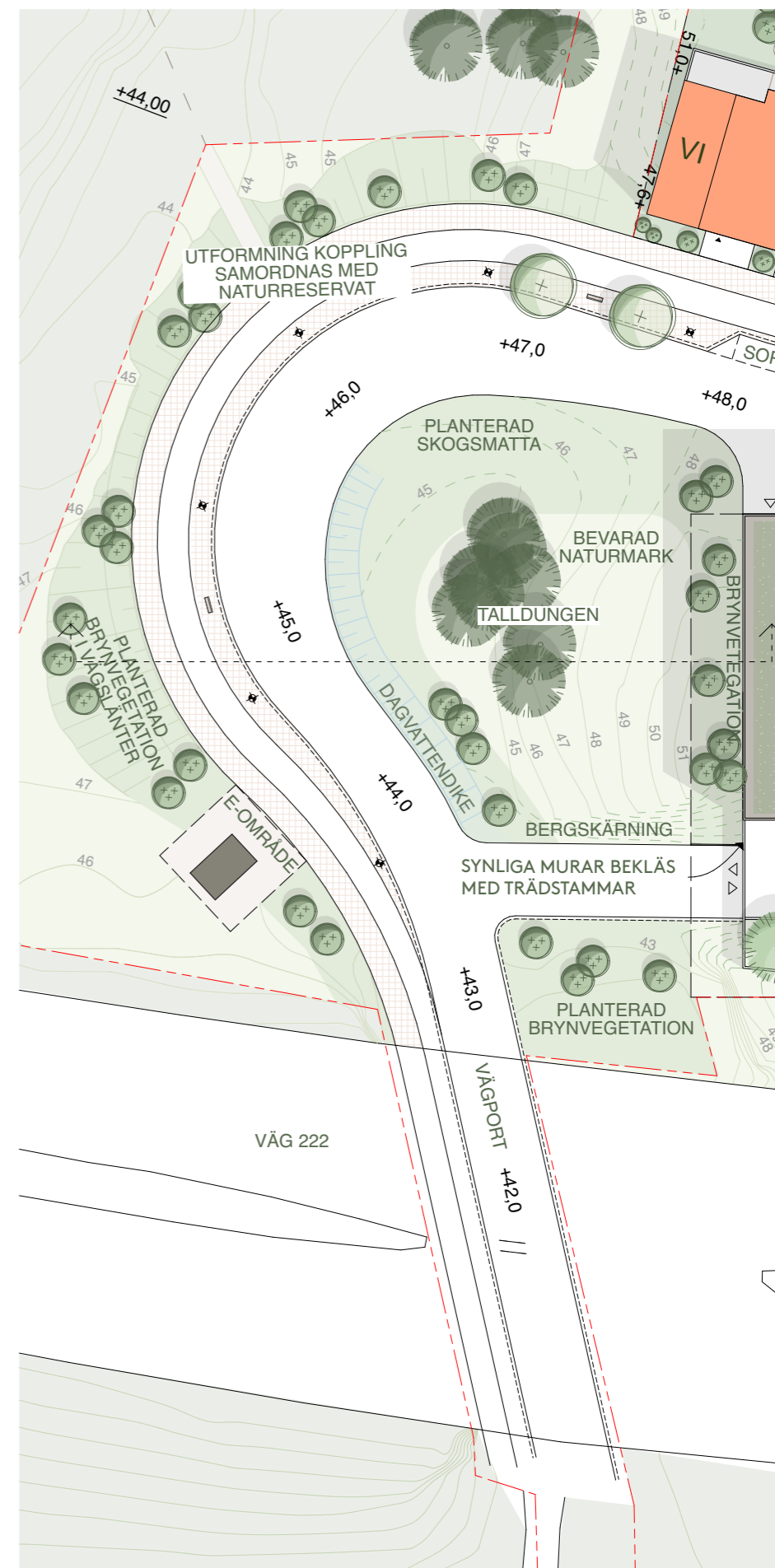
Verksamhetsanläggningen synliga murar i fonden på dungen föreslås bekläs med död ved, exempelvis avverkade stammar. Se gestaltungsprogram för kvartersmark.

Koppling till Naturentré

I kurvans övre del, innan bostadsbebyggelsen börjar, planeras en naturentré. Gestaltningen och utformningen av denna samordnas med naturreservatet.

Sektion genom huvudgatans västra del och talldungen. Skala 1:200

Illustrationsplan över huvudgatans västra del genom vägporten och grönska. Skala 1:600.

Huvudgatan - västra delen forts.

Mötet med Birka

I väster möter Huvudgatan området Birka som är lokaliserat söder om väg 222. Idag nås Ryssbergen från Birka via en smal gångväg som går från Birkavägen genom en vägport under väg 222.

För att detaljplanen ska vara möjlig krävs ett antal åtgärder i vägporten. I framtiden planeras en utbyggnad av Birkavägen som möjliggör en starkare koppling och en bussgata mellan de båda områdena.

Vägporten är också identifierad som en potentiell plats för konstinstallation i området, som exempelvis belysning i porten.

Visualisering. Entrén till området, sett från vägporten.

Foto. Vägporten idag

Foto. Vägporten idag

Huvudgatan - centrala delen

Förutsättningar

Där huvudgatan går genom den nya bebyggelsen i Ryssbergen har den karaktären av en stadsgata med byggnader på båda sidorna. Lutningen planar ut för att öka tillgängligheten och skapa förutsättningar för exempelvis sophämtning och varuleveranser.

Trafikfunktioner

Gatans centrala del är 20m bred och utgörs av en gångbana, en dubbelriktad cykelbana, en möbleringszon med träd och p-fickor med plats för dörruppslag, en 7m bred körbana samt en möbleringszon med trädplantering och en gångbana mot verksamhetsbyggnaden. Utanför kvarter 3 planeras en busshållplats med timglasutformning.

Angöring, RHP och sophämtning från soprummen sker från fickor i möbleringszonen. I anslutning till kv2 finns en angöringsficka som också nyttjas för sophämtning och varuleveranser till förskolan. Övrig angöring till förskolan sker från lokalgata 2.

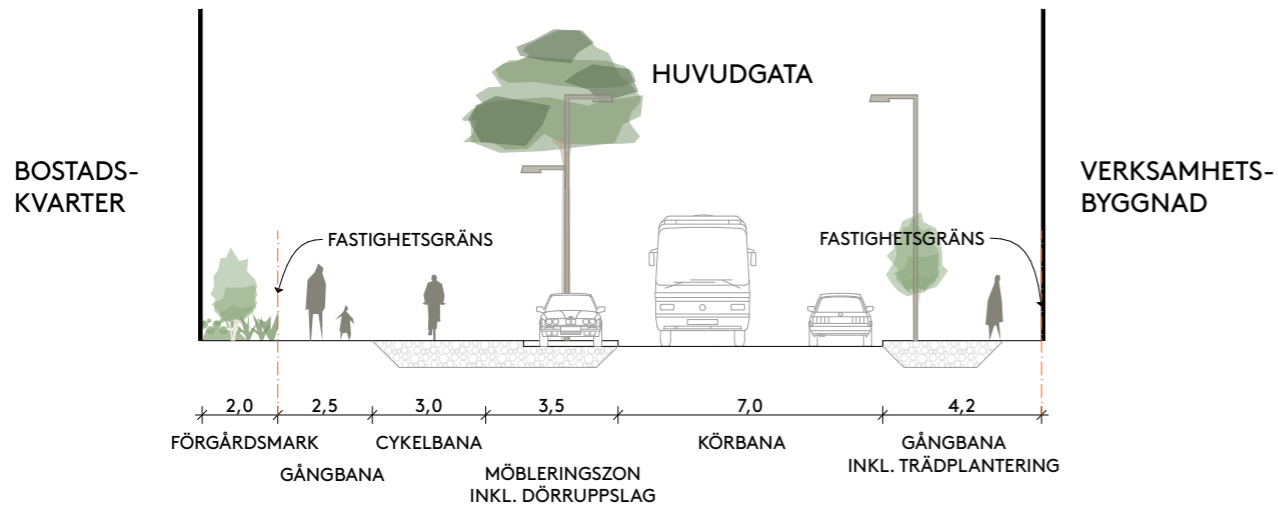
Trädplantering

Denna del av gatan har trädplantering i möbleringszon på båda sidor av gatan, som kommer att bidra till dagvattenhantering. Stadsträd väljs med tanke på att stärka Ryssbergens biologiska mångfald och spridningssamband. Området har ett rikt bestånd av tallar varav tall föreslås som gatuträd på huvudgatan. Detta för-stärker både områdets karaktär som "Naturbant" och bidrar med ekologiska kvaliteter.

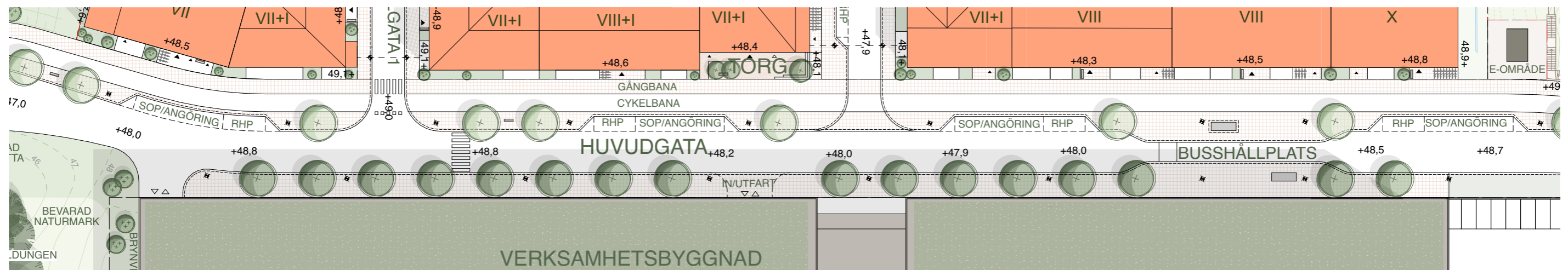
Torg

I kvarter 2 planeras en förskjutning i fasadlivet som skapar ett litet torg ut mot gatan med plats för olika typer av sittmöjligheter och trädplantering. Torget föreslås beläggas med plattor som avviker i form och/eller material mot omgivande gångbanor. Referenser i gestaltningen hämtas även här från den omgivande skogen, exempelvis stenblock och tallar.

Referensbilder torg

Sektion genom huvudgatans centrala del. Skala 1:200

Illustrationsplan över huvudgatans centrala del genom bebyggelsen. Skala 1:700

Huvudgatan - östra delen

Förutsättningar

Där bebyggelsen slutar i öst ändrar huvudgatan karaktär ännu en gång. Bortom kvarter 3 möter gatan i norr en brant bergskärning. Här planeras ett nytt stråk för besökare som leder upp till en del av naturreservatet kallat "Hjässan". Se mer om kopplingen till Hjässan på s. 19.

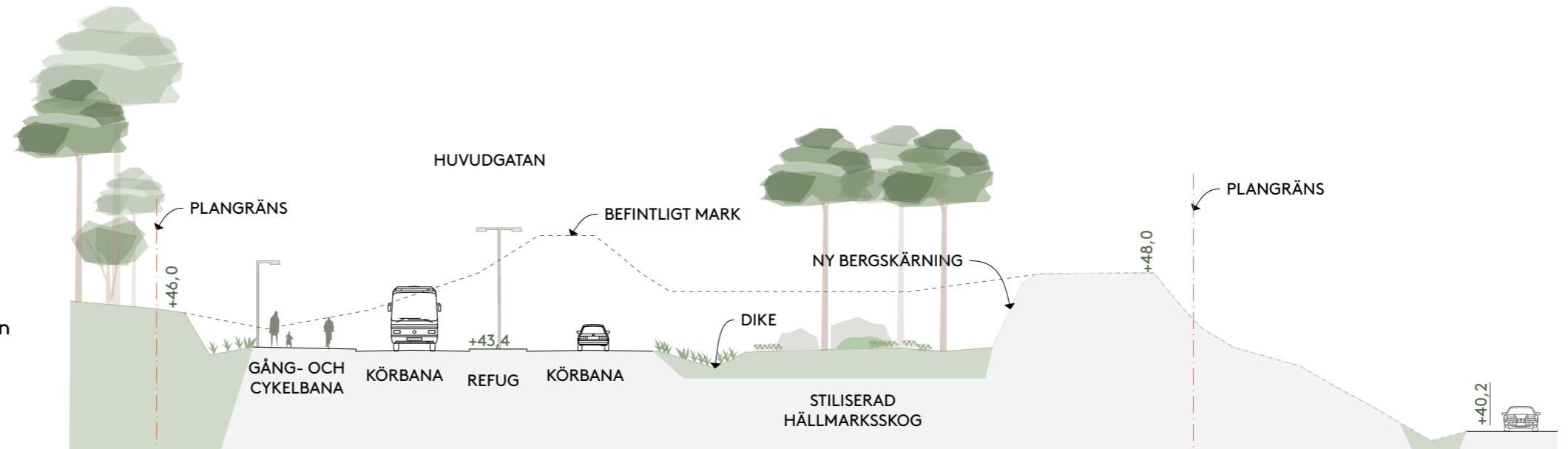
På södra sidan planeras inom verksamhetsområdet en infart och en stor vändyta för större lastbilar. Vidare öster ut kommer en ny bro att anläggas. Denna leder över Ryssbergstunnelns mynning och svänger sedan av ner till trafikplats Kvarnholmen där huvudgatan ansluter till befintligt gatunät. För gestaltning av bron, se nästa sida.

Trafikfunktioner

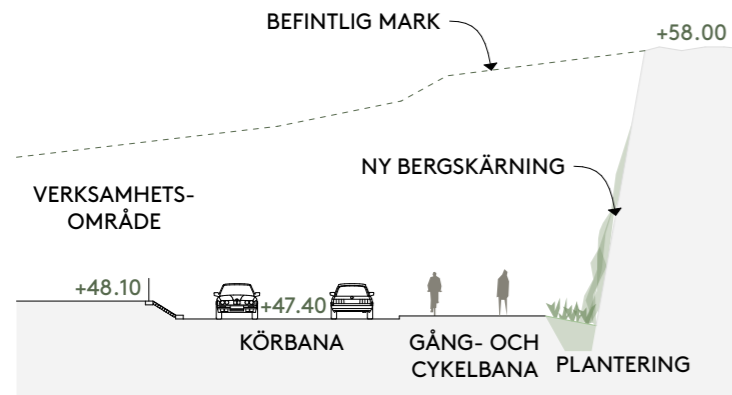
Gång- och dubbelriktad cykelbana finns på gatans norra sida. Körbanans bredd varierar här för att möjliggöra körbarhet genom den skarpa kurvan.

Gestaltning

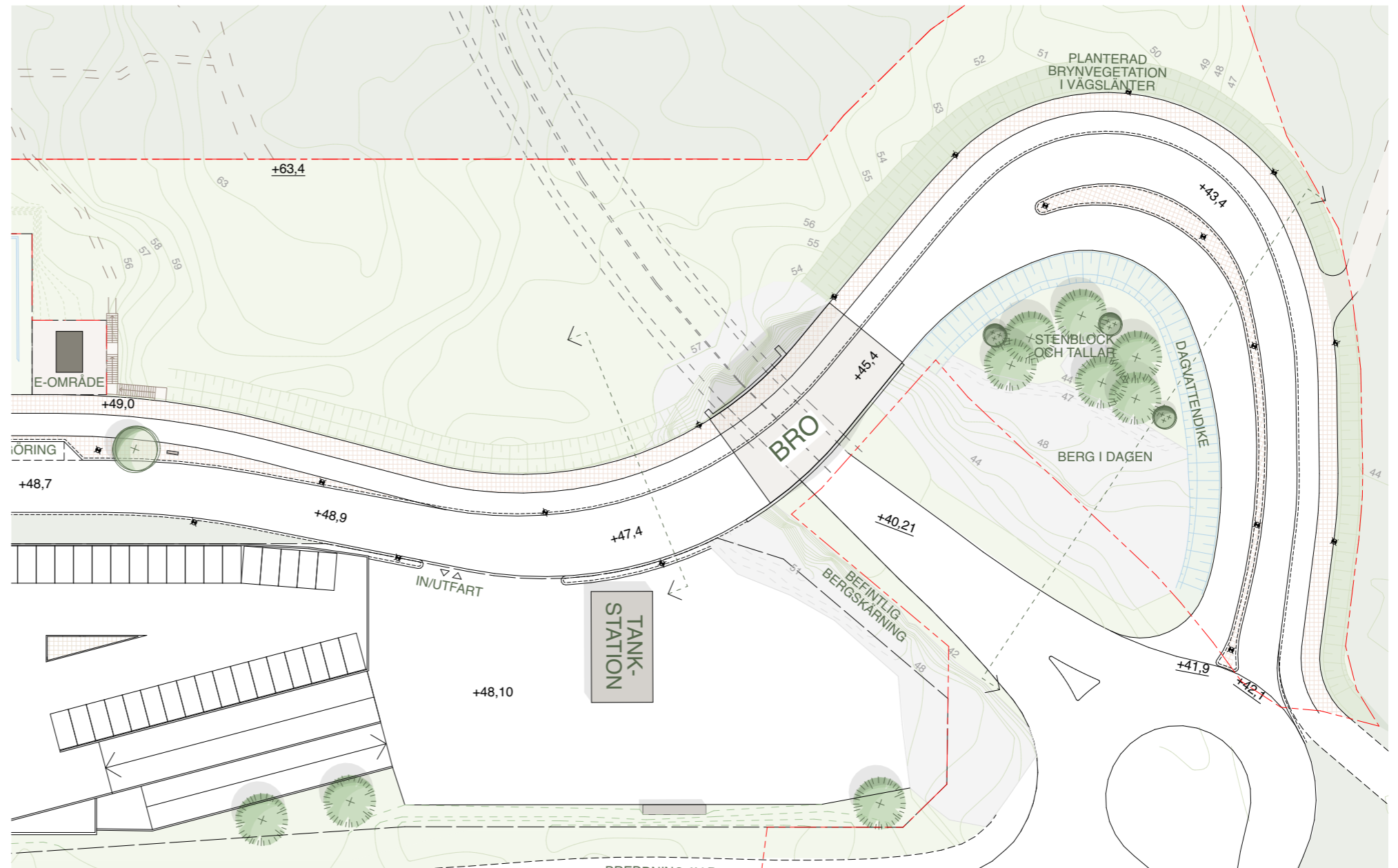
Vägsträckan mjukas upp med klätterväxter och annan vegetation samt belysningsgestaltning.

Sektion genom trafikplatsen och huvudgatan. Skala 1:300

Sektion genom trafikplatsen och huvudgatan. Skala 1:300

Illustrationsplan över huvudgatans östra del med bro och trafikplats. Skala 1:700

Huvudgatan - östra delen forts.

Trafikplats kvarnholmen

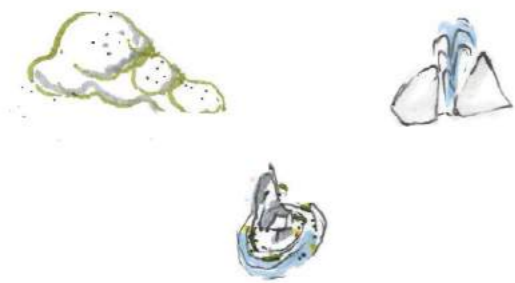
Efter bron svänger och sluttar gatan ner mot den befintliga trafikplatsen. Trafikplatsen kommer i samband med detaljplanen för Ryssbergen att byggas ut. I huvudgatans innerkurva bildas en yta för dagvatten-hantering och vegetation.

Gestaltningkonceptet för trafikplatsen kallas "Block och Barr - stiliserat landskap". Målsättningen är skapa en sammanhållen karaktär för hela trafikplatsen som återspeglar det naturfokus som finns inom detaljplanen.

Det befintliga berget i innerkurvan behålls delvis. Längs väggkanten planeras ett dike för dagvatten-hantering som gestaltas så att det blir en del av det stiliserade landskapet. Ytan planeras vara av kompensationskaraktär och planteras med inhemska arter naturligt förekommande i naturtypen hållmarksskog. Stenblock från sprängning sparas och placeras ut i formationer.

Påverkad mark i form av slänter och diken i kurvans ytterkant planteras med brynvegetation med arter som förekommer naturligt i området.

Block och Barr - Stiliserat Landskap

Konceptbilder för trafikplatsen, "Block och Barr". Framtaget av Arkitema.

Huvudgatan - bron

Förutsättningar

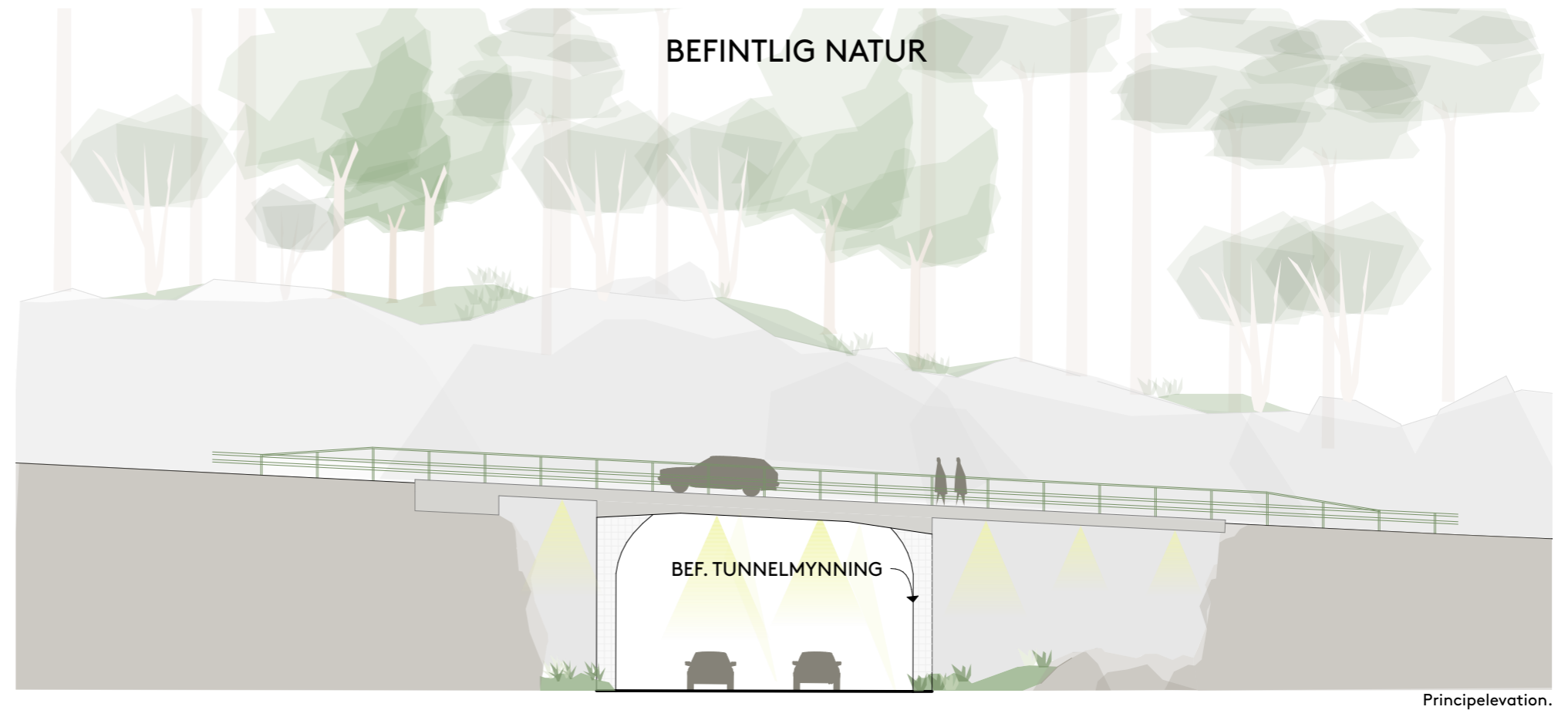
För att knyta hop Ryssbergen med trafikplats kvarnholmen kommer en ny bro att anläggas. Bron sträcker sig framför och ovan tunnelmynningen till Ryssbergstunneln och bildar därmed ett nytt entrémotiv till tunneln. Fri höjd under ska vara minst 4,7 meter.

Trafikfunktioner

Bron föreslås utformas med 2,5 meter bred gångbana, 2,5 meter bred cykelbana samt 7,0 meter bred körbana. Detta möjliggör busstrafik och en god standard för gående och cyklister.

Gestaltning

Utformningen av bron ska inordnas med den befintliga tunnelmynningen och omkringliggande natur för att upplevas som en del av portens utformning och med inspiration och karaktär från den omgivande naturen. Den befintliga tunnelmynningen är utformad med gabionmurar för att anpassas till och underordna sig den intilliggande naturen. I denna miljö bör inte betong vara det material som dominerar upplevelsen av bron, som exempel kan gabionmurar med från platsen återbrukad sprängsten användas för att bättre anpassa konstruktionen till miljön. Bron kommer att vara en del av en för Nacka viktig vägsekvens- från trafikplatsen, via Kvarnholmstunneln och fram till Kvarnholmsbron och Kvarnholmen. Bron behöver därför ges en medveten utformning och arkitektonisk kvalité som passar in i den framtida täta stadens detaljering

Lokalgata 1

Förutsättningar

Lokalgata 1 är lokaliserad mellan kvarter 1 och 2. Den ansluter till huvudgatan i söder och möter buffertzonen i norr. För att möta naturmarken och dess befintliga höjder på bästa möjliga sätt lutar gatan 5% från huvudgatan ner mot naturreservatet, med undantag i anslutning till RHP där lutningen är 2,5%.

Trafikfunktioner

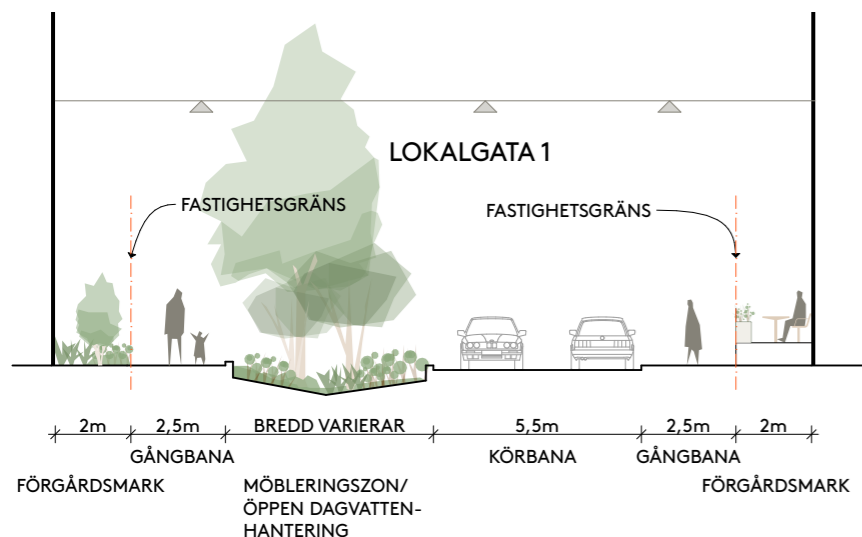
Lokalgata 1 är i anslutning till huvudgatan totalt 10,5m bred fördelat på 2,5m breda gångbanor på vardera sida om en 5,5m bred körbana.

Norr ut mot buffertzonen och naturreservatet vinklas husen, gaturummet breddas och gör plats för en möbleringszon. Här finns en nedsänkt planteringsyta dit gatans dagvatten leds och fördröjs. Längst i norr finns en torgliknande yta med vändmöjlighet för både personbil och sopbil. Angöring och sophämtning från soprummen från gatan. Två parkeringsplatser för rörelsehindrade finns att tillgå.

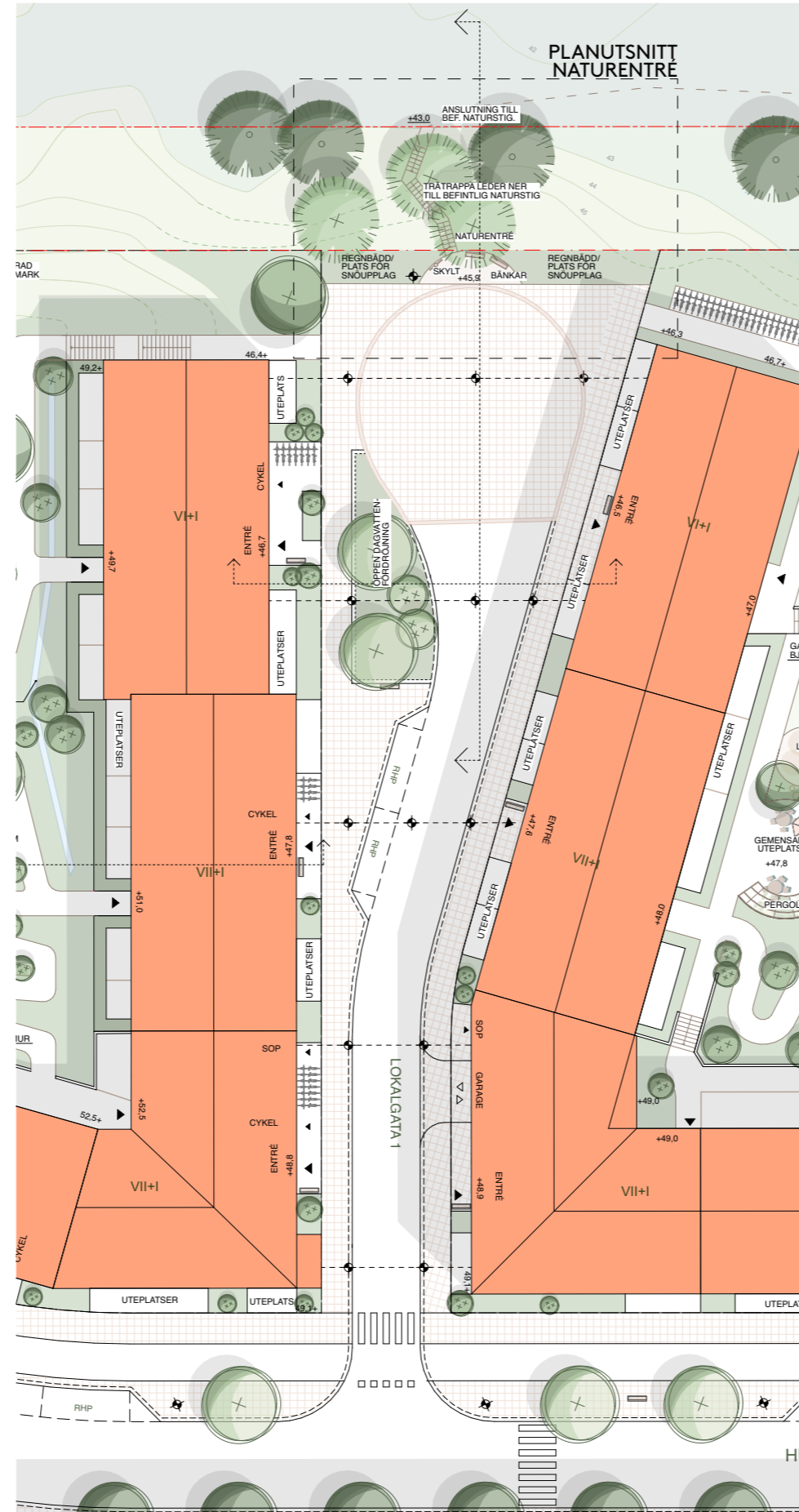
Träd och växtlighet

Den öppna dagvattehanterande planteringsytan i möbleringszonen är nedsänkt i förhållande till omgivande mark. Ytan planteras med träd, solitärbuskar och marktäckande buskar och perenner. Norr om vändytan finns regnbäddar som också kan fungera som snöupplag vid behov. I dessa ytor planteras buskar och perenner.

Samtliga av gatans planteringsytor föreslås gestaltas med inhemska arter knutna till barrskog. För samtliga av gatans planteringar väljs arter som tål både torka och korta perioder av stående vatten. Det är också viktigt att valda växter klarar snölasten vintertid.

Sektion genom lokalgata 1 med öppen dagvattenhantering. Skala 1:200

Plan över lokalgata 1 med naturentré. Skala 1:500

Referensbilder

Öppen dagvattenhantering

Nedsänkt plantering för dagvatten mellan gata och trottoar.

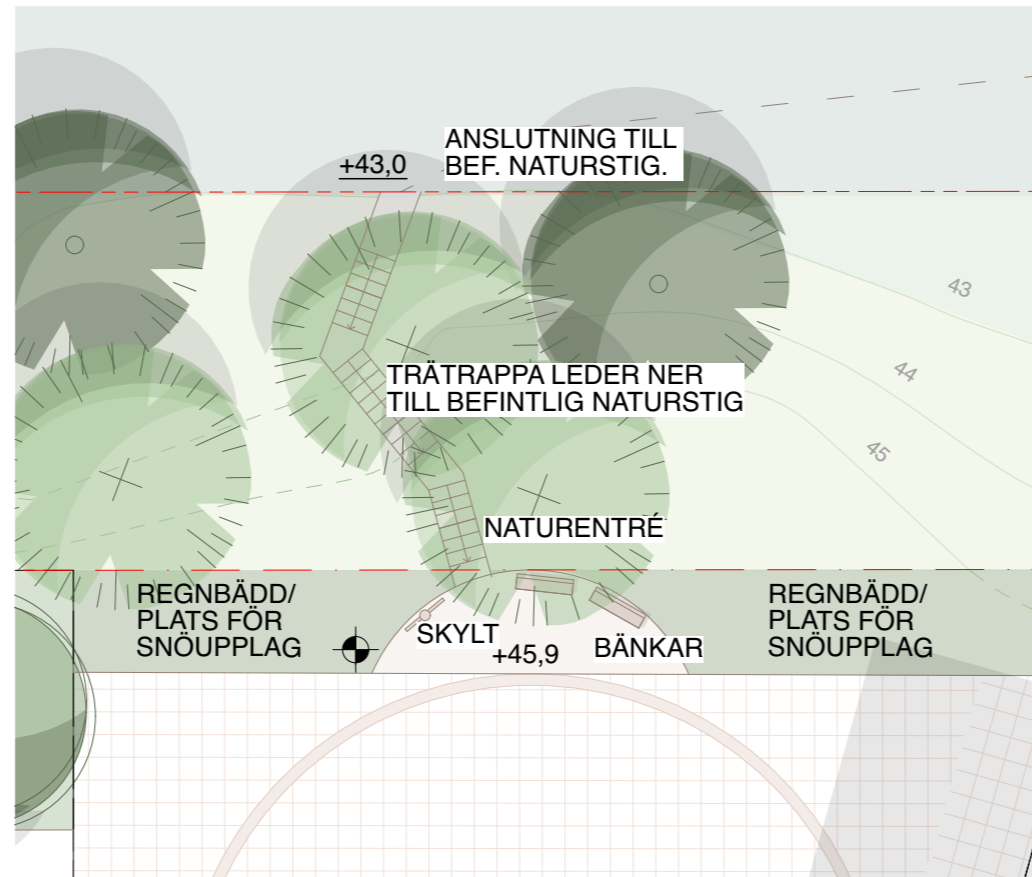
Lokalgata 1 forts.

Naturentré

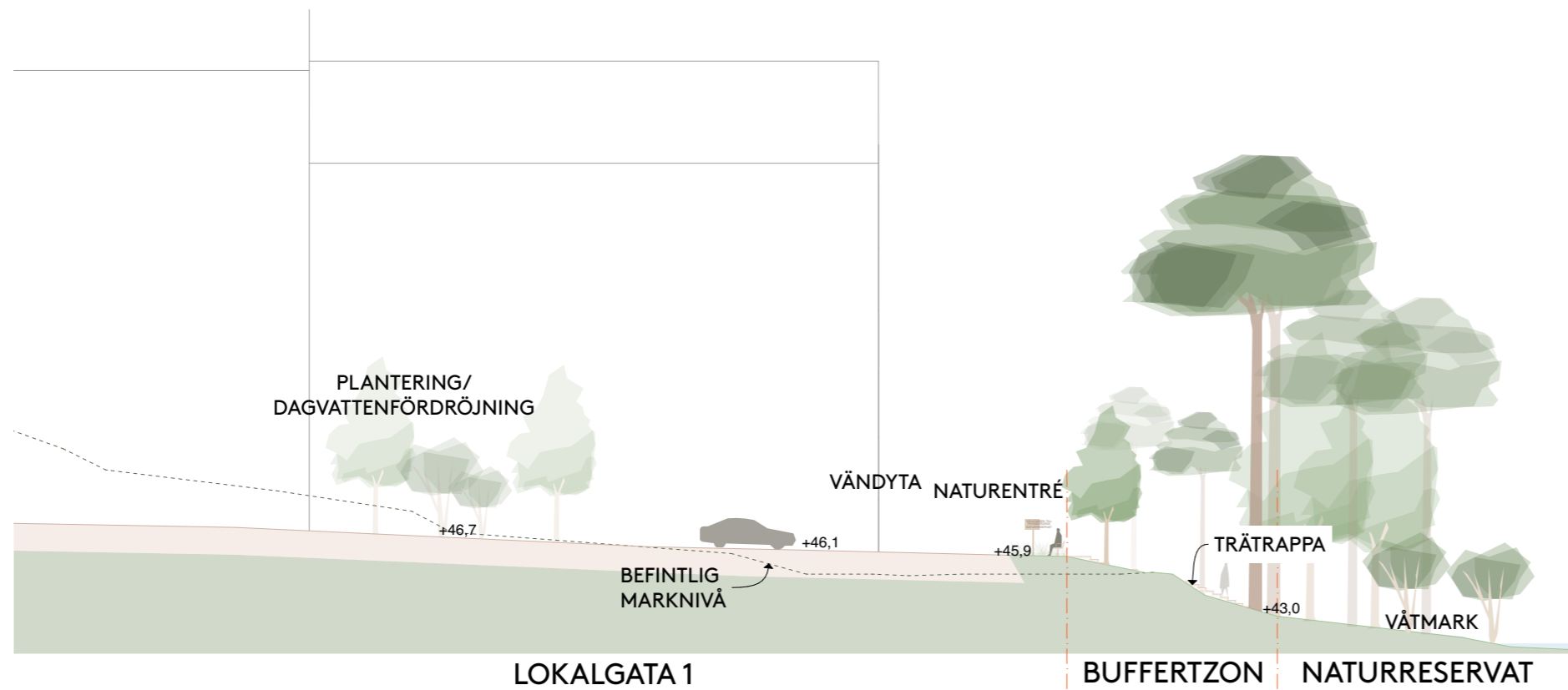
Där Lokalgata 1 tar slut innan buffertzonen tar vid planeras en liten entréplats till naturreservatet. En trätrappa slingrar sig ner i terrängen mellan befintliga och nya träd och ansluter till en befintlig stig i naturreservatet.

Slånter planteras med inhemska arter och naturligt fåltskikt.

Entrén kommer troligtvis användas av förskolan vid utflykter och kan med fördel innehålla lekfulla inslag som vänder sig till de yngre besökarna.

Planutsnitt naturentré. Skala 1:200

Längssektion genom lokalgata 1 med naturentré. Skala 1:200

Träkonstruktion för att ta upp höjdskillnad

Lekfullt inslag

Buffertzon

Syfte

Mellan bostadshusen och naturreservatet planläggs en buffertzon med naturmark. I zonen ska befintlig mark, träd och annan vegetation bibehållas i största möjliga mån. Det kan komma att bli nödvändigt att göra vissa mindre intrång i direkt anslutning planerade byggnader, viss markbearbetning för att åstadkomma en marksänka för att leda dagvattnet från planområdets gårdar mot sankmark samt leda ut stigar och trappor i naturreservatet.

Schaktarbeten kopplade till byggnation av bostäder ska minimeras i buffertzonen men kan bli nödvändiga på vissa platser.

Innehåll och karaktär

Buffertzonen är inbjudande och skapar en gradvis övergång från anlagd till orörd natur. Zonen är variationsrik och inrymmer flera olika funktioner så som entréplatser, stråk och dagvattenhantering, men har ett sammanhållet fokus på åtgärder som skapar ekologiska kvaliteter. Gamla träd som tas ner i och med exploateringen av området placeras i buffertzonen för att öka andelen död ved. Där bostadsgårdarna angränsar mot buffertzonen tydliggörs gränsen mellan privat och offentligt framförallt med hjälp av vegetation och/eller terräng.

All gestaltning av övergångar mellan bostadsgårdar och buffertzon ska utformas med samma arter och artsammansättning som den omgivande skogen. Alla arter som används ska vara inhemska och förekomma naturligt i det område de planteras.

Princip buffertzonen

Vilka åtgärder som vidtas och hur mötet mellan kvartersmark och buffertzon ser ut skiljer sig mellan de olika kvarteren.

Möte mellan kvartersmark och buffertzon KV1

Där hus är placerat i nära anslutning till buffertzonen vid husets västra gavel kommer markpåverkan att ske inom buffertzonen. Denna påverkan hålls till ett minimum och sprängkanter och slänter ges en medveten och naturlig gestaltning med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga. Se sektion A-a.

Till väster om kvarteret och den angränsande buffertzonen planeras en huvudentré till naturreservatet. För att skapa en tydlig avgränsning mellan kvartersmark och buffertzon är gårdens nivå lägre än befintlig terräng. Den bevarade naturen i gränsen mot buffertzonen bildar därmed en naturlig mur mellan kvartersmark och allmän platsmark. Se sektion B-b.

Möte mellan kvartersmark och buffertzon KV2

Kvarteret är lokaliserat på vad som idag är en höjd. För att skapa förutsättningar för bebyggelse och en tillgänglig och funktionell gård kommer markmassor att behöva omfördelas inom kvarteret.

Om garaget utgår är möjligheterna större att både spara befintlig natur på kvartersmark och helt undvika markpåverkan inom buffertzonen.

Möte mellan kvartersmark och buffertzon lokalgata

Terrängen i buffertzonen norr om lokalgatan sluttar brant upp från väst till öst. Den östra delen av vändytan ligger därför lägre än omgivande

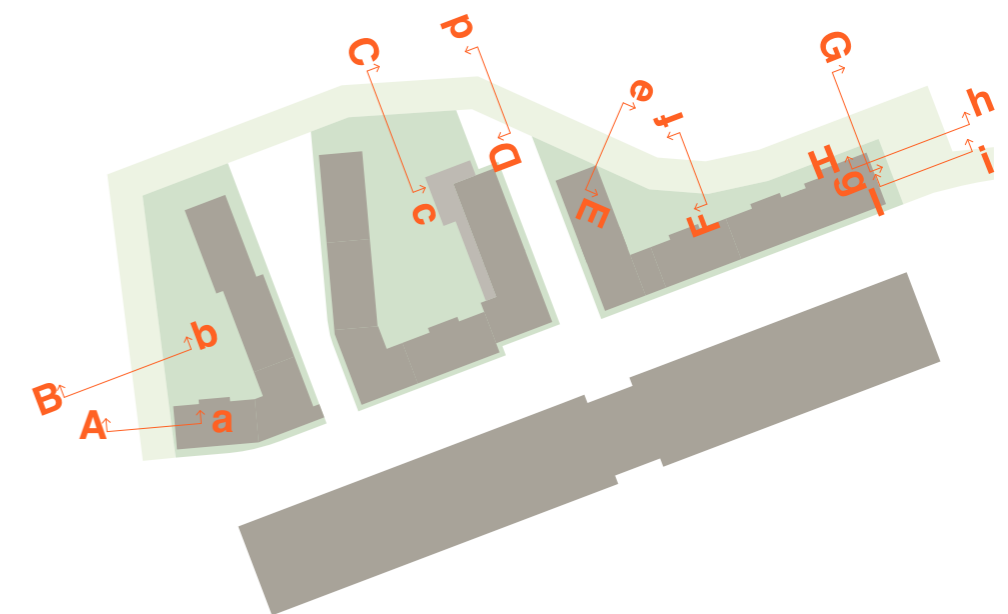
naturmark, och möter där en bergskant. Den västra delen av vändytan och regnbädden ligger högre än intilliggande naturmark. Höjskillnaden tas där upp av en planterad slänt som utformas så naturlig som möjligt. Se sektion D-d.

Möte mellan kvartersmark och buffertzon KV3

Gården är långsmal och möter befintlig terräng som sluttar brant ner mot gården och bebyggelsen. I ett av kvarterets hörn är byggnaden placerad i fastighetsgräns mot buffertzonen. Här kommer viss påverkan inom buffertzonen att krävas. Se sektion E-e.

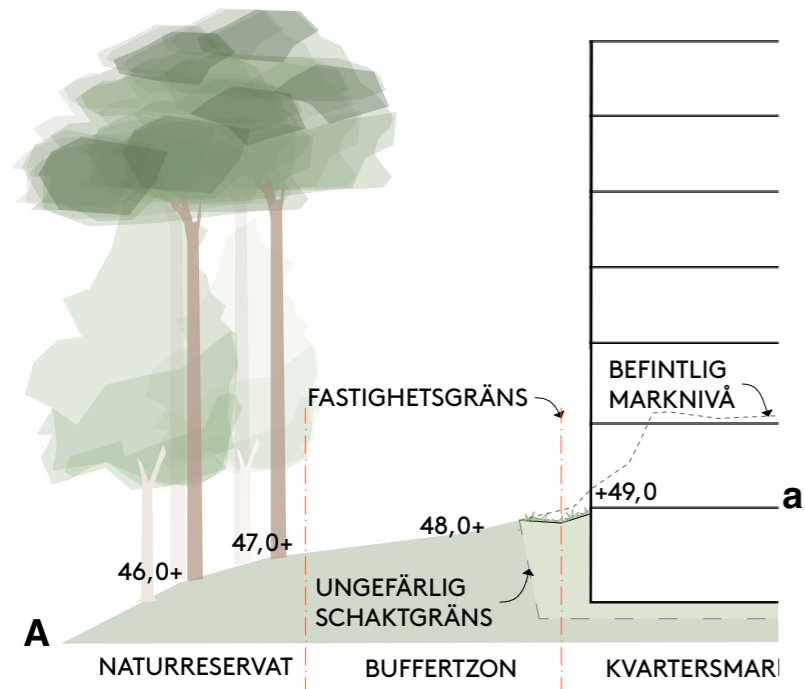
Där det är möjligt föreslås delar av gården utföras på pålar som försiktigt placeras ut i terrängen och därmed minskar påverkan på mark och trädrötter intill. Se sektion F-f.

Längst i öster sluttar intilliggande terräng som brantast mot huset samtidigt som tomtens yta är begränsad. För att skapa förutsättningar för en fungerande dagvattenhantering och tillgodose dagsljuskrav i bostäderna i husets nedre våningar kommer markpåverkan till viss del att ske inom buffertzonen. Markpåverkan utanför fastighetsgräns hålls till ett minimum. Sprängkanter och slänter ges en medveten gestaltning och utformas så naturliga som möjligt med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga. Se sektioner G-g, H-h och I-i.

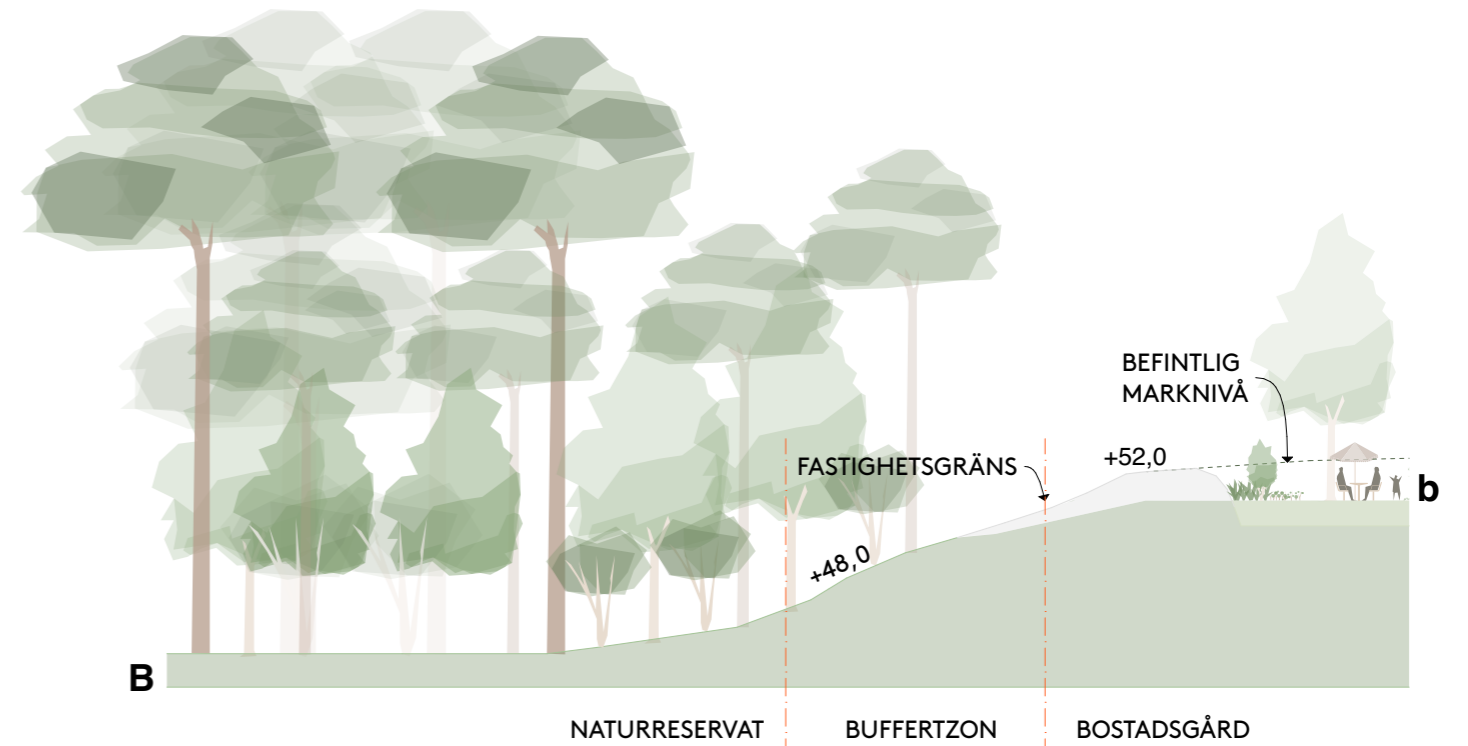

Orienteringsfigur sektioner

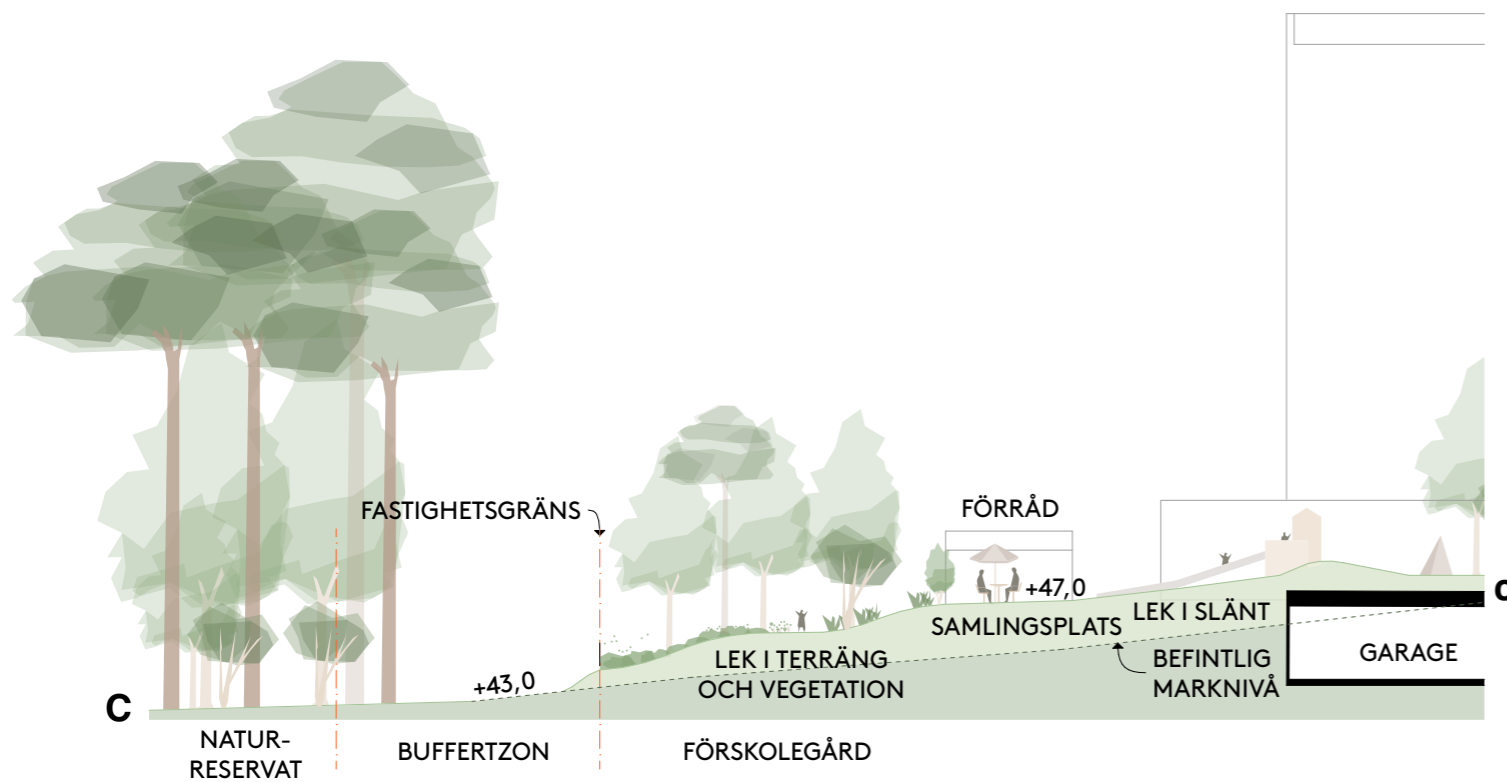
Buffertzona - sektioner

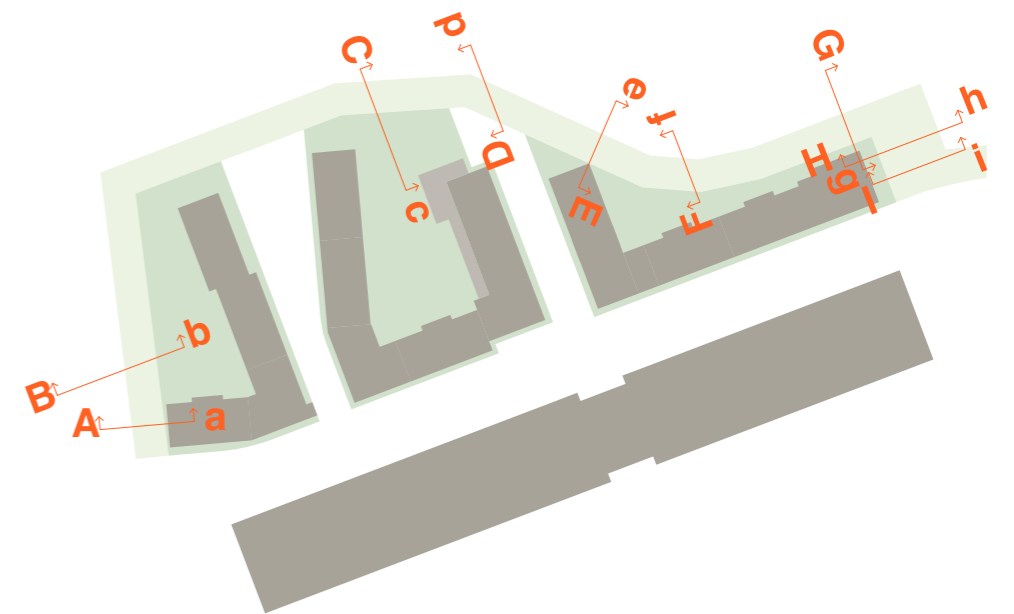
Sektion som visar markpåverkan inom buffertzonen för kvarter 1

Sektion som visar hur den nedsänkta bostadsgården för kvarter 1 möter buffertzonen

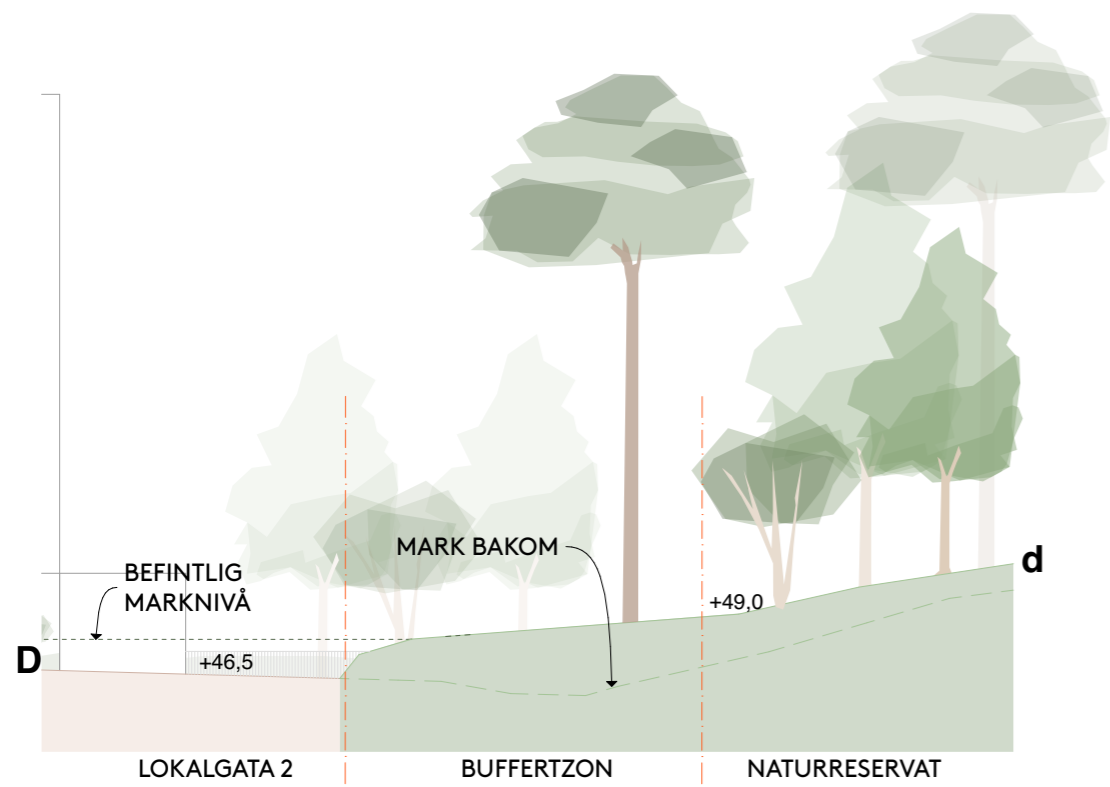

Sektion som visar hur förskolegården i kvarter 2 möter buffertzonen

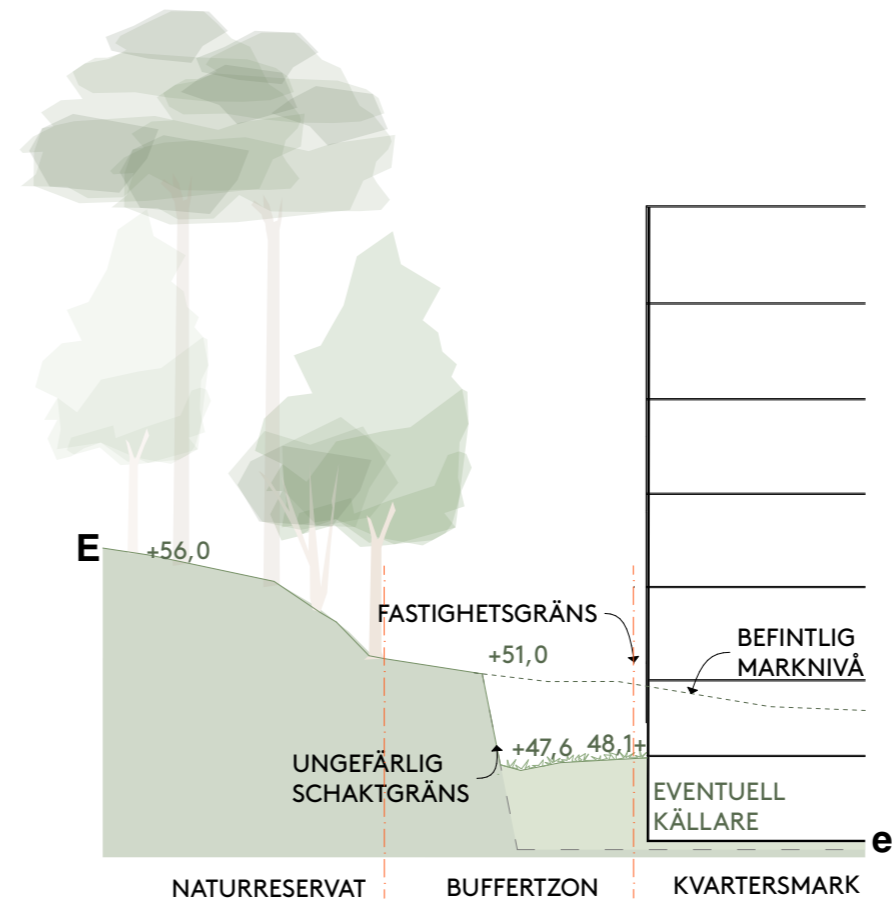

Orienteringsfigur sektioner

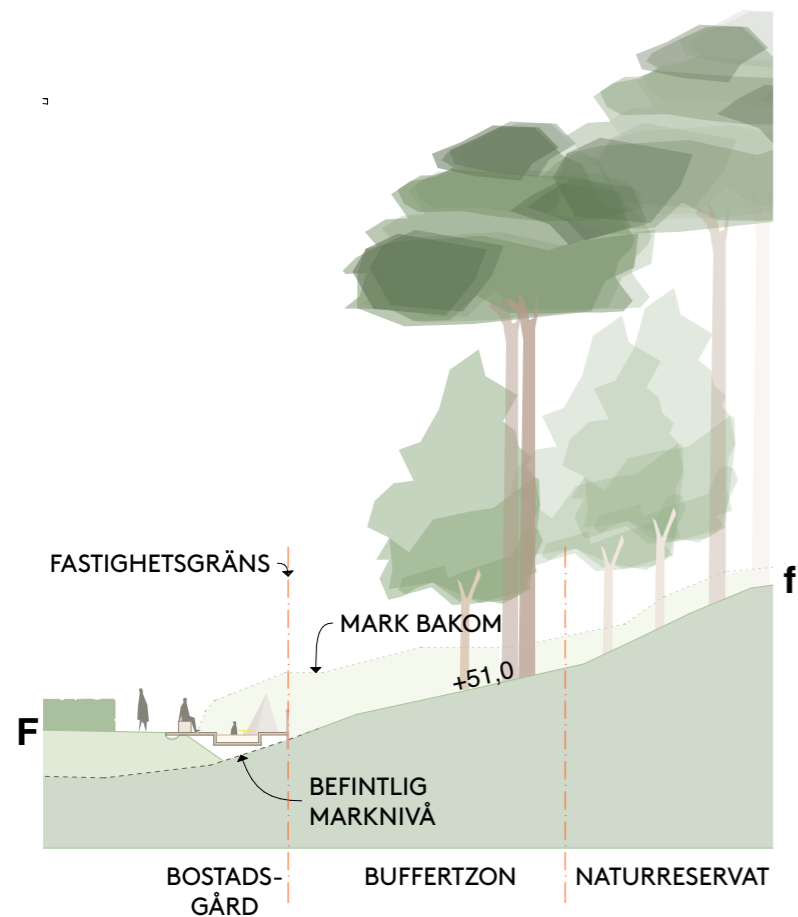
Buffertzonen - sektioner

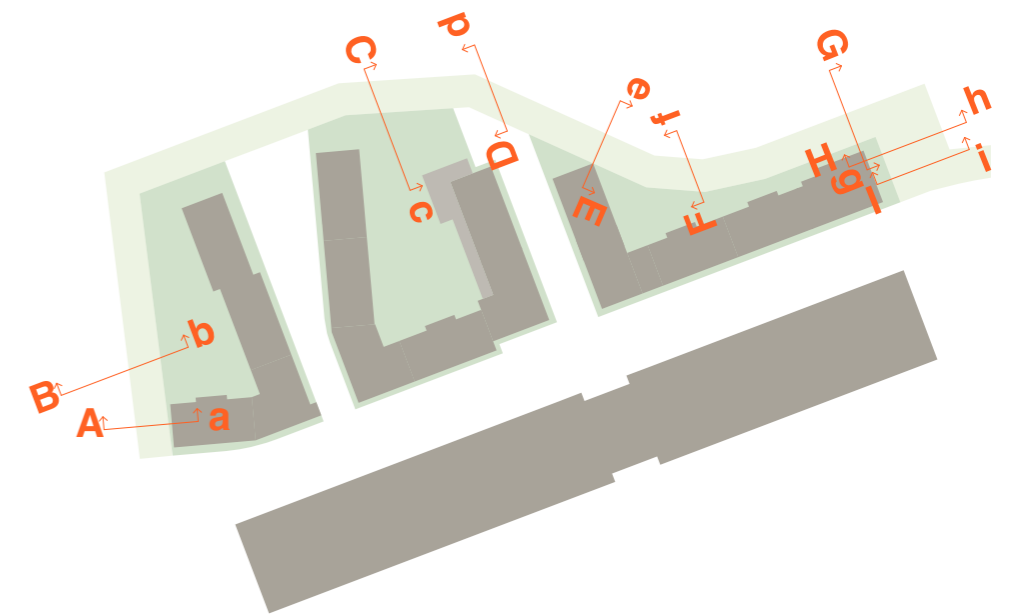
Sektion som visar hur lokalgata 2 möter buffertzonen

Sektion som visar markpåverkan inom buffertzonen vid det norra hushörnet i KV 3

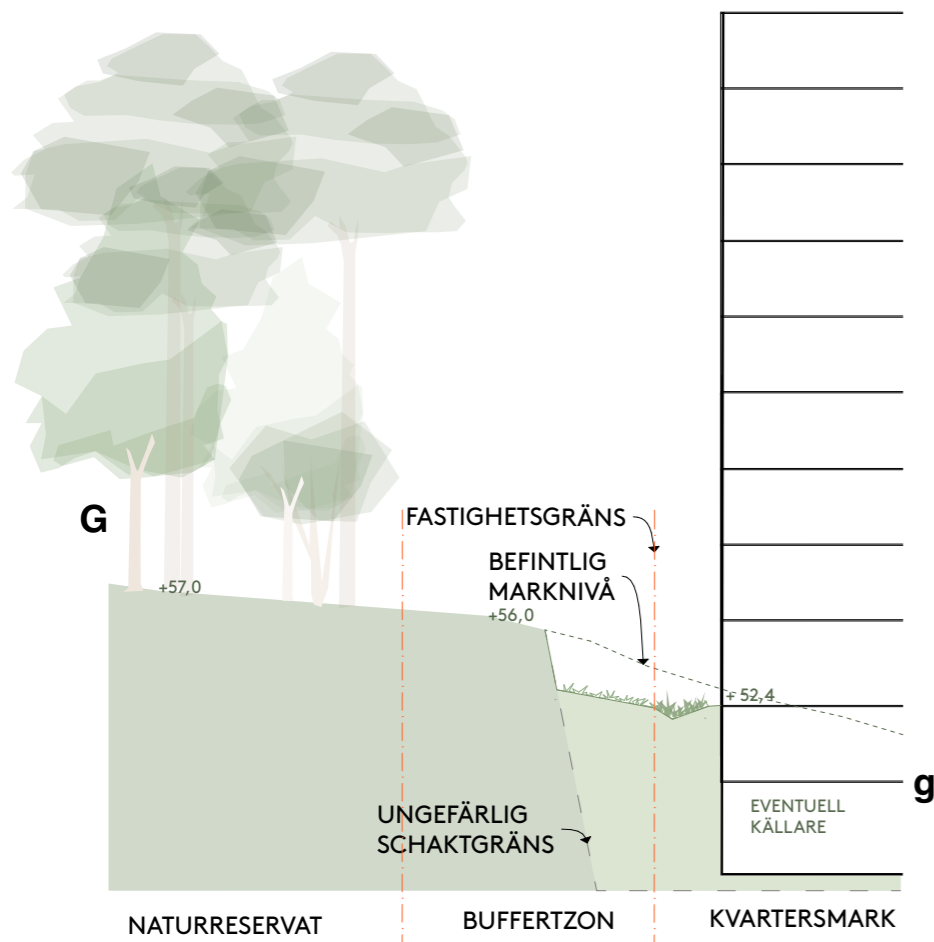

Sektion som visar hur trädäcket på pålar i kvarter 3 möter buffertzonen

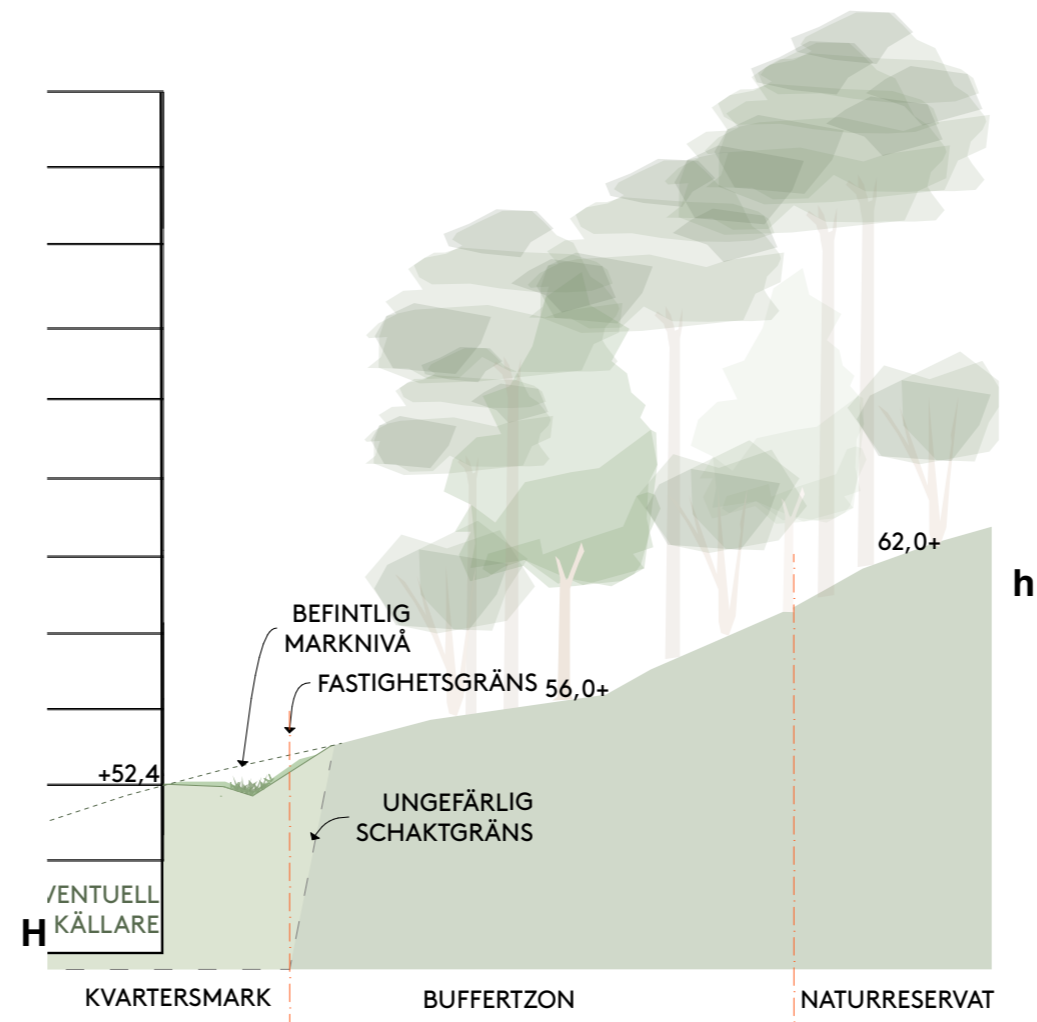

Orienteringsfigur sektioner

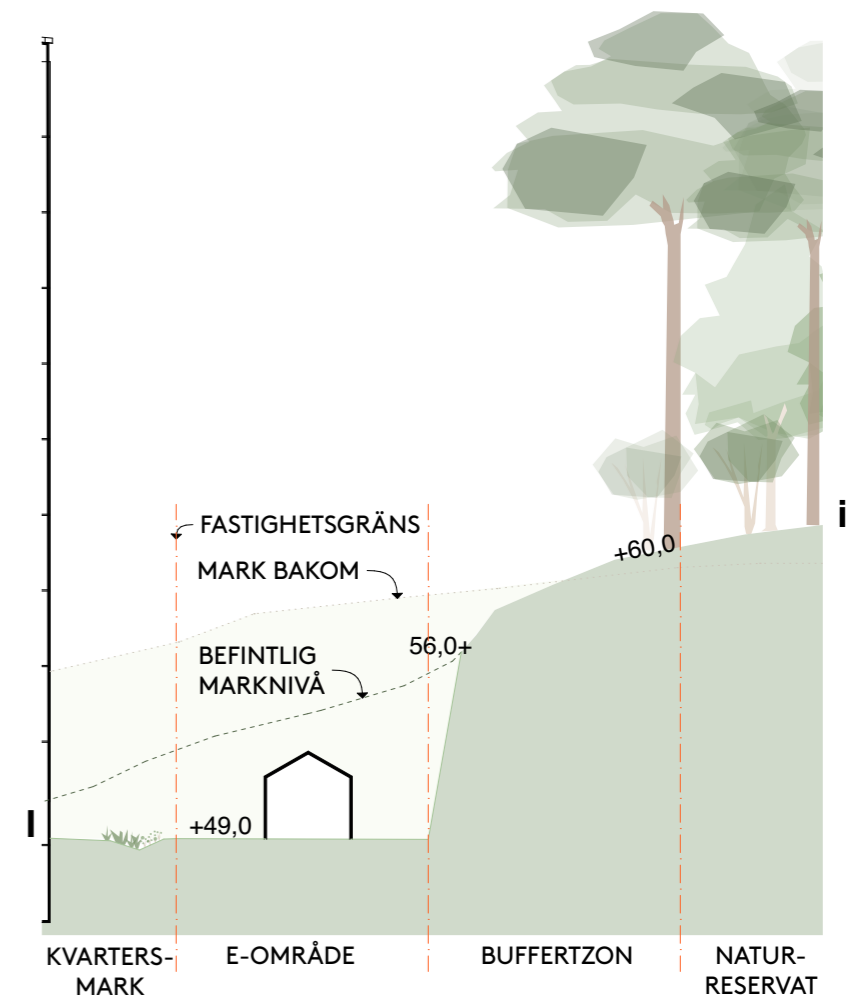
Buffertzoon - sektioner

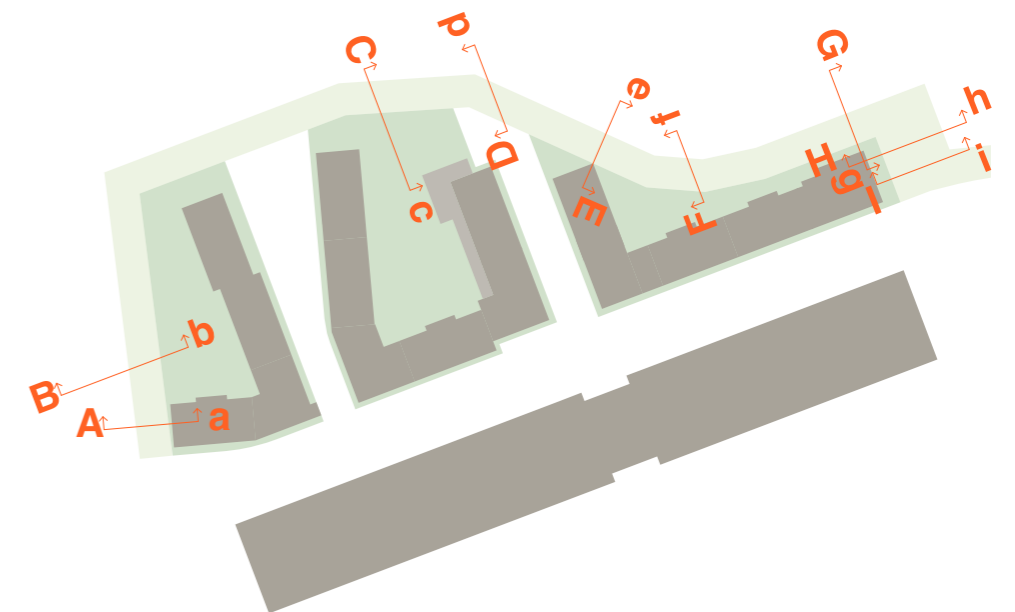
Sektion som visar hur markpåverkan inom buffertzonen för det norra hushörnet av KV3

Sektion som visar markpåverkan inom buffertzonen vid kvarterets östra gavel

Sektion som visar mötet mellan den östra gaveln av KV3, e-området och buffertzonen

Orienteringsfigur sektioner

Buffertzonen - visualisering

Sektion som visar hur markpåverkan inom buffertzonen för det norra husshörnet av KV3

Stråk till Hjässan

Förutsättningar

Inom det blivande naturreservatet finns en höjd som kallas "Hjässan". Hjässan är områdets högsta punkt och här har man storslagen utsikt över Stockholms inlopp. På Hjässan planeras inom det nya naturreservatet en utsiktsplats med bland annat grillplatser.

Utformning

Inom detaljplanen kommer en promenadbar stig att anläggas som ansluter till naturreservatet och Hjässan. Stigen kommer att möta den nya huvudgatan öster om kvarter 3. För att överbrygga höjdskillnaden mellan den befintliga naturmarken och den nya gatan föreslås en trappa i trä.

Mellan den nya trappan och kvarter 3 planeras en nätstation. Denna gestaltas omsorgsfullt med med fasadutformning som följer gestaltningsskonceptet för bostadsbebyggelsen. Fasaden utförs exempelvis i trä, tegel eller skivmaterial. Belysning utformas för att skapa en trygg miljö runt nätstationen.

Referensbilder

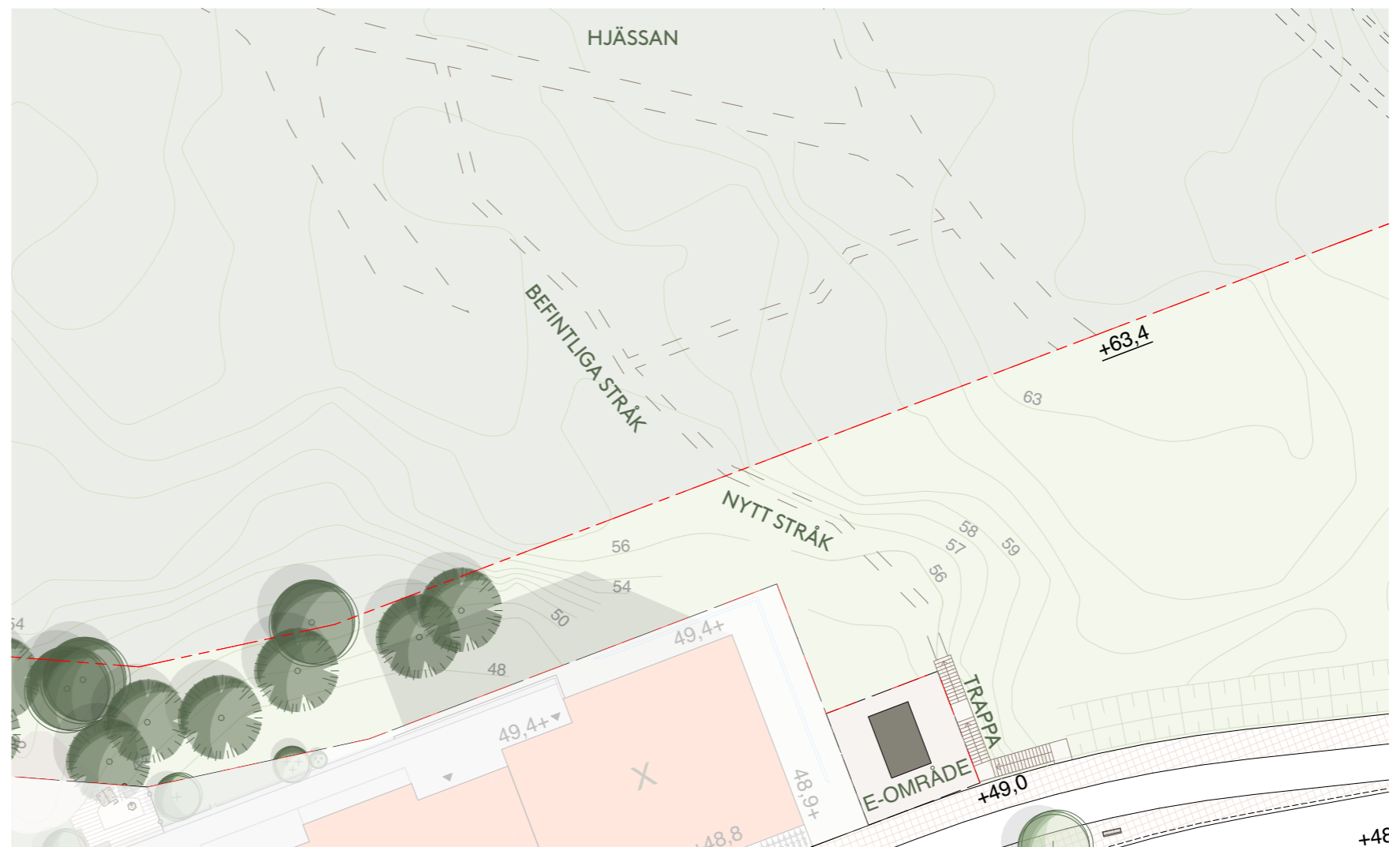
Befintlig trappa i trä inom det planerade naturreservatet.

Exempel på nätstation i tegel.

Vy över den nya trappan upp till Hjässan från huvudgatan.

Illustrationsplan som visar det nya ståket upp till Hjässan. Skala 1:500.

Gestaltningssprogram

i detaljplan för del av Ryssbergen, del av Sicklaön 13:3
och del av 134:21 på västra Sicklaön, Nacka kommun

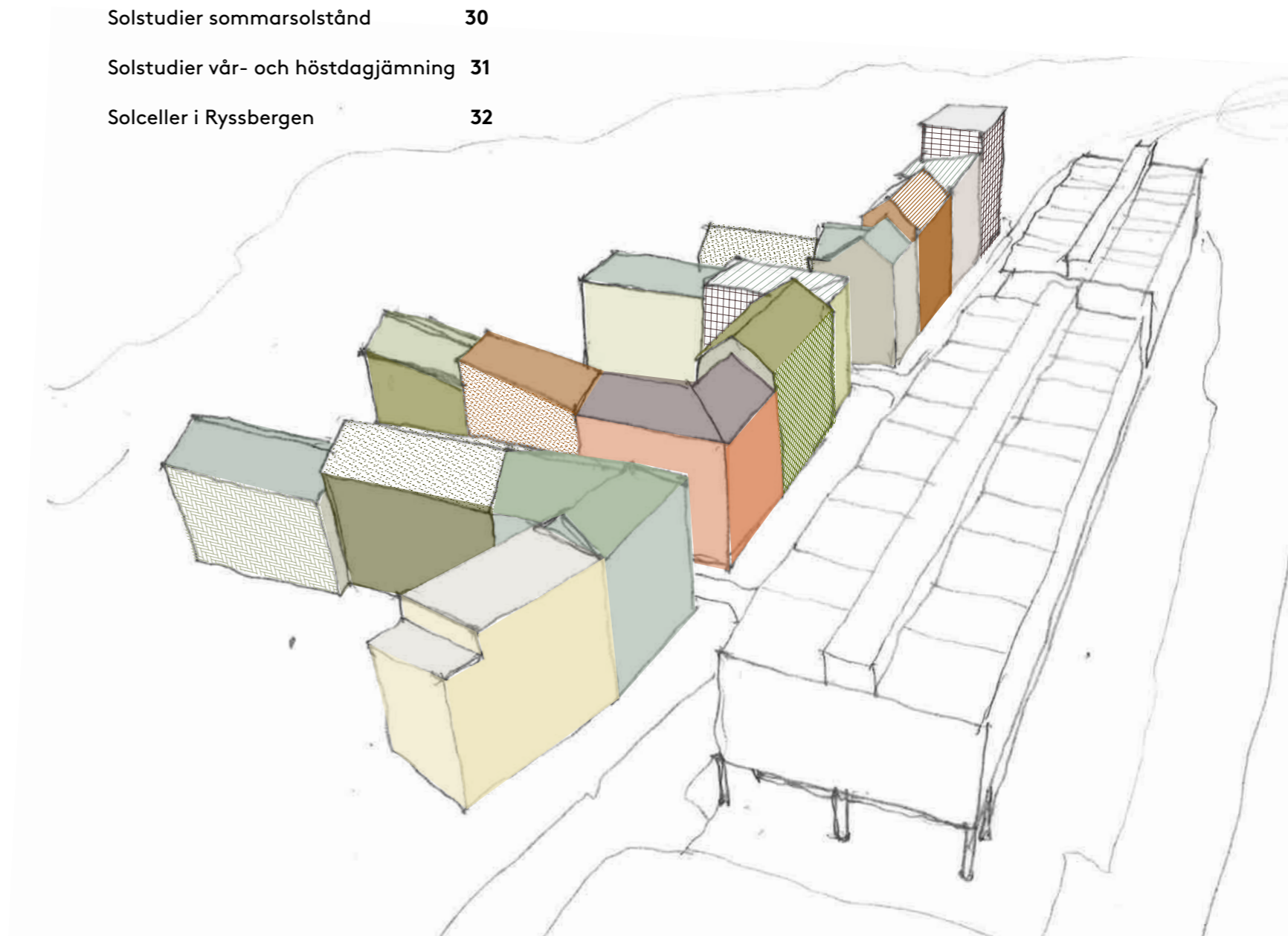
Beställare:
NackaMark Exploatering KB

Arkitekt:
ÅWL Arkitekter, bostäder och landskap
Gatun Arkitekter, verksamhetsbyggnad

September 2021

Innehåll

		Sida			Sida
Översikt	Situationsplan 1:3000	1	Bottenvåning	Översikt 1:800	14
	Situationsplan 1:1000	2	Sektioner	Sektioner 1:500	15
Gestaltningsskizter bostadskvarter	Nacka skogar	3	Verksamhetsbyggnad	Sektioner 1:500	16
	Mossa/myr	4		Verksamhetsbyggnad	17-27
	Kvistar/hällmark	5		Utemiljö verksamhetsbyggnad	28
Fasader	Fasad mot huvudgatan Översikt Kvarter 1-3, 1:800	6	Solstudier	Sektioner verksamhetsbyggnad	29
	Delfasad 1 mot huvudgatan Kvarter 1-2, 1:400	7		Solstudier sommarsolstånd	30
	Delfasad 2 mot huvudgatan Kvarter 3, 1:400	8		Solstudier vår- och höstdagjämning	31
				Solceller	Solceller i Ryssbergen
Utemiljö	Utemiljö Kvarter 1	9			
	Utemiljö Kvarter 2	10			
	Förskolegård	11			
	Utemiljö Kvarter 3	12			
	Lokalgata 2	13			

Situationsplan

Situationsplan

Situationsplan över Ryssbergens nya bebyggelse. Skala 1:1000/A3

Nacka skogar

Gestaltningsskisser bostadskvarter

Huskaraktärer

På Ryssbergen föreslås en ny bebyggelse uppdelad på tre bostadskvarter. Kvarterstrukturen tar fasta på naturens värdefulla närvaro på platsen genom att öppna upp sig mot skogen i norr.

Kvarteren är placerade längs med en huvudgata som går parallellt med Värmdöleden. Från denna sträcker sig längor av huskroppar ut och möter skogen. Mellan kvarteren leder kortare lokalgator ut från huvudgatan, vilka ger utblickar ut mot naturen och möter denna.

En dynamik i bebyggelsen eftersträvas genom att huskropparna varierar i höjd, men också genom att de ges olika karaktärer och uttryck. Byggnadernas höjd accentuerar naturmarkens variation. De är lägre i sänkorna och högre på höjderna i landskapet.

Inspirationen till materialpaletten är hämtad från Ryssbergens rika natur och omgivande skogsmarker, vilket förstärker de nya kvarterens koppling till sin kontext. Från denna skapas två koncept för huskaraktärer som upprepas på ett varierat sätt inom de tre kvarteren:

Tema 1. Nacka skogar: Mossa/Myr

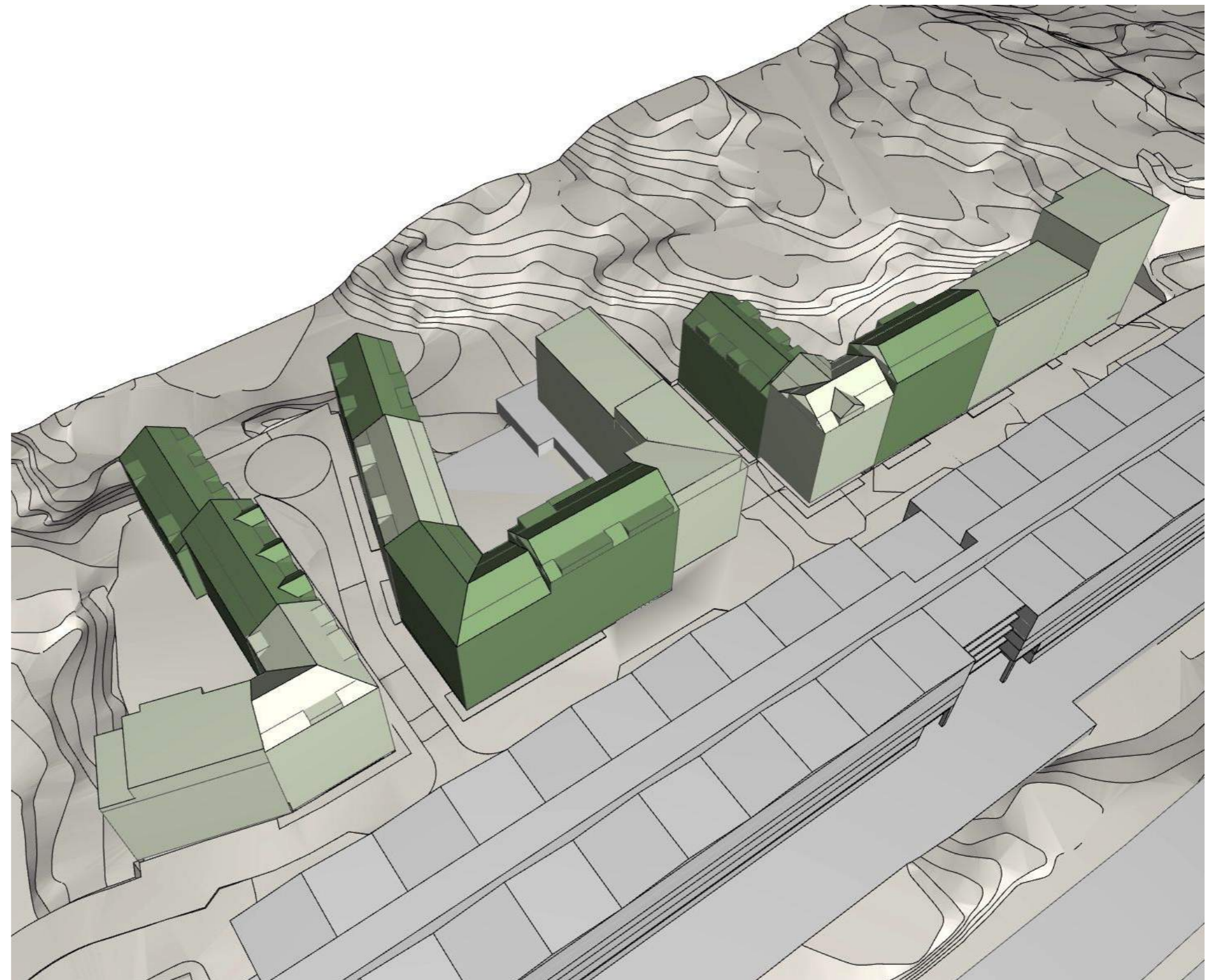
Tema 2. Nacka skogar: Kvistar/Hällmark

Utemiljö

Även kvartersmarken har stark koppling till konceptet Nacka skogar. Befintlig terräng och vegetation sparas där det är möjligt. Trädstammar och stenblock är en del av gestaltningen och nyttjas till att skapa både estetiska och ekologiska kvaliteter i gårdsmiljön.

Kvartersmarken används till kompensatoriska åtgärder med tydligt biotopförstärkande fokus. Stor vikt läggs på mötet mellan anlagd och befintlig mark där sprängkanter och slänter gestaltas med stor omsorg. Invasiva arter av växter undviks, istället planteras inhemska arter i en sammansättning som efterliknar olika naturtyper som återfinns i området.

Materialpaletten består av robusta naturmaterial som harmoniserar med både fasader och omgivande natur.

Färgkodad fördelning av gestaltningsteman inom bostadskvarteren

Huskaraktärer

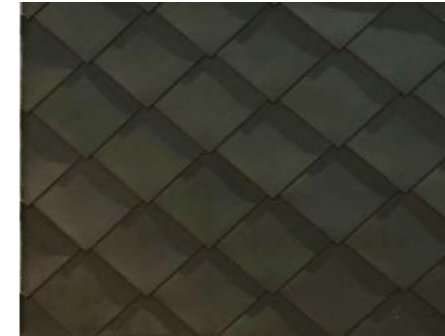
Tema 1. Nacka skogar: Mossa/Myr

Nyckelord: dovt, fuktigt, mossigt, träskmark, myr

Materialpalett och referenser

Gestaltade fasadmateriäl kan föreslås ersättas med återbrukat eller på annat sätt mer hållbart alternativ

Inslag av fasadmateriäl med lager-på-lager-princip

Puts med struktur och i dova kulörer

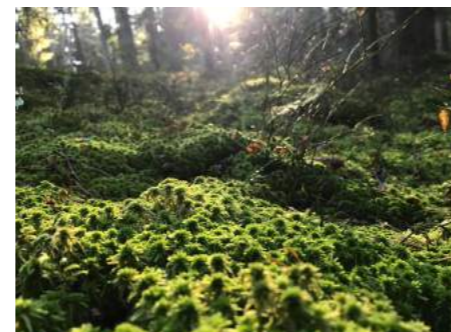
Inslag av mörkare trä vid balkong och entré

Ton i ton - mörkare taktäckning, balkonger med volym

Dova kulörer som samspelar med naturen

Mossa och myr ska knyta an till skogssänkornas naturrum. Fokus ligger på skogens grundade, enkla och rogivande karaktär.

Till huskropparna inom temat hittas inspiration i enkla och tydliga husformer, med takkupsförsedda sadeltak. Formspråket genomsyras av enkelhet och renhet, med få och noggrant gestaltade material.

Färgskalan föreslås omfatta dova och naturnära färgtoner för att bygghuset ska knyta an till naturrummets färgpalett, och för att fasader som anas mellan träden från farleden inte ska sticka ut.

Färgskalan har ambitionen att ge ett lugnt och enhetligt uttryck genom att kulörer på huskomplement samspelar med fasadens kulör, och resulterar i en känsla av ton-i-ton.

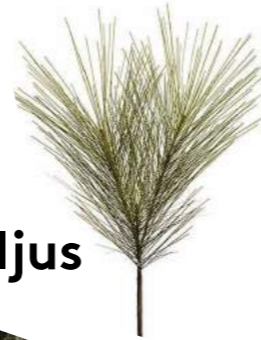
Husvolymerna med temat Mossa/myr är placerade i sänkan mot skogen för att få en mjuk övergång till denna, samt på vissa ställen mot huvudgatan, för att kontrastera till det andra gestaltningstemat.

Huskaraktärer

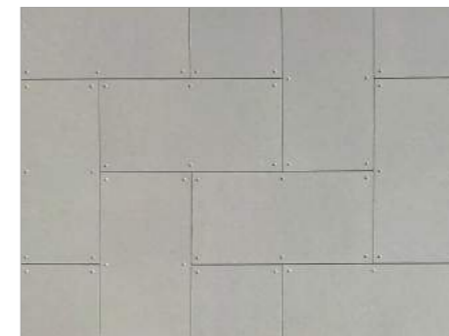
Tema 2. Nacka skogar: Kvistar/Hällmark

Nyckelord: torrt, lätt, kvistigt, bark, luftigt, ljus

Materialpalett och referenser

Gestaltade fasadmateriäl kan föreslås ersättas med återbrukat eller på annat sätt mer hållbart alternativ

Inslag av fasadmateriäl med lager-på-lager-princip

Puts med struktur och i ljust naturnära kulörer

Yttre struktur skapar känsla av luftighet - ger plats åt odling och grönska i fasad

Inslag av ljus träpanel vid balkong

Gestaltningstemat Kvistar/Hällmark ska knyta an till hällmarksskogens torra och karga uttryck och färgskala. Tallar med sin sprött lavbeströdda bark och ett rotsystem som letar sig in i bergskrevorna.

Till huskropparna inom temat hittas inspiration i enkla husformer med en variation av pulpettak och sadeltak. Temat förenas i det huvudsakliga greppet med ett yttre skal som tillför en lätthet. Adderade utanpåliggande strukturer har ambitionen att förstärka en känsla av luftighet, variation och ger möjlighet för grönska att kunna ta plats i fasaden för ett föränderligt uttryck över tid. I och med att yttre balkongstrukturer är en del av det arkitektoniska uttrycket läggs stor vikt i materialval och detaljering av dessa.

För att bebyggelsen ska knyta an till hällmarkens ljusare färgpalett föreslås färgskalan omfatta ljusa, naturnära färgtoner som inte är för kulörstarka. Färgsättningen av fasader och tak harmonierar samtidigt med den omgivande naturen för att inte sticka ut där de anas mellan träden i vyn från farleden.

Husvolymerna med temat Kvistar/Hällmark är i första hand placerade mot huvudgatan för ett ljusare möte med gaturummet och berget i öster. Det kontrasterar även mot kvarterens andra gestaltningstema.

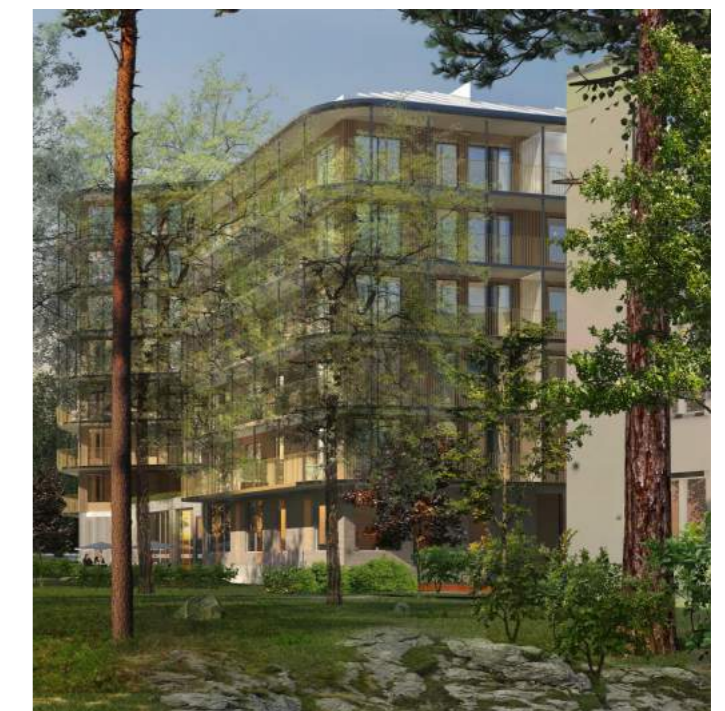
Generösa balkonger

Mindre inslag av nät-, raster- och ribbstruktur

Inslag av glas i buller-utsatt läge

Fasader som öppnar sig

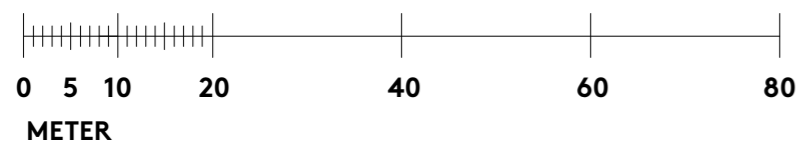
Fasad

Översikt - fasad mot huvudgata

Den föreslagna bebyggelsen varierar inom de olika kvarteren. Med en tydlig uppdelning i färg, form och höjd tilldelas huskropparna olika karaktärer.

SKALA 1:800/A3

Delfasad 1 mot huvudgata

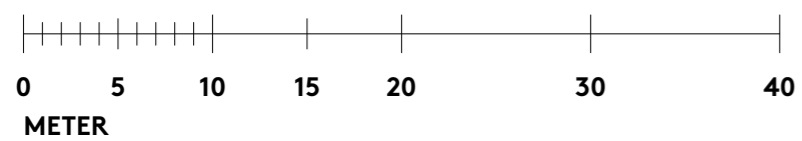
Kvarter 1-2

Puts i ljusa kulörer och bitvisa inslag av ljust skivmaterial återfinns i Tema 2, **Kvistar/Hällmark**. Detta föreslås här kompletteras med lätta balkonger av öppen karaktär och partier med ljust trä. I fasaden för det andra kvarteret tillför Tema 1 **Mossa/Myr** ett grundat intryck med dova kulörer och volymskapande balkonger.

I väster trappar volymen för en mjukare övergång mot naturen.

SKALA 1:400/A3

Delfasad 2 mot huvudgata

Kvarter 3

Kvarterets fasad mot huvudgatan föreslås ha en tonvikt på lättheten från Tema 2, **Kvistar/Hällmark**. Den grundade mättnaden från Tema 1 **Mossa/Myr** tillskapar en kontrast som väger upp fasadsekvensen.

Ljusa fasader med puts eller med ljus fasadskiva, och med inslag av ljusa träpartier, möter fasad med dovare putsulör.

I öster betonas kvarterets början med en volym som tillåts bli något högre som ett entrémotiv. Övergången mot berget sker med en upplättad volym med en utanpåliggande struktur.

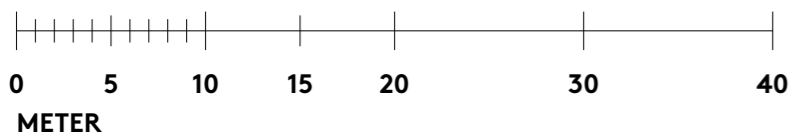
Kvistar/Hällmark

Mossa/Myr

Kvistar/Hällmark

Kvistar/Hällmark

SKALA 1:400/A3

Utemiljö, kvarter 1

Förutsättningar

Kvarter 1 är lokaliserat i planområdets västra del. Kvarteret möter huvudgatan i söder och Lokalgata 1 i öst. Mot väst och norr angränsar kvartersmarken till buffertzonen. Markhöjderna inom kvarteret varierar mellan ca +49 i söder till ca +45 i norr.

Gestaltning

Gården innehåller robusta naturliga material så som trä, grus/stenmjöl, barkflis och natursten. Det finns vistelseytor för små och stora sällskap samt småbarnslek. Där det är möjligt sparas befintligt natur på gården. Stockar och stenar från platsen används i gestaltningen.

Planteringarna är lummiga med inspiration från naturen men prydliga. Växtval stäms av mot naturvårdsverkets lista över invasiva arter för att undvika påverkan på naturreservatet.

Möte med buffertzonen

Till väster om kvarteret och den angränsande buffertzonen planeras en huvudentré till naturreservatet. För att skapa en tydlig avgränsning mellan kvartersmark och buffertzon är gårdens nivå lägre än befintlig terräng. Den bevarade naturen i gränsen mot buffertzonen bildar därmed en naturlig mur mellan kvartersmark och allmän platsmark.

Där hus är placerat i nära anslutning till buffertzonen vid husets västra gavel kommer markpåverkan att ske inom buffertzonen. Denna påverkan hålls till ett minimum och sprängkanter och slänter ges en medveten och naturlig gestaltning med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga.

Förgårdsmark

Förgårdsmarken i kvarteret är 2-4 meter bred och innehåller cykelparkering, privata uteplatser, planteringsytor för dagvattenfördröjning och entréplatser. De

intelligande gatorna lutar bitvis upp till 5% vilket innebär att förgårdsmarken är viktig för att ta upp höjdskillnader och skapa tillgängliga entréytor.

Dagvattenhantering

Gårdens dagvatten samt en del av takvattnet leds till planteringsytor för fördröjning. En låglinje löper längs gården. Vid kraftiga regn kommer vattnet ledas längs låglinjen norr ut och vidare till naturreservatets våtmark. Ut mot de omgärdande gatorna finns förgårdsmark med regnbäddar dit stuprösvatten leds för fördröjning.

Referensbilder

Plantering med inspiration från skogen.

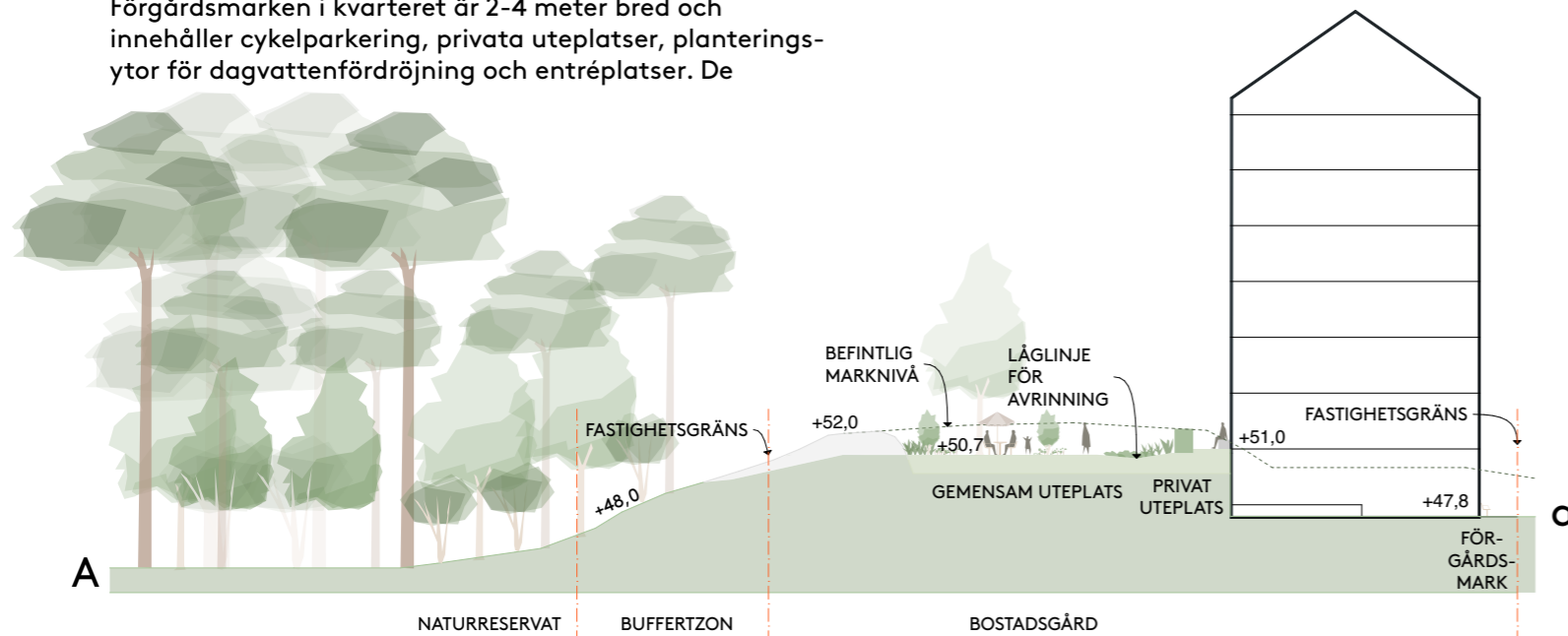
Stockar och stenar från platsen återanvänds.

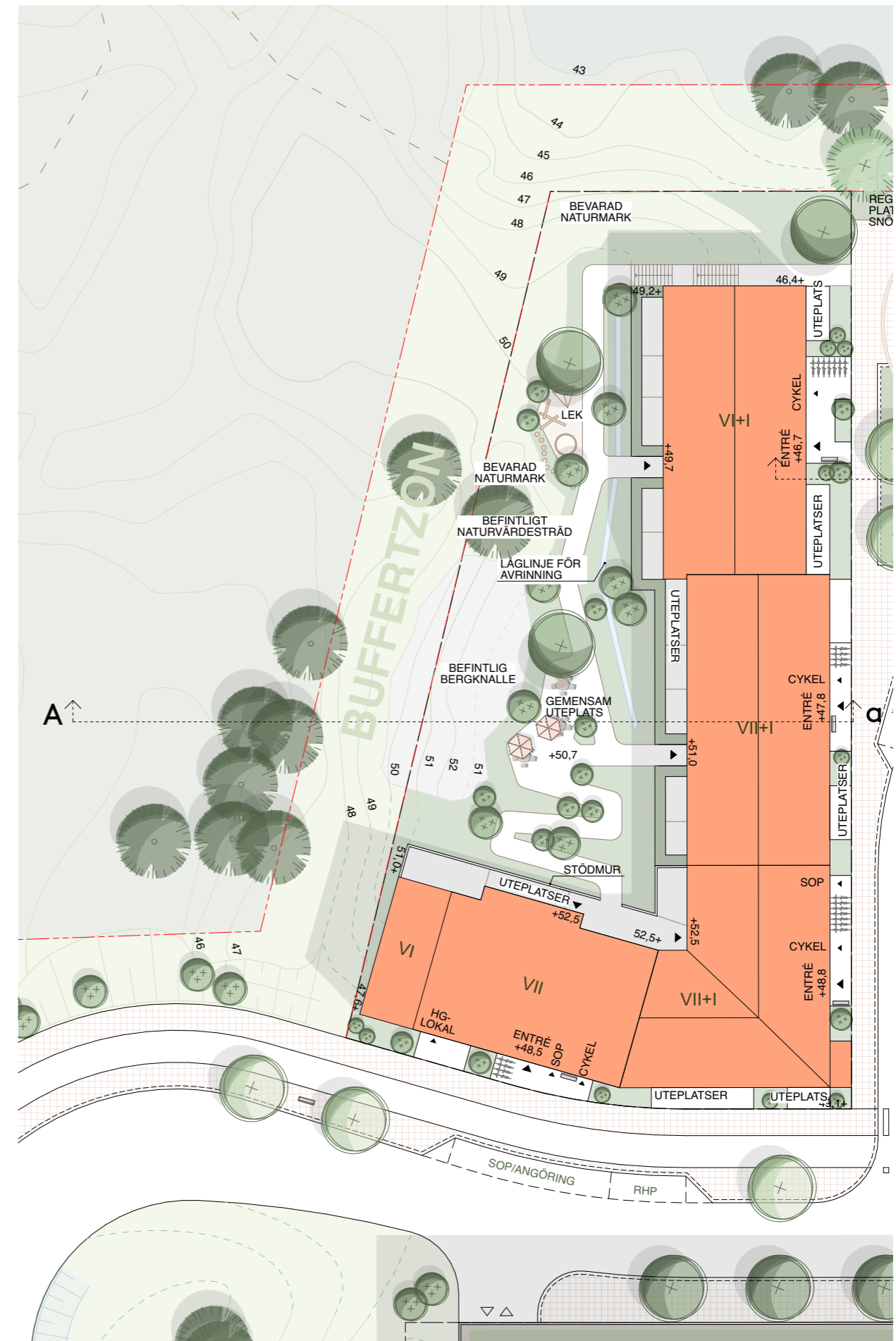
Regnträdgård.

Möte mellan gård och sparad bergknalle

Sektion A-a. Skala 1:400/A3

Illustrationsplan kvarter 1. Skala 1:500/A3

Utemiljö, kvarter 2

Förutsättningar

Kvarter 2 är lokaliserat mitt i planområdets bebyggelse. Kvarteret möter Huvudgatan i söder, Lokalgata 1 i väst och Lokalgata 2 i öst. I norr angränsar kvarteretsmarken till buffertzonen. Markhöjderna inom kvarteret varierar mellan ca +49 i söder till ca +45 i norr mot buffertzonen.

Kvarteret innehåller en förskola med fyra avdelningar. Förskolan är lokaliserad i bottenvåningen av kvarterets östra del och består delvis av en egen volym på en våning som skjuter ut mot gården. Förskolegården är ca 800m² (exklusive förrådsbyggnader, cykelparkering etc.) och sträcker sig längs förskolebyggnaden och vidare norr ut där den avslutas i gränsen mot buffertzonen.

Gestaltning och höjdsättning är anpassad till att gården delvis är underbyggd av ett garage. Om parkeringsbehovet kan tillgodoses på annat sätt kommer garaget att utgå och gårdens utformning att anpassas.

Gestaltning bostadsgård

Bostadsgården är uppdelad i två nivåer, båda delarna erbjuder gemensamma vistelseytor och småbarnslek. Gården är gestaltad med runda och mjuka former. Kring den största gemensamma uteplatsen föreslås en rund pergola i trä.

Gården innehåller robusta naturliga material så som trä, grus/stenmjöl, barkflis och natursten. Planteringen är lummig med inspiration från naturen men pryddiga.

Växtval stäms av mot naturvårdsverkets lista över invasiva arter för att undvika påverkan på naturreservatet.

Mot förskolegården planteras buskage som ger avskildhet. I den norra delen av gården finns en koppling mellan bostadsgården och förskolegården som möjliggör både för förskolan att nå naturen och naturreservatets stigar, och för boende i kvarteret att kunna nyttja förskolegårdens lektytor på kvällar och helger.

Möte med buffertzonen

Kvarteret är lokaliserat på vad som idag är en höjd. För att skapa förutsättningar för bebyggelse och en tillgänglig och funktionell gård kommer markmassor att behöva omfördelas inom kvarteret. För att skapa ett mjukt och naturligt möte med den befintliga marken kan släntning och sprängning/schakt delvis behöva ske inom buffertzonen. Eventuella slänter och sprängkanter utformas naturligt och planteras med för området naturligt förekommande arter. Om garaget utgår finns större möjligheter att spara befintlig natur på kvarteretsmark och undvika markpåverkan inom buffertzonen.

Förgårdsmark

Förgårdsmarken runt kvarteret är 1,5-2 meter bred och innehåller cykelparkering, privata uteplatser, planteringsytor för dagvattenfördröjning och entréplatser.

Dagvattenhantering

Gårdens dagvatten samt en del av takvattnet leds till planteringsytor för fördröjning. I förskolegårdens norra del finns synlig dagvattenhantering i en slingrande låglinje som också fungerar som ett pedagogiskt inslag i lekmiljön. Ut mot de omgärdande gatorna finns förgårdsmark med regnbäddar dit stuprösvatten leds för fördröjning.

Referensbilder

Gemensam uteplats med rund pergola

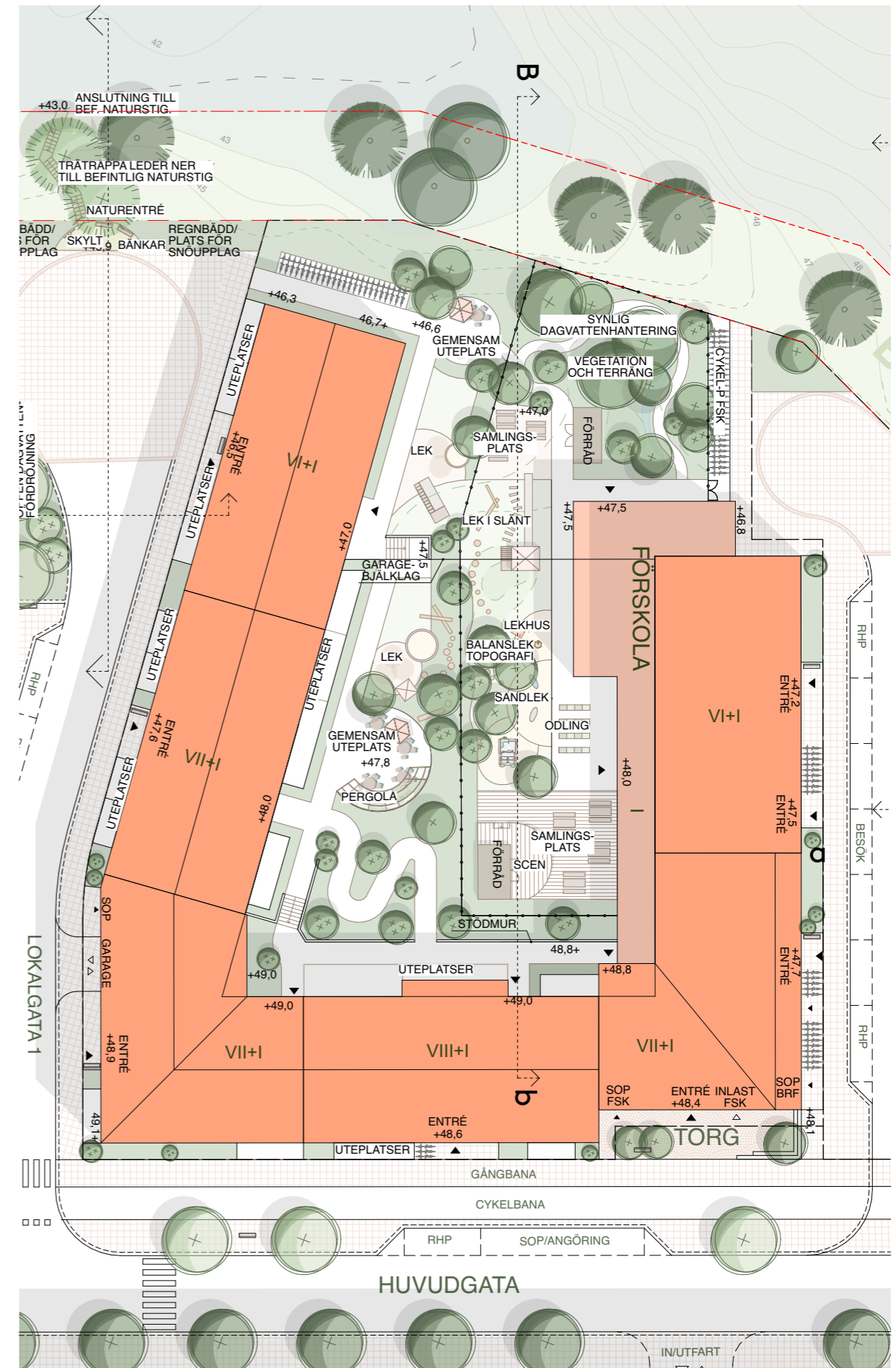

Förgårdsmark

Gård i anslutning till naturmark

Gestaltning förskolegård på nästa sida ->

Illustrationsplan kvarter 2. Skala 1:500/A3

Utemiljö, kvarter 2

Gestaltning förskolegård

Förskolegårdens utformning baseras på Nacka Kommuns verktyg Lekolys. Följande är exempel på hur ett urval av teman från Lekolysverktyget har behandlats på förskolegården:

- Topografi: Gården har varierande topografi där slänter och kullar utnyttjas till lek.

Illustration från dokumentet "Lekolys vägledning".

- Vegetation: Ungefär hälften av gårdens yta är täckt av vegetation. Tåliga växter med fokus på lekvärde och biologisk mångfald väljs. Lekbuskage av exempelvis salix och arter som får bär/frukt väljs. En variation mellan flerstammiga och uppstammade träd skapar rumslighet och ett behagligt mikroklimat.

Illustration från dokumentet "Lekolys vägledning".

- Zonering: Gården utformas för att skapa olika zoner - den trygga, den dynamiska och den vilda. Barnen kan röra sig fritt mellan de olika zonerna.

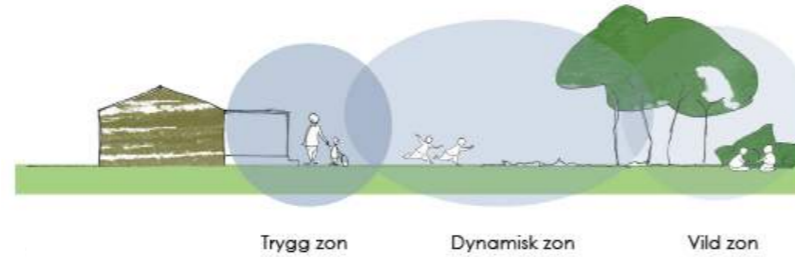

Illustration från dokumentet "Lekolys vägledning".

- Pedagogiska aktiviteter: Gården erbjuder flera olika möjligheter till pedagogiska aktiviteter så som odling, naturlika områden och synligt vatten.

Illustration från dokumentet "Lekolys vägledning".

- Kreativa aktiviteter: Gården innehåller möjligheter att uttrycka sig kreativt, exempelvis finns en scen och platser med tillgång till material att bygga med.

Referensbilder

Odling

Flerstammiga träd

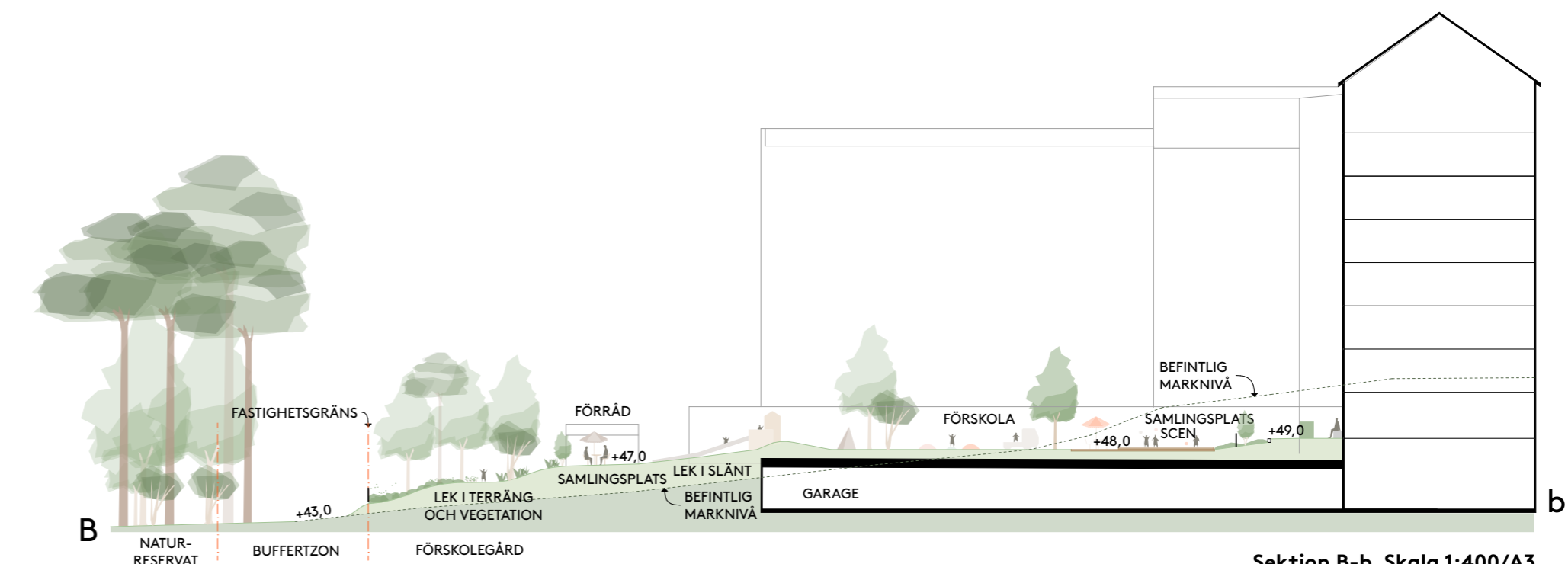
Rumslighet med vegetation

Material från platsen används i gestaltningen

Löst material för kojbygge

Sektion B-b. Skala 1:400/A3

Utemiljö, kvarter 3

Förutsättningar

Kvarter 3 är lokaliserat i planområdets östra del. Kvarteret möter huvudgatan i söder och Lokalgata 2 i väst. I norr och öst angränsar kvartersmarken till buffertzonen. Markhöjderna inom kvarteret varierar mellan ca +53 i öst till ca +47 i norr.

Gestaltning

Gården är långsmal och möter befintlig terräng som sluttar brant ner mot gården och bebyggelsen. En del av den befintliga terrängen behålls om möjligt på gården. I övrigt höjds marken delvis för att skapa fall ut från fasad. Gården innehåller en gemensam uteplats med pergola samt ett trädäck med småbarnslek. Trädäcket föreslås delvis utföras på pålar som försiktigt placeras ut i terrängen och därmed minskar påverkan på mark och rötter intill.

Möte med buffertzonen

Där hus är placerat i nära anslutning till buffertzonen kommer markpåverkan att ske inom buffertzonen. Markpåverkan inom buffertzonen hålls till ett minimum. Sprängkanter och slänter ges en medveten gestaltning och utformas så naturliga som möjligt med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga.

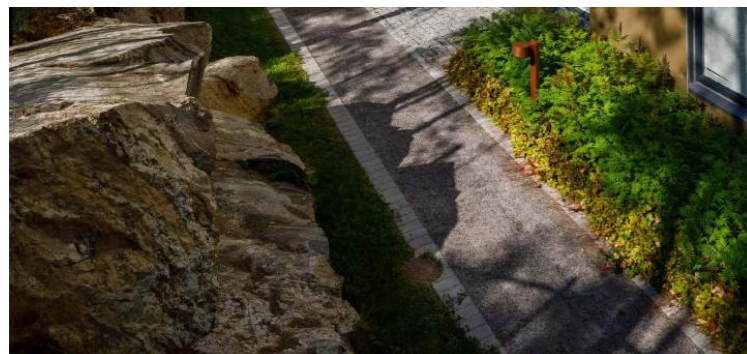
Förgårdsmark

Förgårdsmarken i kvarteret är ca 2m meter bred och innehåller cykelparkering, privata uteplatser, planteringsytor för dagvattenfördröjning och entréplatser.

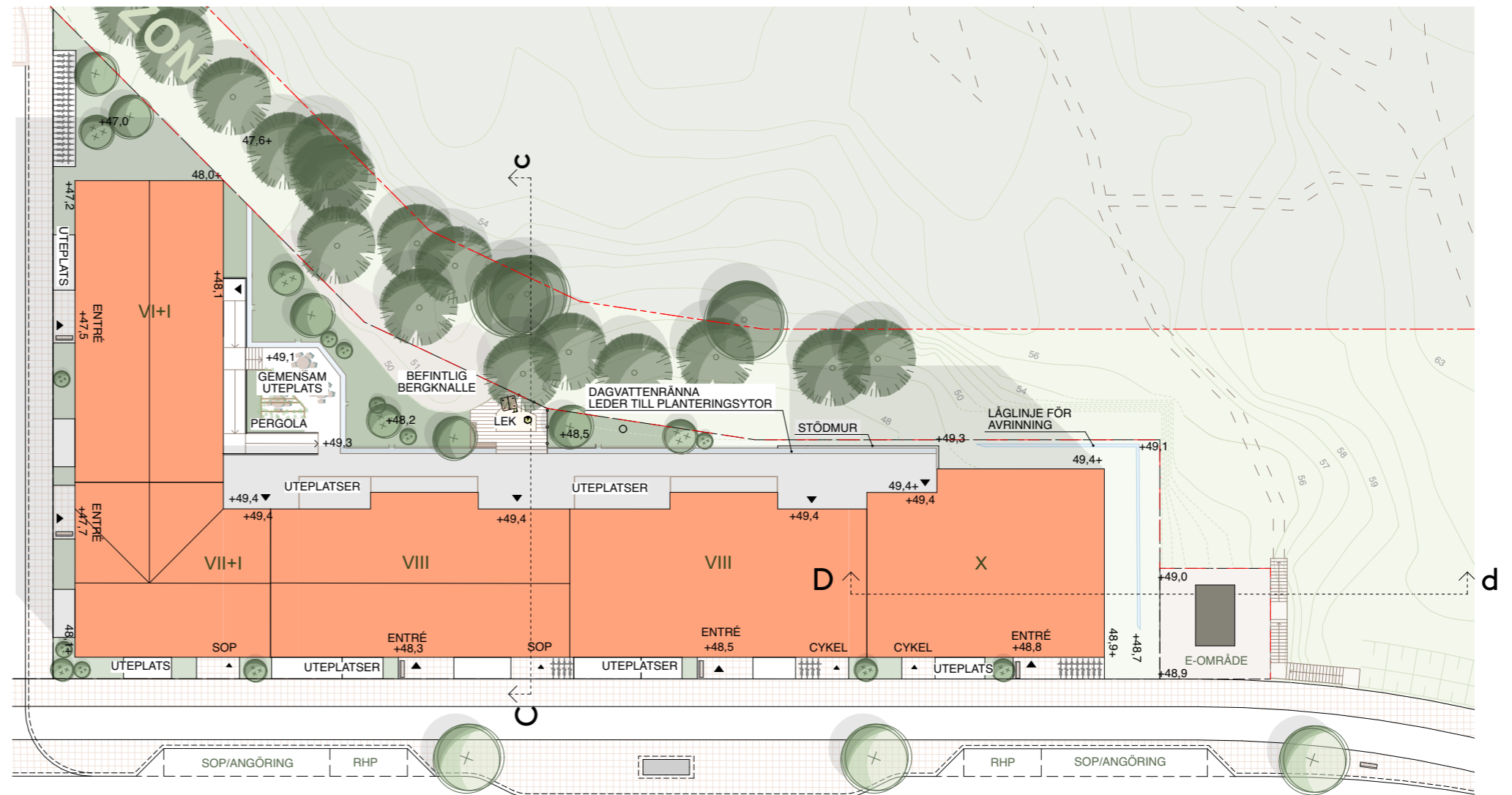
Dagvattenhantering

Gårdens dagvatten samt en del av takvattnet leds till planteringsytor för fördröjning. En öppen dagvattenränna leder längs gården och leder ut vatten i planteringsytor för fördröjning. Vid kraftiga regn leds vattnet ut i ett dagvattenstråk i buffertzonen och vidare till naturreservatets våtmark. Längs kvarterets östra sida och norra sidor skapas planteringsytor för fördröjning av dagvatten med låg-linje för att skydda fasaden och leda bort dagvatten vid kraftiga regn. Ut mot de omgärdande gatorna finns för-gårdsmark med regnbäddar dit stuprösvatten leds för fördröjning.

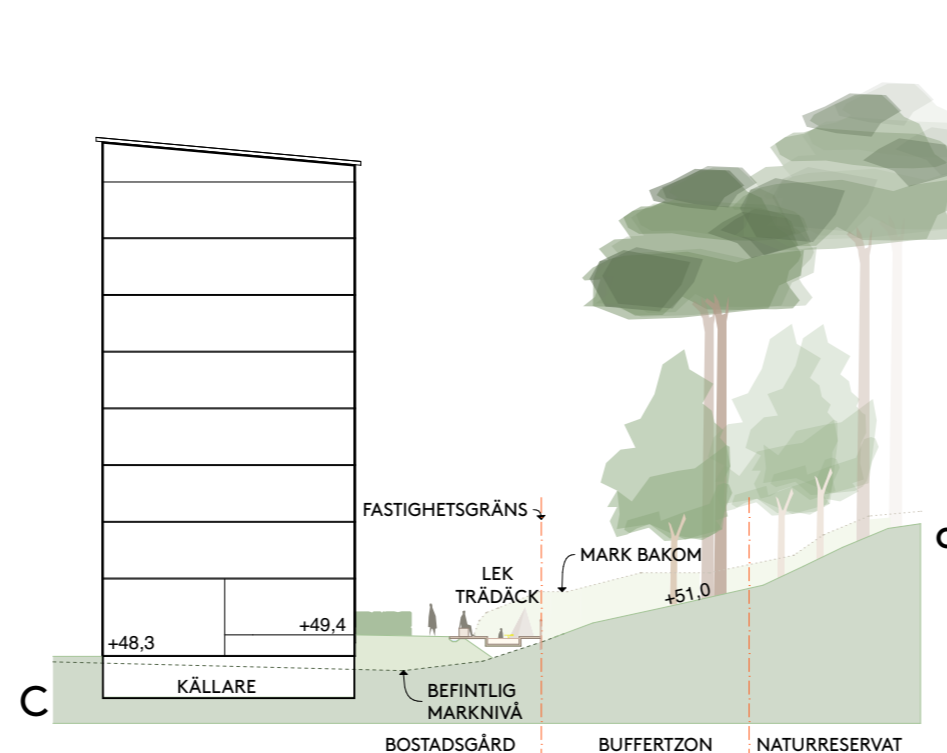
Referensbild

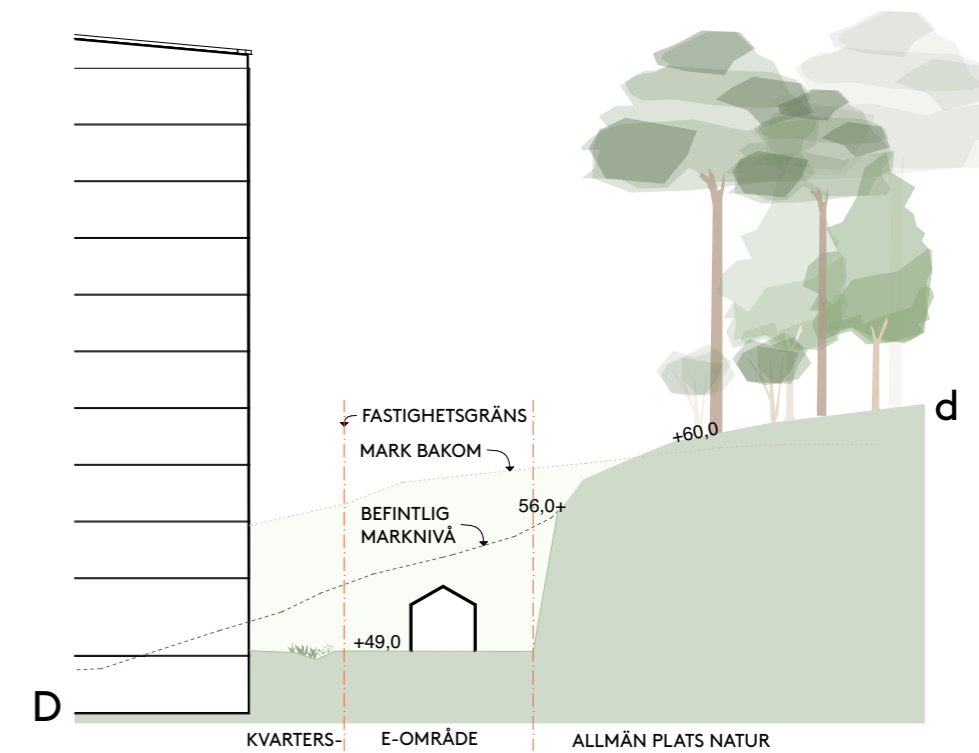
Smal gård möter naturmark

Illustrationsplan kvarter 3. Skala 1:500/A3

Sektion C-c. Skala 1:400/A3

Sektion D-d. Skala 1:400/A3

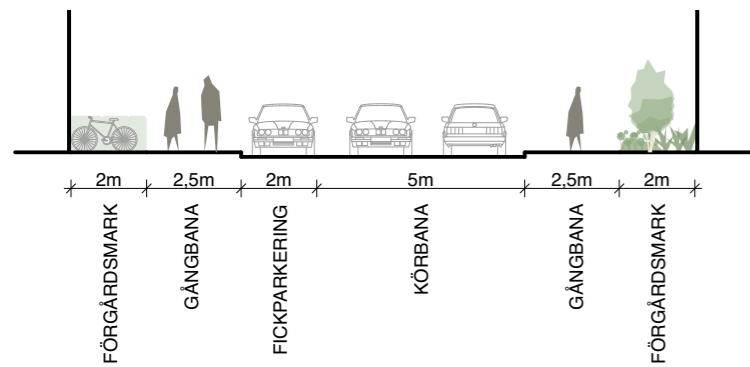
Utemiljö, Lokalgata 2

Förutsättningar

Lokalgata 2 kommer, till skillnad från lokalgata 1, att vara kvartersmark. Markmaterial och belysningsarmaturer kommer dock att samordnas med gestaltningen för allmän platsmark för att skapa ett enhetligt intryck i området.

Trafikfunktioner

Lokalgata 2 är totalt 12,5m bred fördelat på 2,5m breda gångbanor på vardera sida om en 5,5m bred körbana samt en 2m bred zon med fickparkering på gatans västra sida. Längst i norr finns en torgliknande yta med vändmöjlighet för personbil. Ingen sophämtning sker från denna gata.

Gatusektion lokalgata 2. Skala 1:200/A3

Angöring och lutningar

Angöring till bostäder sker från gatan. Två parkeringsplatser för rörelsehindrade finns att tillgå. Utöver detta finns fem gästplatser som kan nyttjas vid hämtning och lämning till förskolan. Gatan lutar 2% från huvudgatan ner mot naturreservatet.

Markmaterial och funktioner

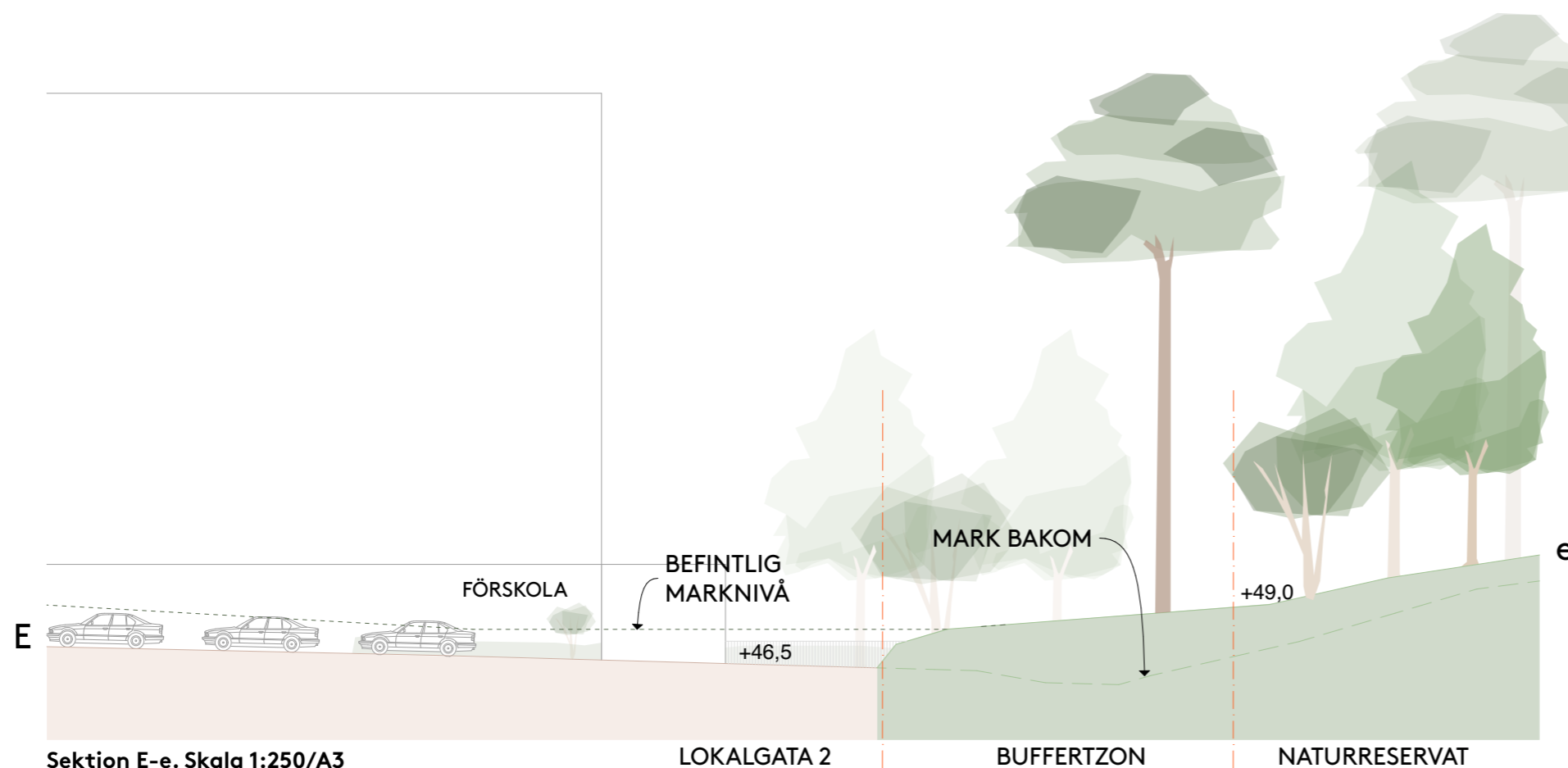
Gångbanor och vändyta beläggs med ljusgrå betongsten. Körbana asfalteras. Kantstöd utförs i råkilad granit.

Belysning

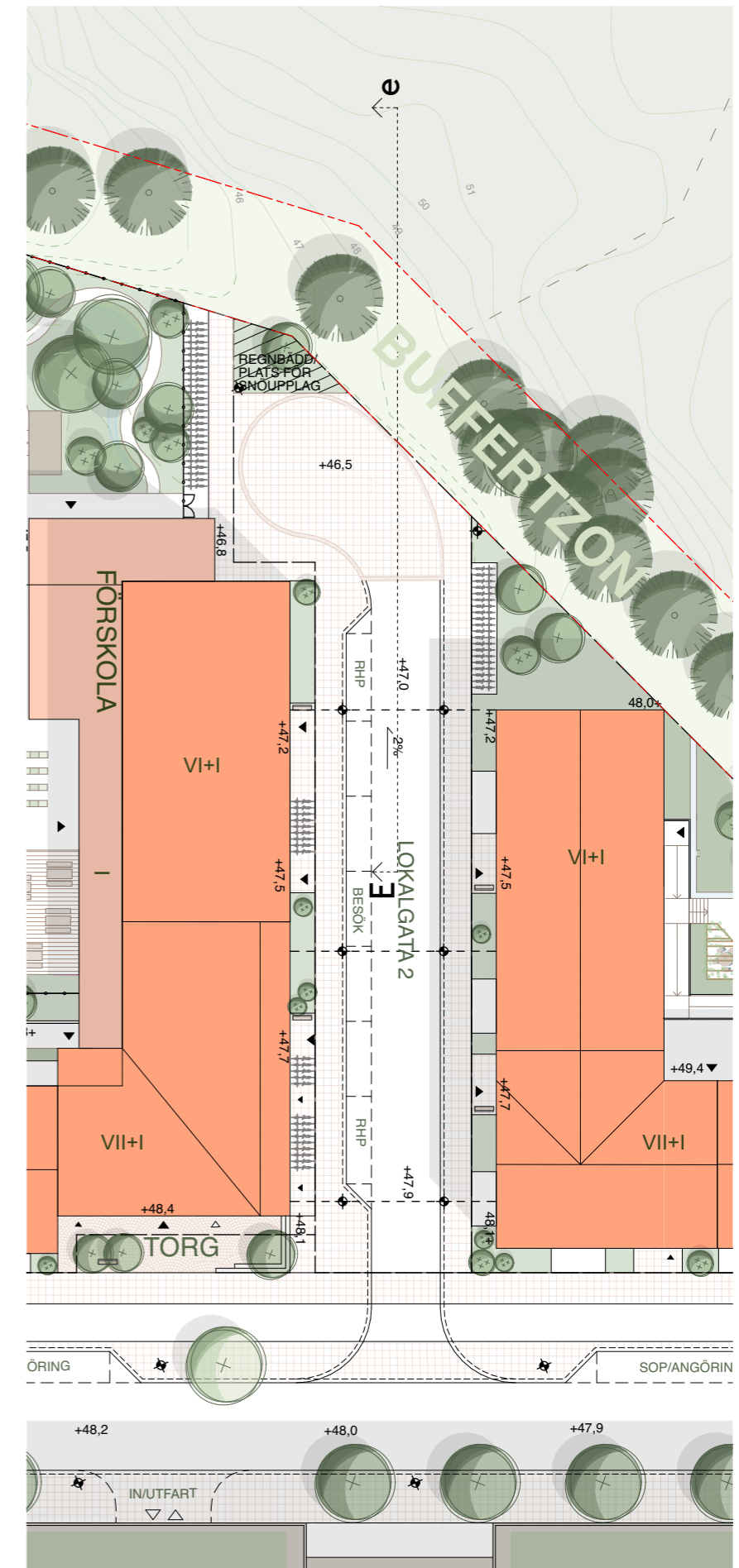
Val av armatur och RAL-färg synkroniseras med allmän platsmark.

Möte med buffertzonen

Terrängen i buffertzonen norr om lokalgatan sluttar brant upp från väst till öst. Den östra delen av vändytan ligger därför lägre än omgivande naturmark, och möter där en bergskant. Den västra delen av vändytan och regnbadden ligger högre än intilliggande naturmark. Höjskillnaden tas där upp av en planterad slänt.

Sektion E-e. Skala 1:250/A3

Illustrationsplan Lokalgata 2. Skala 1:500/A3

Bottenvåning

Bottenvåningarna föreslås innehålla i huvudsak bostäder med en tydlig uppdelning trapphusvis.

Bostäderna kompletteras i entréplanet med utrymmen för rullstols- och barnvagnsförvaring, cykelförvaring, och lägenhetsförråd. Denna typen av komplement planeras även finnas i källarvåning. På utvalda ställen ges utrymme för invändiga miljörum.

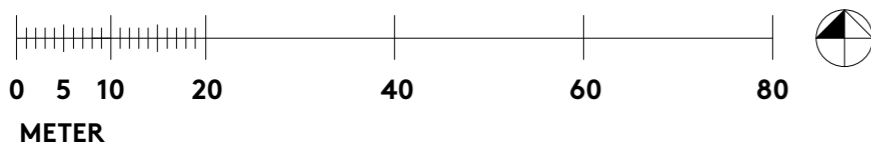
Lägenheterna i bottenvåningen ligger något över höjden av gatan och upphöjda uteplatser för dessa ges inom förgårdsmark.

Inom kvarter 2 planeras det för ca 800 m² förskoleverksamhet med en tillhörande förskolegård som möter naturen.

Kvarter 1 föreslås möta marknivåerna i souterräng, och bostadsgården nås då en våning upp från gatuplan. I Kvarter 2 och 3 nås bostadsgårdarna en halv trappa upp.

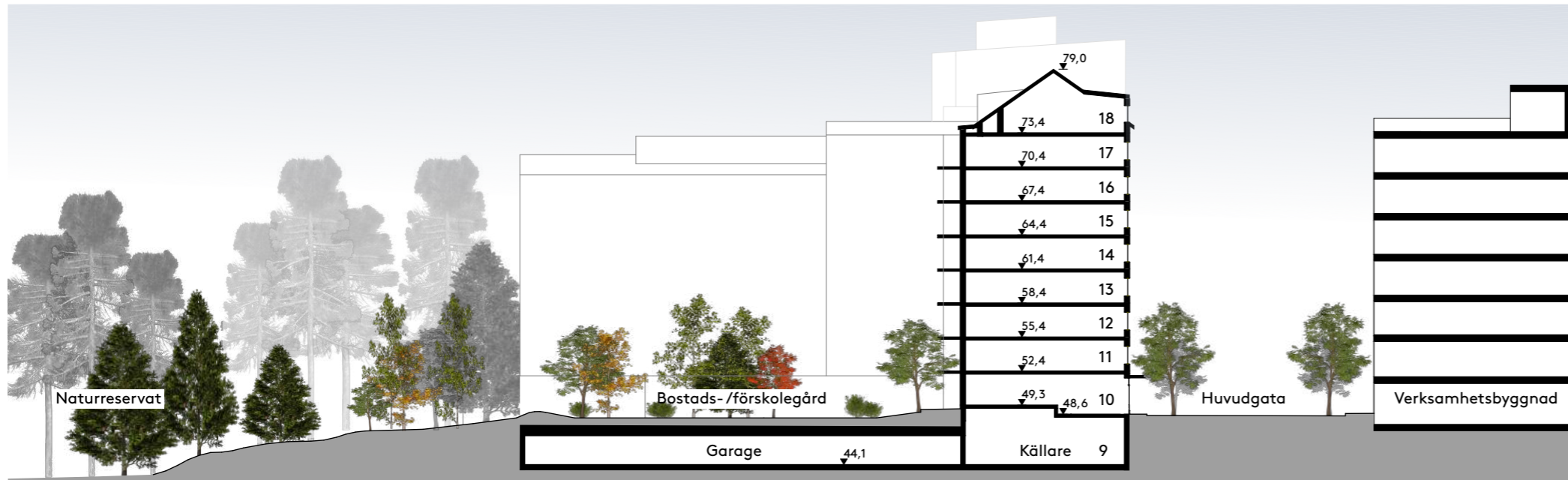

SKALA 1:800/A3

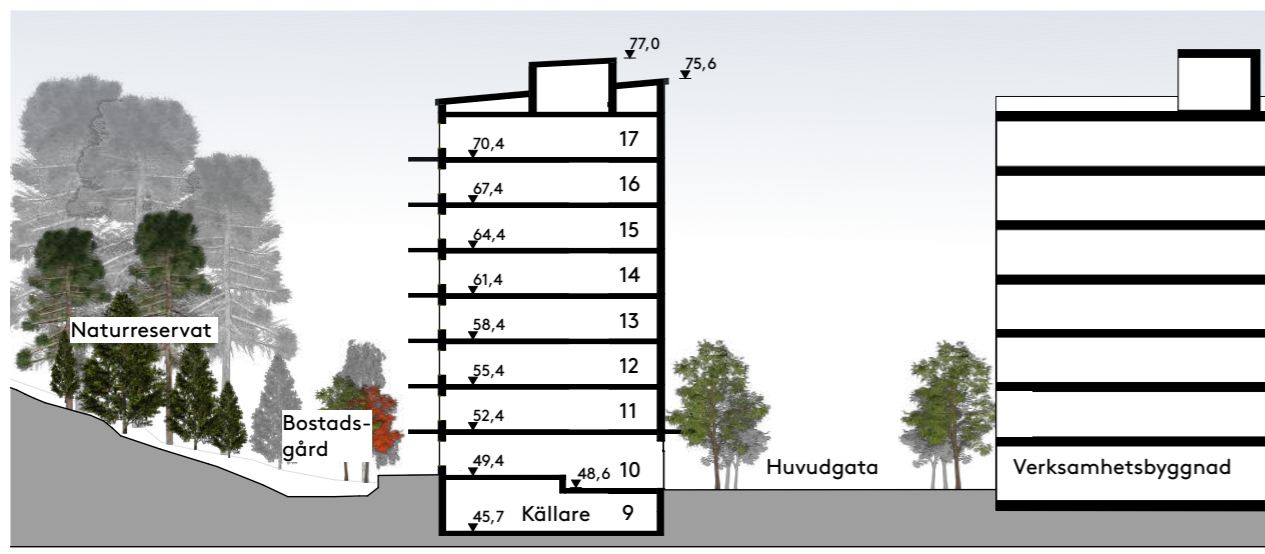

- BARNVAGNS-/RULLSTOLSFÖRRÅD
- CYKELRUM
- FÖRSKOLA
- MILJÖRUM
- TRAPPHUS/GARAGEINFART

Sektioner

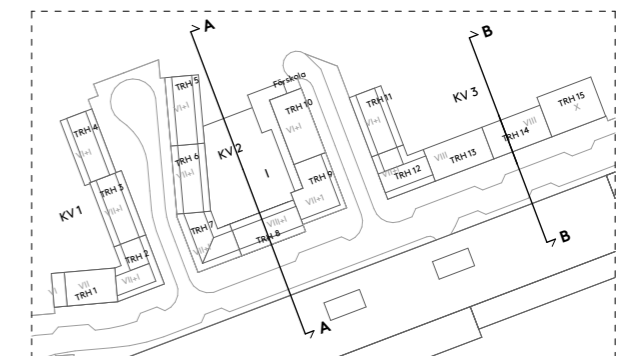
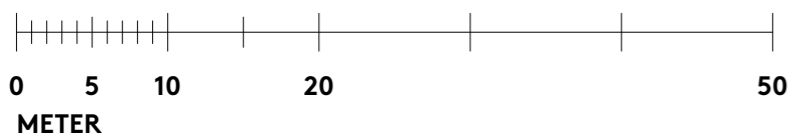

Sektion A-A - tvärsektion Kvarter 2

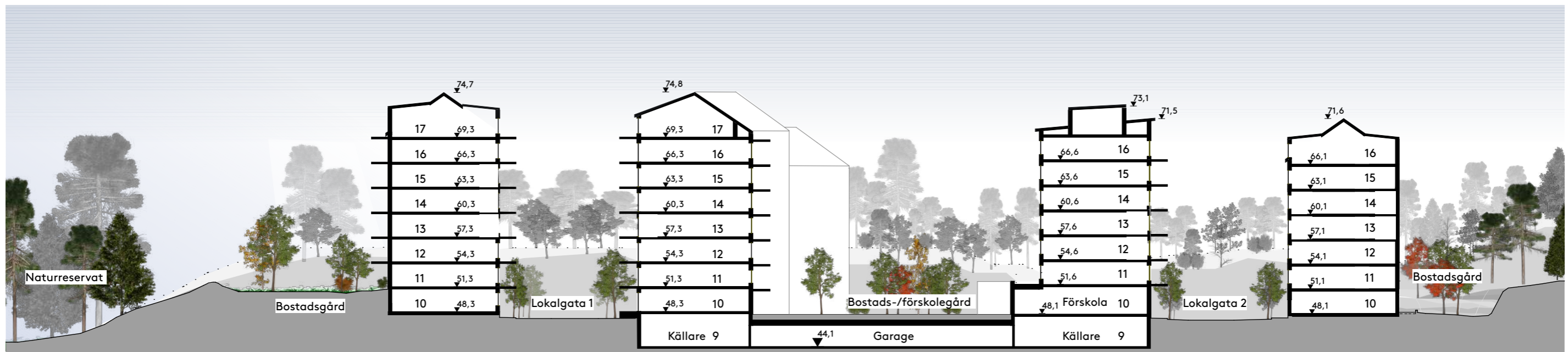
Sektion B-B - tvärsektion Kvarter 3

SKALA 1:500 / A3

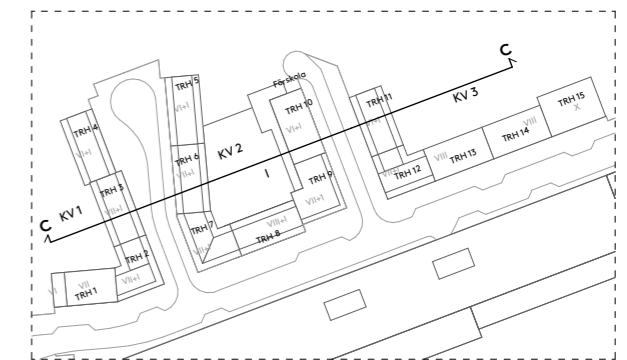
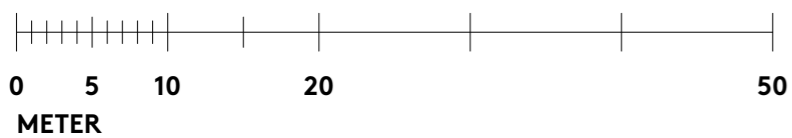
Orienteringsfigur

Sektioner

Sektion C-C - längdsektion Kvarter 1-3

SKALA 1:500 / A3

Orienteringsfigur

Verksamhetsbyggnad

Anläggningen reser sig som en fortsättning på berget norr om Värmdöleden och skapar ett visuellt blickfång men också en skyddande barriär för bostäderna norr om byggnaden.

Byggnaden är placerad på en plåtå, delvis nedsänkt i berget, delvis uppbyggd med sten, gabioner och betongmurar med klättrande växter.

Byggnaden är delad i två kroppar med en grön slits mellan delarna som också ger en glimt av husets innehåll.

Fasaderna bekläds med skivor och raster i kulörer som hämtar sin inspiration från Nackas berg. Material och kulörer varieras så att en vertikal rytm uppstår. Det veckade sedumbevuxna taket ger också fasaden en illusion av sammanbyggda hus.

Bottenvåningen i dubbel våningshöjd är glasad för att exponera verksamheten. Mot bostäderna är fasaden mer småskalig men med en liknande uppdelning med kulörer och material som på södersidan. Entréerna till bostädernas parkering och verksamheter högre upp i byggnaden utformas med omfattningar i trä.

På den indragna takvåningen kan solceller placeras mot söder.

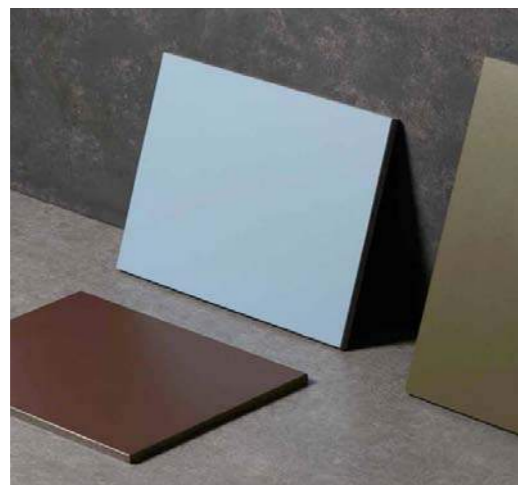
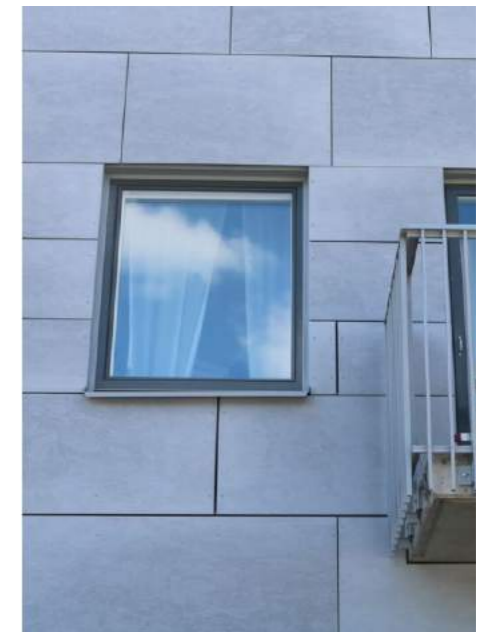

Fasadgestalning - koncept

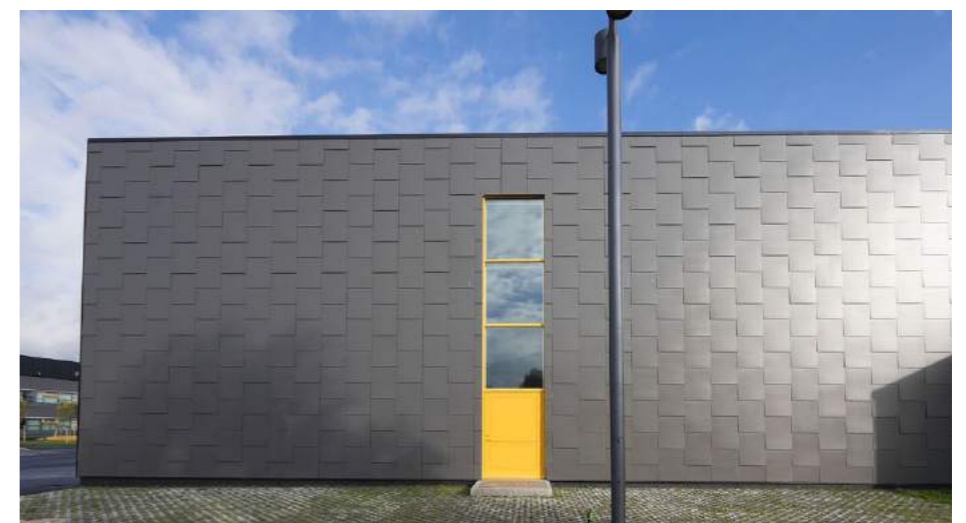
Verksamhetsbyggnad

Foto: Holger Ellgaard via Wikimedia Commons

Fasadskivor i kompositamaterial

Foton från www.steni.se och www.cembrit.se

Fasadpaneler

Verksamhetsbyggnad

Foto: Konsantin Irina via Wikimedia Commons

Foto: Detlef Schobert via Creative Commons

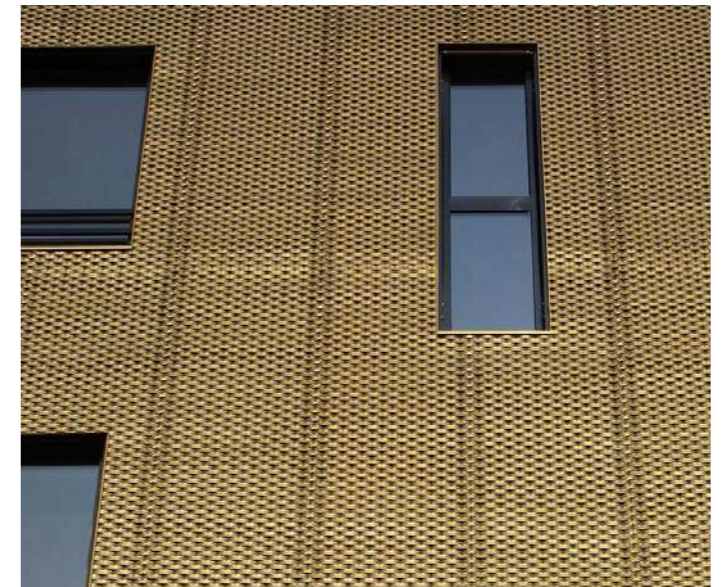
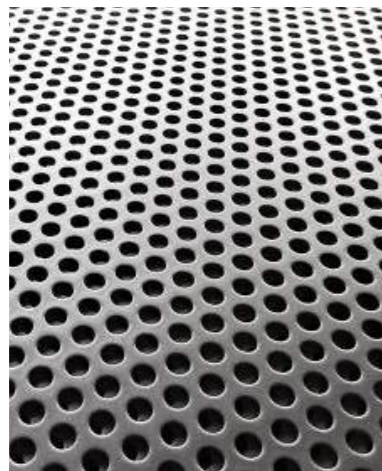
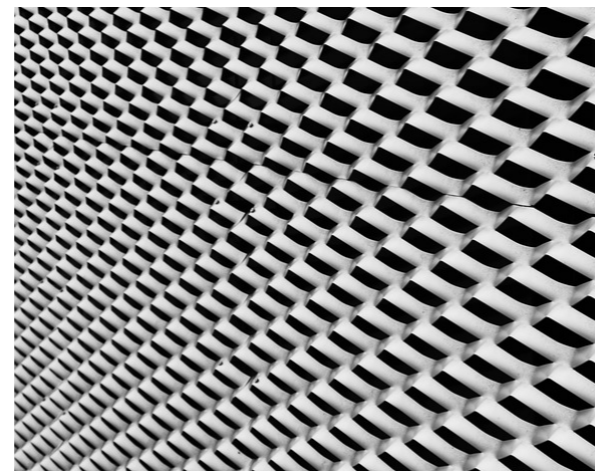

Foto: Detlef Schobert via Creative Commons

Perforerad plåt

Sträckmetall med olika grader av transparens/genomsläpplighet

Foto: Detlef Schobert via Creative Commons

Fasadraster

Verksamhetsbyggnad

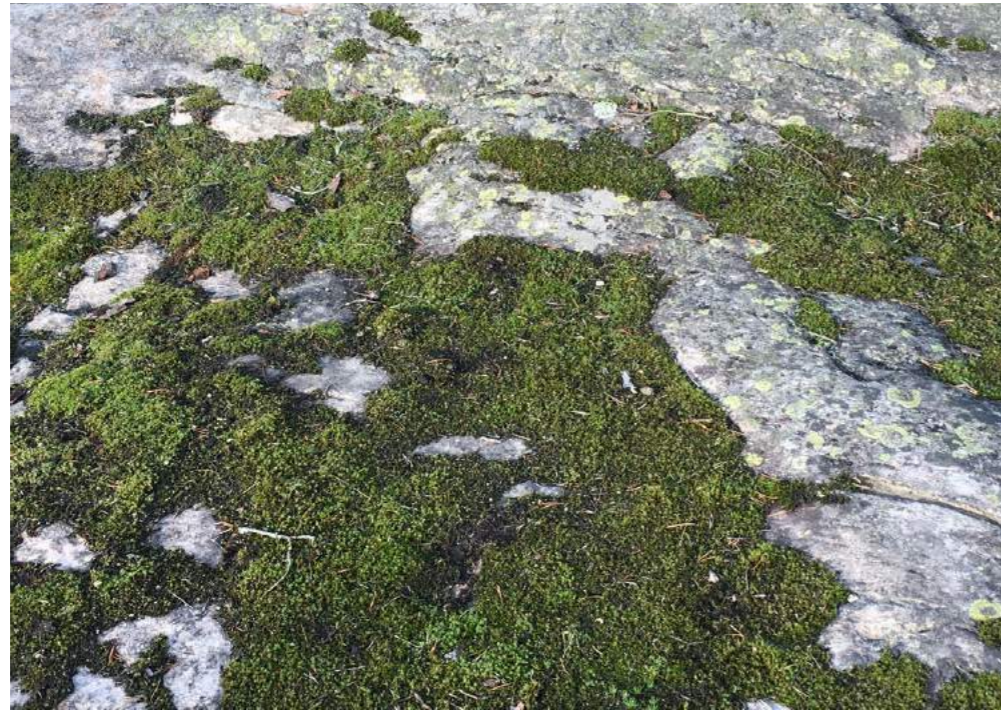

Foto: Mark Turner via Creative Commons

Foto: i-sustain via Creative Commons

Biotoptak / torräng
Foto: www.vegtech.se

Sedumtak
Foto: www.vegtech.se

Foto: Pgccmarketing via Wikimedia Commons

Foto: Arlington County via Creative Commons

Foto: vancouverconvention via Creative Commons

Gröna tak/terrasser

Verksamhetsbyggnad

Sockel i betong med olika struktur och entrépartier i trä

Sockelvåning

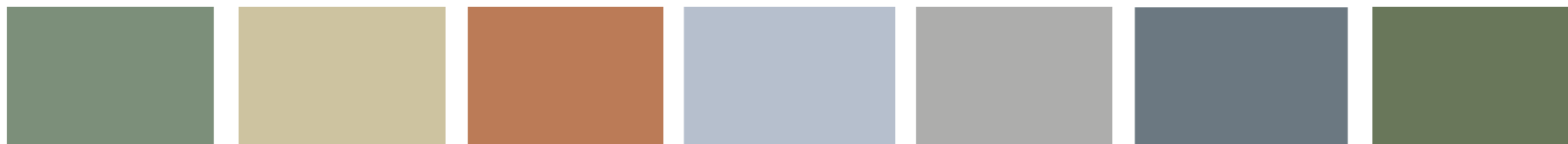
Verksamhetsbyggnad

Fasad mot norr, 1:800

Fasad mot söder, 1:800

Färgskala, fasadpaneler

Fasader

Verksamhetsbyggnad

Perspektiv från motorvägen från väster

Verksamhetsbyggnad

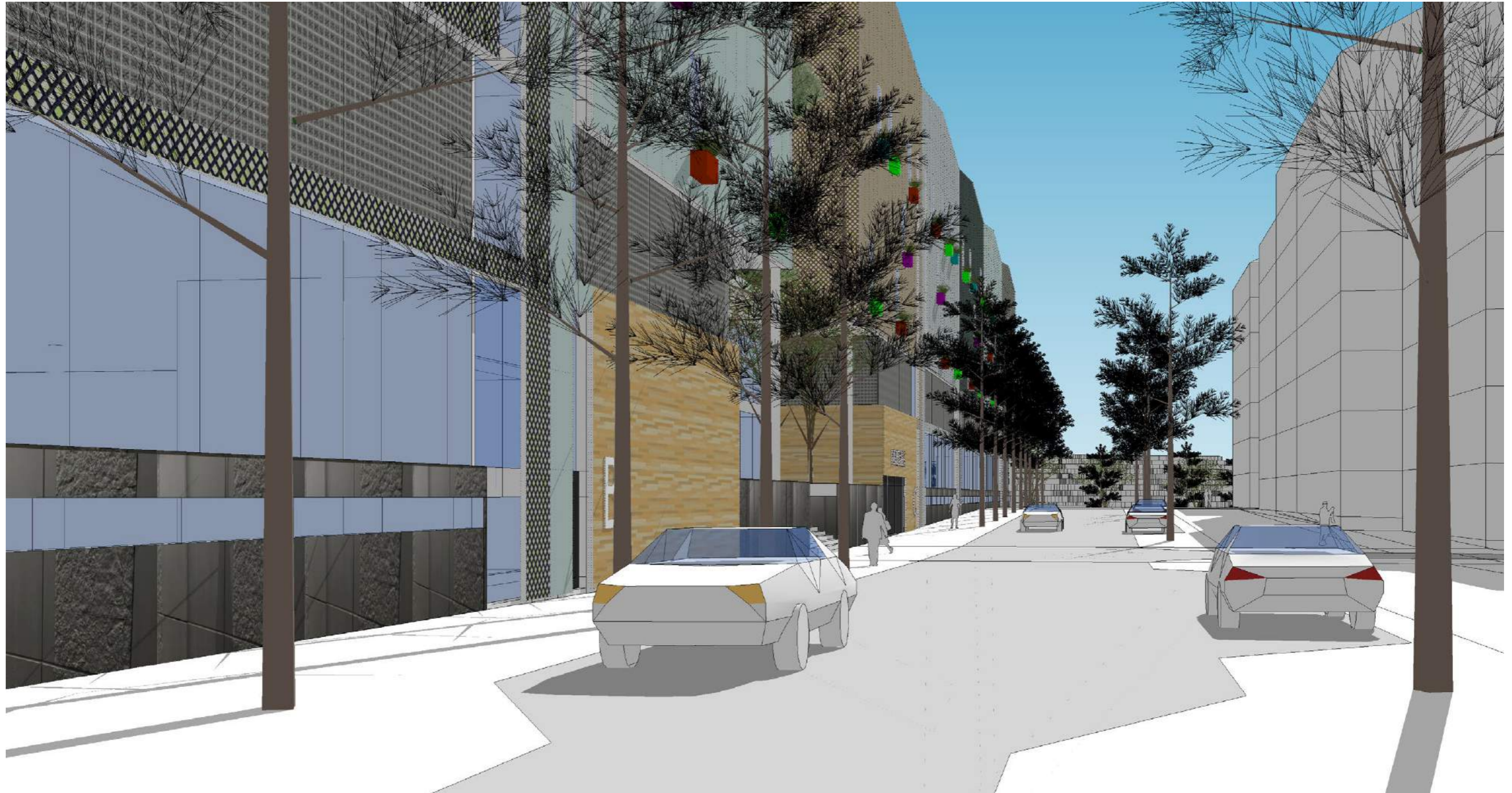
Perspektiv från motorvägen från öster

Verksamhetsbyggnad

Perspektiv från lokalgatan från öster

Verksamhetsbyggnad

Perspektiv från lokalgatan

Verksamhetsbyggnad

Perspektiv från bostadsgatan

Utemiljö verksamhetsbyggnad

Förutsättningar

Verksamhetsbyggnaden är lokaliserad i planområdets södra del. Anläggningen sträcker sig längs Värmdöleden och fungerar som bullerskydd för de bakomliggande bostäderna. Byggnaden inrymmer också parkeringsplatser för de boende i området.

Den befintliga terrängen inom området varierar i höjd från ca +48 till +56 möh.

Gestaltning och möte med omgivande mark

Landskapsgestaltningen omfattar framförallt markhanteringen i anslutning till anläggningen och mötet med omgivande mark. Beroende på den anslutande marken har gestaltningen hanterats olika.

I väst möter verksamhetsbyggnaden en träddunge som har identifierats som viktig för spridningssamband av tall. Markpåverkan undviks inom rotzonen för de sparade träden för att säkerställa deras överlevnad. Sprängkanter döljs och slänter utformas så naturliga som möjligt med vegetation och höjdsättning som ansluter till den befintliga. Se sektion A-a. Synliga murar föreslås här bekläs med död ved, exempelvis avverkade stammar från området. Påverkad mark inom fastigheten planteras exempelvis med skogsmatta och brynvegetation.

I söder är det bitvis trångt mellan verksamheten och Värmdöleden med tillhörande påfartsramp. Hur marken hanteras varierar beroende på befintliga terrängförhållanden. Ett exempel på detta visas i sektion B-b. I den påverkade zonen intill byggnaden föreslås plantering med ängsvegetation och

tallar som gynnar den biologiska mångfalden och hjälper till att ta hand om dagvatten. Synliga murar förses med stöd för klätterväxter.

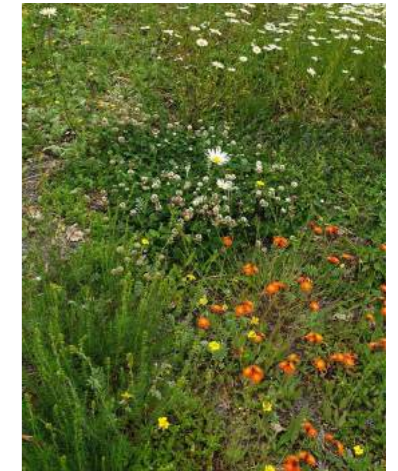
I fastighetens östra del finns en tankstation och en stor plan hårdgjord yta för vändning av stora fordon. Denna föreslås möta en bergskärning som bildar en naturlig mur runt ytan. Se sektion C-c.

I norr angränsar verksamhetsbyggnaden till områdets nya huvudgata och möter här en gångbana.

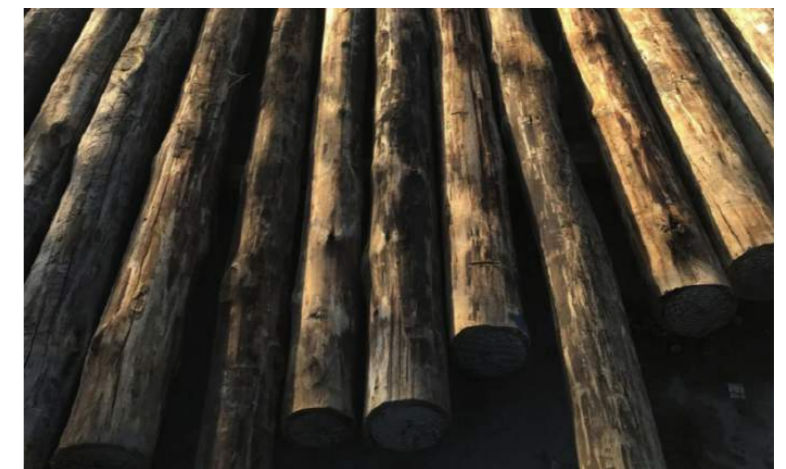
Referensbilder

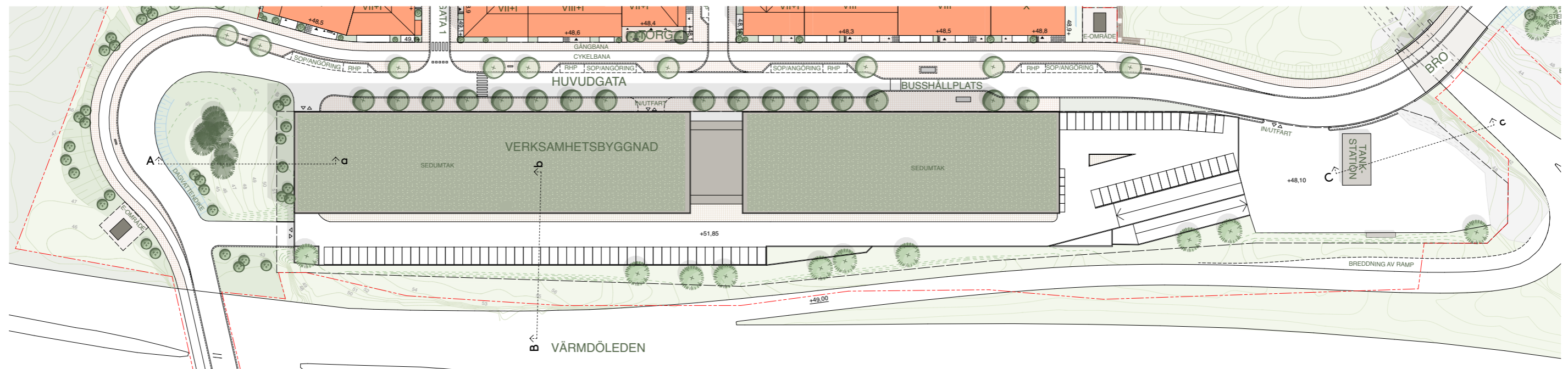
Tallar i väst sparas.

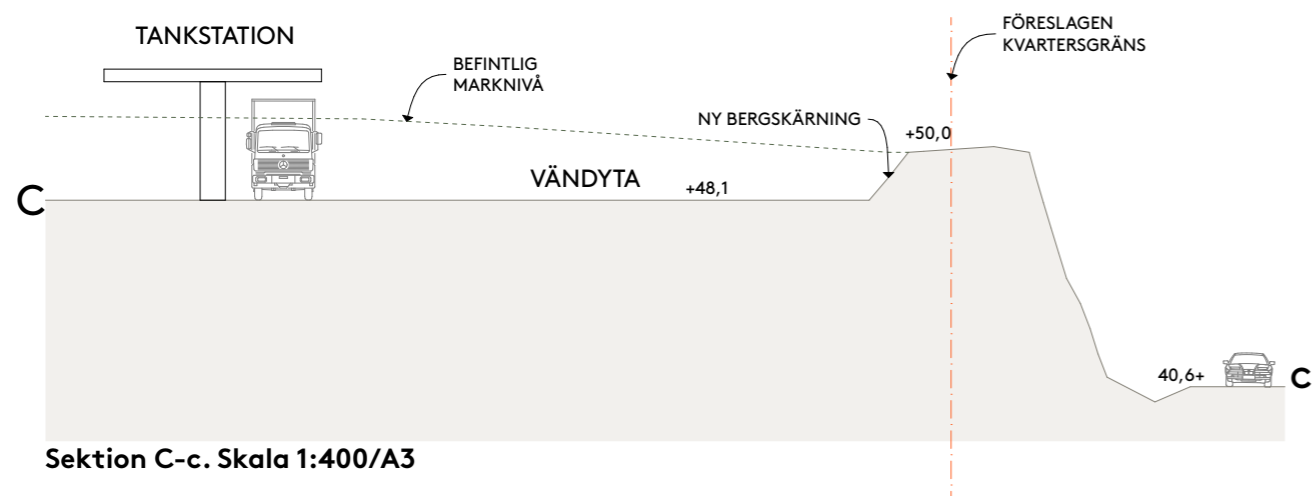
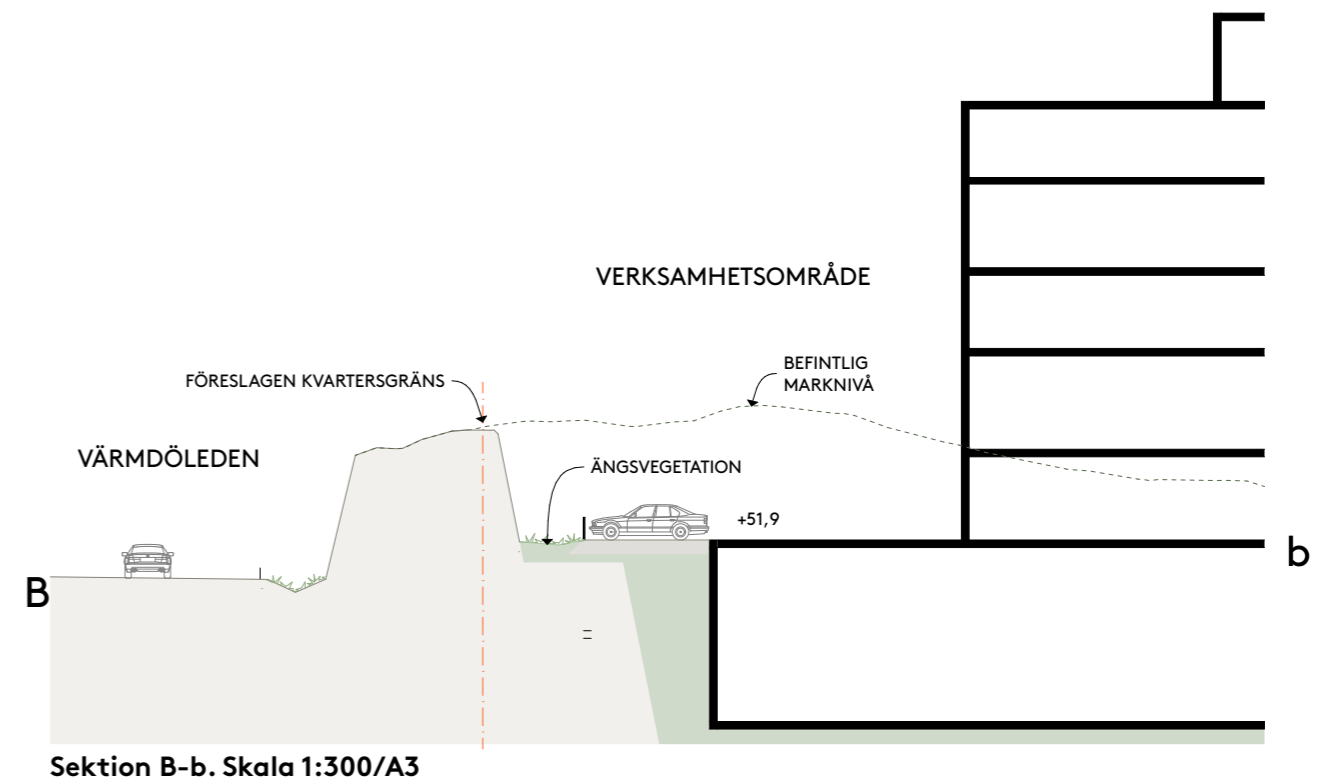
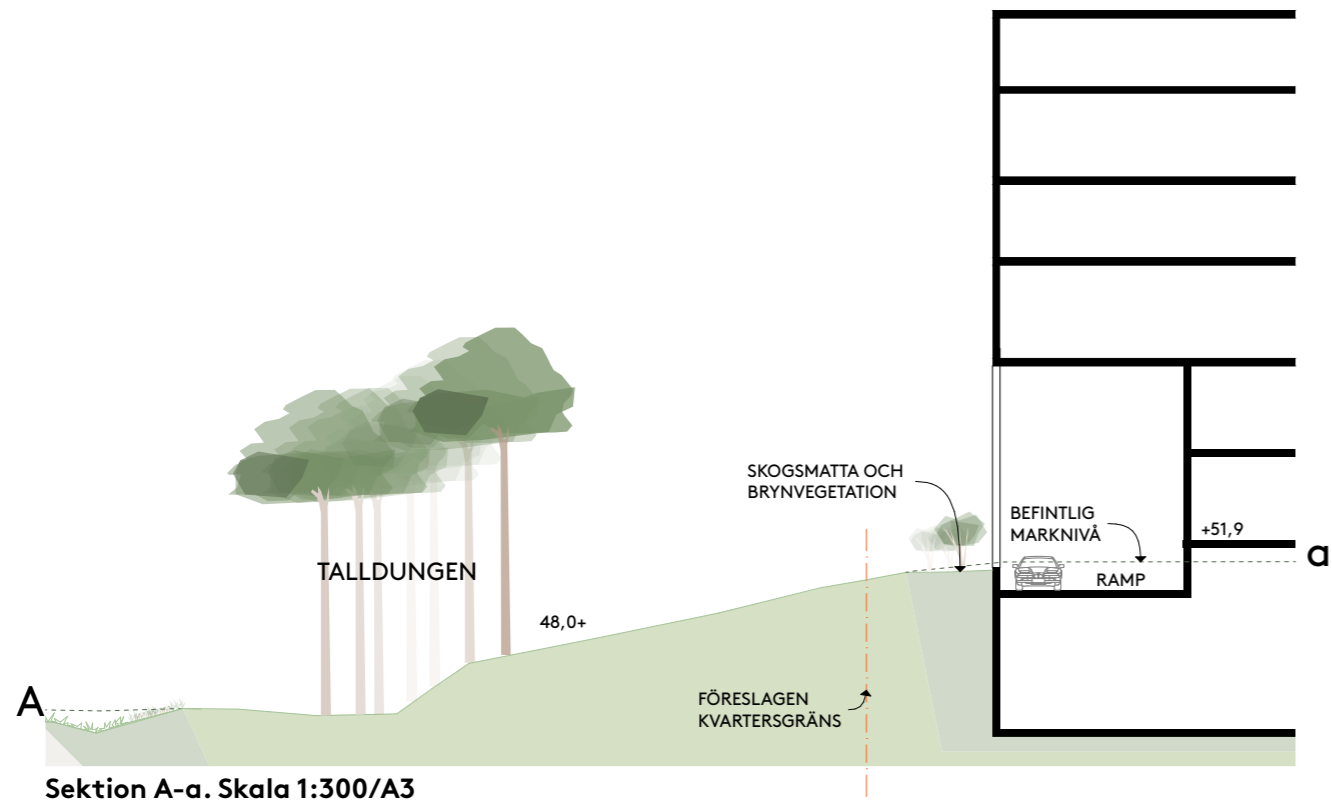
Ängsplantering.

Verksamhetsbyggnadens synliga murar i väst föreslås bekläs med stammar

Sektioner verksamhetsbyggnad

Solstudier

Solstudien visar hur gårdar och omgivning skuggas vid olika klockslag och vid olika årstider.

Klockslag anges här i normaltid.

Sommarsolstånd kl 9:00

Sommarsolstånd kl 15:00

Sommarsolstånd kl 12:00

Sommarsolstånd kl 18:00

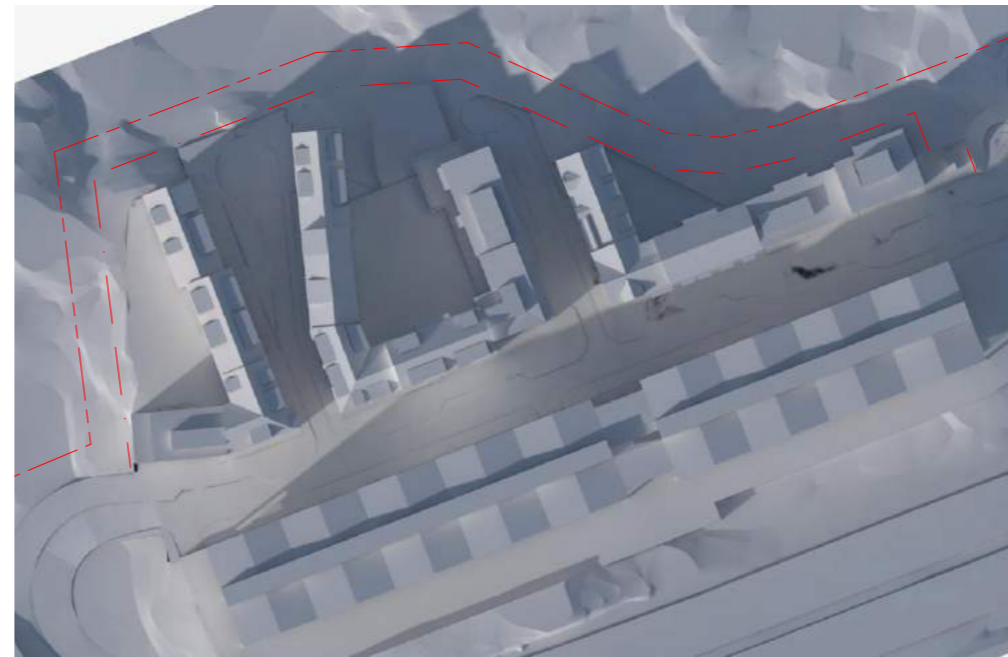
Solstudier

Solstudien visar hur gårdar och omgivning skuggas vid olika klockslag och vid olika årstider.

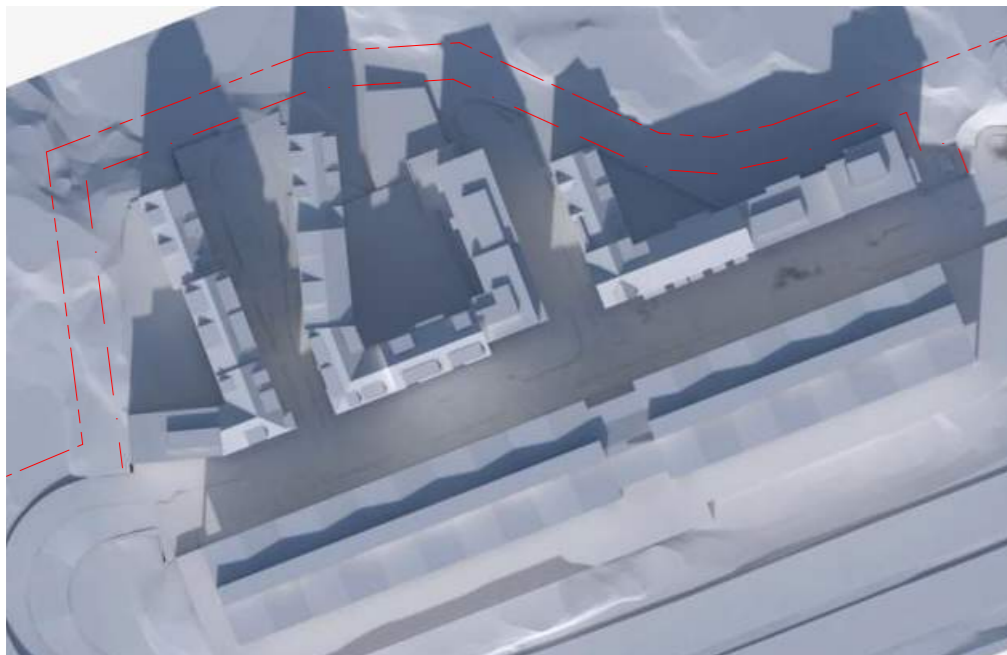
Klockslag anges här i normaltid.

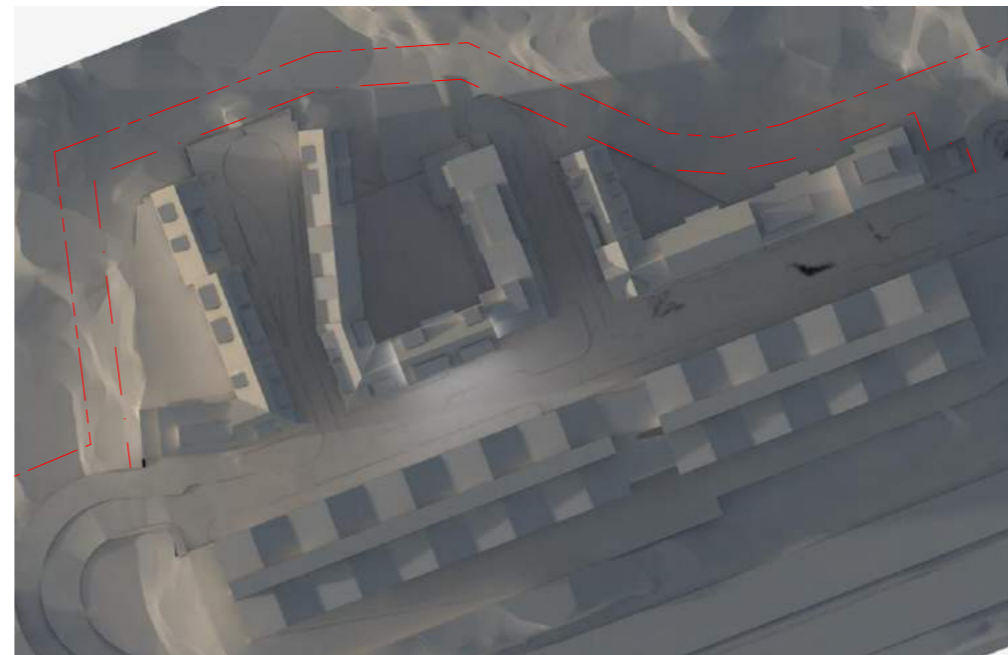
Vår- och höstdagjämning kl 9:00

Vår- och höstdagjämning kl 15:00

Vår- och höstdagjämning kl 12:00

Vår- och höstdagjämning kl 18:00

Solceller i Ryssbergen

För att minimera klimatpåverkan är det viktigt att främja lokal energiproduktion och möjliggöra för solceller.

Gestaltningsskildring kan solceller installeras på ett flertal olika sätt. De kan integreras i tak och fasad, läggas på platta eller lutande tak och finns i ett flertal olika färger.

I Ryssbergen finns möjlighet att ha solceller på sadeltak, på låglutande tak, på fasader etc. I förhållande till väderstreck kan lutningar på låglutande tak komma att omstuderas för en ändamålsenlig nyttjandegrad.

Backåkra, Stockholmshem, Norra Djurgårdsstaden - solceller på fasader

Väla gård, Helsingborg - solceller på tak

Frodoparken, Uppsala - solceller på fasader

Scilla, Täby - solceller på låglutande tak

HJÄSSAN

NATURRESERVAT

VÄTMARK

BUFFERTZON

BUFFERTZON

BRO

SAVANK

BUSSHÄLLPLATS

VERKSAMHETSBYGGNAD

VÄRMDÖLEDEN

